JOHN FANTE

Büyük Açlık

parantez

Kitap Adı: *Büyük Açlık*
Kitap Yazarı: *John Fante*
Çevirmen: *Avi Pardo*
Yayınevi: *Parantez*
Sayfa Sayısı: *170 sayfa*
Basım Yılı: *2005*
Tarayan: *Bilinmiyor*
Düzenleyen: *FK Kitaplığı*

**** Kitap içeriğinde ocr hatası nedeniyle tanımlayamadığım kelimeleri hatalı şekilde bırakmak zorunda kaldım.*

John Fante
BÜYÜK AÇLIK

Çeviri: Avi Pardo

parantez

İÇİNDEKİLER

YUH OLSUN DİBBER LANNON'A

Dibber Lannon'un bir abisi var. Adı Pat Lannon. Dibber bana abisinin bir gün papa olacağını söylemişti. Neyse, fena halde yanıldı Dibber. Bana abisinin dünyanın gelmiş geçmiş en büyük papası olacağını söylemişti, büyük Papa Pius'dan bile daha büyük. Yuh olsun Dibber Lannon'a!

Şu yüzden:

Ben ve Dibber ilkokul üçteyken Pat Lannon sekizinci sınıftaydı. Hatırlıyorum onu. Ne abi! Peh! İspiyoncunun önde geleniydi. Dibber bunu bilmiyordu tabii ki. Nasıl bilebilirdi? Pat'in küçük kardeşiydi, abisinin ispiyoncunun teki olduğunu nasıl bilebilirdi? Kim söylerdi bunu ona? Kimse. Neyse, yuh olsun Dibber Lannon'a.

Bir keresinde eski okul arkadaşlarının Pat Lannon hakkında konuşmalarına kulak misafiri oldum. Çok şey biliyorlardı. El İşi Atölyesi'ne gittikleri ama gitmedikleri günden söz ettiler, onun yerine okulu kırmışlardı. Pat Lannon hariç herkes. Pat Lannon okul kırmayı kendine yakıştıramamıştı. Peki, ne yapmıştı? Bay Simmons'u alıp köprüye getirmişti. Herkes köprünün altında sigara içiyordu. Bay Simmons hepsini dersinden çaktırmıştı. Pat Lannon hariç. Öyle biriydi işte Dibber Lannon'un abisi. Bana bir gün papa olacağını söylediği abisi.

Pat Lannon bizim okuldayken ben henüz üçüncü sınıfa gidiyordum. O sekizinci sınıf öğrencisiydi. Ama hatırlıyorum onu. Çok tuhaf bir tipti. Kafadan çatlak bir görünümü vardı. Gözlüklüydü. Gözleri bir yerde durmazdı. Bir şeye bakardı ve gözleri sapıtırdı. Sandalet giyerdi. Ne abi! Sınıf arkadaşlarının dediğine göre birinci sınıftayken perçemi bile varmış Pat'in! Ve bir gün papa olacaktı, öyle mi? Ho ho.

Her yıl okulumuzda bir piyes sahnelenir. Pat Lannon'u o piyeslerde oynarken hatırlıyorum. Piyesler bir şeye benzemezler zaten. Çok kötüdürler. Rahibeler yazar. Piyes bile denemez onlara. Müsamere. Budalalık. Oyuncular sahnede hareket etmezler bir kere, kimse ölmez, kimse gülünecek bir şey söylemez. Kızların bu piyeslerde rol olmasına izin verilmez. Erkekler çarşaftan bozma kaftanlar giyerler. Çılgınlık. Herkesin berbat bir rolü vardır. Biri Günah'tır mesela. Bir sonraki İffet. Bir sonraki Kader. Bir sonraki Merhamet. Liste uzar gider böyle. Metnin tamamı kutsal dilde oynanır, İsa gibi.

Günah girer sahneye. Kutsal dilde bir şey söyler. Sonra Kader girer. "Selam olsun sizlere! Kader derler bana! Size haber getirdim!" Sonra Umut girer sahneye. Seyirciye kim olduğunu ve ne yaptığını söyler. Ve sonra Yardımseverlik girer sahneye, ya da Tevazu, ya da bir o kadar aptalca başka biri. Hepsi sahnenin ortasında yan yana dizilip beklerler. Ve kimdir bekledikleri, sorarım size? Sevgi! Ve kimdir Sevgi? Pat Lannon! Her seferinde! "Selam sizlere! Sevgi derler bana! Dünyaya huzur ve iyilik getiririm!" Ön sırada oturanlar sözcüklerle tarif edilemeyecek kadar harikulade bulurlardı Pat Lannon'ı. Avuçları kızarıncaya kadar alkışlarlardı. Papa'ymış!

Pat Lannon'un rahibelere yalakalanmak için bir yöntemi vardı. Bir bisikleti vardı. Bisikletiyle onların işlerini görürdü. Geç saatlere kadar okulda kalıp çalışırdı. Silgileri temizler, karatahtaları yıkardı. Sınav kâğıtlarına bile bakardı. Sınıfın dayıları kötü not aldıkları taktirde burnunun üzerine yumruğu yemekle tehdit ederlerdi onu. Ama kuşku çekmemek için bazılarına kötü not vermek zorundaydı. Ne yapardı peki? Kızlara kötü not verirdi. Neden? Çünkü sınıfta dövebileceği öğrenciler sadece kızlardı da ondan! Ve Dibber onun papa olacağını söylüyordu! Yuh olsun ona!

Russel Meskimen okulun kıdemli öğrencilerindendi. Pat'in bisiklet lastiklerinin havasını indirirdi. Bir keresinde Russel kaldırıma ahlaksız sözcükler yazdığı için okulda kalma cezasına çarptırılmıştı. Sınıfta Rahibe Cletus bekliyordu. Rahibe Cletus onun için bir şey yaparsa onu azat edeceğini söylemişti Russel'a. Russel da kolay kurtulacağını sanıp hemen kabul etmişti. Bir sorun vardı ama.

Rahibe Cletus ona Gales'e gidip yirmi rulo tuvalet kağıdı almasını ve Hayırsever Rahibeler'in hesabına yazdırmasını istemişti.

Altından kolay kalkılacak iş değildi.

Russel reddedemezdi ama. "Tamam," dedi. Yapmak istemiyordu. Gales kentin tam merkezindedir. Herkes ne düşünecekti? Birkaç rulo önemli değildi -ama yirmi! Üstelik rahibeler için! İnsanlar nasıldır bilirsiniz. İnsanın yüzüne gülmek için bahane ararlar. Russel bisikletini almaya gitti.

Bisikletlerin arasında Pat Lannon'ın bisikletini gördü.

"Hey, Pat," dedi Russel. "Sana bundan böyle bisikletinin lastiklerini söndürmeyeceğime dair söz vermemi ister misin?"

"Harika olur," dedi Pat.

"Benim için kent merkezine gidip alışveriş yapacaksın ama," dedi Russel.

Pat Lannon bisikletine atlayıp Gales'e gitti. Hiç sorun değildi onun için. İçeri girip yirmi rulo tuvalet kağıdı istedi. Ve Dibber onun bir gün papa olacağını iddia ediyordu. Ne papa! Yahu, yirmi rulo! Döndüğünde Russel ondan tuvalet kâğıtlarını alıp Rahibe Cletus'a teslim etmişti. Gitmek üzere dışarı çıktığında Pat'in bisikletine takılmıştı gözü. Bir herif bu kadar aptalsa lastiklerinde hava olmasa da olur deyip yine indirmişti lastiklerin havasını. Bu da bir şeyleri kanıtlar sanırım.

Bob Armstrong bir başka kıdemli öğrencidir. O ve Pat ayinlerde birlikte servis yapıyorlardı. Bob şarap çalardı. Bir keresinde çok fazla çaldı ve Peder Walker farkına vardı. Bob'a onun çalıp çalmadığını sordu.

"Hayır, Peder," dedi Bob. "Yemin ederim."

Sonra Pat'a sordu Peder Walker.

"Bob çaldı, Peder. Onu gördüm," dedi Pat.

Bülbül, bülbül!

Bob ayinden sonra Pat'e saldırdı. Leylak ağacının arkasından fırlayıp üzerine atladı. Ne dövüşçü çıktı ama Pat! Çirkef, çünkü aptal gibi tekme atıyordu. Tırmaladı bile! Bob'un tepesi iyice atmış, Pat'i eşek sudan gelinceye kadar dövmüştü.

Bazen Lannon'ların evine giderdim. Dibber'la iyi vakit geçirir, saatlerce takılırdık. Bir ağaç ev inşa etmiş, bir de mağara kazmıştık. Karnımız acıktığında Dibber bir şeyler yemek için eve alırdı beni. Çok güzel bir evleri vardı Lannon'ların, kasabanın en güzel evlerinden biri. Bay Lannon'un bir mobilya mağazası vardı. Evin her yeri halı döşeliydi, bodrum bile. Mutfakta sert yeşil bir hah vardı, iskemleler yeşildi, ocak yeşildi, tavaların sapları bile yeşildi. Gerçekten çok güzel bir mutfaktı. Bizim salonumuzdan bile daha güzeldi.

Pat Lannon'un küçük bir odası vardı bodrumda. Onun o odada kimya setiyle oynadığına tanık olmuştum bir keresinde. Kapıda duruyordum. Konuşmuyordu. Dibber'la oynamamdan hoşnut değildi. Bana baktı fırıldak gözleriyle. Korkuttu beni. Bir süre sonra, içinde yeşil bir sıvı bulunan tüpü işaret etti.

"Şu tüpü görüyor musun?" dedi.

Gördüğümü söyledim.

Sonra içinde sarı bir sıvı bulunan tüpü işaret etti.

"Şu tüpü görüyor musun?"

Görüyordum.

"Yeşil sıvıyı sarı sıvıya dök," dedi.

Döktüm.

Puff diye bir ses çıkararak alev aldı.

Saçımı ve parmaklarımı yaktı. Canım yanıyordu. Gözlükleri düşünceye kadar güldü Pat Lannon. Sonra ben de güldüm. Numaradan ama. Hiç komik değildi. Acıklıydı. Tepem atmıştı. Parmağım acıyordu. Nefret ediyordum o budaladan. Tanrım, nasıl nefret ediyordum. Ne papa!

Bir keresinde Dibber'la dere yatağındaki perili eve gitmiştik. Hayaletleri öldürmek için sapanlarımızı da almıştık yanımıza. Her yere tırmanıp hayalet aradık. Örümcek ağları ve yarasalar vardı, hayalet yoktu ama. Sonra yukarıdan bir ses geldi, sapanlarımızı hazırladık. Hayalet sesini andırıyordu. Değildi ama. Pat Lannon salağıydı. Geziniyordu oralarda. Cebinden tebeşir çıkarıp yere şöyle yazdı:

Dikkat! Bu tahtalar çürük. Dikkat!

"Bu ne anlama geliyor?" diye sordu Dibber.

Ne anlama geldiğini açıklamadı ama. Bir sır olduğunu söyledi. Ama Dibber'e ve bana beşer sent verdi. Oymak beyine gidip yere ne yazdığını ona söylememizi istedi bizden. Ona madalya vereceklerini söyledi. Dibber gitti. Ben gitmedim. O test tüpleri gibi bir eşek şakası bekliyordum. Kandırdım onu. Beş sent daha bulup sinemaya gittim.

Bay Lennon'un arka bahçesinde gizli elektrik telleri vardı. Nereye dokunsan çarpılırdın. Tavuk hırsızlarına karşı yaptırdığını söylüyordu. Ama ben biliyordum tavukların başına ne geldiğini. Pat öldürüyordu onları. Kedi yavrularına da kötii davranırdı. Bacaklarına kablo bağlayıp elektrik verirdi. Tavuklardan birinin peşine düşer, tavuk yorgunluktan yere serilinceye kadar kovalar, sonra da elektrik verirdi. Arka bahçesinde bir karınca tepesi vardı.

Bir keresinde tepeye bir kazık çakıp yavru bir kediyi karıncaların üzerine asmıştı.

Katolik lisesini bitirdikten sonra üniversite hazırlık okuluna gitti Pat. Lannonların Packard marka bir arabaları vardı. Pat hazırlık okulundan kızları arabasına doldurup Pazar Ayini'ne getirirdi. Lannonların sırasına otururlardı. Kızlar Katolik değillerdi. Katolik'sen onlarla çıkmaman gerekir. Günah değildir ama yine de yapmazsın. Kızların bacakları çok güzeldi ama. Katolik bacaklarından çok daha güzel. Ayini dinlemezlerdi. Öylece otururlardı. İçlerinde sakız çiğneyen bir kızıl vardı. Rahibi kast ederek, "Bunu neden yaptı?" diye sorardı sürekli.

Dibber'e göre abisinin Protestan kızları ayine getirmesinin nedeni onların inançlarını değiştirmekti. Külahıma anlatsın! Pat Lannon kimsenin inancını değiştirmeye çalışmıyordu. Ben bir keresinde tanık oldum. Biliyorum. Ayinden sonra komünyondan dönmüştü, gülümsüyordu. Karnını ovuşturup dudaklarını şaplattı. Kızıl onu izliyordu. "Leziz!" dedi. "Leziz!" Günahtır böyle konuşmak. Kutsal Komünyon leziz filan değildir. Tadı bile yoktur. Papa'ymış! Yuh olsun Dibber'a!

Pat Lannon'un asıl sevgilisi Dagmar Heine'ydi. Onu da kiliseye getirirdi. Severdim Dagmar'ı. Hoş kızdı. Bacakları çok güzeldi. Büyüyüp liseye başlamadan önce Flexible Flyer kızağıyla bizim yokuştan aşağı kayardı bizimle. Her yıl yokuşun en iyi derecesini o yapardı. Altın sarısı saçları vardı ayrıca. Bize yakın otururdu, yokuşun ortasında. Annesi ölmüştü. Babası demiryolları için çalışırdı.

Papa küfür etmez, ama ben Pat Lannon'ın Dagmar'ın yanında küfür ettiğini duydum. Lannonların tenis kortunda. Pat ile Dagmar tenis oynuyorlardı. Dagmar yeniyordu onu. Gülüyordu Pat'e. Pat bir ara ağın üzerine düştü, kız gülmekten oyuna ara vermek zorunda kaldı. Pat sinirlendi ve oyunu bıraktı. Yorgun olduğunu söyledi. Ama ben biliyordum neden bıraktığını. Aşağılık hissetmişti kendini. Hazırlık sınıfına gidiyordu üstelik. Ne papa!

Tenis raketini ödünç istedim.

"Oradaki kancığa sor," dedi.

"Pat!" dedi Dagmar.

"Siktir git!" dedi Pat.

Ne papa!

Yaz boyunca Dagmar'la birlikteydi. Kız evine geliyordu. Onları birbirlerine sarılıp öpüşürken gördüm. Pat gözlüklerini çıkarmıştı öpüşmek için. Kızın onu nasıl öptüğünü anlayamıyordum. Dagmar'la öpüşebilmek için daha büyük olmayı arzulardım. O heriften sonra arzulamadım ama.

Ben ve Dibber mağaramıza girdiğimizde Pat ile Dagmar ağaç evimizi kullanırlardı. Ağaç evimizdeysek mağaramızı kullanırlardı.

Onları çıkarmaya uğraşırdık. Çıkmazlardı. Dagmar bize ağaç evi kullanma karşılığında para teklif etti. Bize bir dolar verdiler. Dibber'la yarı yarıya kırıştık. Biliyordum o ağaç evde ne yaptıklarını. Nefret ediyordum. Deprem varmış gibi sallanırdı ağaç ev. Ne papa!

Dibber her zaman Pat'in tıp okuyacağını söylerdi. Bir gün Dagmar'a onun ne yapacağını sorduk, hemşirelik okuyup Pat'in hastalarıyla ilgileneceğini söyledi. Sonra birden kasabada Pat Lannon'un rahiplik okumak için başka bir kente gideceği dedikodusu yayıldı. Ben çok tuhaf bulmuştum. Bir kere Peder Walker, Rooney rahiplik okumaya gittiğinde duydurduğu gibi duyurmamıştı. İnanmıyordum. Anneme sordum. Doğru olduğunu sandığını söyledi. Ama yine de inanmadım. Dibber'a sordum. Pat'in Kentucky'de bir manastırda olduğunu söyledi.

Sonra hava atmaya başladı Dibber. Pat'in yazdığı mektuplardan filan söz ediyordu. Hava atıp duruyordu. Bir keresinde Pat manastırın asma bahçelerinde çalıştığını yazdı. Başka bir mektubunda Çince öğreniyordu. Sonra patates soyuyordu. Sonra altı haftalık bir inzivaya çekildi ve mektuplar kesildi. İnzivaya çekildiğinde mektup yazamıyordun. Ben pek memnun olmuştum bu işe.

Dagmar evimize geldi. Annemle konuştu. Pat'in rahip okuluna gittiğine inanmıyordu. Anneme hiçbir zaman inanmayacağını söyledi. Ağladı, çok üzgündü. Rahipler evlenemez. Böyle dedi. Seviyordu o herifi. Bazen kız kardeşime dergi getirirdi Dagmar. Bir süre oturup sohbet ederdi.

Hemşire olmayı hâlâ isteyip istemediğini sordum ona. Bilmediğini söyledi.

Annemin onunla konuştuğunu duydum. Delice şeyler söylüyordu annem. Pat rahip olacağı için onunla gurur duyması gerektiğini filan söyledi. Pat bundan böyle onun hayatını kutsal bir ışıkla aydınlatacaktı. Bir rahibin dualarına sahip olduğu için dünyanın en şanslı insanıydı. Peh! Delilikti bana kalırsa. Rahip iyi bir şeydir -Pe- der Walker gibi- iyi bir insandır. Ama Pat Lannon. Tanıyordum onu. Beni kandıramazdı. Tavukları

ve kedi yavrularını nasıl öldürdüğünü biliyordum. Rahip olurdu belki, ama iyi bir rahip olamayacağı kesindi. O ölü kedi yavrusunu gördüm ben. Öyle bir şey yapıp kutsal olunamaz. Milyon yılda bile.

Sonra kış geldi yine. Yokuş karla kaplandı. Bir süre sonra kar sertleşti, kızaklarımızı çıkardık. Yemekten sonra yokuştaydık. Ben, Dibber, kardeşim ve bütün arkadaşlar. Kayarken Dagmar'ın evinin önünden geçiyorduk. Pencerede gördük onu. Bizi seyrediyordu. Flexible Flyer ile rekorları kırdığı zaman yaptığı gibi bize katılması için bağırdık ona, katılmadı ama. Işıklar söndü ve ev karanlığa gömüldü. Kayaklarımızı yokuş yukarı çekerken bir anlam veremedik.

Geç saate kadar kaydık. Çocuklar teker teker evlerinin yolunu tuttu. Sonra Dibber da evine gitti, kardeşimle ben kaldık yokuşta. Son bir kez daha kaymaya karar verdik. Sıra kardeşimdeydi, kızağı o çekti. Dagmar'ın evi karanlıktı hâlâ. Yokuşun tepesine vardığımızda evin ışıkları yandı. Dagmar kürk bir paltoyla ön balkona çıktı. Babası vardı yanında. Basamakları inip karın en derin olduğu yerden Reeve Yaylası'na doğru yürüdüler. Çok tuhaftı. Oradan geçen kestirme bir yol filan yoktu. Dizlerine kadar karın içinde güçlükle ilerliyorlardı. Bir süre sonra karaağaçların arkasında kayboldular. Bizi görmediklerini biliyordum. Bu yüzden onları selamlamamıştım. Anlayamıyordum. Kardeşimle eve gidip yattık. Dagmar ile babasının karın içinde karaağaçlara doğru yürüyüşleri gözümün önünden gitmiyordu.

Ertesi gün Dibber Lannon'a anlattım.

"Tuhaf," dedi.

"Hem de çok," dedim.

"Gidip ziyaret edelim onu," dedi.

O akşam kaymadan önce gittik. Heinelerin garajı açıktı. Dagmar'ın kızağını gördük orada, paslanmıştı. Hüzün verici bir görüntüydü. Ne kızaktı bir zamanlar! Yokuşun gördüğü en hızlı kızak! Şimdi pas tutmuş, eskimişti.

Sonra Dibber ıslık çaldı ve Dagmar ön balkona çıktı. Dibber'ı soru yağmuruna tuttu Dagmar, Pat ve mektuplarında ne yazdığına dair daha çok. Dibber hava atmaya başladı hemen. Pat'i bir sonraki Papa olacak şekilde eğittiklerini söyledi, ki yalandı, çünkü Papa olmak için özel bir eğitimden geçmezsin, seçilirsin. Ah o Dibber! Yuh olsun ona. Dagmar orada öylece durup onu dinledi. Çok güzel görünüyordu kürk paltosunun içinde.

Sonra Bay Heine çıkardı başını kapıdan.

"Dagmar!" dedi. "Gir içeri!"

Kayaklarımızı yokuş yukarı çekip kaymaya başladık. Saat on bire kadar kaydık. Çok soğuktu. Çocuklar evin yolunu tuttu. Ben ve Dibber yokuşun tepesinde bekledik. Aşağıdan kimse bizi göremezdi. Bir süre sonra Dagmar ile babası çıktılar dışarı. Diz boyu karın içinde yaylaya doğru yürümeye başladılar yine. Hiçbir yere gitmiyorlardı, karaağaçların arkasından geniş bir daire çizip eve döndüler. Ondan sonra her gece tekrar ettiler bunu. Ben ve Dibber yokuşun tepesinden onları izliyorduk. Karınüstü yatıyorduk bizi görmemeleri için. Yürümekten başka bir şey yapmıyorlardı. Diz boyu karın içinde hep.

Sonra Dagmar uzağa gitti. Noel'den önce. Annemin konuştuğunu duydum. Çok kızgındı. Dagmar'a katil deyip duruyordu. Yılbaşı'ndan sonra kız kardeşime bir tebrik kartı geldi. Dagmar'dan. Annem parçaladı kartı.

"Katil!" dedi. "Katıl!"

"Kimi öldürmüş Dagmar?" dedim.

"Sen işine bak," dedi.

Dagmar birini öldürmüşse o insan bunu mutlaka hak etmiştir. Bana göre hava hoştu. Ayrıca Dagmar birini öldürebilirdi çünkü Protestan'dı ve Protestan kilisesinde bağışlanmayan günah yoktur. Ayrıca hoşuma gidiyordu Dagmar. Bacakları nefisti. Hem o yavru kedi öldürmezdi Pat Lannon gibi. Bu kadarını biliyordum.

O Pat Lannon! Bir de hava atıyordu Dibber. Pat Lannon bir sahtekârdı. Söyleyeceğim size neden sahtekâr olduğunu. Bahar geldi, karlar eridi ve beysbol mevsimi açıldı. Bir akşam, antrenman sonrasında Dibber'la eve yürüyorduk. Dibber hava atıyordu yine. Pat'in önümüzdeki yaz Papa olacağını söyleyecek kadar ileri gitti. Karşı kaldırıma geçtik. Bir araba geçti önümüzden. Lannonların Packard'ıydı. Pat Lannon vardı direksiyonda. Dibber bağırdı. Pat durmadı. Tozu dumana katarak yola devam etti. Sonra Dibber onun Pat olamayacağını söyledi, çünkü Pat manastırdaydı ve rahiplik eğitimi görüyordu. Bal gibi Pat'ti ama.

Pine Caddesi'ndeki kafeteryaya girdiğimizde otoparktaydı, arabanın içinde. Sakız çiğneyen kızıl vardı yanında. Rahibe filan da benzemiyordu, rahip yakalığı takmamıştı, üzerinde siyah elbise de yoktu. Her zamanki gibi görünüyordu. Dibber yanına koştu.

"Hey, sana peder mi diyeceğim bundan böyle?"

Güldü Pat.

"Hayır," dedi. "Pat diyeceksin her zamanki gibi."

"Sen şimdi rahip mi oldun?" dedi Dibber.

Kızıl güldü.

"Kes şunu!" dedi Pat ona. "Kancıklığın âlemi yok!"

Dibber şaşırdı. Bir rahibin böyle bir şey söylediğine ilk kez tanık oluyordu. Bir çok küfür sözcüğü bilirler ama kullanmazlar.

"Hiçbir zaman rahip olmayacağım," dedi Pat. "Kendime yanlış meslek seçmişim."

Tiksintiyle baktı Dibber ona.

"Ben de önüme gelene senin bir sonraki Papa olacağını söylüyorum!" diye isyan etti.

Pat güldü. Cebinden bir miktar para çıkarıp Dibber'a verdi. "Unut gitsin," dedi. "Arturo'yla birlikte gidip birer muzlu süt için."

Yürüdük. Dibber'in havası iyice sönmüştü. Uzun süre bir şey söylemedim. Ama bankanın önüne geldiğimizde kendimi tutamadım.

"Ne Papa'!" dedim. "Yuh olsun sana, Dibber!"

"Kapa çeneni!" dedi.

Kapatmadım ama. Eve varıncaya kadar bastım damarına. Papa diye çağırıp durdum onu. Artık okulda herkes Papa diyor ona. Eskiden Dibber derlerdi, ama şimdi Papa demek yetiyor, hemen başını kaldırıyor. Kızmıyor ama. Dibber'dan daha iyi olduğunu düşünüyor.

JAKIE'NIN ANNESİ

Jakie Shaler'in annesi gibi bir annem olsaydı ben bir şey yapardım. Çok tuhaf bir şey yapardım. Gidip başka bir anne bulurdum kendime.

Pek konuşkan değildir ama Jakie ile vakit geçirmek çok zevklidir yine de. Jakie'nin babası da hoş adamdır, ama insan arkadaşının babasıyla fazla takılmaz. Bayan Shaler gibi kötü de değildir Bay Shaler. Jakie'ye futbol topu alır, beysbol topu alır, tenis topu alır, beysbol sopası alır, boks eldiveni alır, kızak alır, tenis raketi alır, yay ve ok alır. Bay Shaler bir silah bile aldı Jakie'ye. Jakie istediği her şeye sahip ama bizimle birlikte takılamıyor çünkü annesi feci bir kadın. Babası çok farklı. İyi biri.

O evde dayak atma işini annesi üstlenmiş anlaşılan. Jakie hiçbir şey yapamıyor neredeyse. Cumartesi günleri bahçeden dışarı çıkmasına izin vermiyor, hafta arası da okuldan doğru eve gitmek zorunda. Küçük kardeşi Petey ölmeden önce Jakie evde kalıp sürekli onunla oynamak zorundaydı. Jakie sinir olurdu çünkü Petey fazla küçüktü oyun oynamak için. Kaçmaya çalışırdı. Ama bahçe çitinin üzerinden atlayıp koşmaya başladığı an Petey yaygarayı koparır, annesi mutfaktan fırlayıp Jakie'nin peşine düşerdi. Onu yakalayıp bodruma indirir, eşek sudan gelinceye kadar döverdi. Kasaba Jakie'nin haykırışlarıyla yankılanırdı. Bu iş için kullandığı özel bir süpürgesi vardı. Var gücüyle indirirdi o süpürgeyi. Jakie'nin kıçındaki ve bacaklarındaki morlukları görürdük. Gösterirdi bize.

Jakie bu kadar tehlikeli bir annesi olduğu için kötü hissediyordu kendini. Tehlikeli olmakla da kalmıyordu; pisti de, ama Jakie hiçbir zaman böyle bir şey söylememişti. Dayak yedikten sonra okulda sırasına oturmaktan nefret ederdi. Yavaşça ve gayet yumuşak otururdu. Ellerinin üzerine otururdu fazla acımasın diye. Böyle bir kadındı annesi. O kadar

yakardı oğlunun canını. Dayak yedikten sonra koşamazdı. Top oynayamadığı için maçlarda hakem olurdu, çünkü hakemlik çok daha kolaydı. Bir hafta boyunca hakemlik yapardı.

Bayan Shaler iki kere sabun yedirdi Jakie'ye, bir keresinde de kızgın maşayla dilini yaktı. Jakie küfrettiği için yedi sabunu. Dilinin yakılmasının nedeni ise sigara içerken yakalanması. Hepimiz kışlık ambarında sigara içiyorduk. Aslında Bayan Shaler bizi sigara içerken yakalamadı, ama dumanı görünce anladı. Ne içtiğimizi öğrenmediği için şanslıyız. Tanrım! Hem de nasıl, çünkü at gübresi içiyorduk.

Jakie'nin kardeşi şöyle öldü. Bir gün bahçede oyun oynarken birden sokağa koştu ve bir arabanın altında kaldı. Oracıkta can verdi.

Cenazesi cuma günü kaldırılacaktı. Bizim sınıftan herkes perşembe günü küçük Petey'yi görmek için Shalerlerin evine gitti. Herkesin çiçek için beş sent getirmesi gerekiyordu, çünkü Petey Jakie'nin kardeşiydi ve Jakie bizim sınıftaydı. Bazı çocuklar beş senti getirmedi. Robert Teale de getirmemişti.

Küçük Petey beyaz bir tabutun içinde yatıyordu. Yeni bir takım elbise vardı üzerinde. Fazlasıyla hoş kokuyor, hiç de doğal görünmüyordu. Yüzü o kadar beyazdı ki peruk takıyormuş izlenimi uyandırıyordu. Perdeleri çekmiş, mumlar yakmışlardı, bu da sahneyi daha da ürkütücü kılıyordu.

Diz çöküp dua ettik. Kızların bazıları ağlamaya başlamıştı bile. Zordu ağlamamak. Bir süre sonra Robert Teale dışında herkes ağlıyordu. Sert hergelenin tekiydi o Robert Teale. Hiçbir şeye ağlamayan tiplerden.

Bayan Shaler girdi odaya. Siyah bir elbise vardı üzerinde, gözleri kıpkırmızıydı. Haykırdı ve tabuta doğru koştu, kollarını tabutun iki yanına koyup yüzünü Petey'nin göğsüne yasladı, Petey'nin saçını dağıttı, çığlık atıp Tanrı'ya Petey'i ondan almaması için yalvardı.

"Beni al, Tanrım! Ama bebeğimi alma. Ah ah ah ah ah ah." Böyle sürüp gitti.

Yürek paralayıcıydı. Hayatta görülecek en acıklı sahnelerden biriydi. Acıyorduk Bayan Shalter'a. Petey'nin annesi olarak neler hissettiğini tahmin edebiliyorduk. Ben de dua ettim Tanrı'nın Petey'nin yerine onu alması için.

Kızlardan bazıları ağlamaktan helak olup kendilerini dışarı attılar. Robert Teale dışında herkes ağlıyordu. Kolay iş değildi o herifi ağlatmak.

Çok katıdır. Ama kızlar dışarı çıkmakla hata etmişlerdi. Gösterinin en iyi kısmını kaçırdılar.

Bayan Shaler'in Petey ile ölü değilmiş de sanki uyuyormuş gibi konuşmaya başladığı sahne. Yere diz çöküp Jakie'yi de yanına çekti. Kollarını Jakie'nin boynuna doladı, çocuğu boğmasına az kalmıştı. Jakie'nin yüzü önce kızardı, sonra morarmaya başladı.

"Ah, küçük Petey'im benim!" diye feryat etti. "Annen iyi annelik edemedi sana. Ah, geri gel, küçük oğul!"

Robert Teale dışında herkes ağlıyordu. Ben bile. Kızlar mendillerini çıkarmış burunlarının önünde tutuyorlardı. Petey'nin saçı dağılmıştı, sabah uykusundan uyanmış gibi duruyordu. Gerçekte uyanmamıştı ama. Tabutta ölüydü. Uyanmış gibi görünüyordu sadece.

Sonra bayan Shaler çığlık atmaya başladı. Attığı her çığlıkla midem biraz daha bulanıyordu. Daha çok korkuyordum şimdi. Kederden çok korku hissediyordum.

"Ah, Tanrım, geri ver onu bana!"

Jakie ağlamaktan iki laf bile edememişti.

"Böyle konuşma, Anne" dedi sonunda bizim önümüzde küçük düştüklerini hissetmiş olmalıydı.

"Pişmanlıklar! Pişmanlıklar! Pişmanlıklar!" diye haykırdı Bayan Shaler.

Jakie'yi yakaladı, çocuk yere kapaklanacaktı az kalsın.

"Jakie, sana Petey'nin ve bütün arkadaşlarının önünde söz veriyorum, bundan sonra iyi bir anne olacağım. Sana söz veriyorum, Jakie. Söz veriyorum. Söz veriyorum."

"Sen zaten iyi bir annesin, anne," dedi Jakie. "Yemin ederim."

Bay Shaler girdi içeri. Bayan Shaler'i yerden kaldırıp yatak odasına götürdü. Babası onu çağırınca Jakie de içeri girdi. Bir süre sonra Bay Shaler odadan çıkıp Petey'nin saçını taradı. Hiçbir şey demedi. Sonra gitti yine. Biz tabutla yalnız kalmıştık. Ürkütücüydü. Diz çökmüştük. Petey'nin yüzünü ve ellerini bile doğru dürüst göremiyorduk. Kızlardan bazıları eve gitmek istiyor ama yerlerinden kıpırdamıyorlardı. Uzun süre diz çökmek insanın dizlerinin anasını ağlatır. Çocuklardan biri ne yapmayı düşündüğümüzü sordu.

Robert Teale ayağa kalktı. Müthiş bir cesareti var herifin gerçekten. Tabutun yanına gitti ve eğilip Petey'nin yüzüne yakından baktı.

"Siz ne isterseniz yapabilirsiniz," dedi sonra, "ama ben eve gidiyorum. Gittim bile." Ve gitti. Sonra herkes iyice korkmaya başladı. Evden dışarı koştuk. İyi gelmişti temiz havaya çıkmak. Herkes evine gitti.

Bayan Shaler'i düşünürdüm sık sık. Jakie'ye iyi davranacağına dair söz vermesi iyi olmuştu. Bundan sonra Jakie canı istediğinde bizimle takılabilecek, biz de onun futbol toplarından, beysbol toplarından, basketbol toplarından, beysbol sopalarından, boks eldivenlerinden, kızaklarından, tenis raketlerinden ve okundan yararlanabilecektik. Silahını bile kullanabilirdik belki.

Ertesi gün cenazeyi kaldırdılar. Cenazeye katılmak için okuldan kaytarabileceğimizi sanıyorduk, ama berbat bir okul bizimki, izin vermediler. Sadece Jakie'ye izin verildi. O da Petey kardeşi olduğu için. Berbat bir okul, gerçekten. Annem de gitti cenazeye. Kilise çok kalabalıkmış dediğine göre.

"Hayatımda bu kadar çok çiçek görmedim," dedi. "Elk Kulübü de büyük bir sepet göndermiş." Bunu duymak beni sevindirdi, çünkü babam da bir Elk.

"Ah, Jakie'ye yüreğim paralandı. Tabutun yanından geçerken mumlardan birini devirdi. O kadar korktu ki. Kendini çok kötü hissetti."

Jakie pazartesi günü okuldaydı. Kimse mum meselesiyle ilgili bir şey sormadı ona. Herkes biliyordu zaten. Cenazeye katılan anneler çocuklara anlatmıştı. Herkes Jakie'ye çok iyi davrandı, cenaze kalkalı daha iki gün olmuştu.

Daha sonra oyun için takım seçmeye başladık ve karşı takım Jakie'yi seçti. Ama Jakie oynayamayacağını söyledi.

"Oynayamam ama hakemlik yaparım," dedi.

"Aman Allahım!" dedi Robert Teale. "Ne biçim annen var senin? Seni dövmeyeceğine dair sana söz vermedi mi? Pis numara diye buna derim işte."

Jakie fazla yüksek sesle konuşmadı. Zor duyduk dediklerini.

"Siz benim ne yaptığımı bilmiyorsunuz," dedi. "Cenazede değildiniz, bu yüzden bilmiyorsunuz."

"Ben biliyorum," dedi Teale. "Biliyorum ne yaptığını. Çok da kötü bir şey sayılmaz. İsteyerek yapmadın bir kere. Feci bir annen var."

Jakie ağlamaya başladı. Sessizce. Çok kötü bir annesi olduğu için de ağlamıyordu. Küçük kardeşi Petey öldüğü için ağlıyordu. Belliydi.

SUÇLU

O yaz Madden Sokağı'nda oturuyorduk, lisenin yakınında. O güne kadar oturduğumuz en iyi evdi, bir küveti ve mutfakta ocak için havagazı vardı. Annemin düşlerinden biriydi havagazı ocağı. Havagazı düşünü gerçekleşebilir kılmış, şimdi iş bir ocak satın almaya kalmıştı.

Madden Sokağı'ndaki evin kirası ayda yirmi beş dolardı, daha önce ödediğimiz kiradan beş dolar daha fazla. Uç yatak odalı kırmızı tuğladan bir binaydı ve önünde gerçek bir bahçesi vardı. Nihayet oda sıkıntısı çekmeyecektik. Annemle babam büyük yatak odasında yatıyordu, babaannem mutfağın yanındaki odada, ben ve iki kardeşim ise orta odada. Herkesin bir odası vardı, bu da ailemiz için hatırı sayılır bir gelişmeydi.

Fazla İtalyan yoktur Madden Sokağı'nda. Bizden başka bir tek Fred Bestoli var, ki İtalyan'dan çok içki kaçakçısıdır. Bir zamanlar aile dostumuzmuş Fred, ama yasaları çiğnediği için annem artık eve gelmesini istemiyor. İçki satmaya başlamadan önce babaannem de severmiş Fred Bestoli'yi. Onun gibi Fred de Abruzzi yöresindenmiş, ortak tanıdıkları varmış. Ama kendini ısrarla tutuklatıp diğer İtalyanların şerefine leke sürdüğü için babaannem ondan nefret ediyor artık.

Babam ne zaman Fred'i eve getirse babaannem onu İtalyanca selamlar. "İyi günler, Köpek Pisliği," der. Ya da, "Bir kadının rahminden şu çıkana bakın."

Fred Bestoli suskun ve melankolik İtalyan'ın tekidir, ama babaannem onun içindeki savaşçıyı uyandırmayı iyi bilir. Babaanneme "Kıçımı öp, ihtiyar," diye karşılık verir, babam da onu yüreklendirir.

"Aferin Frederico. Ver ağzının payım şu ihtiyar sürtüğün."

Babaannem öfkeyle babama döner ve ona, "Seni doğuracağıma domuz doğursaydım keşke," der. Babam da ona annesi olduğu dikkate alınırsa bir

domuz doğurmamasının şaşılacak şey olduğunu söyler. Bir şey çıkmazdı bu hakaretlerden. Atışırlardı sadece.

Babam her güz şarap yapıp mahzene stoklardı. Hiçbir zaman şansı yaver gitmemiştir o şarapla. Ya çok tatlıdır ya da çok ekşi. Sabrı yok, bağbozumun bir şansı olsa bile babam olgunlaşmasına fırsat tanımadan o şansı sıfıra indirir. Bu yüzden de sık sık Fred Bestoli'nin tek başına ve sefil koşullarda yaşadığı evine giderdi. Giderken yanında duvarcı aletlerini de götürürdü, çuval bezinden ağır bir torba. Kimseyi kandıramazdı ama. Bahçelerini sulayan komşular, "Biz biliyoruz o torbanın içinde ne olduğunu," der gibi bakarlardı ona.

Biz filmlerde gördüğümüz sabıkalılara bayılırdık, ama Fred Bestoli'nin öyle hayranlık duyulacak bir tip olduğu söylenemezdi. Ne kimseyi öldürürdü, ne de araba çalardı. Boulder cezaevine o kadar çok girip çıkmıştı ki biz bile hor görürdük onu.

Her zaman ara sokaktan gelirdi evimize. Kömürlüğün arkasında durup babama ıslık çalardı. Yemekteysek babam dışarı çıkıp ona beklemesini söylerdi. Bu masada ciddi bir gerginlik yaratır, babaannem homurdanıp bir şeyleri çarpmaya başlar, Amerika'ya küfreder, babama onu doğduğu gün boğmadığına pişman olduğunu söylerdi. Annem yemek yemeyi bırakır, gözlerini babamın üzerine dikip kaskatı kesilirdi. Akabinde babam da sinirlenip çatalını ve bıçağını masaya vurmaya başlar ve Amerika'ya geldiğine, annesi gibi bir çakalın rahminden çıktığına, karısı gibi bir aptalla evlendiğine lanet ederdi. Biz çocuklar bu kasırganın ortasında biraz derin soluk alacak olsak babam bıçağı kaptığı gibi bizi gırtlağımızı kesmekle tehdit ederdi. Bu sahne evimizde haftada üç-dört defa yaşandığı halde o güne kadar yaptığı en kötü şey bir keresinde kardeşim Dino'ya köfte fırlatmak olmuştu.

Yemek bitip sofra toplandıktan sonra annem bize oturma odasına gidip kapıyı kilitlememizi söyler, babaannem de kendi odasına giderdi. Ama babaannem maraza çıkarmak için fırsat kollardı. Fred Bestoli'yle yüz yüze gelmenin bir yolunu bulurdu, ayaklarının dibine tükürmek ya da ona bir şekilde hakaret etmek için bile olsa. Fred de onun her tükürüğüne tükürük, her hakaretine hakaretle karşılık verirdi, babam yeter diye bağırana kadar. O zaman babaannem sızlana sızlana, Tanrı'yı evi ve içindeki herkesi yakmaya teşvik ederek odasına çekilirdi.

Bir akşam yemekteydik, kapı çalındı. Babam açtı kapıyı. Ellerinde paketlerle Fred Bestoli'yi görmeyelim mi karşımızda?

"Merhaba," dedi anneme ve babaanneme ürkek bir bakış atarak. Yeni ve parıltılı bir havası vardı adamın, üzerindeki yeni takım elbiseyle yeşil kravat da değildi bunun nedeni. Yüzündeydi; bir memnun etme hevesi, bir cana yakınlık. Bizi bile başıyla selamlamıştı. Babaannem konuştu.

"Ne istiyorsun, eşek herif?"

Fred gülümsemeye çalıştı.

"Çıktığı lağıma geri atın şunu," dedi babaannem.

Fred acınacak kadar cesur gözlerini babama çevirdi. Babam ona yaklaştı ve Fred babamın kulağına bir şeyler fısıldadı. Babam dinlerken zaman zaman başını sallayıp gülümsüyordu. Sonunda babam sırtını okşadı.

"Güzel," dedi. "Aferin, Fred."

Utangaç bir çocuğu odaya sokar gibi Fred'i yemek odasına soktu babam. Fred dişleri kenetlenmiş, ellerinde paketlerle masanın yanma dikildi.

"Senin için," dedi uzun bir hediye paketini babaanneme doğru uzatarak.

Babaannem ona yılan uzatılmış gibi geri çekildi.

"Al!" diye emretti babam.

Babaannem kaşlarını çatıp paketi Fred'in elinden kaptı.

Fred anneme dönüp ona da bir paket uzattı. Annem tereddüt etti, ama babam paketi Fred'in elinden alıp annemin eline tutuşturdu. Üç paket daha vardı. Hepsi birbirinin aynıydı ve Fred her birimize bir paket verdi. İnce, uzun kutularda kravat vardı muhtemelen. Carlo tırnaklarını ambalaj kağıdına geçirip yırtmaya çalıştı, ama babam ona beklemesini söyledi. Babam bir söylev verme hazırlığıyla gırtlağını temizlerken Fred Bestoli berrak ve parlak siyah gözleriyle babama baktı.

"Fred Bestoli benim otuz beş yıllık arkadaşım," dedi babam. "Benim doğduğum kasabadan on beş kilometre uzaklıkta doğmuş. Amerika'ya benimle aynı zamanda gelmiş. Çok çalıştı bu ülkede. Harç taşıdı. Kömür madeninde işçilik yaptı. Çukur kazdı. Zor işler. Kazandığıyla geçimini sağlayamadı. Mesleği de yok. Peki, ne yaptı? Biraz viski sattı. Birkaç şişe şarap. O kadar mı kötü bu yaptığı? Hayır, bence değil! Ama kanun öyle diyor. Bu yüzden de üç-dört kez hapse girdi."

Fred öksürdü. Dolgun, parlak bir gözyaşı damlası yanağından aşağı süzülüp yerde parçalandı. Babaannem duygulanmıştı. Burnunu önlüğünün

köşesine gömdü. Babam yarattığı etkinin memnuniyetiyle sesini biraz yükseltti, ellerini ve gözlerini tavana doğru kaldırdı.

"Yukarısı," dedi cenneti kastederek, "neyin doğru, neyin yanlış olduğuna karar verilen yerdir ve orada dostları var Fred Bestoli'nin, burada olmasa da."

Annem, Fred ve babaannem ağlıyorlardı şimdi, babam o kadar duygulanmıştı ki hıçkırıklara boğuldu. Kardeşim Victor kıs kıs güldü utancından. Bunu gören babamın dudaklarında öyle tuhaf ve sessiz bir hırıltı belirdi ki Victor başını eğip yere baktı.

"Ama Fred Bestoli farklı bir adam bu akşam," diye bağırdı babam. "Tövbekâr bir adam. İçki satmayacak artık. Dostunuz olmak istiyor, eskisi gibi. "Babaannem ayağa fırlayıp küçük ve şişman kollarını Fred'in boynuna doladı. "Şükürler olsun!" dedi. "Sana şükürler olsun, Tanrım!"

Bir yandan ağlayan bir yandan da gülen Fred babaannemin beyaz saçlarına sesli bir öpücük kondurdu.

"Frederico'm benim," dedi babaannem. "Oğlum. Oğlumdan da yakın, kanımdan canımdan bile daha yakın."

"Şimdi paketleri açabilir miyiz?" diye sordu Victor.

Babam başını salladı ve ambalaj kâğıtlarını yırttık. Kravat. Minnet duyamıyordun, ama annem adama teşekkür etmeye zorladı bizi. Babaannemin paketinden siyah bir şal çıktı. Babaannem zevkten dört köşeydi şalı omuzlarına yerleştirirken.

"Teşekkür ederim, *figlio mio,* oğlum benim," dedi ve gözlerinden yaşlar boşaldı. "Binlerce teşekkür." Sonra babama baktı. "Ah, onu doğursaydım seni doğuracağıma. Kırk beş yılda bana bir lazımlık bile hediye etmedin. Hayırsız evlat."

Fred'in anneme hediyesi gri bir yelekti. Annemin yeleği üzerine giyişini seyrettik. Düğmelerini ilikledikten sonra ellerini memnuniyetle yeleğin üzerinde gezdirdi.

"Dostumuza yiyecek bir şeyler ikram etmeye ne dersiniz?" dedi babam.

Babaannemle annem yerlerinden fırlayıp Fred için masada yer açtılar. Annem porselen bir tabak getirdi. Babaannem yatak odasına gidip işlemeli bir peçeteyle döndü. Babam yeni bir testi şarap almak için mahzene indi.

Carlo ön kapıdan dışarıda duran bir şey gördü.

"Bak!" dedi.

Evin önünde gıcır gıcır bir Packard Sedan vardı. Kocaman siyah bir araba, o kadar yeniydi ki parlak bir yaratık gibi duruyordu. Fred Bestoli'nin arabasıydı. O gün satın almıştı, birkaç saat önce. Dışarı koşup arabaya yakından baktık, kapılarını açtık, düğmelere bastık, kornasını öttürdük. Hiçbirimiz o kadar yeni bir arabaya binmemiştik.

"Bizi gezdirmesini isteyelim," dedi Victor.

Eve girdiğimizde Fred'in önünde bir tabak biber dolmasıyla bir bardak şarap vardı. Annemle babaannem tepesindeydiler, babam karşısına oturmuştu. Yeni arabayla bizi gezdirmesini istedik ondan.

"Olmaz," dedi babam.

"Sana sormadık," dedi Carlo.

"Ama ben sana söylüyorum."

Fred'in kıyakçılığı üzerindeydi ama. "Tabii ki. Bir tur atarız."

"Arabanı mahveder bunlar," dedi babam.

"Nasıl?" dedi Fred omuzlarını kaldırarak.

"Bilmiyorum. Bulurlar bir yolunu."

Ama sonunda razı oldu babam. Bir koşulla ama. Hazırlanmamız gerekiyordu. Bu, üzerimizi değiştirmek, pazar kıyafetlerimizi giymek demekti, kravat filan.

"Ne gerek var?" diye sordu Victor.

"Yeni bir arabaya böyle binilmez," dedi babam.

Birbirimize baktık. Kadife pantolon ve okul kıyafeti vardı üzerimizde. Saçmalıyordu. Onunla tartışılmazdı ama. Ya hazırlanırdık ya da arabayla gezmeyi unuturduk.

Uzun ve nahoş hazırlık başladı. Önce yıkanmak zorundaydık, üçümüzü birden küvete soktular, babaannemin yönetiminde. Bir marangoz zımparayı nasıl kullanırsa öyle kullanırdı sabun bezini, kulaklarımızın arkası soyulurdu. Sabun bezinin köşesini büker, kulak zarına kadar sokup çevirerek tirbuşon etkisi yaratırdı. Baş derisindeki kiri tırnaklarıyla kazırdı. İşkence tamamlandıktan sonra yatak odasına gittik, annem kıyafetlerimizi hazırlamıştı -temiz çamaşır, temiz gömlek, temiz çorap. O gece, Fred Bestoli'ye jest olsun diye, yeni kravatlarımızı taktık. Yarım saat sonra kolalanmış ve boğulmuş olarak hazırdık. Tek sıra halinde yatak odasından çıkıp yemek odasına girdik. Babamla Fred masada oturuyorlardı. Biz hazırlanırken onlar şarap testisini iki kez boşaltmışlardı. Yüzlerinden ve seslerinden belliydi.

"Gidip arabada bekleyin," dedi babam.

Bir saat bekledik. Boğulduk beklemekten, her yerimiz ağrıdı.

Gece inmişti. Sokak karanlıktı. Ön kapıdan nefretle masanın üzerine iyice eğilmiş babama ve Fred'e bakıyorduk. Yeni şarap işlerini bitirmiş, harikulade bir biçimde alkole teslim olmuşlardı. Birbirlerinden yarım metre uzaklıkta olmalarına rağmen bağırarak konuşuyor, zaman zaman yumruklarını masaya indiriyorlardı. Birer canavara dönüşmüşlerdi.

"Şunlara bak," dedim. "Midemi bulandırıyorlar."

"Babam kafayı bulmuş," dedi Carlo.

"Bir gün buradan gideceğim," dedi Victor. "Tahammülüm kalmadı. On iki yaşıma bastığım gün gideceğim, görürsünüz. Pişman olacaklar ama iş işten geçmiş olacak."

Sonunda annem araya girdi. Ne dediğini duyamadık ama hareketlerinden bizimle ilgili konuştuğu anlaşılıyordu.

"Beklesinler," diye bağırdı babam.

Carlo bir çığlık attı, yüzünün morarmasına ve boynundaki damarların gerilmesine neden olan uzun ve tüyler ürpertici tizlikteki çığlık deldi geceyi. O kadar korkunçtu ki babamla Fred bağrışmayı kesip birbirlerine baktılar, ayılmışlardı bir an için. Babam ayağa kalktı, Fred yerinden fırladı. Susuzluktan ölmek üzere olan iki insan gibi dışarı sendeleyip destek için gölgelere tutunmaya çalışarak verandanın basamaklarını indiler. Kaldırımda yürürken her an kapaklanabilirlerdi, ama arabanın yanına geldiklerinde saygınlıkları bir ölçüde geri geldi ve ayıkmış gibi yaptılar.

Babam başını arka kapıdan sokup iğrenç bir gülümsemeyle bize baktı, gözleri kayıyordu.

"Hazır mısınız?" diye geveledi.

Cevap vermedik. Fred Bestoli direksiyona geçmek için arabanın öbür tarafına doğru sendeleyerek ilerledi, ama tuhaf bir dürtüyle yürümeye devam etti. Kendi kendine konuşarak karşı kaldırıma doğru gitti. Babam bir şekilde yardımına koştu. Whitley'lerin bahçesindeki elma ağacın altında bağıra bağıra konuştuklarını duyabiliyorduk. Fred bir arabası olduğunu unutmuştu. Bağırırlarken Whitley'lerin veranda ışığı yandı. Babam biraz yumuşadı, içinde son bir insanlık kıvılcımı çaktı ve sesini alçaltıp Fred'i arabaya yönlendirdi. Soluk soluğa, yalpalayarak, ayaklan dolanarak bize doğru geldiler.

Gezmek istemiyorduk artık. Hayatlarımızı kurtarmak için arabadan inmeye çalıştık. Ama babam izin vermedi. Gezmek istemiştik, gezecektik.

"Ama Fred araba süremeyecek kadar sarhoş," dedim.

"Ben sürerim," dedi babam.

İnledik. Babam hayatında araba sürmemiştir. Babam Fred'i arabaya yerleştirirken annemle babaannem verandanın basamaklarından indiler. Fred uyuyor, babam cebinden anahtarları almaya çalışıyordu. Arka kapıyı açıp indik arabadan. Annem babama arabayı kullanmaması için yalvardı. Babam kulak asmadı, Fred'i bir çuval soğanı iter gibi sağa sola iterek anahtarları aramaya devam etti. Anahtarları bulduğunda biz arabadan inip güvenliğimizi sağlamıştık. Babam anahtarı kontağa sokmaya çalıştığında babaannem elinde süpürgeyle öne atıldı. Süpürgeyi kapıdan sokup babamın eline öyle bir vurdu ki anahtar elinden yere düştü. Babam yerde anahtarları ararken babaannem bir tane de kafasına yapıştırdı. Bu aralıksız taciz babamı öfkelendirdi, süpürgeyi babaannemin elinden kaptığı gibi arabadan indi ve sendeleyerek babaanneme saldırdı. Babaannem sağlam durdu ama, kollarını kararlılıkla kavuşturmuştu, dudaklarından tükürüklü beddualar yükseliyordu. Kafa kafaya verip birbirlerine hakaretler yağdırdılar. Annem arabanın içine uzanıp anahtarları yeleğinin cebine soktu.

Sokaktaki bütün verandaların ışıkları yanıyordu artık. Komşular kapı eşiklerinde durmuş seyrediyorlardı. Babamla babaannem birden kestiler birbirlerine hakaret etmeyi. Annemin yardımıyla Fred'i arabanın ön koltuğundan indirip eve soktular. Annem perdeleri çekip evin ön tarafındaki ışıkları söndürdü. Sokaktaki verandaların ışıkları tek tek söndü, kapıları kapatılıp kilitlendi. Gece sessizdi bir kez daha.

Fred Bestoli'yi sofaya uzattılar. Ağzı bir karış açık horluyordu. Babam yatak odasında gitti. Ayakkabılarını fırlatıp attı. Kısa bir süre sonra Fred'in horultularına babamın horultuları da katıldı.

Bir karış suratlarla mutfağa oturduk. Carlo, Victor ve ben. Babaannem girdi mutfağa. Gülümseyip para çantasını açtı. Her birimize beş sent verdi.

"Sinemaya gidin," dedi.

Sinema! Çevresini sardık, onu kucaklayıp öptük. Bizi itti, kravatlarımızı çıkarıp koşarak çıktık evden. O güne kadar yaşadığımız en iyi evdi.

KÖTÜ KADIN

Clito Dayı kar fırtınasının ortasında eve geldiğinde akşam yemeğindeydik. Galoşlarını çıkardı, ellerini ovuşturup yemek odasına girdi.

Babam *pasta e fagilo* yemesini söyledi, ama dayım yemek istemedi. Bir iskemleye ters oturup çenesini arkalığa yasladı, son derece dikkatli bir halde kahverengi gözleriyle masayı inceledi. Şarap şişesine baktı, babamın ne kadar içtiğine, ekmeklerimize ne kadar tereyağı sürdüğümüze, her şeye. Annem kendine çekidüzen verip saçını geriye attı. Dikkatli olmak zorundaydın Clito Dayı'nın yanında. Durup dururken mesele çıkarmak gibi bir yeteneği vardı. Biz çocuklar kirli tırnaklarımızı görmemesi için ellerimizi masanın altında tutuyorduk.

Berberdi Clito Dayı. Annemin en büyük ve İtalya'da doğmuş tek ağabeyi. İngilizcesi kötüydü. Berber dükkânı Denver'in Küçük İtalya'sında bir numaraydı. Zengin olmasına rağmen Clito Dayı'nın evlenmemek için bahanesi, bir kadına bakacak parası olmayışıydı.

Herkes korkardı ondan. Ayrıntılardan soruna varma yeteneği ürkütücüydü gerçekten. Saç tıraşı için dükkânına gittiğimizde annem bize pazar kıyafetlerimizi giydirirdi. Bunun nedeni Clito Dayı'nın bir keresinde benim ayakkabımın tabanındaki deliği fark edip babamın kumar oynadığı sonucuna varmasıydı. Haklıydı. Annemin bütün kardeşleri evimize doluşup babamın bizi ihmal edip etmediğini öğrenmeyi talep etmişlerdi. Clito Dayı'nın Osage Sokağı'ndaki berber dükkânının önünden ona el salladığımızı gördüğünden emin olmadan katiyen geçmezdik. Bunun da bir nedeni vardı. Bir keresinde Terese teyzem ona el sallamamıştı. Karşı kaldırımdan geçmişti, başını başka tarafa çevirerek. Clito dayım hemen telefona sarılıp Julio'yu, Teresa'nın kocasını aramıştı. Julio kasap dükkânını

kapatıp Clito'yla berber dükkânının önünde buluşmuştu. Birlikte Osage sokağı'nda yürümüş, bütün bar ve kafeleri taramışlardı. Gerçekten de Teresa'yı Zucca'nın Yeri'ndeki localardan birinde bahisçi Tony Mongone ile konuşurken bulmuşlardı. Teresa Teyze at yarışı oynamaya başlamıştı yine. Julio karısını dışarı sürüklemiş, yüzüne bir tokat aşkettikten sonra taksiye bindirip eve göndermişti. Daha sonra Clito Dayı kurnaz bir gülümsemeyle Teresa'nın at yarışı oynamaya başladığını nasıl anladığını anlattı. Yürüyüşünden, dedi, sinirli halinden, bana el sallamayışından.

Ve bir kez daha evimizdeydi Clito Dayı, kar fırtınasının ortasında bize bir şey söylemek için gelmişti.

"İşler nasıl?" diye sordu babam.

Omuz silkti Clito Dayı. Sonra odadan çıkmamızı istediğini ima eder bir biçimde başını bize doğru salladı. Kendimizi aşağılanmış hissederek çıktık odadan. Bize neydi? Uzun çamaşır ve çorap dışında ne görmüştük ki o pintiden? Mutfağa girdik, babam kapıyı arkamızdan kapattı. Hemen kapıya yığılıp kulaklarımızı aralığa dayadık. Clito Dayı konuştu.

"Son zamanlarda Mingo'yu gören var mı aranızda?"

"Bir süredir ortalıkta yok," diye cevap verdi babam.

En sevdiğimiz dayımızdı Mingo, annemin en küçük ağabeyi ve ailenin en ünlü kişisiydi, çünkü Denver Senfoni Orkestrası'nda piyano çalıyordu. Noel'de bize hava tüfeği, elektrikli tren, beysbol sopası, kızak gibi hediyeler alırdı.

"Yakında evleniyor Mingo. Bir karısı olacak," dedi Clito.

"Mingo mu?" dedi babam kuşkuyla.

"Bekle. Görürsün."

Anahtar deliğinden Clito Dayı'nın gizemli gülümsemesini gördüm. Zevkten dört köşeydi.

"Kiminle evlenecekmiş?" diye sordu annem.

"Bir *putana* ile tabii ki," dedi İtalyanca. "Şırfıntının tekiyle."

"Sen nerden biliyorsun?"

"Çok şey bilirim ben." Gülümsedi. "Çok, çok..."

Annemle babam onun bildiklerinden ürküp sustular. Şarabın babamın gırtlağındaki çağıltısını duyabiliyordum.

"Mingo'nun evleneceğine sevindim," dedi annem. "O kadar yalnız ki, o Roma Oteli'nde bir başına."

"Yalnız mı?" dedi Clito Dayı sırıtarak. "Yalnız değil Mingo. Roma Oteli benim dükkândan yarım blok. Gözlerim görüyor benim. Bir şey demiyorum, ama görüyorum ne oluyor."

"Ne görüyorsun?"

"Bir kadın görüyorum, kızıl saçlı."

Annem masaya vurdu.

"Clito, ne kadar yoruyorsun beni! Ne fitneci adamsın!"

Clito ellerini kalbine bastırdı. "Kardeşim bir *putana* ile evlensin diye mi fitne? O kadın Flamingo Pansiyonu işlettiği için mi fitne? Ah, hayır! Küçük kardeşim Mingo'ya sevgimden fitne. Ben berilerim. Saç kestirmeye gelirler; dört kız bir kadın. Bir şey söylemem. Saçı keserim, parayı verirler. Ama bu kadın benim küçük kardeşim Mingo ile evlenmek isterse ben fitneci değilim, konuşurum. Mingo'yu korumak için."

"Mingo o tür bir kadınla evlenmez," dedi babam. "O kadar sağduyusu var."

"Mingo, o bir deli. Büyük sanatçı."

"O kadar da deli değil," diye karşılık verdi babam. "Mingo genç İm adam. Gönül eğlendiriyor. Onun bileceği iş."

O kurnaz gülümseme belirdi Clito'nun dudaklarında. "Kimse bir kızılla gönül eğlendirmek için almaz pırlanta yüzük."

"Ne!" dedi annem.

Clito kollarını kavuşturup bir kedi gibi sırıttı.

"Yüzük başkası içindir belki," dedi babam. Clito gücenmişti babamın kuşku duymasından.

"Frank Palladino ile konuştum," dedi. "Frank her şeyi anlatır. Yüzük, kızıl saçlı için."

Bunu tartışamazlardı. Palladino berber dükkânından iki dükkân aşağıdaki kuyumcu dükkânının sahibiydi.

"Öyle bir kadınla evlenemez," dedi annem. "Ben izin vermem!"

"Çok geç," diye gülümsedi Clito. "Kuş gibi uçuyor..."

Clito evden çıkıp klanın diğer üyeleriyle görüşmeye gitti. Ertesi gün annem sürekli telefondaydı, ya o birini arıyordu ya da birileri onu arıyordu. Yemekte babama ayrıntıları anlattı. Rosa Teyzem, Attilio'nun karısı, üzüntüden kahrolmuştu. Philomena Teyze de bu konuda konuşamayacak kadar tiksinmişti -tuhaf şey, çünkü annemle neredeyse bir saat telefonda bunu konuşmuşlardı. Teresa Teyze Mingo'nun neden diğer kardeşleri gibi

temiz ve ahlaklı bir İtalyan kızıyla evlenmediğini bilmek istiyordu. Louisa Teyze Mingo'nun kadınını ilk gördüğünde gözlerini oyacağını söylüyordu.

Üç gün boyunca bir tür kitle histerisi hakim oldu klana. Teresa Teyze eve gelip annemin omzunda ağladı. Annemle Louisa Teyze kiliseye gidip Mingo'nun selameti için dua ettiler. Philomena Teyze evimize geldi, kanepeye yığıldı ve ağlamaya başladı. Annem ellini tuttu, birlikte ağladılar. Babam, Flamingo Pansiyon'a gidip bütün bu karmaşaya neden olan o kadınla konuşmayı teklif etti, ama annem onu askılıklarından yakalayıp "Sakın öyle bir şey yapayım deme!" diye bağırdı.

Haber yayıldıktan üç gün sonra Clito evimize geldi yine. Polise gidip kızıl saçlı kadının siciline baktırmıştı. İşte korkunç gerçekler: Kadının adı, Joan Cavanough idi ve otuz iki yaşındaydı. Yıllardan beri kötü kadınlık yapıyordu, iki kez de tutuklanmıştı. Ama asıl adı, Joan Cavanough değildi; Mercedes Lopes'ti.

"Meksikalı, öyle mi?" dedi babam.

"Hayır," dedi Clito. "Portekizli."

"Portekizli," dedi babam. "Hımm. Bu kötü."

"Kilise izin vermez," dedi annem. "Mingo Protestan kilisesinde evlenmek zorunda kalacak."

"Portekizli ise Katoliktir muhtemelen," dedi babam.

"Onun gibi bir kadın nasıl Katolik olur?" dedi annem. "Asla!"

Babam öfkelendi birden. Belki kayınbiraderlerinden hiçbir zaman hoşlanmadığı için, belki Clito Dayı'dan nefret ettiği için, belki onunla balığa çıkan Mingo Dayı'yı çok sevdiği için, her neyse birden yumruğunu masaya indirip tabaklan havalandırdıktan sonra bağırmaya başladı.

"Fark etmez! Meksikalı, Amerikalı, Portekizli, Katolik, Protestan -fark etmez! Bir erkek kendi kaderini kendi tayin eder. Rahat bırakın adamı. Belki seviyor bu kadını. Belki kim olduğu umurunda değil. Belki onu Flamingo Pansiyon'dan çıkarıp ona namuslu bir ev sunacak. Bunu hiç düşündünüz mü?"

Clito anneme baktı buruk bir gülümsemeyle. Sonunda gerçek kimliği açığa çıkmıştı babamın; inancındaki o sefil liberalizm. Babam bitkin bir halde oturup şarap içti. Clito annemin yüzüne dalıp gitmişti, acıyarak bakıyordu ona. Evden gittiğinde kimse ne bir kelime etti ne de yerinden kımıldadı.

Babam masada kaldı. Annem kocasından utanç duyduğunu ima eder bir biçimde tabakları takırdatarak topladı sofrayı. Babam üç saat boyunca masada oturup içti. Çok sessizdi, elindeki bardağı döndürüp duruyordu. İki kez testiyi doldurmak için mahzene indi. Yatağa gitmek için yerinden kalktığında sendeledi. Sadece bacakları sarhoştu ama. Koyu bir hüzün dalgasının yılgınlığı çökmüştü üzerine.

Clito ertesi gece gelmekte gecikmedi. Elinde şapkasıyla yemek odasının ortasında dikilip şu açıklamayı yaptı: O öğleden sonra Mingo Dayı berber dükkânına gelmişti. Sakal tıraşı olmak için. Üç günlük bir sakal vardı yüzünde. Solgun ve bitkin görünüyordu. Nerelerde olduğu sorulduğunda "Şurada burada," demişti. Neler yaptığı sorulduğunda ise, "Biraz ondan biraz bundan," diye karşılık vermişti. Clito Dayı Mingo'ya evlenmeyi düşünüp düşünmediğini sorduğunda da, "Bazen evet, bazen hayır," diye karşılık vermişti.

Mingo Dayı sıcak havluların altında uyuklarken Clito Dayı usulca arka odaya geçip Julio Dayı'ya telefon etmişti, kasaba. İki dakika sonra Julio dükkândaydı. Mingo berber koltuğundaydı hâlâ.

"Bu aralar hiç göremiyoruz seni," demişti Julio Dayı.

"Buradayım işte," diye gülümsemişti Mingo.

"Yarın evlilik yıldönümüm," demişti Julio Dayı. "Akşam yemeğine davetlisin, *ravioli* var. Gelecek misin?"

"Gelirim."

Ve Julio'yu yıldönümü için kutladıktan sonra çekip gitmişti Mingo. Clito Dayı'nın açıklaması burada bitti.

"Yarın Julio'nun evlilik yıldönümü değil ki," dedi annem. "Kasımda evlenmişti, Attilio dişlerini çektirdikten iki gün sonra."

"Yarın öğlen saat birde," dedi Clito. "Julio'nun evi. Herkes gelsin." Gizemli bir biçimde gülümseyip gitti.

Babam Julio Dayı'nın evine gitmek istemiyordu. Ertesi gün öğle saatinde annem yüzünde pudra, ağzı firkete dolu ve giydiği korseden zor soluk alarak bir odadan bir odaya koşturuyordu. Babam yeni pantolonuyla mutfak masasına oturmuş şarap içiyor, bunun bir tuzak olduğunu ve gitmeyeceğini söylüyordu. Neden tıraş olmuştu öyleyse? Ve neden yeni pantolonunu giymişti? Protestoyu giderek artırmasına rağmen annemden çok daha önce giyinip hazırlanmıştı.

Tek sıra halinde arka bahçedeki her iki yanı kar kaplı patikaya girip babamın kamyonunu koyduğu barakanın yolunu tuttuk. Annem babamın yanına oturdu, biz çocuklar kamyonun kasasına yerleştik.

Julio Dayı'nın tek katlı evi iki kilometre uzaklıktaydı. Vardığımızda Mingo Dayı dışında herkes oradaydı. Annem soluk soluğa kaldı verandanın basamaklarını tırmanırken. Birden gözyaşlarına boğuldu. Julio Dayı kapıyı açıp ona sarıldı.

"Tamam, tamam, Coletta," dedi. "Sen üzülme, her şey yoluna girer."

Peşlerinden puro dumanı kaplı salona girdik, şarap ve ter kokuyordu içerisi, erkek teri. Saygılı bir sessizlikle annemin hıçkırarak mutfağa girişini seyrettiler. Tony Dayı'nın gözleri doldu birden, kendine hâkim olmak için dudağını ısırdı. Annem mutfakta dört teyzemin kollarına yığıldı. Bir süre sonra Louisa'nın sunduğu Mingo Dayı'nın hayatından pasajlar eşliğinde ağlaşmaya başladılar -rahip yardımcılığı ona ne kadar yakışırdı, ne kadar güzel bir bebekti, piyanoyu ne kadar zarif çalardı, o kızılla evlenirse annelerin ve babalarının kemikleri nasıl sızlayacaktı. Sonra ateşteki yemek kaynayıp taştı. Kadınlar hemen ağlamayı kesip ateşin altını kıstılar. Her şey yoluna girdikten sonra kaldıkları yerden devam ettiler, bu kez tutkulu bir öfkeyle.

"Aşmalı onun gibi kadınları," dedi Philomena. "Sallandırıp çürüyünceye kadar bırakacaksın orada."

"Asılmak kurtuluş olur onun için," dedi Teresa. "Göğsüne o filmdeki gibi bir işaret koyup sokaklarda sürükleyeceksin. Üzerine tüküreceksin." Tükürdü.

"Paramparça edeceğim onu," dedi Louisa Teyze yavaş yavaş ısınarak. "O kadını gördüğümde tırnaklarımı gözlerine sokup gözlerini oyacağım. Hiçbir erkek yüzüne bakmayacak bir daha."

Babam salondaki sofada kendine bir yer bulup oturmuştu, ama önce erkeksi bir tiksinti duygusuyla üzerlerine Pompei kalıntıları işlenmiş yastıkları kaldırıp başka bir yere koyması gerekmişti. Diğer yastıkların parlak yüzlerinde şiirler vardı. Şiirlerden bir tanesinin başlığı "Anne" idi. Bir diğerinin ise, "Evim, Güzel Evim." Duvarlar ve piyanonun üzeri hayatta ve ölmüş akraba fotoğraflarıyla kaplıydı. Teresa Teyze'nin altı ay önce ölen bebeğinin o ürkütücü fotoğrafı vardı bir de. Bebek öldükten sonra çekilmişti fotoğraf.

Oturuyorlardı öylece, ailenin erkekleri. Julio Dayı, kasap; onun evindeydik. Clito Dayı, berber. Pasquale Dayı, taşçı. Tony Dayı, kamyon şoförü. Attilio Dayı, amele. Babam, duvarcı. Üzerlerine dar gelen pazar kıyafetlerinin içindeki tıknaz bedenleri terlerken o süslü küçük salonda oturmuş şarap ve puro içiyorlardı.

Orada bulunmalarının nedeni üzerine konuşmuyorlardı. Havadan sudan, zor zamanlardan konuşuyorlardı. Hepsinin birbirleriyle meseleleri vardı ve her an bir şey patlayabilirdi. Duvarcı babam, taşçı Pasquale'nin yaptığı işi küçümserdi. Kamyon şoförü Tony Dayı akrabaları için iş yapmamaya yeminliydi. Bu yüzden de diğerleri ondan nefret ederdi. Hepsi kasap Julio'nun iki yüzlü bir zorba olduğunda hemfikirdiler. Amele Attilio Dayı diğerlerinin sürekli maddi sıkıntıdan söz etmeyi ihmal etmeyerek onlardan borç alma umudunu yok etmelerine fena halde içerlerdi. İki ortak yanı vardı bütün bu adamların. Mingo'ya duydukları hayranlık; çünkü Mingo sanatçıydı, özgürce uçan bir kuştu, gününü gün eden bir bekârdı. Bir de uğursuz dilinden ötürü Clito Dayı'ya besledikleri nefret. Clito Dayı'nın ne hissettiğini kestirmek mümkün değildi çünkü başkalarının hayatlarında yaşıyordu.

Bir süre sonra Tony Dayı havayı yumuşatmaya çalıştı.

"Ah, Tanrım!" dedi. *"Ravioli* nefis kokuyor."

"Ravioli mi?" dedi Julio Dayı. "Sen beni milyoner mi sanıyorsun? *Spagetti."*

"Ama ben sanmıştım ki..."

"Boş ver ne sandığını. Burada neden toplandığımızı biliyorsun. O kadın hakkında ne yapacağız?"

"Ben Mingo'yla konuşurum," dedi Pasquale Dayı. "Beni dinler."

"Sen!" dedi Julio küçümseyerek. Kasap ameleye söylüyordu. "Güldürme beni."

"Ben bu işe bulaşmak istemiyorum," dedi Tony Dayı.

"Tony haklı belki de," dedi babam. "Karışmamak en iyisi belki."

"Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu senin?" dedi Pasquale. "Öyle bir yenge istiyorsun galiba."

Babamın sesi kabardı. "Bazı yengelerime yeğleyebilirim," dedi.

Pasquale yerinden fırladı. Babam da. Birbirlerinin üzerine yürüdüler, göğüs göğüse geldiler. Diğerleri onları ayırırken birbirlerine bağırdılar.

"Taşçı filan değil o, serserinin teki!" diye bağırdı babam.

"Kendine bak sen, duvarcı bozuntusu!" diye karşılık verdi Pasquale.

Kadınlar koşarak çıktılar mutfaktan, telaşla erkeklerinin yanlarına gidip kavga etmemeleri için yalvardılar, şişman sinekkuşları misali vızıldayıp durdular. Kavga kimse kimseye vurmadan önlendi. Erkekler kadınlara salondan çıkmalarını emrettiler.

Kadınlara karşı ortak bir duruş sergilemek havayı yumuşatmıştı. Oturdular tekrar, gerginlik sona ermişti. Babam kravatını gevşetti, Pasquale ceketini çıkardı, Tony ayaklarını sehpaya uzattı ve Attilio Dayı ayakkabılarını çıkardı. Güçlü bir ayak kokusu yayıldı odaya. Şarap bardakları bir kez daha dolduruldu. Tartışma yeniden başladı.

Kuzin Della, Tony Dayı'nın küçük kızı, kararsız adımlarla içeri girip başını Julio'nun kucağına koydu.

"Kötü kadın gelecek mi bu akşam?" diye sordu.

"Hayır," dedi Julio.

"Neden gelmiyor?"

Louise Teyze içeri daldı ve Della'yı kaptığı gibi kucağına yatırıp kıçını sert bir biçimde tokatlamaya başladı. Della'nın çığlıkları bütün evi doldurdu. "Ben sana öğretirim kötü kadınlardan konuşmayı," dedi Lousie soluk soluğa. "Ben sana öğretirim!"

"Sen de kötüsün!" diye böğürdü Deha. "İğrençsin."

Della'yı elinden tutup kardeşlerimle kuzenlerimin toplandığı bodruma indirdim. Nefret dolu bir ortamdı, kızlar bir tarafta erkekler bir tarafta. Kızlar dövüşmeyecek kadar kendilerini beğenmiş ve gururluydular, erkekler de kötü imalarda bulunuyorlardı.

Yukarıda kadınlar mutfakta sabırsızlanmaya başlamışlardı. Spagetti hazırdı, sosu dökülmüş ve peyniri serpilmiş olarak kocaman tabaklarda bekliyordu. Yemek odasında yetişkinler için, mutfakta ise çocuklar için masalar kuruldu. Saat bir buçuktu.

"Gelmeye yüzü yok," dedi Louise.

"Nasıl olsun ki," dedi Rosa.

Mideleri şarap dolu erkekler somurtarak oturuyorlardı. Sadece Clito Dayı özenli görünümünü korumayı başarmıştı. Pencerenin önüne oturmuş, parmağını titizlikle yalayarak bir kadın dergisinin sayfalarını çeviriyordu. Babam sofada uyuyakalmıştı, ağzı bir karış açık.

Saat ikide Julio Dayı, "Yiyelim," dedi.

Adamlar yerlerinden kalktılar, eklemlerinden takırtı sesleri çıktı. Aç ve huzursuz bir halde masanın bir köşesine sıralanmış iskemlelere oturup bir yarım daire oluşturdular. Kadınlar itiraz etti. Erkeklerin eşlerinin yanına oturmalarını istiyorlardı. Adamlar söylenip yerlerinden kalkmamakta direndiler. Çocuklar mutfağın ortasına kurulmuş portatif masalarda yiyorlardı. Spagetti sıcak ama hamurumsuydu; domates sosu kurumuştu, peyniri azdı. Tatlı olarak elmadan başka bir şey olmadığını öğrendiğimizde spagettinin lezzeti daha da kaçtı. Portatif masalarda tartışmalar başladı. Birkaç tekme savruldu.

Yemek odasında Julio Dayı şikayet ediyordu. Hayatında yediği en kötü yemekti. Diğerlerine fikirlerini sordu. Ağızları dolu olduğu için başlarını sallayarak aynı kanıda olduklarını belirttiler. Teresa Teyze gözyaşlarına boğuldu, kadınlar onu teselli etti. O kızıl saçlı yosmadaydı suç; o kadının yüzünden oluyordu her şey. Sonra birden herkes sustu, spagettimizi yerken sadece emme, yutma, çiğneme, yutkunma ve geğirme sesleri duyuldu.

Ön kapı açıldı. Mingo Dayı ve kadını duruyordu kapıda. Uzun boyluydu Mingo, pırıl pırıl gözleri bir horozun gözlerini andırırdı. Saçları mısır püskülü rengindeydi, kemikli ve mavi damarlı uzun elleri vardı. Annesi Rus olan büyükbabamın babasına benziyordu. Ailenin esmer, kahverengi gözlü ve tıknaz olmayan tek ferdiydi Mingo. Patateslerin arasında bir havuç.

Yanındaki kadın ufak tefekti, gül renginde dudak boyası sürmüştü. Mingo onu kendine doğru çekti, güven vermek ister gibi. Otuz iki yaşlarındaydı kadın, çıkık elmacık kemikleri ve çekik siyah gözleriyle bir zamanlar harikulade olduğu hemen belli olan güzel bir yüze sahipti.

"Korkma," dedi Mingo gülümseyerek.

Kadınlar tiksinti duygusuyla bakıştılar, ama erkeklerin yüzünde bir tür korku okunuyordu. Mingo Dayı kadının omuzlarından kürk pelerinini kaldırdı. Altına turuncu eteğinin içine sokulmuş yeşil ve bol bir bluz giymişti. Narın yapılı, yuvarlak kalçalı, ince bacaklı bir kadındı. Ellerini ovuşturdu, soğuktan kızarmışlardı. Mingo Dayı kadının ellerini ellerinin arasına alıp onları ısıttı.

Bu fazla geldi kadınlara. Kalktılar, çenelerini kaldırıp tek sıra halinde yatak odasına girdiler ve kapıyı arkalarından çarptılar. Mingo Dayı güldü.

"Demedim mi ben sana?" dedi.

Kadın korku dolu gözlerle ona baktı.

Sonra yatak odasının kapısı açıldı. Rosa Teyze süzüldü dışarı. "Attilio," dedi, "hemen içeri gel. Senin orada oturmanı istemiyorum, Attilio. Duydun mu beni?"

Attilio iskemlesinden kalkmaya yeltendi ama Mingo Dayı onun bakışını yakalayınca yerine oturdu tekrar. Kadın gülümsedi, bir köpeğin dişleri kadar beyazdı dişleri. Mingo Dayı kolunu kadının omzuna koyup onu masaya yaklaştırdı. Erkekleri kadına tek tek tanıştırdı. Kadının yüzüne bakmadan başlarını soğuk bir biçimde salladılar. Kadın her birine gülümseyip, "Memnun oldum," dedi. Sıra Clito Dayı'ya geldiğinde, "Ah, ben sizi tanıyorum! Siz benim berberimsiniz!" dedi kadın. Clito gözlerini kırpmakla yetindi.

Mingo Dayı mutfak kapısına doluşmuş biz çocuklara döndü. "Çocuklar, bu Bayan Cavanough."

O anda yatak odasının kapısı açıldı ve kadınlar dışarı döküldüler, çocuklarını uzaklaşmaya çalışan yavru kedileri kapar gibi kapıp topladılar, kimini ensesinden ve saçından yatak odasına sürüklediler. Kuzenim Albert ile ben kaçtık. Annem babama yalvardı, Philomena Teyze Pasquale'ye Albert'i dışarı çıkarmasını emretti. Adamlar Mingo Dayı'yı gücendirme korkusuyla omuz silktiler.

Yatak odasından tekme, çığlık ve tokat sesleri geldi. Kadınların çığlıkları ve hakaretleri soğuk rüzgâr gibi geçiyordu duvarlardan; sürtük, yuva yıkıcı, sokak kadını.

Adamlar kıvranıp öksürüyorlardı, ama Mingo ve Bayan Cavanough farkında değillerdi sanki. Teresa Teyze'nin, "Onun dokunduğu bütün tabakları kıracağım," çığlığına rağmen masaya oturdular.

"Gözlerini oyacağım!" diye bağırdı Louise.

Sonra tepinme ve zaman zaman atılan çığlıklar eşliğinde itip kakma sesleri duyuldu. Kapı bir kez daha açıldı, Louise saçları darmadağın ve bluzu yırtılmış olarak kadınların elinden kurtulup elinde saç fırçasıyla Bayan Cavanough'ya saldırdı.

"Öldürürüm seni dışarı çıkmazsan!" dedi tiz bir çığlıkla. "Beynini patlatırım senin!"

Kadın korkuyla Mingo Dayı'nın arkasına saklandı, babamla Julio Dayı Louise'yi tekrar yatak odasına götürürlerken saç fırçası Julio'nun kafasına iniyordu. Kapıyı kapatıp geri geldiler, Julio Dayı acı içinde kafasını

ovuşturuyordu. Mingo Dayı çenesini öne doğru çıkarmıştı, gözleri öfke doluydu, yine de gülümsüyordu sürekli.

"Kaygılanma hayatım," dedi kadına Mingo.

"Gidelim," dedi kadın. "Benden nefret ediyorlar."

"Bu ev sana açık," dedi Mingo. "Kardeşimin evi herkese açıktır. Öyle değil mi, Julio?"

"Sana açık değil!" diye bağırdı Philomena yatak odasından.

Bayan Cavanough'nun dudakları titredi, parmaklarım gırtlağına götürdü. Ağlamak üzereydi. Önünde bir bardak şarap gördü, alıp bir dikişte içti. Sonra oturup dirseklerini masaya yasladı ve adamlara baktı, duvarlara baktı, kucağına baktı. Birden kalktı.

"Yapamam!" diye hıçkırdı. "Ah, Mingo, yapamayacağım! Yapamayacağım!"

Salona koştu, paltosunu aldığı gibi ön kapıdan dışarı fırladı. Mingo geri gelmesini söyleyerek peşinden gitti. Arabanın direksiyonuna geçmek üzereyken yakaladı onu, vücudunun yarısı arabanın içindeydi, elleri dalgalanıyor, kadına yalvarıyordu. Sonra geri çekildi, araba yola çıkıp aniden hızlandı.

Mingo ellerini cebine sokup eve doğru yürüdü. Verandada durup bir sigara yaktı. Birkaç dakika verandanın korkuluğuna yaslandı, ağzından duman bulutlan çıkıyordu. Sonra sigarayı fırlatıp içeri girdi.

Masada oturan adamlar tabaklarına baktılar. Yatak odasında çıt çıkmıyordu. Mingo oturup kendine bir bardak şarap koydu. Julio Dayı omzuna dokundu.

"Olanlardan ötürü özür dilerim."

"Kapa çeneni," dedi Mingo.

Acı ve hayal kırıklığı dolu gözleriyle yüzlerine baktı tek tek. Onu koca masada tek başına içerken bırakıp salona geçtiler, fısıltıyla konuştular. Mingo aralıksız içti, düşüncelere dalarak. Bir süre sonra yatak odasının kapısı yavaşça açıldı ve sessiz kadınlar çıktı dışarı. Bir an masanın etrafında durup beklediler, öfkeleri yatışmıştı, yaydıkları şefkat ve merhamet dalgaları Mingo'yu kapladı. Teresa Teyze aşağı inip bir şişe brendi ile döndü.

"Bunu dene, Mingo. Saklıyordum."

Mingo bardağını doldurup içti. Louise Teyze yanına oturmaya cesaret etti, parlak saçlarını okşadı. "Zordur, Mingo," dedi. "Çok zordur -bilirim."

Kadınlar ölmüş bir aşkın gece nöbetini tutarken Mingo tek kelime etmeden içmeye devam etti. Çok geçmeden brendi şişesi boşaldı, Mingo'nun başı masanın üzerine düştü. Onu kaldırıp yatak odasına sürüklediler. Ayakkabılarıyla giysilerini çıkarıp yatırdılar. Derin bir uykuya daldı, arada sırada kabus görüp inliyordu. Louise alnını okşadı.

"Çok genç," dedi. "Unutur."

Mingo birden doğruldu, kan çanağına dönmüş gözlerinde çılgın bir bakış, yumrukları sıkılmış. Hepimiz yatak odasındaydık, kadınlar yatağın etrafında, erkekler ve çocuklar kapının önünde.

"Clito!" dedi Mingo. "Ah, Clito! Hazreti Meryem aşkına, neden yaptın bunu bana?"

Sonra yatağa yığılıp uykuya daldı tekrar. Kadınlar perdeleri çekip odayı kararttılar. Herkes usulca dışarı çıktı ve kapı örtüldü. Mingo'nun yürek paralayan sesi belleklerimizdeydi hâlâ. Herkes bembeyaz bir yüzle tek başına duran Clito Dayı'ya baktı. Rosa Teyze ellerini kalçalarına dayayıp karşısına geçti. Birden yüzüne tükürdü. Kadınlar bir anda çıldırdılar, Clito Dayı'yı köşeye sıkıştırdılar.

"İkiyüzlü!" dedi annem.

"Pis dedikoducu!" dedi Philomena.

"Gözlerini oyacağım onun!" dedi Louise.

İmdadına adamlar yetiştiler, onu kadınların pençelerinden kurtarıp ön kapıya götürdüler. "Hadi, Clito," dedi babam. "Toz ol buradan, yoksa canın yanacak." Babam Clito Dayı'yı ön kapıdan öyle bir güçle itti ki berber dengesini kaybedip basamaklardan aşağı yuvarlandı. Bir süre karın içinde öylece yattı. Sonra ayağa kalkıp yürümeye başladı.

O günden sonra Clito Dayı'dan korkmadık -hiçbirimiz. Saç tıraşımız geldiğinde annem bizi Clito'nun dükkânının tam karşısındaki Berber Joe'ya gönderdi.

TOZA SOR'A ÖNSÖZ

Yoldaki toza sorun! Mojave Çölü'nün başladığı yerde tek başlarına duran bodur ağaçlara sorun. Camilla Lopez'i sorun onlara ki atlını fısıldasınlar. Evet, çünkü sevgilimi son gören Mojave'nin sınırında yaşayan bir veremliydi ve dediğine göre ona hediye ettiğim köpekle birlikte Batı'ya doğru gitmişti, Panço'ydu köpeğin adı, o günden sonra Panço'yu da gören olmadı. Buna inanmayacaksınız. Bir kızın ekim ayında yanına Panço adında genç bir polis köpeği alıp Mojave Çölü'nde yürümeye başladığına inanmayacaksınız, ama doğru. Köpeğin ayak izlerini gördüm kumda, yanında da Camilla'nın ayak izleri... Ve bir daha hiç dönmedi Los Angeles'a, annesi de onu bir daha görmedi ve bir mucize gerçekleşmemişse Motive Çölü'nde ölmüş olması gerekir. Panço'nun da. İkinci romanım için bir taslak hazırlamam gerekmiyor, hazır. Başıma geldi. Kız gitti, ona âşıktım ve benden nefret ediyordu, benim öyküm bu kadar.

Yoldaki toza sorun. Plaza Meydanı'ndaki koca Junipero Serra'ya sorun, heykeli orada duruyor, üzerinde çaktığım kibritlerin izleri de, orada sigara içip insanlığı seyrederdim, ben, John Fante ve Arturo Bandini, ikisi bir arada, insan ve hayvan aşığı, fark gözetmeksizin.

Ne günlerdi! Sokaklarda gezinir, emerdim sokakları. Arturo Bandini, tek bir kısa öyküyle, büyük düşler kuran büyük yazar. Hâlâ görebiliyorum onu, Bandini karakterini, kolunun altında yeşil kapaklı bir dergi, sürekli kolunun altında, insan ve hayvan aşığı, fark gözetmeksizin, filozoftu, genç bir filozof. Bir bar kızına âşık olup reddedilen genç bir yazarın basit öyküsü.

Bir dakika, izin verin de anlatayım şu öyküyü. Camilla Lopez adında bir kıza âşık oldum. Bir gece çalıştığı yere gittim ve karşımdaydı ve o günden

beri o kızın güzelliğini her düşündüğümde boğulacak gibi olurum, şimdi yazarken bile. Oradaydı, yanımda, bir birahanede garson, bana kahve getirdi ve ben kahveyi iğrenç buldum ve konuştuk. Sonra yine gittim oraya, sonra yine ve yine, ve bir süre sonra o kadar âşık oldum ki saçma sapan davranmaya başladım ona. Bu arada o başkasına âşıktı, çalıştığı Liberty Birahanesi'nin barmenine, barmenin ise ona tahammülü yoktu. Bu yüzden çıktı benimle, barmeni unutmak için, her yere geliyordu benimle ve deli oluyordum onun için, ben ona tutuldukça o da barmene tutuluyordu. Marijuana içmeye başladı. Bana da öğretti içmeyi. Sapıttı. Akıl hastanesine koydular. Bir ay kaldı orada. Çıktığında tekrar gördüm onu. Barmen Sammy'ye âşıktı hâlâ. Sammy'nin ona tahammülü yoktu. Tahammülü yoktu çünkü Camilla Meksikalı'ydı ve o Amerikalı'ydı, bu yüzden onu küçük görüyordu, bu işte öykü -Ramona teması, ama bu kez İtalyan kökenli bir Amerikalı anlatıyor, ve o, Bandini, bu kıza acıyor çünkü o da biliyor toplumsal önyargının nasıl bir şey olduğunu, ve kızı deli gibi seviyor ama kız onu anlamıyor. Bir yazar Bandini. Los Angeles'da bir başına. Soneler yazıyor kıza. Kız soneleri okuyup yırtıktan sonra sokağa fırlatıyor. Sokaktaki toza sorun, Liberty Birahanesi'nin talaşına sorun, o allahın cezası kirli talaşa sorun, üzerine küçük kâğıt parçaları düştüğünü söyleyecektir size, benim sonelerim işte onlar, çünkü sevmedi beni, onu eğlendiriyordum, ama o Amerikalı Sammy için çıldırıyordu.

Bundan bir roman çıkmaz mı diyorsunuz? Lanet olsun, Camilla'yı tanıdığım gece kumsala gidip çırılçıplak yüzdük ve o fazla açıldı, onun arabasıyla gitmiştik, harikulade bir kızdı, harikulade Camilla, nasıl seviyordum onu, Tanrım, Tanrım, ve ne pis bir oyun oynadı bana, çılgın buluyordu, beni, onu güldürüyordum, ve gitti açıldı o gece, normal bir kızın açılamayacağı kadar, sabahın ikisinde o soğuk okyanusta ve o gece onu ay ışığında gördüğümde kuşkulanmıştım, işte sosyal baskı karşısında darmadağın olacak bir kız demiştim kendi kendime, o zaman bile fazla hassas ve harikulade bir şey vardı o kızda, ondan sonra da, harikulade kız, kömür karası saçlar, kadife bir ten, yüzmeye başladı ay ışığında, bana meydan okuyarak, ben açılmadım ama, bir süre sonra yorulup döndüm, sonra o da döndü ve battaniyeye sarılıp uyuduk birlikte -iki çıplak çocuk, ama yanında yatarken hissetmiştim ona hiçbir zaman sahip olamayacağımı, bir şekilde zehirli olduğunu hissetmiştim, asla gerçekleşmeyeceğini, şehvetsiz bir tutku hissetmiştim, kızın tuhaflığını, annemin memesini

hissettiğim gibi, o kadar emin, benim harcım değildi o toprağa ait olan harikulade güzellikte bir Meksikalı kızı gökyüzünün altında götürmek. Ve ben, merhametli kişi, insan ve hayvan aşığı, Santa Monica Körfezi'nin kumlarına sorun Arturo Bandini'nin o gece büyük bir sevgili olup olmadığını, hayır hayır hayır, çünkü bir adam küçük kızına nasıl acırsa öyle acıyordum ona, şehvet değildi hissettiğim, tutkuydu sadece, ve hep öyle kaldı. Sonra sabahın beşinde, güneş Doğu'da yükselirken, Wilshire Bulvarı'nda gidiyorduk ve o kadar mutluydu ki ona dokunmadığım için, arabayı o sürüyordu, tuhaf ve önemli bir şey söyledi, her sözcüğünü hatırlıyorum, şöyle dedi: "Çok güzel bir geceydi. Bir daha asla tekrarlanmayacak." Ama sürekli aptallık ettiğime dair bir kuşku vardı içimde, sadece o gece değil, onunla birlikte geçirdiğim her gece, çünkü o muhteşem kentte çok tuhaf ve büyülü yerlere gitmiştik birlikte. Süslü püslü Hollywood'dan mı söz ediyorum? Filmlerden mi? Bel Air ve Lakeside'dan mı? Pasadena ve çevresindeki civcivli bölgeden mi? -hayır, hayır, binlerce kez hayır. Farklı medeniyetlerden bir kızla bir oğlana ait bu kitap diyorum size; Main Sokağı'na, Spring Sokağı'na, Bunker Tepesi'ne dair, kentin Figueroa'nın batısına kadar olan kısmına dair, ve ünlü insanlar filan yok bu kitapta, dedikodu yok, skandal yok. Terslen bir Ramona öyküsü. Güzel. Bana dair.

Bu yüzden *Toza Sor* koydum adını kitabın, çünkü Doğu ve Ortabatı'nın tozu var bu sokaklarda, ve hiçbir şeyin yetişmeyeceği bir toz bu, kökleri olmayan bir kültür, asla onlara ait olmayacak topraklara ulaşmaya çalışan umutsuz insanların anlamsız öfkesi. Ve onların mutlu olduklarını sanan, onlar gibi olmaya çalışan bir kız.

Arturo Bandini, ben, büyük yazar, *The American Mercury*'de yayınlanmış tek bir öyküyle ve öykü Opera Binası'nın önünde durup içeri giren zenginleri seyrederken başarımın bir kanıtı olarak cebimde hep. Bazen kazayla bir kürk mantoya değebilmek için kalabalığın içinden sıyrılıyorum, oradan tesadüfen geçiyormuşum gibi, affedersiniz hanımefendi, ve sonra saatlerce onu düşünüyorum, nasıl biriydi acaba - yazacağım büyük romanın kahramanıydı belki, St. Paul'un bir kırmızı bir yeşil yanıp sönen neon tabelası yatağımı renklere boyarken konuşuyorum onunla.

Ne günler. Yoldaki toza sorun, St. Paul'deki odamın karafatmalarına sorun, odamın köşesinden çıkan farelere sorun, ne kadar cana yakındı o

fareler, konuşurdum onlarla. "Selam fare, nasılsın bu gece, arkadaşların nerede?" Elbette, insan ve hayvan aşığı, fark gözetmeksin, dostluklarım kazanmak için besliyorum fareleri, muhteşem bir insan, müşfik bir adam, Thoreau ve Emerson okuru, gelecek vaat eden hoşgörülü büyük yazar, St. Paul'un ışıkları yanıp sönerken ekmek kırıntılarıyla fareleri besliyor, onların sağa sola kaçışmalarını izliyordum, ama fazla samimi olmaya başladıklarında son vermek zorunda kaldım, yatağıma filan çıkıyorlardı, iyi dosttuk onlarla, ama Çinliler gibi çoğalıyorlardı ve odam çok küçüktü.

Bir deli gibi mi konuşuyorum? Deliliği verin bana öyleyse, o günleri geri getirin. İnsanlığa acıyan birine dair tuhaf bir roman verin bana, büyük insan Bandini, kimse onun gibi çıkamaz sahneden, her şeydeki zavallılık, çevremi kuşatan saçma kent, dehamın şanslı üvey babası, Angel's Flight'tan yukarı, iki yüz basamak ve Bunker Tepesi'ndeyim, kentin ortasında, mukaddes basamaklar, bu basamaklardan ölümsüzlüğe tırmandı Bandini! Bir gün, ey siz insanlar, anımla yankılanacak bu basamaklar ve biraz ilerde, şu duvarın üzerinde altından bir plaket ve üzerinde bir rölyef-yüzüm. Yalnız mıyım şimdi? Peh! Benim yalnızlığım meyve verir, ve bir Ses'in o basamakları çıktığını hatırlayacak bir Los Angeles olacak yarın, ve Sahtekâr Benny'nin gözlerinden mutluluk yaşlan akacak torunlarına bir zamanlar üstün bir insanla konuştuğunu anlatırken. Odama çıkardım sonra, aynanın karşısında kendimle konuşmaya. Ya da ünleneceğim günlere yönelik küçük bir çalışma belki, aynayı belli bir açıya getirip daktilonun başında nasıl göründüğüme bakmak, büyük yazar iş başında, basının sorularını yanıtlıyor, flaşlar patlarken gözlerini kırpıyor sabırla. "Beyler, beyler! Lütfen! Gözlerim, beyler ben de çalışmak zorundayım, biliyorsunuz." Basın mensuplarının kahkahaları. "Tanrım, şu Bandini, hoş adam doğrusu, ün onu hiç şımartmamış. Bizden biri gibi, normal bir gazeteciden farksız -harikulade bir tip."

Tozlu hollere sorun, St. Paul'un tozlu hollerindeki tozlu insanlara sorun, yakında kendileri de toza dönüşecek olan yaşlı ve tozlu insanlara, kanlarında Indiana'nın, Ohio'nun, Illinois'm ve Iowa'nın tozunu taşıyan, ölmek için bu köksüz ve tozlu topraklara gelen insanlara sorun. Üstünden topu topu altı yıl geçti ve çoğu toza dönüştü bile, ama büyük yazarı hatırlayan birkaç kişi var hâlâ, onun ağzında toz yoktu, hayır, hayır, toz yoktu onun ağzında, büyük öykülerden söz eden büyük yalancı yazar, kanıtlamak için yeşil bir dergide bir öykü yayınlanmış bir de. Büyük yazar,

tozlu kitapçıların müdavimi, tozlu dergileri kaldırıp o güzel öyküsünün tozunu üflerdi, satın alırdı dergiyi, kendi öyküsünü, tozlanmasın diye. Evet, somu, yoldaki toza sorun.

Ho hi ho, büyük yazar eve mektup yazıyor, annesine, büyük yazara hayat zor geliyor, ama bak ana, *The Atlantic'te* çıkacak bir öyküm var, *Pasifik'le*, beş dolar yolla, ana, beş dolar yolla. Ve beş dolarla, on dolarla, yeşil dergili büyük yazar bir batakhanede iri bir şansınla konuşuyor, tozlu sarışına parlak geleceğinden söz ediyor. Arturo Bandini'nin "Carissima Mia’sını okumuş muydu? Hayır mı, yazık, çok yazık. Peki, Arturo Bandini'nin "Mea Culpa’sını okumuş muydu? Evet mi, okumuş, öyle mi'? Tuhaf. Çünkü henüz yazılmadı. Ama beş dolar ve on dolar, Colorado tozundan, anasının kuzusu için -men culpa, mea culpa, mea maxima culpa.

İnsan dolu bir kitap, tozlu ilkel insanlarla. Gerçek Los Angeles, Bunker Tepesi, ve muhteşem günlerin düşünü kuran Arturo Bandini. Karşısına çıkan insanlar: Marcus, şarap satıcısı, *Saturday Evening Post'ta* yazdığımı sandığı için bana ilk komilik işimi veren Marcus. Bana sunduğu pembe dolgun memeleriyle Bayan Adolph Lang, St. Paul'da yan odada kalıyordu, bana pembe dolgun memelerini sunmuştu çünkü o Tanrı'nın anasıydı ve hayatın sütünden yararlanmak benim de hakkımdı. Üçüncü Cadde ile Hill kavşağında duran ve sattığı marijuna sigaralarını tahta bacağına zulalayan komünist torbacı Dave Myers. Tanrı'nın Seçkin Kulları'nın üyesi olan ve kurban etmeleri gereken kuzu kanını bulamadıkları için harikulade bir Siyam kedisini katleden iki yaşlı kadın sonra. Camilla ile beni Central Bulvarı'nda uzun ve karanlık bir ara sokaktaki terk e- dilmiş bir otelin sarsak merdivenden çıkarıp erkeklerin ve kadınların ölü gibi yattıkları odaya götüren şişko zenci, şilteyi bıçağıyla yarıp içinden çıkardığı marijuanayı satmıştı bize. Daha sonra odamda içmiştik marijuanayı. Bir cigara, etki yok. İkinci cigara. Oda kararıyor. Arturo'nun vücudu yükseliyor. Yerden havalanıyor, beş santim, on santim. Yükseliyor, yükseliyor, ah, ah, saçma dünya, saçma Camilla, ve güldü Arturo, güldü, kahkahalar, Camilla gülmedi ama, ağzı yumuşadı, beyaz tükürüğü ipek ipliği gibi adını söylemek için hafifçe aralanan şehvetli ağzında, Arturo, Arturo. Evet ve amin. Büyük malzeme. Tanrım, ne roman! Embassy'de piyano çalan iki sevici kadın, Camilla için bir vals, ve Arturo iyice kararıp piyanonun üzerine ve kemancının saçına bira püskürtüyor. Üst kattaki stüdyodaki sarhoş ressamlar, zavallı ressamlar, umutsuz ressamlar, batıyla doğuyu

bağlayacak olan S. McDonald Wright ekolünün son eserleri. Beşinci Cadde'nin sonundaki harikulade kadınlarla dolu yüzlerce iğrenç batakhane ve pavyon, Iowa ve Indiana'daki evlerine büyük kentte şanslarının yaver gittiğini yazan kızlar, oysa yaver gitmiyordu şansları, karşılarına çıkan herkesi ve her şeyi düzüyorlardı, güzellik bolluğuyla tıka basa doymuş mekânlarda Filipinliler, Japonlar ve zenciler. Aylaklık edip zaman öldürmeyi öğrendiğim bütün o gece kulüpleri, bazen yeni bir öykünün satışından gelen parayla zengin, bazen meteliksiz, kızlardan ödünç alarak.

Yoksul olduğum için kendimde içinden altmış sent çalma hakkı gördüğüm Plaza Kilisesi'nin sadaka kutusu. Narkotiğin uyuşturucu baskını tertiplediği Filipin Dans Salonu, polislerin içeri dalışı, ışıklar sönmüştü birden, karanlıkta çılgın gibi bağırıp boğuşan polisler ve karanlık köşelerden işaret parmaklarıyla mermi hızıyla jilet fırlatıp polislerin façalarını bozan ufak tefek ve soğukkanlı Filipinliler.

Olağandışı ve tuhaf ve harikulade: Bir gece bu dünya için fazla güzel bir kadın geldi, parfüm kokuyordu, dayanamadım, onu takip etme dürtüsüne karşı koyamadım, kim olduğunu hiçbir zaman bilmedim, kırmızı tilki kürklü kadın, küçük bir şapkası da vardı, peşine düştüm çünkü bir düşten bile daha iyiydi, Bernstein'in Balık Restoranı'na girdiğini gördüm, kurbağaların ve alabalıkların yüzdüğü bir pencerenin arkasından seyrettim yemek yiyişini, ve yemeğini bitirip gittikten sonra bir genç girer içeri, onun oturduğu masaya, onun oturduğu iskemleye oturur, onun kullandığı peçeteye dokunur, çünkü o çok güzeldi -garson bey, sadece bir çorba lütfen, pek aç değilim, on beş sentlik bir tas çorba lütfen. Dar bütçeyle aşk, bedava bir sevgili, kurbağaların ve alabalıkların yüzdüğü bir pencerenin arkasından hatırlanmak üzere.

Hamsun'un *Açlık'ı,* ama bu tozlar ülkesinde yaşamaya duyulan bir açlık, görmeye ve yapmaya. Evet, Hamsun'un Açlık'ı. Karşı odamda kalan Clarence Melville, ayyaş İspanyol-Amerikan Savaşı gazisi. Odasını pek sık temizletmezdi. O da usanmıştı portakal yemekten. Arabası vardı. Bindik bir gece arabasına. Nerede et bulabileceğimizi biliyordu. San Fernando'ya sürdü. Arabayı park ettik. Otlağı çevreleyen tel örgünün arasından geçtik. Usulca ahıra yürüdük. Buzağı oradaydı. Başına balyozla vurdu Clarence. Kan revan, sürükledik arabaya, döndük Los Angeles'a. Otelin arka girişinden sürükleye sürükleye odasına çıkardık. Tanrım, ne geceydi! Ölmek bilmedi buzağı, bütün gücümüzle vurmamıza rağmen. Ve yerlerde

kan, halıda kan, duvarlarda kan, küvette kan. Midem bulandı. Bir parçasını bile yiyemedim. Holde kan, ve polis geldi. Banyoda buldular Clarence'ı, buzağıyı keserken. Altmış gün yedi, ve o süre zarfında odamdan çıkmamıştım, dua etmiştim, Hamsun'a ya da Heine'ye değil, Yüce Efendimiz ve Kurtarıcımız İsa'ya. Kurtar beni, İsa. Masumum.

Camilla Lopez'e sor. Ona sor. Anlat ona, Camilla. Bu kalın kafalı editöre bizi anlat. "Şey, benim adım Camilla ve Arturo çok sevdi beni, ve beni çok aptal buluyordu, bana saçma sapan soneler yazıyordu. O soneleri çalıştığım yerdeki sarhoş avukatlara gösterdim ve güldüler, saçmaydı çünkü avukatlar bile gülüyorlardı. Söyledim ona bir keresinde, Arturo dedim, senin gibi zeki olmak istiyorum. Bana bir yazım kılavuzu satın aldı, her gün beş sözcük öğrenecektim, öğrendim de, ilk gün, ama Sammy gibi değildi Arturo, barmen Sammy. Ne gözleri vardı o Sammy'nin, erkek gibi erkekti Sammy, saçma bir yazar değildi, muhallebi çocuğu değildi, ve seviyordum Sammy'yi, ve o nefret ediyordu benden, ah, Tanrım, nasıl nefret ediyordu. Çünkü Meksikalı'ydım, Yağlı Meksikalı derdi bana, derin yaralar açardı ruhumda. Ama o! Bu Arturo, Meksikalı olmaktan gurur duymamı söyledi bana, bu dünyanın gerçek varislerinin yoksullar olduğunu söyledi, Tanrım, dünyayı istemiyordum ben, tek istediğim Sammy'ydi ve imla kılavuzunu suratına fırlattım Arturo'nun, çünkü ben bir erkeğin erkek gibi olmasını isterim, sözcüklerden ibaret bir erkek istemem, sözcükler, sözcükler, sözcükler, bundan ibaretti Arturo, uyuduğumuz yatağa sor, beş kez fırsat tanıdım ona, beş kez, ve bir bebekmişim gibi konuştu benimle, ama asla dokunmadı ve ben saçımı geriye atıp güldüm ona, Arturo dedim, erkek değilsin sen, bir sorunun var senin, çünkü erkek değilsin. Ama zaten istemiyordum onu, benim için fark etmiyordu. Sammy'yi unutmak istiyordum ve Arturo yataktaydı ve ağlıyordu, nedenini bilmediğini ama yapamadığını söyledi, beni seviyordu, beni çok seviyordu. St. Paul Oteli'ndeki odasına giderdim, penceresine çakıl taşı atardım, beni pencereden yukarı çekerdi ve kalırdım onunla, çünkü bana dokunmayacağını bilirdim, bana sürekli Meksikalı olduğum için gurur duymamı söylediği için de nefret ediyordum ondan, sonra bana dokunmaya kışkırttım onu, eteğimi çıkarıp yüzüne fırlattım ve o çok şey bilen sözcük sihirbazı utancından kızarıp, Camilla, lütfen böyle şeyler yapma, dedi. Ve Main Sokağı'ndaki atış poligonuna gidip alçıdan güvercinlere ateş ettiğimizde ben kaç tane vurdum dersin? Hepsini! Sektirmeden! Ya o? Bir

tane bile vuramadı! Sammy öyle değildi. Sammy de sektirmezdi. Geceleri arabayla gezmeye çıkardık, Arturo ve ben. Terminal Adası'na giderdik, San Pedro'ya, ben çılgınlık yapmayı severdim, petrol kamyonunun deposuna ata biner gibi oturmak mesela, ama Arturo? Hayır, o yapmadı, saçmaladığımı söyledi, öyle dedi, ama kamyon şoförü onun gibi düşünmüyordu, güldü, ben de Arturo'yu orada bırakıp kamyon şoförüyle döndüm. Ondan sonra Liberty'ye gelmeye başladı, benimle görüşmek istediğini söyleyip duruyordu, sonra bana bir şiir verip sinir etti beni, sinir etti çünkü Sammy gibi değildi, Sammy beni dövse de, bana Pis Meksikalı dese de, onun gibi değildi. Bazen sevimliydi ama, bana çiçek getirirdi mesela, her seferinde bir çiçek, kamelya olduklarını söylerdi, adım gibi, ondan bir şeyler öğrenmişim demek, o beyaz ve pembe çiçeklerin kamelya olduklarını bilmiyordum mesela, ama çok sevdiğim bir çiçek değildi, gardenya çok daha güzel kokar."

Ve ben, Bandini, paramparça ve tozun içinde sürükleniyor, ölümü çok yakın. Bir intihar notu yaz öyleyse, Bandini, iyi bir tane yaz Camilla için uzun bir intihar notu. Ve yazıldı, kırık bir kalple yazılmış uzun bir intihar notu, gözyaşları sabaha kadar daktilonun tuşlarına damladı o uzun intihar notunu yazarken, sonra iskemlede uyuyakaldı, sonra sürünerek yatağa ulaştı, intihar edemeyecek kadar yorgundu, uyudu. Ve ertesi sabah kahve içerken tekrar okudu intihar notunu, ve bir güzeldi, bir güzeldi. Bir tek başlığı eksikti ve hemen bir başlık atıp postaladı ve birkaç gün sonra yeşil derginin editöründen bir çek ve bir mektup geldi: "Sevgili Bandini, bu şimdiye kadar okuduğumuz en güzel yazılardan biri. Seve seve kabul ediyor, ilerde de bize benzer işler göndereceğinizi umuyoruz. Çekimiz ekte."

Bandini, büyük mizahçı. Angel's Flight'tan aşağı hızla iniyor öyküsünü bir an önce Camilla'ya göstermek için; bak, harikulade, çok komik. Yeteneğimin yeni bir yüzü; ben bir mizahçıyım! Ve okudu ve güldü, ve o gece ölmeyi unuttuğu ölümü öldü Bandini, çünkü mizahın ardındaki trajediyi göreceğini umuyordu, ama hayır, o bile gülünç bulmuştu.

Ağzıma kadar giriyordu toz, ruhuma işliyordu, uzaklaş öyleyse şu tozlu diyardan, yeşil denize doğru, yeşil elbiseli bir hatunla Long Beach'de deniz manzaralı bir odaya, Camilla diyordun ona yanlışlıkla, sonunda, "Bana Camilla deyip durma!" diye bağırmıştı sana. "Adım Doris -Camilla değil!" Yeşil elbiseliyle uyuyorsun, yanında Camilla'yı hayal ederek, o gece ve

ertesi gün yeşil deniz kıyısında -bir öykü için iki yüz dolar daha geldi mi Camilla'yı kendi tarzımla elde etmeyi bilirim ben. O gün ve gece bir ölüm sessizliği toprakta, tozun öfkeli sessiz fısıltısı ve oda dönüyor birden, bina dağılıyor, duvarlar gitmiş, toz duman, çığlık atan kadınlar her yerde ve sokağa çıktığımızda tek bir kuş bile uçmuyor, yok o mart akşamını dolduracak bir alacakaranlık, sadece depremin geride bıraktığı toz, tozun ve yıkıntıların içinde cesetler, her yerde, ve ben, panik içinde, günahlarımın nefretini kusuyorum dünyaya, çünkü dünya benden ve hepimizden nefret ediyor, bahçelerde üzerleri kanlı çarşaflarla örtülmüş cesetler, kuşlar gitmiş ve toz kaplamış dünyayı. Sonra telaşla Los

Angeles'a dönüş, ölmüş olduğunu, Camilla'yı toza karışanların arasında bulmayı umarak.

Ama affetmek büyüklüktür, bu yüzden bu büyük adam odasında oturup aşkının buruk ruhunu sorguladı ve kendini utanca mahkûm etti -Main Sokağı'nın bayağılığından ve ahlaksızlığından şikayet eden Amerikalı iyi bir aile kızı şikayet etmekte ne kadar haksızsa o kadar haksız. Bir özür mektubu gerekiyordu, beyaz dosya kağıdına dolmakalemle, sözcükleri özenle seçilmiş, daha önce çalışılmış imzanın en havalı örneklerinden biriyle imzalanmış. Bir çırpıda yazdı mektubu, büyük aşkını itiraf etmeyen bir özür mektubu.

Birkaç gece sonra penceremde çakıl taşı sesleri yine, ve gülümsüyordu aşağıda, her şeyi unutmuş ve bağışlamıştı, ve cömertliğini sergilemek için uyudu benimle, ben şehvetsiz arzumla yatağımda sabaha kadar dönüp dururken.

Sonra değişmeye başladı Camilla, soldu, gözleri bulutlandı, halsizleşti, ve yalanlar, yalanlar, yalanlar. Morarmış bir gözle geldiği gece; trafik kazası demişti. Sonra Sammy verem oldu ve çöle gitmesi gerekti, o da peşinden gitti ve Sammy onu kovdu, ondan uzak durmasını istedi, yalnız kalmak istiyordu, çölün kenarında inşa ettiği o kulübede bir başına ölmek istiyordu.

Sammy, düşmanım, o da yazar olmak istiyordu ve Camilla bana getirirdi onun sudan ve saçma öykülerini; "Çünkü sen zekisin, Arturo, sen Sammy'nin yazar olmasına yardım edebilirsin." Ve onları okudum ve yırtıp atmanın ne kadar zevkli olacağını düşündüm ve yırtıp attım; bana yolladığı üç öyküyü cümle cümle yırtıp çöpe attım ve ona barmenliğe devam etmesini salık veren bir mektup yazdım, ama büyüklük merhamet gerektirirdi, yazdığım mektubu yırtıp ikinci bir mektup yazdım, elimden

gelenin en iyisini yaparak, verebileceğim en iyi öğütleri vererek, ve bana çölden yazmaya başladı, aptal Sammy, ama yüreği temizdi aslında, biraz acımasız gerçi, Camilla'ya "küçük pis Meksikalı," diye hitap ederdi hep, yatakta ne kadar iyi olduğunu söylerdi bana, ona doğru davranırsam ona sahip olabileceğimi. "Sert davran ona, Bandini, ayak tabanındaki kirmiş gibi, arada sırada canını yak, o zaman kamışına dolanıp orada ölür." Ve buydu Camilla'nın âşık olduğu adam -rakibim.

Pekala, neden olmasın? Sammy'nin yolunu denedim. Bir gece geldi ve Bandini hazırdı. "Merhaba, bu kez hangi ara sokaktan geliyorsun aptal?" Gözleri büyüdü, gülümsedi ve Bandini devam etlerken tuhaf bir sessizliğe büründü: Meşgulüm şimdi, zamanımı harcamaya geldiysen, defol git. Ve işe yaradı! O zaman anladım ki kraliçe muamelesi görmek istemiyor, sevgili muamelesi görmek islemiyor. Kaba muameleye alışıktı, hayranlık ürkütüyordu onu. Ve hasta etti beni, midemi bulandırdı, kovdum onu, kolundan tutup kapıya götürdüm ve bir daha gelmemesini söyledikten sonra dışarı atlını. Çılgınca bir arzuyla uzaklaştı, ayaklarıma kapanmaya hazır. Tanrım, ne zavallı bir Bandini'ydi o gece, kraliçesi kölesi olmayı yeğleyen.

Sonra o marijuna içtiğimiz gece. Yerde kal ayaklarım, yerde kal, yükseldiler ama. yerden bir metre yükseldim, iki metre, ve nasıl ineceğimi bilemiyordum ve Camilla saçma sapan görünüyordu, vücudu gerçekdışı, güzelliği gülünecek bir şey -ve arzusuz bir tutku vardı o gece, biraz da Baudelaire ve DeQuincey'nin çekiciliği. Ama aramızdaki her şeyi bitirdi, o uzaklaştı ve ben yatakta kaldım ve bir türlü yere inemiyordum, ama etkinin azalmasıyla hafif bir baş ağrısı başladı ve çocukluğumdan beri hissetmediğim bir şey hissettim, günah çıkarma ihtiyacı, kefaret, ceza, çünkü bir düşü mahvetmiş, Tanrı'nın ve insanın yasasını çiğnemiştim. Yine ayaklarım yere inmek bilmedi, dünyada değilmişim duygusu hâlâ, dönme isteği, sürahiye uzandım ve yere düşürdüm, tuzla buz oldu ve cam parçalarının üzerinde yürümeye başladım, cezalandırılmanın mutluluğu keskinleşip kendini daha az hissettirdiğinde durdum, yoksa bayılacaktım. Meksika mahallesinde bir Katolik kilisesine topallayarak gidip orada saatlerce oturdum o gece, hayatımı gözden geçirerek, daha iyi biri olacağıma yemin ederek, plan yaparak. Buydu Arturo Bandini'nin özü, daha iyi biri olmak, her zaman daha iyi, yoldaki tozdan yükselmek, insanı ve hayvanı ayırmaksızın sevmek. Artık günah işlememek.

Günler geçti ve çok çalıştım, ben çok çalışırsam başarı ardından mutlaka gelir. Uzak durdum Camilla'dan, gelip çakıl taşı atmıyordu pencereme. Üç ay geçti, şansımın ve emeğimin yardımıyla bir şeyler değişti, Hollywood yazdığım bir oyunun film hakkını 10.000 dolara satın aldı.

Gidip güzel bir takım elbise diktirdi kendine büyük adam, koku sürdü, sonra süslü bir taksiye binip ilk başarısını kazandığı mekânlara döndü, torbacı Sahtekâr Benny ile küçük bir sohbet, çocukları için on dolar sıkıştırdı eline, "Karına selam söyle, Benny. Onu hep sevgiyle andığımı ilet ona." Oradan Marcus'u görmeye, ona on dolar borcum olduğunda ısrar ediyorum, o inatla olmadığını söylüyor, zorluyorum onu parayı almaya, kötü hafızası için azarlıyorum bir de, böyle bir başarı için on dolar hibe etmekten mutluluk duyuyorum, dürüst bir adam, büyük bir adam, eski hesaplarını kapatıyor.

Ve son durak. Orada değil ama, başka bir kız çalışıyor onun yerine, dünya yalnız bir yer birden ve Bandini'nin başarısı kof, eksik. Bilmeli ama. O bilmezse gerçekleşmemiş demektir. Ama herkes suskun ve kimse nerede olduğunu bilmiyor. Yeni garsona rüşvet verip ondan adresini öğreniyorum. Adrese gidip annesiyle tanışıyorum -annem gibi bir kadın, Meksika mahallesinde yıkık dökük bir barakada yaşayan kalbi kırık, tatlı bir kadın. Camilla'nın Patton Akıl Hastanesi'ne kaldırıldığını söylüyor bana trajik yüzlü kadın. Ağlaşıyoruz bir süre ve ben Patton'ın yolunu tutuyorum, ama izin vermiyorlar onu görmeme. Bir ay sonra taburcu oluyor ve hayalet gibi bir kız buluyorum karşımda, gözleri korkulu, içinde yalnızlık acısı. Tek bir şey istiyordu benden -ona bir köpek satın alır mıydım? Aldım. Panço koyduk adını ve çok mutluydu köpeğiyle, başka bir şey istemiyordu, onunla uyuyor, onunla konuşuyordu, ruhu hastaydı hayalet kızın ve geçen günlerle birlikte Panço da bir hayalete dönüştü, sahibi gibi yalnız ve sevgiye susamış bakışlı tuhaf bir köpek. Hep ağlıyordu Camilla, onun arka bahçesindeki okaliptüs ağacının altına otururduk ve gözyaşları kendiliğinden akmaya başlardı, Panço havlardı ve onun da gözleri sulanırdı ve hâlâ Sammy'ye âşıktı, biliyordum. Sonra bir gün çölden bir mektup aldım, Sammy gelip onu ve lanet köpeğini almamı istiyordu benden, aşk kırıntıları dilenen bir dilenci gibi barakasından kalıyordu, ona tahammülü yoktu, gelip onu alabilir miydim? Yüz elli kilometre yol kat ettim. Gitmişti. Külüstür sarı Ford'u tozlu yolun kenarındaki ağaçların altında tek başına duruyordu,

lastikleri patlak. Nereye gitmişti? Bilmiyordu Sammy. Kovmuştu onu, köpeği taşlamıştı, usanmıştı ondan ve umurunda değildi. Böyle işte, kimse bilmiyor. Arabası orada hâlâ, lastikleri söküp almışlar, çalınabilecek bütün parçalarını çalmışlar. Gitti, çöl yuttu onu. Belki biri onu yoldan alıp Meksika'ya götürdü. Belki Los Angeles'a döndü ve tozlu bir odada öldü. Bütün bildiğim gittiği, köpek de gitti ve geriye hiçbir şey kalmadı anlatmak istediğim öykünün dışında.

YAĞMURDA SIRILSIKLAM

Hazel Clifton, George Clifton'ın kız kardeşi. George Clifton Kaliforniya Balıkçılık Şirketi'nde benim ustabaşım. Hazel'dan ilk kez George bahsetti bana. Onu görmeden çok önce âşık oldum Hazel'a. Böyleyimdir ben. Onlara âşık olduğumdan haberleri bile olmayan kadınlara âşık olurum. Norma Shearer örneğin. Santa Barbara Lisesi'nin son iki sınıfında okurken Norma Shearer'a âşıktım. Aşk olduğundan eminim. Ama benden çok uzaktı. Ona yakınlaşacak fırsatı ve parayı hiçbir zaman bulamadım. Sonra o herifle evlendi ve benim aşkım bitti. Ama sürdüğü müddetçe aşktı.

Sürekli milyonlarca kilometre uzaklıktaki kadınlara âşık oluyorum. Bir tür uğursuzluk. Çok tuhaf. Çünkü kadınlara yakınlaştığımda gerçekten korkuya kapılırım. İki laf edemem, soluk almakta zorlanırım. Kekelerim, budala gibi davranırım. Dilim kurşun gibi ağırlaşır, ağzımın tabanında uykuya dalar. Kadın gittikten sonra uyanır ve gitmeden önce söylemem gereken şeyleri söyler.

George Clifton, sana söylemek istediğim şeyler var. Sana bir şey sormak istiyorum. Bir öğleden sonra rıhtım iskelesinde oturmuştuk ve hemen altımızdaki kayıkta iki Meksikalı kadın vardı, hatırlıyor musun? Bize gülüp şakalaşıyorlardı. Kayığa atlayıp onlarla gezintiye çıkmamızı teklif etmişlerdi. Ben gitmek istemiştim. Gitmek istemediğimi söyledim gerçi, ama insaf! İstemiştim. Söyleyemedim ama. Dilim uyuştu ve o iki Meksikalı kadının gülüp şakalaştığı zaman zarfında uyuşuk kaldı. Hepsi bu. Kadınlar hayal kırıklığına uğramış, küreklere asılıp uzaklaşmışlardı.

Sen neden gitmedin onlarla. Sen atlamış olsaydın ben de atlardım o kayığa. Ama hayır, atlamadın. Sonra da alay ettin benimle. Kadınlar hakkında. Bir şey söylemem gerekiyordu. Kendimi korumak zorundaydım.

Sana gerçeği söylemiş olsaydım anlatacak bir şeyim olmazdı, çünkü bugüne kadar kadınlarla hiç deneyimim olmadı.

Bu yüzden bir sürü yalan söyledim sana. Daha da kötülerini söyleyebilirdim. Herkesin kadınlar söz konusu olduğunda birkaç yalan atmışlığı vardır herhalde. Yine de, söylediğim yalanlar aslında yalan değillerdi. Anlattıklarım hiçbir zaman gerçekleşmemişti, ama kendimi doğru olduklarına ikna etmiştim ve ben onların doğru olduklarını düşünüyorsam aslında gerçekleşmişlerdir.

Ne demek istediğimi açıklayacağım. Geçen sene Santa Barbara Lisesi'nin futbol takımının yıldız oyuncusu olduğumu söyledim sana. O lisede okuduğum dört yıl boyunca A takıma girmeye çalıştım, ama bir kere bile giremedim. B takımına bile giremedim. İşin gerçeği C takımında oyun kurucu olarak oynadım. Pop Warner'in okula gelip benden Stanford Ünivesitesi'ne gitmemi istediği de yalandı. Ama George, sen beni tanımıyorsun. Ben böyleyim. Bunlar oldu gerçekten. A takımına girdim. Pop Warner okula gelip benden Stanford'a gitmemi istedi. Dört futbol mevsimi boyunca her cumartesi geldi. Ben yedek bankında otururken kulağıma fısıldardı:

"Stanford'a gel, Jordan. Sana ihtiyacımız var. A takımda oynayacaksın, Jordan. Sana söz veriyorum."

Dinle, George Clifton. Sana Santa Barbara Lisesi'ndeyken bir sürü kız arkadaşım olduğunu söyledim. İnan bana, oldu. Ama gerçek McCoy'lar değillerdi. Babam ölmeden önce haftada sadece on sekiz dolar kazanıyordu, öyle bir bütçeyle gerçek McCoy'ları elde edemezsin. Sahteydi benim kız arkadaşlarım. O kadar da kötü sayılmazdı. Gerçeğin bir adım gerisine sıçramak gibiydi. Sana Helen Purcell adında bir kızı Santa Barbara Biltmore'a götürdüğümü söylediğimde doğruydu, ama Helen Purcell adında bir kız tanımıyorum. Hey, yanlış anlama, yüzlerce kız götürdüm Santa Barbara Biltmore'a. Bu sana çok tuhaf gelebilir, ama bir keresinde Norma Shearer'ı da götürdüm Santa Barbara Biltmore'a. Haftanın her günü neredeyse. Norma Shearer'la yüzlerce kez dans ettim Biltmore'un dans pistinde. Ah, zırvalık tabii ki. Sahte. Sahte çünkü sana Hazel'a layık olduğumu kanıtlamak istemiştim.

Hazel Clifton'ın fotoğrafını gördüğüm gün başladı. O gün iş çıkışında beni eve bırakmasını istemek için George Clifton'ın bürosuna girdim. İçeri girer girmez fotoğrafa ilişti gözüm. O fotoğraftan ibaretti oda. Küçük bir

fotoğraftı, kitap desteği gibi ayakta duruyordu, ama odanın tamamını kaplamıştı. Hazel Clifton'u ilk görüş. Bir palmiye ağacının altında duruyordu, elinde bir demet glayölle. Tanrım! Ne güzellik! Mükemmeldi. Çok âşık oldum ona. Kim olduğunu bilmiyordum, umurumda da değildi. Âşık olmuştum. Norma Shearer'a âşık olduğum gibi. Norma Shearer'i sadece beyaz perdede görüyordum, ama ona âşıktım. Saçma gelebilir, ama doğru. Hazel Clifton'ı fotoğrafta elinde bir demet glayölle gördüğümde sırılsıklam âşık oldum ona.

Fotoğrafı elime alıp baktım. O sırada George içeri girdi ve beni gördü.

"Hey, George. Ağzının tadım gerçekten biliyorsun," dedim.

Güldü.

"Frank," dedi. "Sevgilim değil. Kız kardeşim."

"Kız kardeşin mi? Tanrım! Gerçekten çok güzel!"

İnanamıyordum. Birbirlerine benzedikleri pek söylenemezdi. George Clifton otuz sekiz yaşındaydı. Fotoğraftaki kız on dokuz. Narindi, pek uzun da sayılmazdı. George yapılıdır. Yüz kilo ve bir seksen boyunda. Tek benzerlik saçlarıydı. Fotoğraf renkliydi ve Hazel sarışındı, George gibi.

Fotoğraftaki kızın evli olup olmadığını sormak istiyordum, gerek kalmadı ama. George düşüncemi okumuş olmalıydı, çünkü cevabını verdiğinde pancar gibi kızardım.

"Hayır, Frank. Evli değil," demişti.

Güzel bir kız söz konusu olduğunda fazla soru sorarız hep. Neyse, merak ediyordum. Soramıyordum ama. Karşımdaki ağabeyiydi, saygısızlık yapmak istemiyordum. Fotoğrafı onunla işim bitmiş gibi yerine koydum, ama kapıdan çıkarken omzumun üzerinden bir kez daha baktım. Âşık olmuştum o kıza. Aşktı, biliyorum. Milyonlarca soru vızıldıyordu beynimde. Bu olduğunda, âşık oldun demektir. Norma Shearer'la da öyle olmuştu. O zaman da milyonlarca soru vızıldamıştı beynimde. Bütün paramı sinema dergilerine yatırmış, mektup yazıp onun hakkında bazı şeyler sormuştum hatta.

Ama bu kez çok fazla soru sormaya gerek kalmadı. George beni eve bırakırken yolda kız kardeşi Hazel hakkında birçok şey anlattı bana. Los Angeles'taydı, üniversitede okuyordu. Müzik. Yirmi yaşındaydı. Üniversitenin ikinci sınıfında. Annesi ve babası öldüğü için George okutuyordu onu.

Her şeyi öğrendim. Lisedeyken dehşet bir öğrenci olmalıydı. Körfezdeki liselerden birine gitmişti. Son yılında öğrenci birliği başkanlığına seçilmişti. Çok iyi bir tenis oyuncusuydu -kız takımının kaptanı. Ama asıl yeteneği müzikti. O kadar iyiydi ki yazları özel ders veriyordu ve George'un dediğine göre son yaz ders vererek iki yüz elli dolar kazanmıştı. Üniversitede de popülerdi, ilk yılında yedi farklı öğrenci derneği onu kendilerine katmaya çalışmıştı. Sonunda Zeta Alfa Nu derneğini seçmişti. Fotoğrafını gördüğüm kasım ayında derneğin ikinci başkanı, sınıfının da başkanıydı.

Doyamıyordum Hazel Clifton hakkında bilgi edinmeye. Çok başarılı olduğunu duymak mest ediyordu beni. George onun bir gün çok büyük bir müzisyen olacağını söyledi. Haklı olduğunu biliyordum. Hissediyordum. Eskiden Norma Shearer için de aynı şeyi hissederdim. Norma Shearer henüz yıldızlaşmamıştı o zamanlar, ama bir gün yıldızlaşacağını biliyordum.

Sonra George, Hazel'in Phil Mannix'le sözlü olduğunu ve yakında evleneceklerini söyledi. Bu her şeyin içine etti benim için.

Phil Mannix, Truvalılar futbol takımının yıldız oyun kurucusuydu ve yıldız futbolcular bana her zaman uğursuzluk getirmiştir. Saçma, biliyorum. Ama o futbol yıldızları olmasaydı Santa Barbara Lisesi'nde hayatım o kadar zor geçmeyecekti. Nefret ederim öyle tiplerden -yıldızlardan. Dört yıl boyunca yedek kulübesinde bekledim onların yüzünden. Bu Phil Mannix yıldızdan da ötedir üstelik. Tek başına futbol takımı diyebiliriz. Geçen sene Notre Dame'a karşı oynarken doksan metrelik bir depar attı ve o yüzden milli takıma çağrıldı. George bana Mannix'ten söz ettiğinde içim acıdı. Eski bir yara sızladı, Norma Shearer'ın o tiple evlendiğini okuduğum gün sızladığı gibi. Gırtlağımın ortasında hissettim ağrıyı, biri âdem elmama bir yumruk atmış gibi.

George evimin önünde durdu ve iki hafta sonraki büyük maç hakkında konuştuk. Güney Kaliforniya-Stanford maçı. Sezonun son maçıydı. O güne kadar fazla kafa yormamıştım, ama şimdi Stanford'un kazanmasını istiyordum.

George kimi favori gördüğümü sordu bana.

"Stanford bin-sıfır kazanır umarım," dedim.

Bir kahkaha attı George. Kaldırımda durup arabasının köşeyi dönüşünü seyrettim. Bir blok ötedeydi. Kahkahalarını duyabiliyordum ama. O kadar

kafam bozuldu ki akşam yemeği yiyemedim, annem hasta olduğumu sandı.

Hazel Clifton, seni ne kadar sevdiğimi asla bilmeyeceksin! Sözcüklerle anlatılamaz. Sana anlatamam. Ama evli olsaydık anlatırdım.

Paltomu ve şapkamı giyip lisene gittiğim gece budalaca davrandığımı düşünebilirsin. Ama daha önce hiç gitmemiştim o okula, senin okulun olduğu için nasıl bir yer olduğunu görmek istedim. Aşık olduğuma şüphe yoktu. Havada kokusunu alıyordum. Çok güzel bir geceydi, sokak lambaları aydınlıktı. Sürekli seni düşündüm. Okul bahçesindeki çimin kokusu bana seni düşündürdü. Merdiveni çıkıp ana kapıya vardığımda senin o kocaman kapıdan nasıl geçtiğini düşündüm. Sonra stadyumdan ayrılmakta olan yıldız bir futbolcu olduğumu hayal ettim.

"Ah, Frank!" dedin. "Seni seviyorum!"

"Hazel," dedim. "Seni seviyorum."

Seni kucaklayıp havaya kaldırdım ve omuzlarımdaki vatkaları sıkmana izin verdim.

"Ah, Frank!" dedin. "Seni seviyorum!"

"Öp beni, Hazel," dedim. "Seni seviyorum."

O sırada koç çıktı stadyumdan. Büyük bir yıldızdım, bana saygısı vardı.

"Vay! Vay!" dedi sana göz kırparak. "Kaliforniya'nın muhteşem genç oyun kurucusunun kalbini çalmak nasıl bir şey?"

Kızardım ve "Hadi, Koç. İşine baksana sen," dedim.

"Frank," dedi, "antrenmanda kaytardığını görürsem cumartesi günkü maçta yedek bankını ısıtırsın, ona göre."

"Hodri meydan!" dedim. "Beni oturtursan maçı kaybedersin."

"Şakayı bırak, Frank," dedi. "Bunun ne kadar doğru olduğunu bir bilsen."

Sonra sen bir kez daha, "Ah, Frank!" dedin. "Çok seviyorum seni."

Ve ben, "Hazel, seni hep seveceğim," dedim.

O gece okulun basamaklarında otururken bunları söyledim Hazel'e. İki saat oturmuş olmalıydım orada. Sonunda kapıcı geldi, denetim turuna çıkmıştı. Beni basamaklarda otururken görüp kovdu.

Balıkhanede George'la ilişkim değişmeye başladı. Bana karşı tuhaf davranıyordu. Futbol maçı hakkında konuşmaya istekliydi, ama Hazel hakkında konuşmuyordu. Biliyordu Hazel'a âşık olduğumu. Onu dinlerken gözlerim beni ele veriyordu. Onun hakkında konuşmuyordu. Phil Mannix'e dair konuşuyordu sürekli.

Nefret ediyordum o Mannix'ten. George nedenini biliyordu. Bu yüzden de Mannix'ten konuşuyordu sürekli. Phil Mannix'in tek başına Stanford'u yenebileceğini söylüyordu. Ben de Stanford'un kaybedeceğini düşünüyor ama çaktırmıyordum. Ama kendimi ele vermiştim bir kere. Mannix'ten söz ediyorum. Mannix'ten nefret etmemin nedenini George'a belli etmiştim.

"Biri Phil Mannix'e belden aşağı bir tekme atsa sevinirim," dedim.

Bir başka seferinde, "Phil Mannix ödleğin teki bana kalırsa. Topla bu kadar uzun deparlar atmasının nedeni savunmanın tamamen ona çalışması," dedim.

Ama George blöfümü gördü bir gün. El arabasıyla koli taşırken büronun önünden geçtim. Bürodaydı. Çağırdı beni. El arabasını bırakıp içeri girdim.

"Baksana," dedi, "Stanford'un kazanacağından o kadar eminsen neden bahse girmiyorsun?"

Büyük bir bahis oynayacak kadar param yoktu. Haftada on beş dolar geçiyordu elime. George'un haftalığı ise altmış dolardı. Köşeye sıkıştırmıştı beni. Pes etmek niyetinde değildim ama. Kirayı ödeyip alışveriş yapmak zorundaydım, ama pes etmeyecektim.

"Pekala," dedim. "Ne kadar oynamak istiyorsun?"

"Bahse girecek olan ben değilim," dedi. "Sen ne kadar oynamak istiyorsun?"

"Dört dolara ne dersin?" diye sordum.

"Dört dolar mı?" dedi. "Tanrım! Ben gerçekten bahse girmek isteyeceğini düşünmüştüm."

"İyi," dedim, "gerçekten bahse girmek nedir sence?"

"Elli dolara ne dersin?" dedi.

Gözünü bile kırpmamıştı.

"Nasıl elli dolar bahse girebilirim ki?" dedim. "Haftalığım on beş dolar."

"Olsun," dedi. "Kaybedersen bana her hafta biraz ödersin. Bu adil değil mi sence?"

Düşüneceğimi söyledim ona. İşe döndüm, koli taşımaya. Bahis meselesi bir türlü aklımdan çıkmıyordu ama. Sonunda sabrım tükendi. Saat ikide bürosuna gittim. Daktiloda yazı yazıyordu. İçeri girdiğimi duymadı. Hazel'in fotoğrafı masanın üzerindeydi. Fotoğrafa baktığımı fark etmedi, ama hissetti galiba, çünkü döndü. Fotoğrafa bakmam canını sıkmış olmalıydı.

"Ne istiyorsun?" dedi.

"Bahsi kabul ediyorum," dedim.

"Ne?" dedi. "Ne bahsi?"

"Bahsi kabul ediyorum," dedim tekrar.

Bu kez ben hazırlıksız yakalamıştım onu. Ağzı sarktı ve hatırlamıyormuş gibi yaptı.

"Ha!" dedi. "Stanford maçını kastediyorsun."

"Evet," dedim. "Onu kastediyorum."

"Pekala," dedi. "Anlaştık."

El sıkıştık.

Dangalağın teki olabilirim, onlara âşık olduğumdan habersiz kadınlara âşık olabilirim, çok saçma sapan işler yapabilirim, ama vicdan sahibiyim. Anneme bakmak zorundaydım, kira ödemek zorundaydım, evin alışverişini yapmak zorundaydım ve bir aylık maaşımla bahse girmiştim.

Bu, çarşamba günüydü, çarşamba gecesi uyumadım. Perşembe gecesi de uyumadım. Sabahın ikisinde kalkıp liseye yürüdüm. Beyaz bir sis vardı o gece, hoşuma gitti. Gizliyordu beni. Okulun arka tarafına gidip tenis kortundaki banklardan birine oturdum. Kendimi daha iyi hissettim. Hazel Clifton için girmiştim bu bahse. Sis gibiydi Hazel. Hoşuma gidiyordu. Orada oturduğum sürece memnundum bahse girmiş olmaktan. Ama sisten çıkıp odama döndüğümde, yorganın altına girdiğimde, sinirlerim bozuldu yine. Annemin horultuları geliyordu yan odadan. Çıldırtıyordu beni.

Stanford aldı maçı. Son yılların en büyük hezimetini gerçekleş- ı udiler. Analarından doğduklarına pişman ettiler o Truvalılar'ı. Maçı radyodan dinledim, berberde. Az kalsın bayılacaktım heyecandan. Hadi Stanford, hadi! Hadi beyaz kırmızı Kardinaller! Heyelan. Truvalılar favoriydi, ama ezildiler. Stanford savunması Phil Mannix 'e adım attırmamış, Stanford hücumu mükemmel oyunlarla sayı üstüne sayı bulmuştu. Silah patladığında Truvalıların işi çoktan bitmişti. Perişan olmuşlardı. Sonuç: Stanford 21, Güney Kaliforniya 3.

Maçtan sonra körfezdeki tuhafiye mağazasının önünde durup vitrindeki takım elbiselere baktım. Zengindim. Elli dolar kazanmıştım. Kendime bir takım elbise almayı düşünüyordum. Sonra vitrinde bir ilan gördüm ve aklıma bir fikir geldi. *ISMARLAMA MONOGRAM KAZAKTA ÖZEL İNDİRİM*

EL ÖRGÜSÜ KAZAK SİPARİŞİNİZİ VERİN İçeri girip tezgâhtara fiyat sordum. Uygundu. Ama onun yerine çocukluğumdan beri sahip olmak

istediğim şeyi ısmarladım; Stanford Üniversitesi'nin S harfi işlemeli kazağı. Üniversiteye gidip o kazaklardan birini hak edemeyeceğimi biliyordum çünkü babam ölmüştü ve anneme bakmak zorundaydım. Okul günleri geride kalmıştı benim için. Beyaz, yün, V yaka bir kazak sipariş ettim, göğsünde Stanford'un S'si, kocaman. Tezgâhtar kazağın iki haftadan önce hazır olmayacağını söyledi. Fark etmiyordu benim için. Ne zaman hazır olursa.

Kazağımı aldığım gece bir şey oldu. Hazel Clifton Noel tatili için eve geldi. Phil Mannix'i de getirmişti beraberinde. Körfez gazetesinde okudum haberi. Atlamam söz konusu değildi çünkü birinci sayfadan vermişlerdi.

Milli Truvalı Wilmington'da

Phil Mannix, Truvalı savaş atı ve iki kez milli olmuş oyun kurucu, Wilmington 'da. Ünlü futbol yıldızı bu sabah Wilmington Lisesi'nin eski popüler kızlarından olup şimdi Güney Kaliforniya Üniversitesi'ne devam eden Hazel Clifton ile birlikte otomobiliyle Wilmington 'a geldi. Mannix gazetecilere hafta sonunu Cliftonların davetlisi olarak Wilmington 'da geçireceğini söyledi.

Sinirim tepeme çıktı haberi okuyunca, çünkü bir hafta boyunca George Clifton'a Hazel'ın ne zaman eve geleceğini sormuştum ve bana her seferinde bilmediğini söylemişti. Şimdi gazetenin ön sayfasında okuyordum. Hayatımda bu kadar kötü hissetmemiştim kendimi.

Yeni kazağımı giydim ve aynaya baktım. İşte... O kadar da iyi görünmüyordum. Haftada on beş dolar kazanan bir balıkhane işçisi olduğumu inkâr etmeye çalışıyordum. George Clifton'ın kız kardeşiyle tanışmamı istememesinde şaşılacak bir şey yoktu.

Tahammül edilir gibi değildi. Bir saat evde oyalandım, her şey sinirime dokunuyordu. Sonunda kepimi alıp kendimi sokağa attım. Yağmur yağıyordu. Mevsimin ilk yağmurlarının ilk yağmuru. Tanrım! Nasıl yağıyordu! Beyaz kazağı mahvediyordum ama umurumda bile değildi. Beni görmelerinden de çekinmiyordum. Körfezde çoğu insan beni tanır ve Stanford'a ait olmadığımı bilirler, umursamıyordum ama.

Metelik bile vermiyordum. Yağmurda boğulsam bile umurumda olmazdı. Kuzeyden yağıyordu yağmur, su birikintilerine gire çıka kuzeye

doğru yürüdüm, bodoslama. İki blok gidemeden iliklerime kadar ıslanmıştım.

Bulvardaki trafik ışıklarının önündeki giderde büyük ve karanlık bir göl oluşmuştu. İçinden geçecektim, ayakkabılarımla, ama kırmızı yandı, beklemek zorunda kaldım. Su sızıyordu ayakkabılarımdan.

Yeşilin yanmasını beklerken sarı spor bir araba geldi kavşağa doğru, sarı yanınca gazladı ve gölün içine girdi. Tepeden tırnağa ıslattı beni.

"Hey! Allahın cezası!" diye bağırdım.

Ama arabanın yan perdeleri örtülüydü, şoför beni duymadı. Su yüzüme çarpmış, kepimi başımdan almasına ramak kalmıştı. Siyah ve pis bir suydu, asfalt ve yağ tadı vardı. Kazağımın önünde siyah bir leke oluşmuştu. Sapıttım. Kaldırımdan indim, arabanın yan tarafına koşup yüzümü perdesi örtük pencereye yasladım.

Pek bir şey göremedim. Gördüğüm kadarı bana yetti ama. Phil Mannix direksiyondaydı. Gazetedeki fotoğrafından tanımıştım onu. Yanında da Hazel Clifton oturuyordu. Onu da George'un bürosundaki fotoğraftan tanıyordum. Ben bir şey söyleyemeden uzaklaştılar. Sokağın ortasında durup yumruğumu salladım, bildiğim bütün küfürleri sıraladım. Beni duymadılar ama.

Umurumda değildi artık. Hiçbir şey umurumda değildi. Hazel'ı .imhanın ön koltuğunda iki kolunu Phil'in sağ koluna dolamış, başını omzuna yaslamış otururken düşündüğümde hiçbir şey umurumda değildi artık. Bitmiştim. Sırılsıklamdım ve kazağımın önündeki kocaman siyah leke de umurumda değildi. Yağmurun altında eve doğru yürürken cebimden çakımı çıkarıp kazağı kesip attım üzerimden. O kazağı paramparça edip kanalizasyon giderine fırlattım.

GERÇEK MÜPTELASI BİR YAZAR

Gerçek nahoştur genellikle, ama gereklidir. İşin gerçeği şu ki Jenny pek güzel bir kız değil. Bu öykü için acınası bir kahraman denilebilir. Kısa boylu, şişman, her yerinden yağlar sarkan bir halım. Aptallığını tasvir etmek kalemimin gücünü aşar. Gerçekten, tiksindiriyor beni. Hayır, gerçek bu değil, çünkü beni tiksindirmiyor. Ama iyi bir etki bırakmıyor üzerimde. Üzüyor beni. Umutsuzluğa kapılıyorum onu düşündüğümde, erkek kadın eşitsizliği için yapabileceğim bir şey olmadığı duygusuna kapılıyorum. Nefret etmiyorum Jenny'den, ama temsil ettiği şeyleri küçümsediğini tartışma götürmez. Onların ne olduklarına gelince, bilmiyorum.

Bir akşam odama soluk soluğa dalıp kollarını bana doğru uzattı. Memnuniyeti, zafer sarhoşluğuyla gülen yeşil gözleri. Daktilomun İtasından kalkıp bir açıklama talep ettim.

"Bak!" dedi. "Bileğime bak! Bak! Erkek arkadaşımın hediyesi!"

Bir kol saati.

"Jenny," dedim, "Allah aşkına, "erkek arkadaşım' demekten vazgeç, nefret ediyorum o iki sözcükten. Nefret!"

Jenny'nin erkek arkadaşı Mike Schwartz adında bir tip. Yahudi -heybetli bir adam. Birçok, kez gördüm onu, her gece Jenny'yi görmek için odasına gelen yüz kilo ağırlığında bir adam, güçlü ve sessiz. O güçlü ve sessiz görünümüyle beni aldatamıyor ama. Ben şahsen iki niteliğe de sahip değilim, ama iri bir erkekte sessiz bir mizacın son derece yararlı olduğunun da farkındayım. Merdivenin basamaklarını kendine özgü sessizliğiyle çıktığında Jenny'den ne beklediğini kolaylıkla anlayabiliyorum. Tabii ki anlayabiliyorum! Sessiz mizacın ne denli yararlı olduğunun farkındayım.

Kol saatine gelince. Jenny kentin merkezindeki bir şirkette stenograf olarak çalışıyor. O öğleden sonra Mike Schwartz iş yerine uğramıştı. Çabuk adımlarla gelmişti, elinde içinde bir kol saati bulunun minik bir kutu taşıyan iri bir adam gibi. Sonra orada öylece durmuştu, güçlü ve sessiz. Her şeyi gözümde gayet berrak canlandırabiliyorum. Bence korkunç, doğrusunu söylemek gerekirse kahkahayı basıyorum düşündükçe. Mike Schwartz saat hakkında ne düşündüğünü sormuştu ona.

"Cana yakın," demişti Jenny.

Cana yakın! Tanrım! Ne korkunç bir sıfat. Cana yakın! Kol saati ilginç ya da hoş olabilir, hatta harikulade. Ama cana yakın asla. Asla! Bir kol saati için cana yakın sıfatını ancak Jenny gibi zekâsı kıt biri kullanır.

"Bir arkadaşım için aldım," demişti Mike. "Evlenmek üzere olan bir kız için. Düğün hediyesi."

Saatin kendisi için olduğunu düşünen Jenny hayal kırıklığına uğramış, bir şey söylemeden saati Mike'a iade etmişti. Cana yakındı, bu kadarı yeterdi. Gözümde canlandırabiliyorum her şeyi. Burnunu havaya kaldırıp saati iade edişini.

Mike Schwartz bürodan ayrılmak üzere kapıya doğru yürümüştü. Jenny ne anlattıysa onu aktarıyorum size. Ben bir yazarım, her şeyi bütün berraklığıyla görebiliyorum. Mike kapıya gelince gözünde yaşlarla geri dönmüştü. Gözünde yaşlarla! Düşünebiliyor musunuz? Güçlü ve sessiz bir adam, dev gibi bir adam, gözünde yaşlarla. Ben gerçeklerden yanayım, gözünde yaşlarla kırk yaşında bir adam ahmağın tekidir bence. Geri dönmüş ve gözünde yaşlarla, gömleğinde ve kravatında da, Jenny'nin önünde diz çökmüş, şişman ve yirmi yaşında olan Jenny'yi kollarına alıp sıkmıştı.

"Sende kalsın, Jenny!" demişti. "Senin olsun. Yalan söylüyordum. Düğün hediyesi filan değil. Senin için. Sende kalsın -sonsuza dek!"

Sonsuza dek! Gözünde yaşlarla! Ne gösteri! Gözümde canlandırabiliyor, kahkahadan kınlıyorum. Kırk yaşında bir adam, güçlü ve sessiz, kendinden yirmi yaş küçük bir kızın önünde diz çökmüş hüngür hüngür ağlıyor. Tanrım, geçekten gülünç. Güle güle bir hâl oldum. Budala! O gözyaşları yetmezdi beni tavlamaya. Gülerdim yüzüne.

Jenny'yi tavlamaya da yetmedi. Ama zeki kızdır Jenny, uyanık, kurnaz. Saat cana yakından öte bir görünüm kazanmıştı şimdi. Harikulade bir saatti ve Jenny de ağlamaya başlamıştı. İki yetişkin insan basit bir kol saati için karşılıklı ağlaşıyorlardı. Ve o gece, saati ***<ulama getirdi Jenny, olanları

anlatıp iyice canımı sıktı. Mike Schwartz'ın ruhuna hitap ettiğini ve adamın tatlılığı karşısında ağladığını söyledi.

"Kendime hâkim olamadım, Bay Bandini," dedi bana -bir yazar, insan psikolojisinin bir yorumcusu.

Jenny'ye inanmayı reddediyorum. Dahası, o nedenden ötürü ağladığına inanmayı da reddediyorum. Fazlasıyla kurnazdır, fazlasıyla uyanık, duygusallığa kapılmayacak kadar da şişman. Benim tesellim, ağlamışsa gerçekten, sahip olmanın mutluluğuyla ağladığı şeklinde. Bir kol saati vardı artık, ona aitti ve zafer duygusuyla ağlamıştı.

"Göreyim şu saati," dedim.

Farklı bir gözle inceledim. Bulova Bagette ya da ona benzer palavra bir markası vardı. Küçük gümüş bir saat, kenarından da küçük İmi gümüş zincir sarkıyordu -gerçekten saçma bir saat, oyuncak ***gi- l>ı hır şeydi, çünkü akrepten ve yelkovandan geçtim, kadranı bile ***se- ılınıyordu; şaka gibi bir saat, gülünç ve saati öğrenmek için tamamen işlevsiz. Kutusunda çizikler vardı, çakı izleri, biri üzerindeki monogramı aşındırmaya çalışmış gibi. İkinci el bir saat. Tartışmasız ikinci el.

"Ha!" dedim. "Eski mal! İkinci el! Tam kuşkulandığım gibi. Adam bir sahtekâr. Ucuz bir şarlatan."

Jenny biliyordu ikinci el bir saat olduğunu çünkü kurnazdır gerçekten. Daha fazlasını da biliyordu. Kuyumcuya gidip saatin değerini öğrenmişti. Tam Jenny'ye yakışır bir davranış.

"Ee," dedim. "Ne dedi kuyumcu?"

"Oldukça değerli," dedi.

"Dürüst ol, lütfen," dedim. "Ben bir yazarım -gerçek müptelası bir yazar. Riyakârlık doğama terstir. Kuyumcu ne değer biçti?"

"Bir hayli yüksek," diye gülümsedi.

"İyi," dedim. "Senin aşağılık faaliyetlerine burnumu sokmak gibi bir niyetim yok. Ama gerçeği öğrenmek istersen sana bundan çok daha iyi bir saati üç dolar elli sente alabileceğimi söyleyebilirim. Bundan çok daha iyi.”

Saati iade ettim.

"Karşımda duran adamı savunmaya çalışmanın pek bir anlamı kalmadı artık," dedim. "Bir sahtekâr olduğu şüphe götürmez. Bir fakir. Bir dilenci. Gülmekten ölebilirim. Sen bu odadan çıkar çıkmaz kahkahalarla güleceğim o adama yine."

Tek kelime etmeden saatin zincirini bileğine bağlayıp odadan çıktı. O günden sonra hiç takmadı. Komodininin çekmecesinde küçük bir kutunun içinde duruyor, bir gece sigara ararken çekmecelerini karıştırdığımda gördüm.

Saatin önemi yok. Doğru, ucuz bir saatti, Mike Schwartz'tan daha pahalı bir şey alması beklenirdi. Ama Jenny'nin odama gelip saat hakkında ne düşündüğümü sorması -ah! İşte size anlamlı bir şey! Kendi kuşkusu açığa çıkmıştı. Başka bir yazar olsa gerçeği çarpıtır, saati göklere çıkarırdı. Ben yapmam ama. Sözlerim bıçak gibi saplanmıştı yüreğine. Çünkü içten içe biliyordu Mike Schwartz'ın aslında ne istediğini, ben de biliyordum. Saat acınası bir numaraydı, bir hakaret. Tabii ki bütün bunların benimle bir alakası yok, beni pek de ilgilendirmiyor doğrusu.

Jenny ile benim aramda bir şey yok. Ben holün bir yanında oturuyorum, o öbür yanında, iki katlı bir binanın ikinci katında. Bu kattaki diğer oda banyo. Buraya ilk taşındığımda aramızda bir şeyler olabileceğini düşünmüştüm. Holdeki yüksek ökçeli ayakkabı takırtısını duydum, banyoda kurumaya bırakılmış açık mavi iç çamaşırlarını gördüm. Dokundum onlara, hoşuma gitti, yumuşaklığı ve güzel kokusu aklıma küçük hoş şeyler getirdi. Bir şey olmadı ama.

Topuk seslerini duyduğumda daktilonun başına geçip deli gibi örselemeye başlıyordum, var gücümle, aklıma her geleni yazarak, ne olursa, Gettysburg Söylevi, Sheakespeare sonatı, ne gelirse, daktilonun tuşlarına holden duyulacak kadar sert vurmaya özen göstererek, böylece birileri odasında çalışan bir yazarın varlığından haberdar olsun diye, sesin cazibesine kapılıp gelsin ve ne yazdığını sorsun diye -bir kadını kast ediyorum- çünkü birçok kez başıma gelmişti, çünkü birçok yerinde yaşadım bu koca kentin, evlerde, apartmanlarda, otellerde ve pansiyonlarda, ve bu daktilonun tuşlarını deli gibi örselemenin son derece yararlı olduğunu biliyorum, birilerini çeker mutlaka, kadın ya da erkek, genellikle kadın ama, erkek gürültüyü kesmeni söylemek için gelir.

Jenny'yi eve taşındıktan dört gün sonra görebildim ancak. Büyük daktilomun gürültüsü onu cezbedemedi, bir kez bile merak edip kapımı çalmadı. Bu şaşırtmıştı beni, başka yöntemler düşünmeye başladım. Ama bir şekilde her şey daktilodan geliyordu, yapabileceğim başka bir şey yoktu, tuşlara daha da sert vurmaktan başka. Gece yapıyordum bunu, yatağa

girdiğini duyduktan sonra. Ama gürültüden hiçbir zaman rahatsızlık duymadı. Deliksiz uyuyordu anlaşılan. Sonunda o beni kendine cezbetti.

Telefon yüzünden. Her akşam merdivenin dibinde zırlayıp duruyordu ve her seferinde onun için çalıyordu. Sonunda zaafıma yenik düştüm, ağrıyan parmaklarımı tuşlardan kaldırdım ve kapıda durup telefon konuşmasına kulak kabarttım. Jimmie adında biriyle konuşuyordu.

"Jimmie, bir tanesin!"

"Ah, Jimmie, çok kötüsün!"

"Ay, Jimmie, iğrençsin!" Uzun bir süre dinledim bunları, konuşmanın aptallığına şaşıp kalarak. Telefonu kapatır kapatmaz daktilomun başına geçip örselemeye başladım yine. Yararı yoktu ama. Ayakları basamakları çıktı, aynı hızla holün karşı tarafına yöneldi ve kapısı kapandı.

Daha sonra tanıştım o Jimmie'yle. Kerestenin önde gideniydi, damalı takım elbiseler giyen, çılgın kravatlar takan, çıplak ayaklarımın terliklerin içindeki cesurca yalın görüntüsünden etkilenmeyen cibilliyetsizin teki, hem de ayaklarım Jenny'nin masasının üzerinde olmasına ve Los Angeles kentindeki en büyük pipodan daha büyük bir pipo tüttürmeme rağmen. Dergilere abonman tedarik eden bir şirkette çalışıyordu Jimmie.

"Bütün önde gelen şahsiyetleri abone yaparım," dedi Jimmie. "Anne Harding müşterilerimden biridir."

Bunu duyunca koltuğumdan devrileceğimi sanmıştı kuşkusuz. O ve Jenny bir şey söylememi beklerken ben sessizce pipomu tüttürdüm.

"Kim?" dedim sonra. "Şu aktristen söz etmiyorsun, değil mi? Ne kadar trajik, gerçekten."

Jenny daha soma tekrar açtı bu Anne Harding konusunu. "Bütün dergilerini Jimmie'den alır. Düzinelerce."

"Bu," dedim, "tuhaflık derecesinde görkemsiz. O dergilerin bazılarında benim öykülerimin yer alıyor olabileceği gerçeği bile bende en ufak bir heyecan uyandırmıyor."

Nezaketimin altında yatan zekâ bir kez daha taşra toprağında ziyan oldu. Önemi yoktu ama, ne kendisi ne de Jenny'le arkadaşlığı beni fazla ilgilendirmiyordu.

Jenny'le ilk konuşmamız hakkında gerçeği söyleyeceğim. Ev sahibemizin bizi tanıştırdığı geceydi. Jenny'yi bir bardak şarap içmek için odama davet ettim. Aslında, onu şaşırtmak istemiştim. Ben şarabı koyarken şifoniyere yaslanmış sigara içiyordu. Gözlerimi gözlerine diktim.

"Sana Jenny diyebilir miyim?" diye sordum. "Pastoral bir tadı var adının."

"Tabii ki!" dedi gülümseyerek, çünkü pastoralin anlamanı bilmiyordu. Şarap bardağını eline tutuşturdum.

"Hımmm!" dedi. "Teşekkür ederim!"

Yüzünü dikkatle inceliyordum, insanlığı araştıran bir yazar nasıl incelerse öyle. Bu biraz huzursuz etti onu. Bardağını kaldırdı.

"Şerefe!" dedi. "Büyük bir yazar olduğundan eminim."

Bardağına dokunup güldüm. Kız için hâlâ bir umut olduğunu işle o anda idrak ettim.

"Bunu tarih değerlendirecek," dedim. "Ben geçmişte ve gelecek- te yaşarım."

Bardaklarımızı dipledik. Tazeledim.

"Jenny," dedim. "Gerçek müptelası bir adamım ben. Senin hakkında bir gözlemimi dillendirmeme izin ver."

Bardağını kaldırdı.

"Davran, Bay Charles Dickens! İki silahını birden çek!"

"Jenny," dedim. "Ben atalarımdan büyük Huneker gibiyimdir. Bu dünyada beni kışkırtıcı bir yarı-vamp kadar sinir eden hiçbir şey yoktur."

"Yarı-vamp mı?" dedi. "Ne demek o?"

"Kevaşe," dedim gülümseyerek.

"Kevaşe," dedi. "Ben pes ediyorum, profesör. Ne demek o?"

"Kevaşe," dedim, "yelloz demektir."

"Yelloz mu? Güzel bir tınısı var, ama hâlâ denizin ortasındayım."

"Bir Dilayla," dedim. "Bir Thais. Bir Messalina. Bir Jezebel."

"Bir daha gel," dedi. "Bir kez daha dene."

"Sözlük şurada. Bak."

Bardağını sehpaya koyup sözlüğe davrandı.

"Doğru ya!" dedi. "Hangisi?" diye sordu.

"Kevaşeyi dene istersen," dedim.

Baktı ve sözlüğü kapattı.

"Ne alakası var benimle?"

Verdiğim cevabın doğru olduğundan emin değilim. Ama doğru ya da yanlış, şaşırtıcı bir analizin gücüne ve havasına sahipti, bir bomba mermisi, incelemeye değer, sırf izlenimi için.

"Jenny," dedim. "Bütün kadınlar embriyon halinde kevaşelerdir. Eğilim çok güçlüdür ve buluğ çağından itibaren bununla tifoyla savaşır gibi savaşmak zorundadırlar."

Bardağını sehpaya koydu, sigarasını söndürdü ve odadan çıktı.

"Korkunçsun," dedi çıkarken. "Feci."

Ama zamanla söylediğim hiçbir şeye şaşmaz oldu. Her gece konuşurduk, genellikle ben konuşurdum, o dinlemezdi. İsteseniz benim tek bir sözcüğümü ya da deyişimi tekrarlayamaz. Bu bir trajedi. Çok güzel laflar ettim çünkü, bazen ben bile şaşıyordum. Şimdi anımsayamıyorum, ama onları söylediğimde olağanüstü olduklarını düşündüğümü anımsıyorum. Mükemmel ifade edilmiş, hatırlamaya değer laflar.

Gerçekleri anlatmak istediğimi daha önce ifade ettim. Ara verip başarısız olduğumu itiraf etmek zorundayım. Jenny'nin şişman ve çirkin olduğunu söyledim. Bu oldukça yanlış, çünkü Jenny ikisi de değil. Gerçek bir afet Jenny. Zarif ve esnek. Duruşu bir gülün duruşu kadar gururlu. Onun yanında olmak bile büyük bir mutluluk. Saçının telleri bile harikulade. Ne kırmızı ne de sarı, ama ikisi de, ve çok girift bir biçimde tarayıp ensesinde düğümler saçını, Slav kadınları gibi. Daha önce evlenmiş, şimdi dul. Kocası tavukçulukla uğraşırmış. Bu eğlendirmişti beni.

"Jenny," dedim. "Tavukçulukla uğraşan biri neye benzer?"

Hiçbir neden yoktu böyle bir şey söylemek için. Hatta, tavukçulukla uğraşan birinin neye benzediğini çok iyi biliyordum. Colorado Springs'teki dayım tavukçuydu, bütün bir yaz çiftliğinde çalışmıştım.

Mike Schwartz da duldu. Onu yakışıklı sınıfına dahil edebilirim. Bir oğlu var, iyi bir çocuk, altı yaşında. Bazen oğlunu da getirir Mike, Jenny'yi görsün diye. Oğlan ona Jenny Teyze diyor. Harikulade güçlü küçük bir bedeni var, bacakları cilalanmış fildişi gibi, saçları kıvır kıvır. Güzel çocuk - böyle bir oğlum olsa gurur duyardım doğrusu. Çok gürültücü. Bazen odama girer, onu kucağıma alıp bir maymun gibi daktilomun tuşlarına basmasına izin veririm. Seviyor bunu. Çok iyi bir çocuk. Babasının kerestenin teki olması gerçek bir trajedi. Oğlan edebi yeteneğinin işaretini vermiş. Benim oğlum olsaydı edebi bir dâhi yaratırdım ondan. On iki yaşında otobiyografisini yazdırıp yayınlatırdım. Bir başyapıt olurdu, onu da hallederdim. Ama bu koşullarda oğlanın da babası gibi bir kereste olacağına şüphe yok, kızın tekine bir metal parçası hediye ederken dizlerinin üzerine çöküp dana gibi böğüren şiir yoksunu bir ahmak.

Jenny heyecanlanır Schwartz oğlunu getirdiğinde. Schwartz onunla evlenecek galiba. Jenny'nin şifoniyerinin üzerinde oğlanın bir fotoğrafı var, Jenny tapıyor o fotoğrafa. Ben, kendi payıma, çok sıkıldım o fotoğraftan. Ne zaman bir sigara ödünç almak için odasına gitsem o fotoğrafı burnuma sokar, çocuğun ettiği parlak laflardan bir derleme eşliğinde. Çok güzel şeyler mutlaka, ama ilgimi çekmiyor. Oğlanı seviyorum, iyi çocuk, ama olgunlaşmamış vecizeleri beni sıkıyor. Hiç ilgi duymuyorum.

Mike Schwartz neredeyse her gece ziyaret ediyor Jenny'yi. Jenny o gelmeden önce odama dalıp üzerindeki elbisenin iyi durup durmadığını soruyor. Saçı güzel görünüyor mu, ayakkabıları hakkında ne düşünüyorum? Mike Schwartz'in parası var, banka hesabı kabarık. Tuğla fabrikası sahibi. O kadarla da kalmıyor. Los Angeles'ta bir evi, Bel Air'de bir malikânesi var, iki Packard ile bir Pontiac arabanın lafını bile etmiyorum.

"Jenny," dedim, "bu adamın bir tuğla fabrikası ve Bel Air'de bir malikânesi olabilir, ama ruhu var mı? Derinliği var mı? Ben şahsen onu yakından inceleme fırsatı buldum ve ruh güzelliğine dair tek bir işarete bile rastlamadım. Soğuk, katı, para düşkünü bir işadamı."

"Çok tatlı ama," dedi Jenny.

"Son derece anlamsız bir yargı. Hayatın yüksek yanları hakkında bir perspektife sahip mi? Derin ve kalıcı şeylerden söz ediyorum."

"Çok tatlı, bütün bildiğim bu. Cüssesine rağmen bir kuzu kadar sakin."

Gözlerimi tavana kaldırdım.

"Ah, Jenny. Saflığın hüzünlendiriyor beni. Gecenin içine yürüyüp yüksek ve ıssız bir kayalıkta kadınların üzüntüleri için ağlamak isteği uyandırıyor içimde. Schwartz'ın sakin mizaçlı olması hiçbir şey ifade etmez. İnek de sakin yaradılışlıdır. Demek istediğim, kanında şiir var mı?"

"Hiç şiir yazmamış."

"Sahtekârın teki. Eğlendiriyor beni. Şiirin zerresi yok adamda."

"Bence çok tatlı ama."

"İki Packard'ı, bir Pontiac'ı ve Bel Air'de bir malikanesi olduğu için öyle geliyor sana."

Gülümsemekle yetindi, çünkü söylediklerimi doğru dürüst dinlemiyordu bile.

Doğruyu söylemek gerekirse, ben materyalist biri değilim. Ama Jenny'ye birkaç şey söylemek isterdim. Zamanında benim de bir

otomobilim olduğunu mesela. Harikulade bir otomobildi; çelik karoser, yüksek basınçlı yağ pompası, özel spotlar ve kocaman patlamaz lastikler.

Yanlış anlamayın. Size Plymouth'dan söz ediyorum, çünkü benim de bir zamanlar üç aşağı beş yukarı odun kafalı Mike Schwartz’ın hayatına benzer bir hayat yaşadığımı bilmenizi istiyorum. Uzun sürmedi, çünkü finans kurumu sonunda noktayı koydu. Umursamadım ama, çünkü usanmaya başlamıştım zaten, ayrıca yazmak istediğim yığınla öykü vardı. Ama şimdi altımda o arabanın olmasını çok isterdim. Bir kere, Jenny bana sürekli Mike Schartz'ın servetine dair uzun hikâyeler anlatıyor. İlgimi çekmiyor oysa. Ben felsefi bir insanım, biraz işin eğlencesinde, biraz hüzünlü.

Yine de, her şeye rağmen, Plymouth'um olsaydı keşke. Bir saat için bile olsa. Nasıl yapıldığını biliyorum. Jenny'yi bir akşam dolaşmaya çıkarırdım. Mümkün olduğunca kibirli otururdum yanında, ellerim direksiyonda, hiç konuşmadan, tek bir söz bile. Plymouth'u konuştururdum sadece. Santa Monica'ya sürer ve denizin yıldızlara eriştiği bir tepede dururdum. Parmaklarımın küçük ve otomatik bir hareketiyle kontrol panelindeki düğmeyi çevirirdim ve makinenin karnından radyonun sesi gelirdi, Bing Crosby'nin vıraklamaları.

Güçlü ve sessiz olur, hiçbir şey yapmazdım. Jenny'ye saçlarının başımı döndürdüğünü, yeşil gözlerinin bana, bir süre için bile olsa, öykü ve kurgu gibi sıkıcı şeyleri unutturduğunu söylemeye bile gerek kalmazdı. Her şeyi makine hallederdi; ama bir süre için, bir saatliğine. Olsun, yeterdi. Plymouth ve Bing Crosby, Jenny'nin ruhunu derinden etkiler ve bir süre için her şey iyi olurdu. Çok geçmeden, belki bir saat sonra sıkılacaktım ve kente dönecektik. Jenny herkese Plymouth'u olan bir yazar tanıdığını anlatacaktı. Yazar değil sadece, Plymouth'u olan bir yazar. Çok da önemli değil arta.

OTOBÜS YOLCULUĞU

Otobüsün arkasında oturuyordu Julio Sal. Filipinlilere hep arkayı layık görürlerdi. İki de Meksikalı vardı onunla arkada. Meksikalı bir adam, karısı ve bebekleri. Kadın bebeğin altını değiştiriyordu. Otobüs dolmuştu şimdi. Julio Sal'ın yanı boştu.

Elveda, Los Angeles! Yolcu kalmasın! San Joaquin, Bakersfield, Merced, Turlock, Modesto, Lodi, Stockton, Sacramento! Yolcu kalmasın! Bütün o kasabalarda bir parçasını bırakmıştı Julio Sal, hayatından kesitler, yıllar; tozlu günlerde gözeneklerinden boşanan, yağmurlu günlerde, soğukta ve sıcakta. Tarla işçisi, iki büklüm; tonlarca domates, kuşkonmaz, soğan, marul, kavun, pirinç, havuç. Onun toprağıydı buralar. Bu toprak örtmüştü üzerini, beslemişti, canını yakmıştı, barınak sağlamıştı.

Aman, o canım Luzon'u da biliyordu, yüzlerce buruşuk yataktaki kısır sperm, o sıcak ve harikulade vadide bir aşağı bir yukarı. Toprak o kadar verimlidir ki süpürge diksen çiçek açar, sığırlar besili ve berrak gözlü, kirazlar ceviz büyüklüğünde, cevizler erik büyüklüğünde, kavunlar Filipinli büyüklüğünde. Filinpinlinin sperminden başka her şeyin verimli olduğu Pinoy.

Sacramento'daki dans salonu. Stockton'daki Linda'nın dans salonu. Bakersfield'teki Teapot dans salonu. Lodi'deki Manuel'in Yeri. Modesto'da Steve ve Mary'nin Yeri.

Peggy, Martha, Connie, Alice, Bame, Opal, Jean, Virgina, Oklahoma Mary -nedir ki ad dediğin? Ama hey! Kollarının kokusu, kasıklarının meyvesi, ekin kalktıktan sonra Ada Çocuğu kamburlaşma pahasına kazandığı paralar ceplerinde şıngırdayarak merdivenden çıkarken gözlerindeki küçük haris düşler.

Uyudu Julio. Bebek ağlıyordu. Otobüsün şoförü iç ışıkları söndürdü ve otobüs yola koyuldu. Önde oturan iki Amerikalı kız otobüs şoförüyle muhabbet ediyorlardı. Julio yarım yamalak dinliyordu. Pacific Koleji öğrencileriydiler. Sesleri otobüsün önünden arkasına ulaşıncaya kadar binlerce kilometre kat ediyordu sanki. Anlaşılmaz şeyler, Delta Gamma ve Tri Delta'ya dair. Zooloji profesörü bilmem kime dair, ne hoş adamdı, derslere girip girmedikleri umurunda bile değildi... ve Julio Sal'ın yılgın zihninde bir hasat bıraktığı belirdi. Uyku kuşattı Julio Sal'ı. Otobüs Sen Fernando terminaline girdiğinde uyandı. Meksikalı ailenin otobüsten inişini seyretti. Bebeğin ağlamaları eksilince boş görünmüştü mağaramsı otobüs, üç yeni yolcu bindi otobüse. Bir adamla bir kadın, koridor boyunca sendeleyerek Meksikalıların boşalttığı koltuklara oturdular. Şapkası yana kaykılmış Julio Sal onları seyretti uykulu gözleriyle. Yüzlerini göremiyordu. Adam pencere kenarına oturmuş, kadın başını adamın omzuna yaslamıştı.

Arkalarından üçüncü yolcu geldi, bir kız. Oturacak bir yer aradı, Julio Sal önce yanındaki boş koltuğa baktı, sonra da kıza. Sosyete, diye geçirdi içinden. Kız elinde küçük bir çantayla koridorda ona doğru ilerliyordu. Devetüyünden bir palto vardı üzerinde, başında da İskoç beresi. Julio'nun yanındaki boş koltuğu fark etti. Hızla koltuğa doğru ilerledi. Otobüs öne fırladı ve kız yere kapaklanmaktan tavandaki tutunma kayışına yapışarak kurtuldu. Kendini koltuğa atmak üzereyken Julio Sal'ı gördü. Oturmadı.

"Ziyanı yok," dedi Julio. "Oturun."

"Hayır, teşekkür ederim."

Gülümsemesi şükran doluydu ama oturmadı. Onun yerine çantasını Julio'nun yanındaki boş koltuğa koyup kayışa tutundu. Julio çantaya baktı, kıza baktı. Kız gülümsedi yine.

"Sakıncası var mı?"

"Sen de oturabilirsin," dedi Julio.

Julio'nun önünde sarı deri ceketli bir genç oturuyordu. Özenle taranmış güzel sarı saçları vardı.

Kıza bakmak için arkasına döndü, sonra kıza yer açmak için iyice pencereye sokulan Julio'ya baktı. Ne kadar kibar bir kız.

"Hayır, teşekkür ederim," dedi kız yine. "Ayakta durmayı yeğlerim."

Yeni bir deneyim değildi Julio için. Zamanında tramvaylarda, otobüslerde ve marketlerde sayısız Amerikalı kızı korkutmuştu. San

Francisco'nun teleferiklerinde titrediklerine, San Jose otobüslerinde ürküp geri çekildiklerine tanık olmuştu. San Diego ve Long Beach de korkudan ödlerini patlatmıştı.

Kız cesaretle koridorda durmuş, tavan askılığına sıkıca tutunmuştu. Dudaklarından tek bir şikayet sözcüğü çıkmamıştı, otobüs sarsıldıkça beresinin püskülü de sallanıyordu. Sarışın genç bir kez daha arkasına dönüp Julio'ya suçlayıcı bir bakış attı. Julio Sal çok yorgundu ama, göz kapakları kapanıyor, bedeninde sigara dumanı ve şampanya homurdanıyordu.

Bir keresinde Washington'da harikulade güzellikte bir kız Seatlle'dan elma kasabası Yakima'ya kadar yanındaki koltukta seyahat etmişti. Paha biçilmez bir anı. Doğru, Yakima sakinleri daha soma Julio Sal ve elli Filipinli elma toplayıcısını kasabadan kovmuşlardı Ama bunun yanındaki koltukta seyahat eden harikulade güzellikle ki kızla ilgisi yoktu, zengin ve mest edici bir sessizlikle paylaşmışlardı yolculuğu. Altın bir anı. Uyudu.

Uyandığında otobüs sis kaplı Tehachapi Dağları'nm bağlarından geçiyordu, Bakersfield'e altmış kilometre vardı. Uykulu gözleri İskoç bereli kızı aradı. Koridorda değildi artık. Deri ceketli sarışın genç dikilmişti koridorda, bir şövalye edasıyla tutunmuştu tavan kayışına. Julio'ya öfkeli bir bakış attı, sonra da yanındaki boş koltuğa baktı. Kız, Julio Sal'ın önünde oturan gencin yerine yerleşmişti. Dönüp şükran dolu gözlerle gence baktı. Genç kasıldı. Gözleri kararlılıkla parladı. Bir kahramandı.

Otobüs restoranla benzin istasyonu karışımı bir yerde durdu. Şoför beş dakika mola vereceklerini duyurdu. Dışarıda sis restoranın ışıklarını boğmuştu. Serseme dönmüş yolcular yerlerinden kalkıp teker teker otobüsten indiler.

Julio Sal'ın ağzı kurumuştu; su.

Diğerlerinin peşinden otobüsten indi, eğilip benzin pompasının yanında duran kısa hortumdan su içti. Restorandan müzik dolabının sesi geliyordu, Bing Crosby. Otobüsteki yolcuları ilk kez doğru dürüst görüyordu Julio Sal. İskoç bereli kız ve sarışın genç adam tezgâhtaki taburelere oturmuş, dumanı yüzlerine doğru tüten kahvelerini yudumlarken utangaç bir biçimde sohbet ediyorlardı. Kolejli kızın ağzında kocaman bir gülümseme vardı, otobüs şoförünün anlattığı bir şeye gülüyordu. Diğerleri tezgâhın etrafına oturmuş sıcak kahve içiyor, yorgun nefesleriyle soğuması için kahvenin yüzeyine üflüyorlardı.

Sonra öbür Filipinliyi gördü.

Evet -bir Filipinli daha vardı yolcuların arasında. Restorandaki ilk locaya oturmuştu. Yanında Amerikalı bir kız vardı. Kız elindeki çörek parçasını Filipinlinin ağzına doğru uzattı. Pırıl pırıl dişleriyle kaptı çöreği Filipinli. Kız güldü ve Filipinli'nin dudaklarına ***ı m, uk bir öpücük kondurdu.

Julio Sal kaşlarını çattı. Bela bekliyordu o Filipinli'yi. Kimse Julia Sal'dan daha iyi bilemezdi. Soğuktan titreyerek paltosunun yakasını kaldırdı ve eski bir atasözünü hatırladı; deneyim eşsiz bir "I nldtır ama yuvarlanan taş zaman kazandırır. Helen adında bir *** ■ lnr.çı kızın Los Angeles damgalı ruhuna sapladığı bıçağı hissetti

***I e/ daha. Bütün yüzü ağrıdı. Pencereden dönüp su hortumuna ***inlıi tekrar. Su içerken kararını verdi; Filipinli hemşehrisini çok geç olmadan uyaracaktı.

Yolculardan biri Grapevine durağında indi. Yola devam edildiğinde artık herkes için oturacak yer vardı. Julio'nun önünde İskoç beresinin püskülü gencin deri ceketli omzunun üzerinde memnuniyetle havaya sıçrıyordu. Koridorun öbür yanında Filipinli ile Amerikalı sevgilisi oturuyorlardı. Kız Filipinlinin üzerine yaslanmış, yanağım boynuna dayamıştı.

Julio Sal'ı uyutmadı. Gözünün ucundan öbür Filipinlinin omzundaki kıpırtıları ve kızın başını takip ediyordu. Arkadaki zencilerden biri horlamaya başlamıştı. Ninni etkisi yapıyordu, derin ve sakinleştirici. Şoförün ve Julio Sal'ın dışında herkes uyuyordu.

Bakersfield'e vardıklarında şoför yirmi dakikalık bir mola verileceğini duyurdu. Otobüsün iç ışıkları yandı, yolcular esneyip gerindiler. Koridorun öbür yanındaki Filipinli, kız arkadaşım uyandırıp Julio'nun duyamadığı bir şeyler söyledi. Kız Filipinliye sıkıca sarılıp uykulu bir biçimde gülümsedi. Filipinlinin kahverengi eli kızın saçlarını okşadı.

Şefkatle yapılmış bir hareketti, Filipinli dudaklarını kızın sarı buklelerine daldırmak için eğildiğinde Julio Sal'ın dudaklarında buruk bir gülümseme belirdi.

Çiftin ayağa kalkışını seyretti, Filipinli buruşuk ceketini eliyle fırçaladı, kız esneyip saçını düzeltti. Filipinli koltuğun arkalığına asılı paltosunu alıp almamakta bir an tereddüt etti. Güvenli olup olmadığından emin olmak ister gibi etrafına bakındı.

Sonra Julio Sal'ı gördü, Julio genç Filipinlinin bir Çin horozu gibi kasıldığını hissetti. Julio'nun yüzünde beliren gülümseme, aynı zamanda aşkın savaş meydanında pek çok zafer kazanmış bir savaşçının anlayış dolu gülümsemesiydi. Genç Filipinli dudaklarının ara sına küçük siyah bir puro yerleştirdikten sonra Amerikalı sevgilisi ne öncelik tanıyıp peşinden koridorda ilerledi.

Julio pencereden onların diğerleriyle birlikte benzin istasyonunun restoranına doğru yürüdüklerini gördü, soğuk sabah ayazında sis şeritleri uçuşuyordu. Restoranın kapısına geldiklerinde kararsız kaldılar. Filipinli hızlı hızlı konuşmaya başladı. Kız başını sallıyordu. Sonra Filipinli purosuyla yolun karşı taralında bir yeri işaret etti. İkisi koşar adımlarla o tarafa doğru giderken Julio şaşkınlıkla doğruldu koltuğunda. Julio yerinden kalktı ve hızla otobüsten inip yolun karşı tarafına baktı.

Filipinli ve sevgilisi Valley Inn adında bir otele girmişlerdi. Resepsiyon masasında kayıtlarını yaptırıyorlardı. Sonra resepsiyon memuru onları yukarı çıkardı.

İki katlı otelin karanlık pencerelerinden biri aniden aydınlanınca Julio Sal elektrik direğine yaslanıp bir sigara yaktı. Sonra perde çekildi. Julio Sal sigaradan derin bir nefes alıp başını salladı.

"Zavallı Filipinli çocuk," diye mırıldandı.

Zavallı Filipinli çocuk. Julio Sal restorana girip bir kahve söyledi. Daha önce de tanık olmuştu. Stockton'da El Dorado Caddesi'nde. San Francisco'da Kaliforniya Caddesi'nde. Los Angeles'da Temple Caddesi'nde. Ve şimdi, Bakersfield'de küçük bir otelde. Pasifik Kıyısı boyunca bütün otellerde, günün ve gecenin her saatinde Filipinliler hastalık kapıyor, otellerden doktorlara gidiyor, oradan da tekrar kızlara dönüyorlardı. Helen de. Böylesi daha iyiydi belki. Onunla Helen arasında yaşananlar Tanrı'nın Julio Sal'ı bel soğukluğunun tahribatından korumak için başvurduğu bir yoldu belki.

Kahvesini bitirip bir fincan daha söyledi. Yolculardan bazıları otobüse binmeye başlamışlardı. Sabahın dördüne on dakika vardı. Julio bir saate bir de yolun karşısındaki otele bakıyordu. Dakikalar süratle ilerledi.

Julio ve oteldeki çift dışında herkes otobüse binmişti şimdi. Mola süresinin tamamlanmasına bir dakika kala şoför otobüsün kapısında durup saatine baktı. Julio bir aşağı bir yukarı gezinerek sigara içiyordu. Filipinli

hemşehrisinin belsoğukluğu kapmasından ziyade, otobüsü kaçıracağından endişe ediyordu artık.

"Sen yolcu değil misin?" diye sordu şoför Julio'ya.

"Evet," dedi Julio.

"Ne işin var dışarıda öyleyse?"

Julio parmaklarının üzerinde yükselerek son bir kez otele baktı. Geliyorlardı. Ele ele tutuşmuş benzin istasyonuna doğru koşuyorlardı.

Julio sigarasını fırlatıp otobüse bindi. Çiftin soluk soluğa otobüse binip koltuklarına yığılışlarını seyretti. Kapılar kapandı ve otobüs yola koyuldu. Bereli kız başım genç sarışın adamın omzuna yasladı tekrar. Koridorun öbür yanında Amerikalı kız Filipinlinin kollarında derin derin soluyordu.

Otobüsün iç ışıkları söndü. Sonra Filipinli bir kibrit çakıp purosunu yaktı. Kibritin alevi şeytani bir gülümsemeyle gülümseyen kahverengi ve muzaffer bir yüzü aydınlattı. Julio'yu çileden çıkardı o görüntü. Testi kırılmadan önce hemşehrisiyle konuşmaya karar verdi. Dört saat sonra otobüs Fresno terminaline yanaştı. Fresno, Sacramento yolunun yarısından fazlasını katettikleri anlamına geliyordu. Ortalık aydınlanmış, otobüse insan kokulan sinmişti.

Filipinli ve sevgilisi eşyalarını topladılar. Yolculuklarını tamamlamışlardı. Julio çiftin otobüsten inip terminale girişini seyretti. Böylesi daha iyi olmuştu. O genç için yapabileceği bir şey yoktu. Zor yoldan öğrenecekti, acımasız Amerikan yolu, Julio Sal'ın daha önce öğrendiği gibi.

Bu arada yirmi dakikalık kahvaltı molası verilmişti. Julio terlemişti, iç çamaşırı tenine yapışıyordu. Altı saat sonra Sacramento'da olacaktı. Ne için? Bu sorunun cevabını bilmiyordu Julio Sal. Köylüsü Goldberg'i görecekti Sacramento'da en azından. Birkaç gün kalacaktı Goldberg'in yanında, eski günlerin hatırına.

Otobüsten inip tuvalete girdi. Ceketini ve kravatım çıkardı, lavabolardan birine su doldurdu ve dikenli yüzünü sabunladı. Bir mucize yarattı ruhunda. Yüzündeki soğuk suyu kâğıt peçeteyle kurularken ruhunun sıkılmış bir pazı gibi kabardığını hissetti. Kendini daha güçlü hissetti ve karnı acıktığı için Tanrı'ya şükretti. Elinde cep tarağıyla duvarın bir ucundan ötekine kadar uzanan aynaya döndü.

Aynadan bir Filipinli daha gördü yanında. Otobüsteki genç Filipinli. O da saçını tarıyordu.

Adam Julio'yu başıyla selamladı.

"Merhaba," dedi Julio Sal.

"Selam,"

"Yol bitmek bilmiyor," dedi Julio, "Yoruldum."

"Evet."

"Senin için güzel bir yolculuk," dedi.

"Evet."

"Çok güzel bir karın var."

Filipinlinin tarağı havada kaldı.

"Ne karısı?" dedi başını sallayarak. "Karım değil."

"Daha iyi," dedi Julio. "Değil mi?"

Genç hızla saçını taramaya koyuldu yine.

"Benim bileceğim iş," dedi.

Tarağını ceketinin üst cebine soktu ve sinirli darbelerle pantolonu fırçaladı. Julio Sal'ın bir şeyler daha söylemesini bekliyordu sanki.

"Bazen," dedi Julio, "Amerikalı kadın iyidir Filipinli için. Bazen, kötüdür."

Aşağılayıcı bir bakış attı yabancı Julio'ya.

"Tam bir budala gibi konuşuyorsun," dedi. "İyi kadın diye bir şey yok. Amerikalı, Çinli, Meksikalı, New York'lu, San Francisco'lu, Reno'lu. Fark etmez. Hepsi aynı. Hepsi kötü."

Güzeldi bir erkeğin bu şekilde konuşmasını dinlemek. Julio Sal tarağını cebine sokup elini uzattı. "Adım Julio Sal," dedi.

"Adım Nick Fabria, Pismo Beach."

El sıkıştılar.

"Sen zeki adamsın, Nick."

Fabria gülümsedi. "Kimse maymun yerine koyamaz Nick Fabria'yı."

"Amerikalı kadın da zeki ama," dedi Julio. "Sen farkında denişin ama belki seni oltaya düşürdü bile."

"Mümkün değil," dedi Nick Fabria. "Kimsenin oltaya gelmez Nick Fabria."

"Belki."

"Belki yok. Bu kız benim oltaya geldi. Bu kız benim baldız."

"Baldız mı? Bu iyi mi?"

"İyi mi?" dedi Fabria. "Mükemmel. Al." Elini ceketinin cebine soktu. "Bir puro. Benden. Nick Fabria'dan."

Yine el sıkıştılar.

"Sana öğüt veririm," dedi Nick. "Bedava. Evlenirsen karının bir kız kardeşi olsun. Bir taşla iki kuş. Hoşça kal."

Eliyle selam verdi ve dışarı çıktı.

Julio Sal'da arkasından. Bekleme odasının öbür yanında Nick Fabria ile baldızını gördü, çıkış kapısına doğru yürüyorlardı. Kız Nick'in koluna sıkıca tutunmuştu. Nick bir kahraman gibi yürüyordu yüksek topuklu Oxford ayakkabılarıyla. Devetüyünden polo paltosunu dramatik bir biçimde omuzlarına atmıştı. Şapkası hafifçe geriye doğru kaykılmıştı, yürürken mavi puro dumanları salıyordu ardında.

Julio Sal restoranın tezgâhına gidip bir kahve söyledi. Önündeki kahve soğuduktan çok sonra bile orada oturmuş Nick'in ona verdiği puroyu parmaklarının arasında çevirip inceliyordu. Altı saat sonra Sacramento'da olacaktı.

MARY OSAKA, SENİ SEVİYORUM

Los Angeles'da gerçekleşti, o soluk kesici yılın sonbaharında. Yokohama Kafe'nin mutfağında, öğle yemeği saatinde, Mary Osaka'nın sert mizaçlı babası Segu Osaka ön tarafta müşterilerle ve kasayla ilgilenirken. Mary Osaka, kollan tabaklarla dolu olarak mutfağa girip kirli tabakları lavaboya bıraktı. Mingo Mateo lavaboda bulaşık yıkıyordu. Çorba kâselerini durulamakla meşguldü.

"Mary Osaka," dedi Mingo. "Seni çok seviyorum."

Mary Osaka güçlü kahverengi elleriyle uzanıp Mingo Mateo'nun yüzünü ışığa tuttu. "Ben de seni seviyorum, Mingo. Farkında değil misin?"

Öptü Mingo'yu. Mingo Mateo kanının ve kemiklerinin eriyip ayakkabılarından aktığını hissetti, çok da pahalı ayakkabılardı, domuz derisinden, küt burunlu, on iki dolar ödemişti o ayakkabılar için, üç günlük yevmiye. "Üç ay önce buraya çalışmaya geldiğin günden beri seviyorum seni," dedi Mary Osaka. "Ama -ah, Mingo! Yapamayız. Yapmamalıyız. Mümkün değil!"

Mingo ellerini bulaşık bezine silip soluklandı. "Mümkün," dedi. "Çok mümkün. Her şey mümkün!"

Mary'nin cevap vermeye fırsatı olmadı. Otomatik kapı sert bir biçimde açıldı ve dolgun parmaklarım sallayıp bağırarak Segu Osaka girdi içeri: "Çabuk! Çabuk! İki kere chop suey, çabuk, bir çay, çabuk, çabuk!"

Mutfağın öbür yanında Vincente Toletano büyük kazandan iki kâseye *chop suey* koyduktan sonra kâseleri servis tepsisinin üzerine yerleştirdi. Vatanperver bir Filipinliydi Vincente Toletano; melankolik, kasvetli, o günlerde iş bulmak o kadar zor olmasaydı bir Japon için çalışmaktansa

yüzüne tükürmeyi yeğleyecek biri. Mary telaşla mutfaktan çıktıktan sonra Vincente Toletano yurttaşı Mingo Mateo ile yalnız kaldı.

"Mingo, dostum," dedi Vincente. "Bu Japon kızla tutkulu aşk yaşadığını görüyorum. Sen aklını kaçırmışsın, Mingo. Ayrıca, Filipin halkının yüz karasısın."

Mingo Mateo döndü. Kollarını kavuşturdu, çenesini öne çıkardı ve gözlerini Vincente Toletano'ya dikti. "Toletano," dedi, "kendi işine bakarsan ben sana çok teşekkür eder. Bu harikulade kızla aşk yaşadığımı biliyorsan neden gözetlersin gizli gizli?"

"Gözetlemeye hakkım var," dedi Vincente. "Bu kız, Japon. Böyle bir kızla öpüşmek doğru değil senin için. Ağzını sabunla yıka en iyisi."

Gülümsedi Mingo. "O çok güzel kadın, değil mi, Vincente? Sen biraz kıskanç belki?"

Vincente dudaklarını ağzına kötü bir tat bulaşmış gibi büzdü. "Sen bir budala, Mingo. Mide bulantısı yapıyorsun bana. Meydan okuyorum. Bir daha o kızla öpüşürsen ben işi bırakır."

"Bırak," dedi Mingo. "Ben ilgilendirmez sen ne zaman iş bırakır. Ama ben -ah, Mary Osaka ile öpüşmekten hiç vazgeçmeyecek."

Vincente'nin sesi değişti. Ellerini onları ayıran masanın kenarına koyup ona doğru eğildiğinde gözdağı verir gibi konuştu.

"Filipin Kardeşlik Federasyonu'nu ararsam hoşuna gider mi? No dersin, Mingo? Kardeşlik Federasyonu'nun karşısına dikilip parmağımla seni işaret etsem ve Kardeşlik Federasyonu'na, 'Bu adanı.

Mingo Mateo, Japon bir kızla sevişiyor!' desem, hoşuna gider mi, Mingo?"

"Bana ne," dedi Mingo, "bütün dünyaya söyle. Beni daha çok mutlu eder."

Vincente Toletano'nun söyleyecekleri bitmemişti, ama Mary mutfağa döndü. "İki çorba," diye seslenip Mingo'nun yanına gitti.

Vincente masanın üzerine iki kâse koyup doldurdu. Mary konuşuyordu, söyledikleri Vincente'nin çorbayı koyarken dökmesine neden oldu.

"Mümkün değil, Mingo. Babamın senin hakkında ne düşündüğünü biliyorsun. Vincente hakkında. Bütün Filipinliler hakkında." Mingo'ya çok yakın durmuştu, düz ve ipek gibi siyah saçlarının kokusu Mingo'nun burun deliklerine gelen ufak tefek bir kız.

"Güzel kokuyor," dedi Mingo parlak siyahlığı soluyarak. "Baban önemli değil. Ben yok babanı sevmek. Ben seni sevmek, Mary Osaka."

"Sen babamı tanımazsın," dedi Mary gülümseyerek.

"Biliyorum," dedi Mingo. "Biraz konuşmak lazım."

Aradığı fırsat o anda eline geçti, çünkü kapı birden açıldı ve içeriye kısa kollarını sallayarak Segu Osaka girdi yine.

"Çabuk, çabuk. İki porsiyon *chow mein* hemen gelsin, *çaso,* ***ça-
m>.'"

0 hızlı ve siyah gözleri Mary'ye, Mingo'ya, Vincente'a baktı. Avucuyla alnına vurduktan sonra yemek odasına döndü. Japonca Filipinliler hakkında bir şeyler homurdandığını duyabiliyorlardı.

Mingo Mateo birden, utanmaksızın, dizlerinin üzerine çöküp Kollarını Mary Osaka'nın ince beline doladı. Yüzünü önlüğüne yapıştırıp sıkı sıkı sarıldı kıza.

"Ah, Mary Osaka," dedi soluk soluğa, "lütfen, olur musun ka

***1 İlli?"

"Mingo, dikkatli ol!"

Mary kendini Mingo'nun kollarından kopardı, o kadar kolay olmamıştı ama, Mingo onu bırakmadan önce bir süre dizlerinin üzeninle yürümüştü. Mary Osaka çorbaları alıp dışarı çıktığında Mingo Mateo dizlerinin üzerindeydi hâlâ, karşısında da dudaklarını tiksintiyle büzmüş Vincente Toletano duruyordu. Yüzü, "İşi bırakıyorum," diyordu. Soğuk gözleri çok daha fazlasını söylüyordu ama.

Toletano başındaki kabarık aşçıbaşı kepini çıkarıp yere çaldı. Üzerine çıkıp tepinirken parmakları bir yandan önlüğünün iplerini çözmeye çabalıyordu, sonunda yırttı önlüğü.

"Ben bırakıyorum," dedi. "Bir Filipinli bunları görmeye dayanamaz."

Ama Mingo Mateo'nun gözleri otomatik kapıdaydı. Yere diz çökmüş kapıların gidip gelişini seyrediyordu, sonunda durdu kapılar. Mingo'nun kolları iki yanına sarkmış, çenesi ağır bir taş gibi göğsünün üzerine inmişti.

Vincente Toletano karşısına dikildi. Küçümser bir tavırla, "Yurttaşım!" dedikten sonra Mingo Mateo'yu saçından kavrayıp yüzünü kendine doğru kaldırdı. Mingo'yu kasıtlı bir biçimde önce bir yanağından sonra öteki yanağından tokatladıktan sonra yüzünü tekrar kendine doğru kaldırdı. Sonra sakin bir tavırla yüzüne tükürdü.

"Yazıklar olsun sana!" dedi Mingo'yu iterek. "Filipin halkının yüz karasısın!"

Mingo karşı koymadı, konuşmadı. Gözünden akan yaşlar kahverengi yanaklarından aşağı süzüldü. Vincente gitmişti, arka kapı çarpıldı. Mingo ayağa kalktı. Yüzünü soğuk suyla yıkadı, uzun parmaklarıyla yanaklarını ovuşturduktan sonra ellerini saçında gezdirdi. Vücudunu öksürük nöbeti gibi sarsan hüzün dalgasına karşı dişlerini kenetledi. Mary Osaka mutfağa döndüğünde onu başı ellerinin arasında buldu, hıçkırıkları musluktan akan suyun sesini bastırıyordu.

Mary elindeki tabakları lavaboya bırakıp onu kollarına aldı. Boynunun kavisi Mingo'nun alnı için mükemmel bir yuva oluşturuyordu. Mary onun ıslak saçım aralık parmaklarıyla okşadı, ince omuzlarını küçük ve istekli avuçlarıyla hafifçe ovdu.

"Yapmamalısın, Mingo. Yapmamalısın."

"Senden başka güzel şey yok bu dünyada," diye hıçkırdı Mingo. "Sen yoksan ben ölmeli. Vincente'nin ya da babanın ya da başkalarının söyledikleri umurumda değil."

Vincente mi? Mary etrafına bakınıp aşçının gitmiş olduğunu fark etti. Mingo birden doğruldu, kasıldı, gözleri alev alevdi, ellerini Mary'nin omuzlarına koydu, parmakları canını yakıyordu Mary'nin.

"Mary! Bize ne? Filipinli, Japon kızla evlenmek şerefsizliktir diyor. Japon, Filipinli adamla evlenmek şerefsizliktir diyor. Yalan hepsi, kocaman bir yalan. Çünkü önemli olan yürektir ve Mingo Mateo'nun yüreği küt küt atıyor Mary Osaka için."

Mary Osaka'nın yüzü parladı, gözlerinde memnuniyet okunuyordu. "Ah, Mingo!"

"Biz evlenmek, evet?"

"Evet!"

Mingo soluğunu tuttu, gırtlağına gelen uçarı kahkahayı bastırdı ve kızın önünde diz çöktü. Ellerini öpüp dudaklarında gezdirdi. Seril Osara içeri daldığında Mary'nin parmak uçlarını öpüyordu.

"Çabuk, çabuk!"

Mingo Mateo kızının önünde diz çökmüştü.

"Bay Osaka, izin verin -"

"Hayır hayır hayır!" diye bağırdı Osaka. "Çık buradan. Kovuldun. Git. Defol!"

Uzun boylu değildi Osaka, tıknaz ve güçlü bir adamdı. Yumrukları göz açıp kapayıncaya kadar Mingo'nun yakasının içindeydi. Mingo'nun yakası yırtıldı ve Osaka onu bir çuvalı sürükler gibi sürükleyip mutfak kapısından dışarı çıkardı.

"Ama Bay Osaka! Aşk bu! Evlilik!"

"Hayır hayır hayır. Hayır hayır hayır."

Sokakta yatarken tıknaz adamın kapıyı kapadığını gördü, sonra • la kilitlediğini duydu. İçeride Osaka Japonca veryansın ediyor, Mary ona aynı hiddetle karşılık veriyordu. Mingo ayağa fırlayıp kapıya koştu, tekmeledi, yumrukladı.

"Onu acıtma," diye bağırdı. "Dokunma!"

İçeriden gelen sesler daha da yükseldi. Mingo çaresizlik içinde kapıya yüklendi. Tahta kapı çatladı, menteşeleri gıcırdadı. Bir an için sesler kesildi.

Sonra Segu Osaka'nın çığlığı yırttı geceyi. "İmdat, polis! İmdat!"

Mingo duraksadı, sokakta bir aşağı bir yukarı bakındı. Ay ışığı sokak boyunca uzanan yangın musluklarını ve çöp bidonlarını aydınlatıyordu. Osaka bağırmaya devam ediyordu. Şimdi başka sesler ve ayak sesleri geliyordu içeriden.

Mary'nin sesi diğer bütün sesleri bastırdı. "Kaç, Mingo, kaç!"

Mingo önlüğünü çıkarıp çöp bidonuna fırlattı. Yukarıda bir pencere açıldı ve Mary Osaka'nın annesinin zayıf omuzlarıyla küçük başı göründü. Konuşmadı kadın, elleri ağzında sinirli bir biçimde ona baktı. Mingo karanlığa doğru çekildi ve koşmaya başladı, sokak ayak sesleriyle yankılandı.

Ana caddeye ulaştığında koşmayı bırakıp yürümeye başladı. Küçük Tokyo cumartesi gezintisine çıkmış insanlarla doluydu. Kendini paltosuz olarak kalabalığın içinde bulmuştu, kafelerin ve oyuncakçı dükkânlarının Önünden geçti. Küçük Tokyo'daki dükkânların vitrinleri hep ışıl ışıldı, kaldırımlar daha temiz, sokak lambaları daha parlak, yüzlerce kapıdan sızan tütsü kokularıyla havası daha tatlı. Mingo bir süre sonra herkesle birlikte sıcak aralık gecesinde aylak aylak yürümeye başladı.

Caddenin sonuna doğru parlaklık azaldı. Karanlık atölyeler vardı yolun iki yanında, onların bittiği yerde de Filipin mahallesi başlıyordu. Ucuz pansiyonlar ve şaraphaneler, yanık hamburger ve ucuz parfüm, berber dükkânları ve masaj salonları, müzik dolapları ve fahişeler ve her yerde yurttaşları, küçük kahverengi derili kardeşleri, son derece şık giyimli, son

derece yalnız, bilardo salonlarının girişlerinde duvara yaslanmış, ağızlarında puro, gökteki yıldızlara ve önlerinden geçen yüksek topuklu yosmalara bakarak.

Bataan Bilardo Salonu'nun büfesinde bir portakal suyu ısmarladı. Bardağı dudaklarına götürürken biri omzuna dokunup adını telaffuz etti. Portakal suyunu dikip arkasına döndü. Vincente Toletano duruyordu arkasında. Julio Gonzales ile Aurelio Lazario vardı yanında. Mingo yüzlerine bakmadan neden orada olduklarını anladı. Bu adamlar Kardeşlik Federasyonu görevlileriydiler. Vincente Toletano dudaklarında Mary Osaka'nın adıyla onlara gitmişti.

Julio Gonzales konuştu önce. "Arka odaya gel, Mateo. Seninle biraz konuşmak istiyoruz." Aralarında en yapılı olan oydu; kulakları yaralı, burnu ezik orta sıklet bir boksör.

"Toletano ile konuş!" dedi Mingo dudak bükerek. "O iyi ispiyoncu. Her şeyi anlatır."

"Yalan söylüyorsun," dedi Toletano. "Ben bunu Filipin Kardeşlik Federasyonu için yapıyorum. Sen de yemin ettin. Yeminini tut."

"Tutamam yemin," dedi Mingo. "Mary Osaka'ya âşık. Kardeşlik'ten istifa ettim."

"O kadar kolay değildir istifa etmek," dedi Gonzales. "Önce gidip biraz konuşalım."

"Ben Mary Osaka'yı seviyor," dedi Mingo. "Cehennemin dibine git."

"Pasifik Yakası'nın en iyi sol yumruğunu ağzının ortasına yerleştirmemi ister misin?" dedi Gonzales. "Dişlerini ağzına vermemi?"

"Fark etmez. Ben hâlâ Mary Osaka'yı seviyor."

Aurelio Lazario girdi aralarına. Eğitimli adamdı Aurelio, Sanat Tarihi mezunu, Pomona Üniversitesi; Hukuk doktorası, Kaliforniya üniversitesi; şimdi Jason'un Kafeteryasında bulaşıkçı olarak çalışıyordu. Aurelio ince, deterjandan yumuşamış elini Mingo'nun omzuna yerleştirip yumuşak bir sesle konuştu. "Bizimle gel, Mingo. Sorun çıkmayacak. Söz veriyorum."

Mingo, Aurelio Lazario'nun sıcak gözlerine baktı, onun dostu olduğunu biliyordu, bütün Filipinlilerin dostuydu. On iki yıldan beridir tanıyordu onu, Amerika'da geçirdiği on iki yıl zarfında Aurelio Lazario'nun ününün Pasifik Yakası'ndaki bütün Filipin cemaatine yayılmasına tanık olmuştu. Lazario, Filipin haklarının yılmaz savaşçısıydı, kuşkonmaz ülkesinden bir liderdi, kurşun yaralarıyla kanıtlayabilirdi bunu; Lazario, daha iyi konutlarda

yaşamalarını sağlayan adam. otuz beş yaşında bir ihtiyar, başı hâlâ dimdik ve ırkçı çetelerin sopa darbelerine rağmen hâlâ sağlam; Santa Clara'da erik, Solano'da pirinç, Alaska'da sombalığı, San Diego'da tonbalığı -Filipinli kardeşleriyle omuz omuza çalışmış ve acı çekmişti Lazario; üniversiteye gidip halkının arasında büyük bir adam sıfatını hak etmesine rağmen yüzü, Mingo'nun yüzü gibi, sonsuza dek San Joaquin güneşinin izlerini taşıyacaktı. Yumuşak gözleri kadınlara özgü bir merhamet duygusuyla doluydu.

"Geliyorum," dedi Mingo. "Konuşuruz."

Tabureden inip peşlerinden bilardo masalarının arasından geçip arka odaya doğru yürüdü. Gonzales kapıyı açtı, tavandaki kordonu çekerek tavandaki çıplak ampulü yaktı. Oda tozlu ve boştu, yerlere gazete kağıdı serilmişti. Gonzales kapıda durup diğerlerinin odaya girmesini bekledi. Hepsi içeri girdikten sonra kapıyı kapattı, kollarını kavuşturup öylece durdu. Mingo uzak köşeye gitti, duvara yaslandı, dudaklarım ısırdı, yumruklarını sıkıp açtı. Lazario ışığın tam altında duruyordu, Toletano da yanında.

"Demek âşıksın, Mingo," dedi Lazario gülümseyerek.

"Hem de çok," dedi Mingo. "Hiçbir şey umurumda değil."

Toletano yere tükürdü. "Japon kız! Ihhh. Çok korkunç."

"Japon değil," dedi Mingo. "Amerikalı. Doğum Los Angeles. Amerikan vatandaşı."

"Ya annesi ve babası?" dedi Toletano. Bir kez daha tükürdü. "Japon!"

"Ben annesini babasını sevmiyor, Mary Osaka'yı seviyor. Çıldırıyor onun için."

Gonzales kapının önünden hızla fırlayıp Mingo'yu duvara yapıştırdı. Sağ eliyle onu duvarda tuttu. Sol yumruğunu gerip Mingo'nun burnuyla aynı hizaya getirdi. "Bir daha o Japon kızını sevdiğini söylersen Pasifik Yakası’nın en iyi sol yumruğuyla tanışacak sın."

Mingo'nun gözleri pörtledi, yüzü morardı ve şişti, yine de inal la, "Mary Osaka, seni seviyorum," dedi.

Lazario elini kaldırdı. "Dur, Gonzales. Şiddetin yararı yok Onun da bizim gibi hakları var."

Gonzales sağ yumruğunu Mingo'nun gözlerinin önünde salladı. "Benin de haklarım var, Pasifik Yakası'nın en iyi sol yumruğu bende ve ona tattırmaya hakkım var."

Lazario onu uzaklaştırdı. "Meselenin özüne inmeye çalışalım. Biz Filipin Kardeşlik Federasyonu'nu Japonların Çin'i istilasını protesto etmek amacıyla kurduk. Japon mallan kullanmayacağımıza, Japonlarla mecbur kalmadıkça ilişki kurmayacağımıza yemin ettik. Maalesef, kimimiz bu yemine sadık kalamıyor. İşe ihtiyacımız var. Bazen Japon işverenler için çalışmak zorunda kalıyoruz."

Eğitimli Lazario konuşuyor, hepsi saygıyla dinliyorlardı. Gonzales ekose spor ceketinin cebinden bir puro çıkarıp ucunu ısırdı.

"Japon mallarını boykot etmek bir şey," diye devam etti Lazario, "aslında Japon değil de Japon asıllı bir Amerikalı kıza âşık olmak başka şey -yani, bilemiyorum. Federasyon burada haddini aşıyor diye hissediyorum."

Gonzales puroyu yakıp memnuniyetle tüttürdü. Aurelio Lazario, Pasifik Yakası'nın en zeki adamı, ağzından çıkan söz İncil'di, her ne kadar Gonzales tek kelimesini anlamasa da. Mingo köşede durmuş, morarmış boynunu ovuşturarak yere bakıyordu. Toletano elle- ı ini ceplerine soktu. Lazario'nun bakış açısına katılmadığı açıkça belli oluyordu.

Lazario ona döndü. "Vincente, hiç âşık oldun mu?"

Toletano düşündü. "Evet. İki kere." Hüzün çöktü yüzüne. "İki kere," diye tekrarladı. "Çok harikulade ama çok da acı verici." Elini yüreğinin üzerine koydu. "Burayı acıtır."

"Amerikalı bir kadına mı âşık olmuştun?"

"Harikulade Amerikalı kadın. Stockton'da. Sarışın."

"Ona evlenme teklif ettin mi?"

"Çok. Beş dakikada bir."

"Neden kabul etmedi?"

"O Amerikalıydı. Ben Filipinli."

"Gördün mu, Vincente?" dedi Lazario. "Aynı şey Mingo için geçerli Kız Japon asıllı. O Filipinli. Bu önyargıları bir kenara bırakın iliyiz. İnsanın yüreği ırk ya da renk tanımaz."

Toletano başını salladı kuşkuyla. "İyi Filipinli her zaman Japon'un kokusunu alır." Başını sallamaya devam ediyordu. "Farklı. Amerikalı kız neyse. Japon farklı."

Ama Lazario kesti sözünü. "Aşk çok demokratiktir, Vincente. Milliyetçilik bir rastlantıdır. İki kere âşık oldum dedin. İkincisi kimdi?"

İç geçirdi Vincente. "Aynı sarışın Amerikalı kız. San Francisco'ya taşındı. Peşinden gittim. San Francisco'da ona bir daha âşık oldum."

Lazario ellerini açtı. "İşte. Gördün mü?"

Gonzales puroyu ağzından çıkarıp külünü silkti. "Mingo Amerikalı bir kıza âşık olsa daha iyi olurdu," dedi.

"Mary Osaka Amerikalı," dedi Mingo. "Yüzde yüz. Lise mezunu. El sanatları Meslek Lisesi."

Lazario profesyonel boksörün yanma gidip elini omzuna koydu. "Gonzales, dostum," dedi. "Kendini Mingo'nun yerine koy. Hepimiz Filipinliyiz. Hepimiz Amerika'da hayatın bir Filipinli için ne kadar zor olduğunu çok iyi biliyoruz. Kendi kardeşlerimizden birinin hayatına karışırsak nasıl adalet bekleyebiliriz? Mingo bu kızı, bu Mary Osaka'yı seviyor. Sen, Julio, sen hiç âşık oldun mu?"

Gonzales geniş göğsünü gururla şişirdi. "Dört kere," dedi. "Hepsi Amerikalı kızlar, Pasifik Yakası'nın en güzel kızları."

"Ne oldu?"

"Çok güzeldi. Hepsiyle evlendim. Sonra boşandım."

Düşünceli bir biçimde gözlerini kırptı Lazario. Kolunu boksörün omzuna atıp onu köşeye sinmiş olan Mingo'ya doğru çevirdi. "Bak ona, Julio. İşte, ufak tefek ve önemsiz bir Filipinli. O senin yurttaşın, Julio, kardeşinin kardeşleri. Ama sen güçlü bir adamsın, Julio, büyük bir orta sıkletsin, ölümcül bir sol kroşen var. Başarılısın, yakışıklısın, heyecan vericisin. Kadınlar ayaklarına kapanıyorlar. On kırı yumruklarınla uzaklaştırmak zorunda kalıyorsun. Ama ona bak ürkek, korkmuş. Senin gibi bir kaplanın desteğine ihtiyacı var. Neden evlenmesin ki bu kızla? Bulabileceğinin en iyisi o kız muhtemelen."

Gonzales somurttu yüzünün ortasında puroyla. Puroyu düşünceli bir biçimde çevirdi ağzında. "Tamam," dedi sonunda. "Julio Gonzales için sakıncası yok."

Mingo köşeye yığılmıştı, yüzünden yaşlar akıyordu, kolları iki kırık dal gibi sarkmıştı.

Gonzales öne çıktı ve, "Mingo, bu kızla evlenmek istiyor musun?" diye sordu.

"Mary Osaka," diye inledi Mingo, "seni seviyorum."

Gonzales cebinden bir tomar anahtar çıkardı. "İşte. Dışarıda bir Pacard'ım var, beyaz lastikli, kırmızı deri döşemeli, saatte yüz altmış yapar. Sen arabayı al ve Los Angeles'a gidip evlen. Bu gece evlen."

Mingo yaşlı ve müteşekkir gözlerini kaldırdı. Sonra yavaşça dizlerinin üzerine çöktü. Anahtarları tutan eli tutup öptü, dudakları ve gözyaşlarıyla bir hayli ıslattı Gonzales'in elini. Gonzales elini çekmeye çalıştı.

"Allah senden razı olsun, Julio," dedi Mingo.

Gonzales anahtarları yere bıraktı, elini çekti ve hızla odadan çıktı. Lazario ile Toletano kuru ağızlarla orada öylece kalakalmışlardı. Sessizce dışarı çıktılar.

Yeni bir Mingo Mateo çıktı Bataan Bilardo Salonu'nun arka odasından. Yüzünde güneş, gözlerinde yıldızlar ve dudaklarında hilal biçiminde bir gülümseme. Elindeki anahtar halkasını çevirerek tezgâhının önünde durdu ve bir puro istedi. Puronun altın rengindeki şeridini çıkardıktan sonra serçe parmağına doladı ve "Bay Mingo Mateo," dedi.

Duvarda bir telefon vardı, elini cebine atıp beş sent çıkardı. Attı numara çevirdi ve o yumuşak mırıltıyı dinledi. Onun "Alo" diyen sesi dünyanın en güzel müziğiydi Mingo için.

"Mary?"

"İyi misin?"

"Her şey yolunda. Bu gece buluş benimle. Adliye Sarayı'nın basamakları. Saat on iki."

"Ama, Mingo -"

"Hoşça kal, Mary."

Dışarı çıkıp Gonzales'in arabasını buldu. Pas renginde nefis bir arabaydı, tampon farları, spotlar, sis lambaları. Sıçramaya hazırlanan bir hayvan gibi sinmişti beyaz lastiklerin üzerine. Arabanın etrafında dolandı, soluğu kesildi. Klaksona bastığında "Tiger Rag"in melodisi çaldı. Şoför koltuğuna oturup direksiyonu iki eliyle sıkıca kavradı.

Kontrol panelindeki düğmeleri kurcaladıktan sonra radyoyu açmayı başardı. Haberleri veriyorlardı; iki özel Japon delegenin Washington'da Dışişleri Bakanlığı'yla barış görüşmelerini sürdürdüklerine dairdi haber. Mingo yüzünü buruşturup başka bir düğmeye bastı. Müzik sesi yayıldı arabanın içine; elinde hediye etmek üzere bol bol papaya bulunduran bir ada prensesine dair bir Hawaii şarkısı. Arkasına yaslanıp şarkıyı dinledi, gözleri beyaz yıldızlarla bezenmiş lacivert-siyah gök kubbede gezindi.

"Mingo, dostum, selam."

Vincente Toletano duruyordu kaldırımda. Kolunda bir kız vardı. Çinli bir kız, taş çatlasa yirmi yaşında, siyah saçları perçemli. Kız aydınlık ve

ince yüzünü indirip kaldırıma baktı. Dize kadar yırtmaçlı ve çenesine kadar düğmeli bir elbise vardı üzerinde. Yanaklarına allık sürmüştü, dudakları nemli kırmızıydı. Vincente kolunu kızın beline dolayıp kalçasını arzulu bir biçimde okşadı.

"Bak benim neyim var, Mingo. Güzel, değil mi?"

"Memnun oldum," dedi Mingo.

"Adı Lily Chin," dedi Toletano kızı tanıştırarak. "Lily, arkadaşım Mingo Mateo."

"Memnun oldum," dedi kız.

Toletano gözlerini kıza doğru yuvarladı. "Nasıl buldun onu, Mingo?"

"Güzel," dedi Mingo gözlerini indirerek.

"Sen ne düşünüyorsun, Lily?" diye sordu kıza Toletano.

"Yakışıklı," dedi kız.

Toletano bir el hareketiyle ona uzaklaşmasını söyledi. Kızın köşeye doğru süzülüşünü seyrettiler. Toletano arabanın kapısını açıp ön koltuğa oturdu.

"Nasıl buldun kızı, Mingo?" diye sordu.

"Güzel. Çinli, değil mi?"

"Evet. Çinli. Japon değil. Çinli."

"Mary Osaka Japon değil," dedi Mingo. "Yüzde yüz Amerikalı."

Toletano elini salladı. "Lily Chin'den söz edelim. Hoşuna gitti, değil mi?"

"Tabii hoşuma gitti."

"Çok güzel, değil mi?"

"Harika güzel."

"İyi bir eş olur mu ondan?"

"Hem de nasıl."

Toletano ona bir puro ikram etti. "Özel, Havana."

Mingo puronun ucunu ısırıp ağzına yerleştirdi. Toletano hemen yaktı puroyu. Mingo puroyu tüttürüp dumanın tadına baktı. "Güzel puro," dedi.

"Ben senin dostunum," dedi Toletano. "Senin yüzünden işimden oldum, ama şikayet etmiyorum."

"Hayır, Vincente. Sen işten ayrıldın. Suç bende değil."

"Senin yüzünden ayrıldım, Mingo. Senin için, Filipin halkı için. Büyük fedakarlık yapmak ve sana bir ders vermek için, Filipin halkının şerefi lekelenmesin diye."

Mingo puroyu ağzından çıkarıp Toletano'nun yüzüne baktı. Soluk ve sert bir yüzü vardı. Toletano arkasına yaslanıp gökyüzüne baktı. Yumruk gibiydi yüzü, sıkılmış bir yumruk gibi, gergin ve tehditkâr.

"Vincente, ne istiyorsun benden?" diye sordu Mingo. "Neden böyle konuşuyorsun? Karar verildi, Lazario evlen dedi. Gonzales bana araba verdi. Ama sen, Vincente, neden benimle uğraşıyorsun?"

Toletano yana dönüp Mingo'yu sarstı. "Çünkü ben büyük bir Filipinliyim. Çünkü yüreğim ülkeme duyduğum aşkla yanıp tutuşuyor Japon bir kız için değil, halkımın düşmanı için değil. Japon bir kızla evlenmek Filipin halkının yüzüne çamur fırlatmaktır."

Mingo soluk soluğa Vincente'nin ellerini gırtlağından söktü. "Benim elimden bir şey gelmiyor. Ben çoktan karar verdi."

Dövüşebilecek biri değildi bu Mingo Mateo. Fazlasıyla ufak tefek ve güçsüzdü. Ama öfkelendiğinde çılgın bir köpekten farkı yoktu. O anda öfkesi kabardı ve yanındaki adamı yumruk yağmuruna tuttu.

Bir şekilde arabanın kapısı açıldı ve ikisi kaldırıma yuvarlandılar, sessizce biriken kalabalığın ayaklarının arasında alt alta üst üste yuvarlanmaya başladılar. Mingo'nun gözleri öfkeden bir şey görmez olmuştu, birileri onu tutup kaldırıncaya kadar kaldırımda yatan adamı ne hale soktuğunun farkında değildi.

Kalabalığın içinde birkaç yüz gördü, yurttaşlarının yüzü, Lily Chin'in yüzü. Sonra polis sirenini duydu, ardından da bildik bir ses, yüreğindeki çarpıntıyı sakinleştiren iyi bir ses.

"Git, Mingo. Çabuk. Polis geliyor," dedi Aurelio Lazario.

Mingo yerde yatan Toletano'ya baktı.

"Yok bir şeyi. Biz onunla ilgileniriz," dedi Lazario.

Kahverengi eller onu arabaya bindirdi. Biri arabanın kapısını kapattı. Mingo anahtarlara dokundu. Metalin soğukluğu güç verdi ona. Etrafını sarmış olan yurttaşları gitmesini söylüyorlardı. Arabayı çalıştırdı. Motorun gücü kollarına ve bacaklarına işledi. Görüşü düzelmişti şimdi, arkasına dönüp Aurelio'ya el bile salladı. Bir blok sonra Los Angeles Caddesi'ne saptı, karşı yönden kan kırmızı tepe ışığı ve feryat eden sireniyle gelen bir ekip otosu hızla yanından geçti.

Bunker Tepesi'nde yaşıyordu Mingo, Adliye Sarayı yakınlarındaki Meksikalıların ve Filipinlilerin o yüksek adasında. Amerikan toprağının kendine en yakın hissettiği parçası. İlk kez on iki yıl ön ce Luzon'dan göç

etmiş bir çocuk olarak gitmişti oraya, iki hasır bavul ve binlerce düşle. Şimdi yirmi dokuz yaşındaydı. Bunker Tepesi'nin hüzün verici sefaletini sevmeyi öğrenmişti; duman kaplı pansiyon odalarını, sıvası dökülmüş apartman binalarım. Her bahar, ekin toplamaya ya da balıkhaneye giderken orayı evi olarak hatırlar, sonbaharda geri dönerdi.

Bunker Tepesi; kutsal toprak. Kaldığı pansiyonun bir blok ötesinde elli metre kare genişliğinde, etrafında beş tane palmiye ağacı bulunan bir park vardı. Palmiye ağaçlarının altında da bir bank. Kutsal mekân; Mary Osaka'nın ayakları gezinmişti orada. Bank onun ağırlığını taşımıştı. Son üç ayda çalınmış saatlerini geçirmişlerdi burada. Her şeye rağmen gelmişti, babasının gazabına rağmen, Mingo istedi diye. Vincente Toletano ona Japon diyebilirdi; ama Mingo Mateo Amerikan düşünü görmüştü onun gözlerinde.

Ne gecelerdi -ay san kollarım beş palmiye ağacına dolamış, aşağıda muhteşem kent ve yanında oturan kızın Amerikan gençliğinin aydınlık ülkesinden söz eden yumuşak sesi. Artie Shaw'ın en iyi Amerikan orkestrası olduğunu söylemişti ona, kimse klarneti Benny Goodman gibi çalamazdı. Yirmi dakika boyunca Bing Crosby'nin nostaljisinden bahsetmişti. Rose Bowl maçında Oregon'u tutmuştu. Son moda danslardan ve Joe DiMaggio'dan söz etmişti. Clark Gable'a bayılıyordu. Rüzgâr kokusunu alıp kente yayarken büyük bir mutlulukla dinlemişti Mingo onu. Otomobilleri seviyordu, sigaraları seviyordu, Joe Louis'i ve kokulu yüz pudrasını seviyordu, naylon çorapları ve Ginger Rogers'ı seviyordu. Fred Allen ve Bob Hope'u seviyordu. Rhett Butler ve Scarlett O'Hara'yı seviyordu. Wendell Wilkie, John Gunther, Cab Calloway, pantolon giymek, Harper's Bazaar, Başkan Roosevelt. Onu çok seven ufak tefek bir kızın tatlı dudaklarından çılgın ve harikulade Amerika, kardeşinden söz eder gibi, evinden söz eder gibi, ailesinden söz eder gibi -bu gece buluşacağı kız.

Gece yarısına birkaç dakika kala Bunker Tepesi'nden aşağı, Adalet Sarayı'na doğru arabayı sürüyordu. Yıkanmış, tıraş olmuş, i vah saçlarına bir avuç dolusu leylak kolonyası sürmüş, üzerine açık kahverengi takım elbisesini giymişti. Adalet Sarayı'nın görkemli beyaz kulesi göründüğünde sıkıntı kapladı yüreğini; gelmeyeceğinden emindi, budalaca davranmıştı, düşü uçup gitmişti.

Arabayı onu park etmenin bütün saatlerde yasak olduğuna uyaran tabelanın altına park etti. Kimse yoktu sokakta. Ay kentin üzerinden geçip kuzeydeki ufuk çizgisinin arkasında kaybolmuştu. Adliye Sarayı'nın birkaç

ışığı yanıyordu, ama ön cephe karanlık ve boştu. Geniş merdiveni sütunlu girişten sokağa doğru beyaz taştan bir şelale gibi dökülüyordu.

Mary Osaka görünürde yoktu. Bir troleybüs yaklaştı. Doğrulup seyretti. Pantolon giymiş uzun boylu bir kadın indi.

Gevşek ellerle arkasına yaslandı; Mary Osaka pantolon giymezdi, uzun boylu da değildi. Büyük bir hata yapmış, fazla umuda kapılmıştı.

Radyonun düğmesine bastı. Ulusal Marş doldurdu geceyi. Dinlemeye çalıştı ama beyninin ona budalanın teki olduğunu haykıran sesi dışında hiçbir şey duyamıyordu. Sonra müzik kesildi ve bir çan çaldı. Gece yarısı olmuş, yayın sona ermişti.

Sütunlardan birinin arkasından ufak tefek biri çıkıp basamakları inmeye başladı. Mary Osaka'ydı gelen, bir bebeği andırıyordu; ama Mingo'nun ayaklarını yerden kesen on bin kişilik bir ordu geliyordu sanki. Geceye gülümseyen ayaklarıyla hızla onu doğru yürüyordu ve bir el çantası taşıdığını görünce aynı şeyleri düşündüklerini, düşlerinin birbirine karıştığını anladı. Birden Ulusal Marş çınladı kulaklarında, coşkulu bir biçimde marşı mırıldanmaya başladı, çünkü mutluluğuyla eşdeğer başka sözcük yoktu gırtlağında, çünkü yanındaydı birazdan. Kapıyı açıp yanma oturdu, parfümü ve aydınlık gülümsemesiyle başını döndürdü. Büyülenmiş gibi direksiyona yapışıp kaldı Mingo, yüzünün kanı mutluluğunun büyüklüğüyle çekilmiş. Mary koltuğunda öne doğru eğildi, paltosuyla çantasını yere bıraktıktan sonra sıcak ellerini Mingo'nun kulaklarının üzerine koyup körpe marul gibi serin ağzıyla öptü onu.

"Ah, Mingo. Çılgın Mingo!"

Mingo'nun ağzından tek söz çıkmamıştı hâlâ.

"Delirmişiz biz, Mingo. İkimiz de. Harikulade, değil mi?"

Dili kımıldadı. Ona durmaksızın şükran ve hayranlık duygularından, sevgisinden ve sonsuz hayattan söz etmek istiyordu; ama ağzı titredi, elleri titredi, üşütmüş biri gibi.

Tek bir sözcük döküldü dudaklarından. "Mary-"

"Tabii ki evleneceğim seninle, budala!"

Çıldırmak üzereydi, büyülenmişti sanki. Arabayı çalıştırıp sokağın ortasındaki tramvay raylarını izledi. Mary yanına kıvrıldı, çenesine yakın tuttuğu dizleri altın portakallar misali, elleri Mingo'nun kolunda. Uzun bir süre sonra büyü bozulduğunda trafik levhasını gördü. Santa Barbara yolundaydılar. Las Vegas ters yöndeydi. Sokakların arasında dolanıp

sonunda Pasadena Bulvarı'nı buldu. Biraz konuşabilecek hale gelmişti şimdi.

"Güzel araba," dedi. "Ödünç."

"Güzel gece," dedi. "Yıldızlar."

"Elimden geleni yapmak," dedi. "Sana iyi bir koca olmak."

"Mary Osaka," dedi. "Seni seviyorum."

Mary saçındaki firketeleri çekti ve saçları sıcak gecede bir kuş gibi uçuştu. Gözleri gökyüzünden dökülen yıldızların arasında gezindi. Lastikler asfaltın üzerinde mırıldanıyordu. Saat birde Glendora'nın portakal bahçelerinin önünden geçiyorlardı. Barstow'da kahve molası verdiler, hava soğuktu, ağızlarından buhar bulutları çıkıyordu. Kaliforniya'nın Ölüm Vadisi'nin altındaki sınırı geçtiklerinde şafak sökmek üzereydi, Mary uyuyordu. Las Vegas'a sekiz buçukta vardılar. Saat dokuzda evlilik belgesini aldılar. Sokağın karşı tarafında sulh yargıcının bir bürosu vardı. Saat dokuz buçukta karı koca olarak çıktılar o bürodan. Mingo, bu her gün yaptığı bir şeymiş gibi yürümeye çalışıyordu; ama asıl sakin olan Mary idi. Mingo arabanın kapısını açtığında Mary yüzüne bakıp gülümsedi. Mingo ayakkabılarına baktı, yutkundu ve sinsice etrafına bakındı.

"Öp beni, Mingo."

"Burada mı? Herkes görsün diye mi?"

"Kimse yok ki."

Yanağına küçük bir öpücük kondurdu. Mary kollarını Mingo'nun boynuna dolayıp dudaklarını ağzına bastırdı, ona tutkuyla sarıldı. Mingo'nun gözleri büyüdü, korku ve mutlulukla yuvarladığı gözlerinin akları göründü.

Kasabadan bir kilometre uzaklıkta etrafına yarım daire biçiminde küçük beyaz kır evleri inşa edilmiş bir park alanı buldular. Gömleksiz yönetici onları gülümseyerek karşıladı. Mingo kalem ucunu mürekkep hokkasına sokup kayıt defterine şöyle yazdığında Mary yanında duruyordu:

Bay ve Bayan Mingo Mateo, 7 Aralık 1941.

Pazar günü alacakaranlıkta Los Angeles'a dönerken Bay ve Bayan Mingo Mateo arabada hiç konuşmadılar. Batıda güneş hızla batıyordu. Bir şey olmuştu. Bir şey yolunda gitmemişti. Her yerde hissediliyordu. Neden öyle bakmışlardı o insanlar? Kaldıkları yerin yöneticisi ve karısı, buz gibiydi gözleri oradan ayrıldıklarında; restoranın garsonu ve kasiyeri, kasadaki kamyon şoförleri, yemek sırasındaki çatal bıçak sesleri dışında çıt

çıkmaması; arabaya benzin doldururken motosikletli polisin onlara soru sormak için motosikletten inmesi; beyaz tulumlu tamircinin Mary'ye gözlerini yere indirinceye kadar bakması. Yanaklarına fazla mı allık sürmüştü? Ruju mu fazlaydı? Dikiz aynasında kendine bakmış, yüzünü sağdan sola çevirip çenesini incelemiş, saçını düzeltmişti.

"Mingo, neyim var benim?" diye sordu.

Mingo biliyordu aklından geçenleri. "Çok güzelsin. Bu yüzden gözlerini senden alamıyorlar."

"Hayır. Bir sorun var. Hissediyorum."

Uzanıp radyoyu açtı. Radyo bir bomba gibi patladı arabanın içinde; savaş haberi. Pearl Harbor, Wake, Guam, Midway, Filipin. Dudaklarını ısırarak dinlediler.

"Aptal bir şaka olmalı," dedi Mary.

"Evet."

Mary düğmeye basıp kanalı değiştirdi, başka bir ses. Pearl Harbor, intihar pilotları, Arizona savaş gemisi. Sözcükler mermi gibi deliyordu tenlerini, acıdan çok ölümüne kanama duygusu. Mary'nin gırtlağına götürdüğü elleri yüreğinin paniğiyle titredi. Yüzü gri bir renk almış, çirkinleşmişti. Mingo mermilerin bağırsaklarını deldiğini hisseti, acısız, ölümüne kanamak gibi.

"Mümkün değil. Olamaz."

Mary gri yüzü ve yitik elleriyle arkasına yaslandı. Çöllük arazideydiler, gecenin ilk yıldızları soğuk ve sessiz belirdiler. İkisi de o güç dalgasını, onları kuşatan o muazzam yenilmezlik duygusunu hissedebiliyorlardı. Araba beyaz yolu yutarken sözcükler gelmeye devam ediyor, onları geriye dönüşü mümkün olmayan bir biçimde değiştiriyordu.

Luzon. İntihar pilotları.

Mingo gözlerini kırptı çünkü canı yanmıştı, çocukluk anıları kana bulanmıştı. Direksiyonu sıkarken öfkesi kemiklerine kadar işledi ve dişlerini sıktı. Pis köpekler. Pis Japon köpekleri. Ve haykırdı bunu, üzerlerine çöken geceye haykırdı.

"Mingo..." Dizine dokundu Mary. "Biz Amerikalıyız, sen ve ben."

Los Angeles'a döndüklerinde savaş onları hasta etmişti, uyuşmuşlardı. Küçük Tokyo sessizdi, sokaklarda in cin top oynuyordu. Vitrin camı kırılmış bir berber dükkânının önünden geçtiler, kapısında polisler

duruyordu. Kavşakta asker dolu bir kamyonla karşılaştılar. Orada burada üzerlerinde Amerikan bayrağı uçuşan küçük ve acıklı dükkânlar vardı.

Yokohama Kafe'nin önüne yanaştıklarında saat ikiye geliyordu. 11ci kattaki sarı perdenin arkasında loş bir ışık yanıyordu. Kafenin kendisi karanlıktı. Mingo dudaklarını ıslattı. Dünyası tepetaklak olmuştu birden. Segu Osaka bir gece önce korkulacak bir adamdı. Ama o gece korku hissetmiyordu çünkü Segu Osaka'nın kızı karısıydı artık.

Mary'nin peşinden kapıya yürüdü. Mary çantasından anahtarı çıkarıp kapıyı açtı. Karanlığa girdiler. Mary ona dönüp kollarını boynuna doladı.

"Ailemi suçlama, Mingo. Lütfen. Onlar çok iyi insanlar."

Eğilip öptü Mary'yi, eleminin tuzu geldi ağzına. "Hayır, hayır. *** ⁽»uların suçu değil."

Mary elinden tutup karanlıkta merdivene çıkan kapıya götürdü, usulca basamakları çıktılar. Merdivenin tepesine geldiklerinde tahtalardan biri gıcırdadı ve üzerlerine bir gölge düştü. Segu Osaka kimonosu ve hasır terlikleriyle durmuş onlara bakıyordu. Mary tereddüt etti bir an. Sonra Mingo'nun koluna girdi ve birlikte merdiveni çıktılar.

"Merhaba, baba."

Segu Osaka'nın gözleri çıldırmıştı, titriyordu. Kısa kesilmiş saçları bile darmadağındı, çıldırmış eller tarafından yolunmuş gibi. Mingo'ya bakıyordu.

"O benim kocam artık," dedi Mary. "Bu sabah Las Vegas'ta evlendik."

Havai fişek gibi patladı odada, Osaka sertleşmiş parmaklarıyla hiçlik topluyordu havada. Dişlerini sıkıp deli gibi dolandı odada. Terlikleri hışırdıyor, kimonosunun altından kalın ve kısa bacakları görünüyordu.

Uzun süre bağırdı, sözcükler tükürük gibi fırlıyordu ağzından. Onlar odanın ortasında dururken fırıldak gibi döndü etraflarında. Birden durup kendini sırtüstü duvara fırlattı ve başını duvara vurmaya başladı.

"Korkunç olduğunu söylüyor," diye çevirdi Mary. "Senin muhtemelen iyi bir insan olduğunu fakat Filipinli olduğun için savaşın hayatlarımızı mahvedeceğini söylüyor. Yine de bizi tebrik edip mutlu bir hayat diliyor."

Osaka, Mingo'nun yanına gelip elini tuttu ve deli gibi sallamaya başladı. Çılgın ve acılı bir ifade vardı yüzünde. "Tamam," dedi. "Tamam, tamam. Tamam, tamam."

Bir kapı gıcırdadı ve Mary'nin annesi göründü. Kambur ve ürkek bir kadındı, inliyordu. Mary çabucak bir şeyler söyledi. Kadın kararsız bir biçimde Mingo'yu inceledi. Ayaklarına baktı, bacakla rina baktı, kasıklarına baktı, beline baktı, göğsüne baktı, yüzüne baktı. Sonra gülümsedi ve eğildi, sonra da odasına çekilip kapıyı kapattı. Osaka bağırmaya başladı yine. Daireler çiziyor, kollarını sallayıp yumruklarıyla havada tuhaf hareketler yapıyordu.

Mary çevirdi: "Savaşın onun suçu olmadığını söylüyor. Amerika'ya sadık olduğunu söylüyor. Bu ülkede Japonya'da olduğundan çok daha mutlu ve zengin olduğunu söylüyor. Los Angeles'ta geçirdiği yirmi beş yılın hayatının en mutlu yılları olduğunu söylüyor.

Japonların delirdiklerini söylüyor. Savaşı kaybedeceklerini, bundan da mutluluk duyacağını söylüyor. Japonya'nın sonunun geldiğini söylüyor. Japonya'dan utanç duyduğunu söylüyor. Bunun Japon halkının seçimi olmadığını, iktidar sınıfının işi olduğunu söylüyor. Yamamoto adında bir adamı suçluyor, Amiral Yamamoto. Japon halkının barışsever bir halk olduğunu söylüyor. Filipin halkı adına onu affetmeni diliyor."

Mingo başını salladı. "Tabii. Seni affediyorum. Ne demek."

Osaka elini sıktı, deli gibi salladı. "Tamam," dedi. "Tamam, tamam. Tamam, tamam." Sonra odada bir aşağı bir yukarı gezinip sözcükleri tükürür gibi fırlatmaya başladı tekrar.

Sustuktan sonra Mary çevirdi yine. "Neden burada olduğunu bilmek istiyor, neden orduya katılıp ülken için savaşmadığını bilmek istiyor."

Mingo çoktan vermişti o kararı. "Giderim," dedi. "Yarın."

Osaka elini deli gibi sıktı yine. "Tamam, tamam. Tamam, tamam."

"Tamam, tamam," dedi Mingo.

İhtiyar bu kez de yüzüne karşı bir şeyler haykırmaya başladı.

Mary çevirdi: "Yiğitçe savaşmalısın" diyor, "çünkü çocuklarımız Amerikalı olacak, savaşı onlar için kazanmak zorundayız. Savaş bittikten sonra seni restorana ortak edeceğini söylüyor. Sana işi öğreteceğini, senin de kazandığın parayla çocuklarımızı yetiştirip onlara iyi bir eğitim vereceğini söylüyor."

Bu kez Mingo iki eliyle onun elini tutup sallamaya başladı. "Teşekkür ederim, teşekkür ederim."

"Tamam, tamam," dedi Osaka. "Tamam, tamam."

Bir kez daha patladı, tavanı gösterdi, Mary'yi gösterdi, kendini gösterdi, sonra Mingo'yu iki eliyle kavrayıp sallamaya başladı.

Mary çevirdi: "Artık gitmen gerektiğini söylüyor. Yarın çok geç olur diyor."

"Şimdi olmaz. Her yer kapalı."

"Olsun!" diye bağırdı Osaka. "Yine de, git -" Gerisini Japonca bitirdi.

"Şimdi gitmen gerektiğini söylüyor," dedi Mary. "Nereye gideceğini öğren ve en önde ol diyor."

"Sen ne düşünüyorsun?" diye sordu Mingo.

"Bence de gitmelisin," dedi Mary.

"Giderim öyleyse," dedi Mingo.

Merdivene doğru yürürken ona bir veda öpücüğü vermek istiyordu; ama Segu Osaka sırtını sıvazlayıp durmaksızın bir şeyler söylüyordu. Merdivenin alt basamağına geldiklerinde Mingo dönüp Mary'ye baktı. Ağlıyor, cılız bileğiyle el sallamaya çalışıyordu.

"Mary Mateo, seni seviyorum," dedi Mingo. "Ben dönecek. Sen bekle."

Mary hıçkırıklara boğuldu ve yanından uzaklaşıp kayboldu.

"Tamam, tamam," dedi Osaka.

"Tamam, tamam," dedi Mingo.

VALENTİ'NİN EVCİLLEŞTİRİLİŞİ

Yataktaydım Valenti aradığında.

"Bana gel. Acele et."

"Ne oldu?"

"Sen gel."

Sabahın ikisiydi. Resepsiyonu arayıp Leon'a bana bir taksi çağırmasını söyledim. Valenti ile Linda, Wilshire bölgesinde bir apartman dairesinde yaşıyorlardı. On beş dakika sonra holde daireli: ine doğru yürüyordum. Kapıyı çalmaya fırsat bulamadan, "İçeri gir, Jim," dedi. Mutfaktaydı, masada oturuyordu, elleriyle siyah •Klarını kavramıştı. Bütün ışıklar yanıyordu. Ağlıyordu Valenti, sessizce hıçkırıyordu. Oturma odasına girerken banyodan da hıçkırık sesleri geldi. Linda; o da ağlıyordu.

"Ne oldu?" dedim.

"Fahişe," dedi. "Aşağılık sürtük."

"Kim? Linda mı?"

"İğrenç orospu. Yosma."

Eski arkadaştık Valenti ile. Çok şeye ağlardı Valenti. Otelime tıp Linda'nın onunla evlenmeyi kabul ettiğini söylediğinde de ağlamıştı. Üç hafta önce Las Vegas'a gitmiştik. Nikah şahitliğini yapmıştım. Valenti tören sırasında o kadar duygulandı ki omzumda ağlarken yaşlı rahip törene ara vermek zorunda kaldı.

"Yine aldattı beni," dedi Valenti.

"Yine mi?"

Üç parmağını gösterdi.

"Üç haftada üç kez."

"Yalancı!" diye bağırdı Linda. Hışımla çıktı banyodan, mavi geceliği uçuşuyordu, elinde uzun ağızlı yuvarlak bir parfüm şişesi vardı. Bana tepki gösterme fırsatı tanımadan şişeyi mutfağa doğru fırlattı. Valenti eğildi, ama tam da şişeye doğru eğilmişti, göğsüne çarpıp yere düştü. Valenti öksürdü, ayağa fırladı ve Linda'nın üzerine yürüdü.

"Seni orospu!"

"Hasta beyinli şeytan!"

Aralarına girdim. Valenti omzumun üzerinden uzandı, Linda'nın sarı saçlarına yapışıp çekti. Linda bir kolunu benim kolumun altından sokup Valenti'nin yüzünü tırmaladı. Üç kırmızı tırnak izi kaldı Valenti'nin yüzünde. Sonunda onu sakinleştirmeyi başardım. Her an kapışmaya hazır iki dövüş horozundan farkları yoktu ama. Sonra Linda ayağını yere vurup ağlamaya başladı.

"Güzelim parfümüm. Kız kardeşimin hediyesiydi. Haline bak."

Şişe halının üzerinde ileri geri sallanıyordu hâlâ, içindeki sıvı mavi döşemeye dökülmüştü. Vol de Nuit kokuyordu mutfak. Linda bir çığlık atıp banyoya girdi. Valenti yanağına dokunup parmak uçlarındaki kana baktı. Dudakları titredi, gözünden yaşlar boşandı.

"Şimdi de saldırıyor bana. Karım."

"Unut gitsin."

Dramatik bir kahkaha attıktan sonra yumruk yemiş biri gibi ye rinde dönüp ellerini tavana doğru kaldırdı. "Unutmuş. Nasıl unutayım? Bunu hak edecek ne yaptım? Ben -Alfredo Valenti?"

"Unut gitsin."

"Unutmamı söyleyip durma bana. Senden öğüt isteyen mi oldu?"

"Bana telefon ettin. Sabahın ikisinde beni yatağımdan kaldırdın."

"Salaklık etmişim."

Banyoya gidip kapıyı çaldım.

"Linda, benim."

"Sakın yanıma gelme," dedi. "Sonra seni de suçlar."

Mutfağa döndüm, topuğumla yerdeki parfüm şişesine basıp kapaklanıyordum az kalsın. Valenti başını musluğun altına sokmuş, soğuk suyla yüzünü yıkıyordu.

"Valenti," dedim. "Seninki kıskançlıktan ibaret."

Doğruldu, gömleği yüzünden damlayan suyla ıslandı. "Ben kıskanıyorum, öyle mi?" Başparmağını banyoya doğru salladı. "Onu mu?"

Deli gibi gülmeye başladı. "Güldürme beni." Gülmeye başladı yine.

"Linda sana sadık. Sana âşık."

"Aşk mı?" dedi. "Peh! Bugün öğleden sonra eve geldim ve mutlakta kim oturuyordu, evinde oturur gibi, tahmin et? Öz kardeşim Mike."

"Ne olmuş?"

"Sen bilmezsin o Mike deyyusunu. Onun ne aşağılık jigolo olduğunu bilmezsin. Bugüne kadar hangi kızla çıktıysam elimden aldı. Şimdi de Linda'nın peşinde."

"Saçma. Evlisin artık."

"Mike için fark etmez. İşini kolaylaştırır hatta. Mutfağımda oturuyordu ve ceketini çıkarmıştı!"

"Sıcak bir gündü. Ben de ceket giymedim bugün."

"Üzerindeki ipek gömleği görmeliydin, kırmızı pantolon askısını[1] Biliyorum ceketini neden çıkardığını. Başka neler yaptığını nail bilebilirim?"

"Unut gitsin."

"Bunu söyleyip durma!"

"Aklını kaçırmışsın sen."

"Ya dün? Onu mutlu etmek için köpek gibi çalıştım ve eve geldiğimde onu nerede buldum tahmin et?"

Bir şey söylemedim.

"Alt katta. O beş para etmez Walters'la konuşuyordu, o boktan ayakkabı satıcısıyla."

"Ne var bunda?"

"Ayakkabı satıcılarına güven olmaz. Nasıldırlar bilirsin."

"Saçmalıyorsun. Biriyle konuşmaya ihtiyacı var."

"Sen Linda'yı tanımıyorsun. Konuşma biçimini. Nasıl kuyruk salladığını. Adamı baştan çıkarıyordu. Etekleri neden bu kadar kısa ve dar, söyler misin? Ben ona tutulduğuma göre başkası neden tutulmasın?"

"Unut gitsin, Valenti."

Yumruğunu yavaşça masaya indirdi. "Hiç olmazsa itiraf etsin! En azından ne halt yiyeceğimi bilirim."

"Neyi itiraf etsin?"

"Diğerlerini."

"Kafayı yemişsin sen. Çıldırmışsın, delirmişsin."

"Bilmek zorundayım. Dayanamıyorum."

"Üç kez dedin. Üçüncüsü kim?"

"Ah," dedi. "O iğrenç sıçan!"

"Kim?"

"Bakkalın çırağı. Sürekli burada takılıyor piç. Şu yüzü sivilceli lise öğrencilerinden biri. Sürekli burada ve sürekli tırnaklarını yiyor."

"Burada mı takılıyor?"

"Evet. Siparişi filan getiriyor. Linda'nın bacaklarını dikizliyor. Yakaladım piçi."

"Onu suçlayamam. Linda'nın bacakları çok güzel."

Bunu söylememeliydim. Alt dudağını ısırıp bana baktı, ellerini açıp kapayarak. Sonra kendini toparlayıp ağırbaşlılıkla konuşlu "Jim, sen benim dostumsun. Ama benim evimde olduğunu ve karını hakkında konuştuğumuzu unutma."

Omzunu okşayıp özür diledim. Davranışım gözünden yaşlar boşanmasına neden oldu. Elinin tersiyle yüzündeki yaşları sildi. Hiç, bu kadar sıkıntılı görmemiştim onu.

"Şu bakkalın çırağı," dedim. "Kötü bir niyeti olmadığına eminim. Linda'nın bacaklarına bakıyor diye endişelenmenin anlamı yok."

"Kim bilir neler geçiyordur o pis aklından? Ben bunu bilmek istiyorum! Ben köle gibi çalışırken burada neler döndüğünü nasıl bilebilirim?"

Banyoya gidip kapıyı çaldım. "Linda, çık artık. Halledelim şu meseleyi."

Kapıyı açıp şeytani güzelliğiyle durdu öylece. Valenti yanından geçip ecza dolabına doğru yürüdü. Linda yüzünü indirip kaşlarının altından Valenti'nin yüzüne baktı.

Valenti başını yana eğip yüzüne tentürdiyot sürdü. Kahverengi sıvı yanağından süzülüp gömleğini lekeledi. Yüzünü buruşturup acıyla inledi. Sonra Linda'ya döndü.

"Yardım et!" dedi. "Orada dikilip poz verme."

Linda bir havlu alıp soğuk suyun altında tuttuktan sonra yavaşça Valenti'nin yüzünü sildi. Valenti'yle aynı boydaydı. Üzerine ne giyerse giysin güzel görünen kadınlardandı. Vücudunun mükemmeliyeti kolaylıkla kabullenişini sergileyiş biçimiyle ilgiliydi.

"Zavallı sevgilim," dedi Linda.

Valenti dişlerini gıcırdattı, gözlerini kontrol etmeye çalışıyordu besbelli, ama yine yaşlar boşaldı gözlerinden; tentürdiyoda karışan ıı i, berrak yaşlar.

"Ve ben senin saçını çektim," dedi burnunu çekerek. "Senin güzel, harikulade, altın saçlarını."

Bunu duyunca Linda da ağlamaya başladı. Ben uykulu ve sinirli bir biçimde öylece dikildim, yine de Valenti'nin aklını başına topladığına sevinmiştim. Ben çıkarken kanepede el ele tutuşmuş oturuyorlardı. Saat üçe geliyordu. Kapıyı kapatırken Valenti'nin aptal gibi davrandığı için af dilediğini duydum. Linda da o şekilde davranmakta belki de o kadar haksız olmadığını söylüyordu.

Bir hafta sonra Leon telefon edip lobide beni görmek isteyen bir Udin olduğunu ama onu tanıdığımı tahmin etmediğini söyledi.

Korkunç görünüyor," dedi.

"Yukarı gönder," dedim.

Linda'ydı. Kapının eşiğinde durdu. Sağ gözü şişmiş, burnu ve yanakları morarmıştı. Acı içinde topalladı, koluna girip kanepeye oturmasına yardım ettim. Sonra mutfağa girip ona bir içki koydum. Bir dikişte içti, gözyaşlarıyla birlikte.

"O puşt!" dedi. "O sapık!"

Onu teselli etmeye çalıştım. Yüzüstü kanepeye kapanıp hüngür hüngür ağlamaya başladı. Bir süre sonra hikâyeyi öğrendim. O sabah sütçü tahsilat için uğramıştı. Valenti hâlâ yataktaydı. Linda mutfakta sütçüyle muhabbet etmişti. Hoşlanıyordu sütçüden. İyi bir adamdı. Üç küçük kızı vardı ve onlarla gurur duyuyordu. Linda'ya kızlarından söz ediyordu ve Linda zevkle dinliyordu. Ama adamı bütün gün kapının eşiğinde tutamazdı tabii ki. Ayrıca ona karısının muzlu kek tarifini verecekti. Bu yüzden adama oturup bir fincan kahve içmesini teklif etmek zorunda kalmıştı. Valenti konuşmaları yataktan dinliyordu. Gözleri alev alev ve "Ya! Demek böyle!" diyerek pijamasıyla içeri daldıktan sonra sütçüyü merdivenden aşağı yuvarlamış, Linda'yı beş-altı kez yumruklamış, sonra da giyinip işe gitmişti.

"Benden bu kadar," dedi. "Boşanacağım."

Bunun iyi bir fikir olduğunu düşündüm ve bunu ona söyledim. Sonra eski dostum Alfred Valenti'yi hatırladım, birlikte geçirdiğimiz okul günlerini; 1932-33 yıllarım hatırladım, zor günlerdi bir yazar için ve Valenti o zor zamanlarda yanımda olmuş, bana maddi ve manevi destek sağlamıştı.

Bütün bunları ve Linda'yı ne kadar çok sevdiğini düşününce Linda'dan çok hoşlanmama rağmen Valenti'ye sadık kalmam gerektiğine karar verdim.

"Bir içki daha içip tekrar düşünelim şu işi," dedim.

"Yararı yok," dedi. "Benden bu kadar."

Birkaç içki içtik. Aynı şeyleri tekrar tekrar konuştuk, her seferinde dönüp dolaşıp aynı denkleme ulaşıyorduk; Valenti'nin serserinin teki olduğunu düşünüyor, ama onu seviyordu. Bu da bir şeydi. O kadarını ağzından almayı başarmıştım en azından. Ona dön meye gelince, mümkün değildi. Annesini dinlememekle hata etmiş ti. Annesi de bir zamanlar bir İtalyan tanımıştı. Annesinin tanıdığı İtalyan sustalı taşırdı. Annesini dinlememekle hata etmişti.

İki saat kaldı yanımda. Sonunda Valenti'ye dönüp bir kez daha denemeye razı ettim onu. Hayli mutlu olmuştum bunu yapabildiğim için. İyi dostum Valenti'ye sadık kalmıştım. Evliliğini kurtarmıştım. Ona aşkını iade etmiştim. Bir ölçüde, en azından. Dostluğunun karşılığını vermiştim. Ama Linda'nın bir şartı vardı. Valenti önünde diz çöküp özür dileyecekti.

"Ve bir şey daha," dedi. "Yeni bir araba istiyorum. Yeni bir Chevrolet."

"Pekâlâ," dedim. "Şimdi eve git. Ben Valenti'yle konuşurum."

Onu eve bıraktım. Yolda durup gözü için çiğ biftek satın aldık. "Valenti duygusaldır," dedim. "Ama seni seviyor."

"Sıçan," dedi. "Anneme de yaşlı kurbağa dedi."

"Bunun önemi yok."

"Annem şişmandır ama güzeldir."

Oturdukları binanın önünde indirdim onu. Sonra Elektrik İdaresi'ne sürdüm. Valenti baş mühendisin yardımcısıydı. İyi bir işi vardı, istikbalinin parlak olduğundan emindim. Ozalit odasında buldum onu. Bazı planlan inceliyordu. Kulağında kalın bir sargı vardı.

"Nasıl oldu?"

Bütün masumiyetiyle gülümsedi.

"O yaptı. Sürahiyle."

"Bunu anlatmadı bana."

"Elinde kasap bıçağıyla beni evden kovaladığını söyledi mi?"

"Onu yere serdiğini söyledi."

"Hafifçe ittim sadece."

"Gözündeki morluğa ne demeli peki?"

"Ben yapmadım," dedi. "Sütçü yaptı belki. Ya da bakkalın çırğı. Belki alt kattaki Walter. Belki kardeşim Mike -sağı solu belli olmaz. Belki hepsi aynı anda içeri dalıp kapıştılar. Hepimizi idare etliğine göre arada sırada böyle şeyler olması kaçınılmaz."

"Özür dilemen gerekiyor," dedim ona.

"O küçük sürtükten mi? Asla."

"Gözünü morarttın."

"Hak etmişti."

Ama Valenti özür diledi. Eve dönüp Linda'nın gözünün altındaki morluğu görünce ayaklarına kapanıp ondan intikam alması için yalvardı. "Polis çağır. Beni hapse tıktır. Beni boşa, Linda. Seni hak etmiyorum."

Linda meseleyi fazla büyütmedi. Valenti onun morarmış gözünü öptü, o da Valenti'nin sargılı kulağını. Odanın ortasında durup birbirlerinin dudaklarını öptüler. Sonra Valenti başını kaldırıp havayı kokladı. Ben de alabiliyordum kokuyu -spagetti sosu. Valenti Linda'dan ayrılıp mutfağa girdi. Linda öylece durup yüzünün sağlam tarafıyla tuhaf bir biçimde gülümsedi. Mutfaktan kaşık ve tava sesleri geldi. Yüzünde esrarengiz bir ifadeyle mutfaktan çıktı.

"Niye spagetti?"

"Hoşuna gider diye düşündüm."

"Benim için mi pişirdin?"

"Tabii ki sevgilim."

"Ne kadar da eminsin kendinden."

Linda bana baktı, korkmuştu biraz, ben de Valenti'ye baktım. Fesat parıltıları vardı siyah gözlerinde.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Linda.

"Daha bu sabah kavga ettik demek istiyorum. Bana cam sürahi ve bıçakla saldırdın. Beni evden kovdun. Bir daha asla dönmeyeceğimi söyledim."

Derin bir soluk aldı Linda. "Ama sevgilim, Jim seni geri getireceğini söyledi. Sana sürpriz yapmak istedim."

"Yedi kişi için spagetti pişirerek mi?"

"Çok mu olmuş? Bilmiyorum, sevgilim."

Valenti kollarını kavuşturdu.

"Benden kurtulmuş olmanı mı kutlayacaktın yoksa? Belki Mike'ı, Walters'ı, sütçüyü ve bakkalın çırağını davet ettin."

"Kapa çeneni, Valenti," dedim.

"Dayanamayacağım!" dedi Linda. "Nefret ediyorum ondan! Onu öldürebilirim!"

Gülümsedi Valenti.

"Gördün mü, Jim? Duyuyor musun? Beni öldürebilirmiş."

Usanmıştım. Söyledim de bunu ona. "Valenti, iğrenç bir herifsin. Bu kız seni seviyor. Seni mutlu etmek istiyor. Elinden geleni yapıyor. Ama kıskançlığın çekilir gibi değil, Valenti. Hastasın. Onu hak etmiyorsun. Seni terk etmesi gerektiğini düşünüyorum. Artık dayanamıyor."

Valenti kendini sallanan koltuğa bırakıp ayakkabılarına baktı. Sözlerim sarsmıştı onu. Birazdan ağlamaya başlayacaktı muhtemelen. Gözlerine bakıyorduk. Parlaklığını kaybetmeye başladılar. İki karanlık havuz oluştu, taştı ve yanaklarından aşağı yaşlar süzülmeye başladı.

"Jim haklı," dedi. "Beni terk etmelisin, Linda."

Sonra sıra Linda'ya geldi. Onu o denli sefil, vicdan azabıyla kıvranırken görmeye dayanamadı Linda. "Ah, zavallı sevgilim! Bir tanem!" Valenti'nin önünde diz çöktü, bir yerinden küçük yeşil bir mendil çıkarıp gözyaşlarını sildi. "Jim yanılıyor sevgilim. Onu ilgilendiren bir mesele değil zaten."

"Sana vurdum!" diye hıçkırdı Valenti. "Öldür beni, Linda. Canıma kıy."

Tekrar başlamışlardı, Linda onun sargılı kulağını, Valenti de Linda'nın şiş gözünü öptü. Yetmişti bana. Değişken ruh hallerine ayak uyduramıyordum artık. Ya birbirlerini öldürmeye kalkışıyorlardı ya da kumrular gibi sevişiyorlardı. İkisi de bundan hoşlanıyordu herhalde. Ben hoşlanmıyordum. Tek kelime etmeden kapıya doğru yürüdüm. Hole çıktığımda Valenti gitmek üzere olduğumu fark etti. "Jim!"

Yanıma gelip kolunu omzuma doladı.

"İkimiz de seni çok seviyoruz, Jim. Kalmalısın. Linda'nın spagettisi lezizdir."

Başka planlarım olduğunu söyledim. İnandırıcı olmak için saatime baktım ve ıslık çaldım. Benimle hole çıkıp asansöre yürüdü. O ine zarfında kolunu omzumdan hiç çekmemişti.

"Sen benim en iyi dostumsun, Jim. Güvenebileceğim tek insansın."

Çılgın siyah gözlerine baktım ve başka bir şey düşündüm. "Hoşçakal, Valenti."

Sarıldı bana. Sonra yanağımdan öptü. Kulağındaki sargıdan dezenfektan kokusu geldi burnuma. "Güvenebileceğim tek insansın sen, Jim. Bunun

benim için ne anlama geldiğini bilmiyorsun."

"Bildiğimi sanıyorum," dedim.

Sokağa, temiz havaya çıktığımda ciğerlerim genişledi ve yukarıda boğulmak üzere olduğumu anladım. Batmakta olan güneşe, pembeleşen gökyüzüne bakmak mutlu etti beni. Yalnız kalmaktan hoşnuttum. Hayatımdaki en değerli şeymiş gibi geldi bana. Arabama binip otele sürdüm.

Leon resepsiyon masasındaydı. Birkaç mektup tutuşturdu elime.

"Leon," dedim. "Gözü morarmış kızı hatırlıyor musun? Bir daha gelirse ben taşındım. Çin'e gittiğimi söyle."

"Çin'e," dedi Leon başını sallayarak.

Çin. Bir romanın sonuna yaklaşmışsan ve sözcükler akıyorsa Çin'de ya da Afrika'da ya da ayda olmaktan farksızdır. Her şeyden uzaksındır, günler uçar gider ve hangi günde olduğunu bile bilmezsin. Tam olarak hatırlamıyorum; yedi ya da sekiz gün sonraydı galiba. Romanı bitirmiş ve aynı gün hastalanmıştım. Ateşim çıkmıştı, titriyordum. Doktor Atwood'u aradım. Göğsüme baktı ve benim fark etmediğim bir şeyi fark etti. Benekler. Kızamık. Akşama doğru benekler çoğaldı. Otel idaresi hastaneye yatmamı istedi, ama Atwood onları ikna etti. Üçüncü kattaki odamda karantinaya alındım.

O gece Valenti geldi. Haber vermeden. Leon'a görünmeden yukarı çıkmayı nasıl becerdiğini bilmiyorum, ama kapıdaki *Girmeyin; Bulaşıcı Hastalık* levhasını görünce ne yaptığını biliyorum. İçeri girdi. Kapının açıldığını fark edince başımı kaldırıp baktım ve Valenti'yi gördüm. Onu son gördüğümde sadece kulağı sargılıydı. Bu sefer başına kalın bir pamuk tabakası sarılmış ve beyaz bantla bantlanmıştı. Abajur odanın öbür tarafında olduğu için beni iyi göremiyordu.

"Jim!" Endişe vardı sesinde. "Neyin var?"

Ateşim vardı ve canım sıkkındı. Başkalarının sorunlarını dinleyecek halim yoktu. Ateşim ve çirkin beneklerimle tek başıma odamda olmaktan başka bir şey istemiyordum.

"Başın," dedim. "Linda mı?"

"Evet. Çatal çekiçle. Sekiz dikiş."

"Valenti," dedim. "Lütfen git."

Oturdu.

"Öğüdüne ihtiyacım var."

"Hayır, yok. Hastayım, Valenti. Bulaşıcı."

Ayağa kalktı. "Nedir bulaşıcı olan."

"Kızamık."

Takip eden birkaç dakikayı hayal meyal hatırlıyorum. Kendimi savunamayacak kadar halsiz olduğumu ve Valenti'nin çeneme inen yumruğunu hatırlıyorum. Galiba bir ara beni yataktan yere yuvarladı, sonra kaldırıp bir yumrukla tekrar yatağa serdi. Kızamığı asla hafife alma. Saldırı sırasında bir ara siyah gözlerine bakma fırsatı buldum ve delirmiş olduğunu anladım. Bir gün sonunun böyle olacağından her zaman kuşku duymuş ama bu olasılığı düşünmemeye çalışmıştım. Sonra Linda'nın da muhtemelen kızamık olduğunu ve Valenti'nin o kaçınılmaz sonuca vardığını idrak ettim. Ama açıklama yapamayacak kadar halsizdim, bir işe de yaramayacaktı zaten. Açık kapının önünde durup yumruğunu salladığını ve ağladığını hatırlıyorum. "Sana güvendiğimi düşündükçe. Dostum olacaksın bir de. Yuh sana!"

Kızamık iki hafta sonra beni terk etti. Valenti'nin armağanları gözlerimin altında iki taze incir gibi iki ay boyunca sarktı. Burnumun kırıldığından emindim ama Atwood aksini söyledi. Eksik üç üst dişime gelince, dişçim Valenti'nin ziyaretinden önce onların çekilmesi gerektiğini söylemişti zaten. O konuda fazla sızlanmadım. Kimsenin bana inanmayacağını biliyordum zaten. Atwood'un bile. Hem Valenti hem Linda birkaç kez aradılar, ama Leon onlara Çin dedi.

Çin yalandı, ama New York kaçınılmaz, çünkü yeni kitabım çıkmak üzereydi. New York'a arabayla gitmeye karar verdim. Daha uzun süreceği için yüzüm toparlanma fırsatı bulacaktı. Arabamda oturmuş Filipinli komi Julio'nun bavullarımı arka koltuğa yerleştirişini seyrediyordum.

Karşı kaldırımdan havalı bir klakson sesi geldi ve birinin adımı seslendiğini duydum. Yepyeni bir Chevrolet yanaştı kaldırıma; Linda.

Gururlu bir biçimde el salladı. Gazlamayı düşündüm, onun yerine el salladım.

Arabadan inip kapıyı çarptı. Kendinden hayli memnun görünüyordu. Ama duruşunda bir tuhaflık vardı; kaskatı, robot gibi yürüyordu. Sonra bana doğru gelirken nedenini gördüm. Çelik ve deri karışımı bir boyunduruk takmıştı, Valenti giderek acımasızlaşıyordu anlaşılan. Sokağı kolaçan ettim. Valenti'nin nereden ve ne zaman çıkacağı belli olmazdı.

"Jim!" dedi Linda. "Nerelerdeydin?"

"Çin," dedim. Sonra başımla boyunduruğunu işaret ettim. "Bunu nasıl yaptı?"

"Bıktım bu Çin'den. Sürekli Çin. Çin'e mine gitmedin sen. Bizi sevmiyorsun artık. Merdivenden aşağı yuvarladı beni."

Sokağın ortasında duruyordu, başını pencereden içeri sokmuştu. Her zamankinden daha çekici görünüyordu. Boyunduruk şaşırtıcı bir şekilde yakışmıştı ona. Başını bir kaide gibi taşıyordu.

"Kızamık nasıldı?" diye sordum.

"Zavallı Jim," dedi. "Canım benim. Valenti bana anlattı."

"Ne anlattı?"

"Kızamık olduğunu. Bu yüzden arayıp durdum seni ama her seferinde Çin masalını dinledim," diye yanıt verdi.

"Sen de kızamık olmadın mı?"

"Önce kızamık sandık ama yediğim bir şey dokunmuş. Çilek galiba."

"Bu yüzden de boynunu kırdı."

"Kırık değil, Jim. Zedelendi sadece. Valenti değişti, Jim. Artık çok farklı. Bak bana ne aldı."

Yeni arabaya baktık ikimiz de.

"Güzel," dedim.

Sonra adımı duydum. Tanıyordum sesi. Valenti'ydi. Linda'nın arabasının yanına park etmişti, karşı kaldırıma. Klaksona yaslanmış, deli gibi el sallıyordu.

"Jim! Eski dost, Jim!"

"Linda," dedim. "Geri çekil."

"Ama Jim."

"Dostum!"

Debriyajı bıraktım ve gazladım. İkisi de arkamdan bağırıyor, durmam için el sallıyorlardı.

"Jim!" diye bağırdı Valenti. "Nereye gidiyorsun?"

"Çin'e," diye bağırdım.

LANETLİ YAZARIN VAKASI

Üç yıl önce Los Angeles'ı terk edip Roseville'de bir ev satın aldık, Sacramento yakınındaki demiryolu kasabasında. Açıklayacağım nedenlerden ötürü önceleri karım o evden hiç mi hiç haz etmedi. Ama ev aramaktan yorulmuştuk, fiyatı bütçemize uygundu, ayrıca ben sevmiştim evi.

Akla şu soru geliyor; ne işimiz vardı Roseville'de, çünkü son derece sinir bir kasabadır Roseville. Eyalet merkezinden otuz kilometre uzaklıkta ve Güney Pasifik Demiryolları'nın temel ayırım noktasıdır. İnsandan çok yük vagonu vardır Roseville'de, nüfusu da on iki bin civarındadır. Demiryolu istasyonu Pasifik Kıyısı'nın en büyük istasyonudur, Los Angeles istasyonundan bile daha büyüktür. Gece gündüz gürültü eksik olmaz -çuh çuh sesleri, kulak tırmalayıcı düdük sesleri, istasyon lokomotifleri tarafından çekilen yük vagonlarının bitmek tükenmek bilmeyen çarpışma sesleri.

Roseville'e taşınmamızın iki nedeni vardı ve birincisi o denli aykırı ki söylemeye dilim varmıyor; üstelik sakin bir taşra kasabasında yaşamayı arzu ediyorduk. Roseville sakin olmadığı gibi taşra kasabası da değildir. İkinci neden ailevi. Karımın annesi, babam ve annem de orada yaşıyorlardı.

Pekala, eve geçelim; bir çatı şirketinin Amerikan tarzı yaşamı simgelemek için seçeceği türden, okaliptüs ağaçlarıyla çevrelenmiş, halıyı andıran yeşil bir bahçenin ortasına inşa edilmiş iki katlı beyaz bir evdi. Geniş bir de verandası vardı. Sunshine Heights diye bilinen bir bölgede bulunuyordu ve adresi 1515 Harmony Lane idi. Her şeyi vardı.

Satın almadan önce babamdan evi gözden geçirmesini istedim. Duvarcı ustası olmasına rağmen bu büyük bir hataydı. Purosunu tüttürerek boş

odalara hızla bir göz attı. Etkilenmemişti. Sonra geniş beton bodruma indi. Uzun süre kaldı bodrumda, sonunda örümcek ağlarıyla kaplı ve heyecan içinde yukarı çıktı. Bu doğaldı, çünkü kendi evinin bodrumu yoktu ve Sacramento Vadisi'nin kırmızı şarabından birkaç yüz galon olgunlaştırmak için bir bodruma ihtiyacı vardı.

"Güzel ev," dedi. "Kasabanın en iyi evlerinden biri. Güzel ve sağlam. Bodrumu harika. Satın al."

Karım kararsızdı. Çocukluğunda bu evde yaşamış olan trajik aileyi tanımıştı. Adları, manidar bir biçimde, Coffin (Tabut) idi ve ailenin iki ferdinin 1515 Harmony Lane'de öldükleri aklından bir türlü çıkmıyordu. Oğlu Edward arka yatak odasında çocuk felcinden ölmüş, Bayan Coffin ise ön yatak odasında kalp krizinden gitmişti. On beş yıl önce gerçekleşen bu can sıkıcı durum beni etkilemiyordu. Karımın kendini bu tür şeylere kaptırması beni şaşırtıyordu hatla.

"Senin gibi biri üstelik," dedim.

"Bu evde mutlu olacağımızdan emin misin?"

"Hayatım boyunca böyle bir evin hayalini kurdum," dedim. "Kendimi bu evde daha önce yaşamışım gibi hissediyorum, düşümde."

Pek de doğru sayılmazdı aslında, ama bir emlakçı daha görme düşüncesi içimi karartıyordu. Bankaya gittik ve belgeleri imzaladım. Ev bizimdi. Mobilya için beni hasta eden bir meblağ harcadıktan sonra taşındık.

Evin arka tarafında okaliptüs ağaçlarına ve rengarenk sarmaşıklarla kaplı tel örgüye bakan camekânlı bir teras vardı. Orası benim çalışma odam olacaktı. Karım terasa perde ve birkaç Van Gogh posteri astı. Güzel bir çalışma odası olmuştu. Güneş alıyordu, havası temizdi. Burada huzur var, diye geçirdim içimden. Sözcükler akacak burada, sayfalar kümelenecek. Ve daha önce söylediğime inanmaya başladım; evi düşümde gördüğüme.

Sözcükler gelmedi, fikirler de. Boyacılar geldi ama, ve marangozlar, çünkü karım evi baştan aşağı yenileyip geçmişin izlerini silmeye kararlıydı.

Ev yirmili yılların başlarında inşa edilmişti. Salonun duvarları damarları vurgulamak için verniklenmiş ceviz kaplamaydı. Odaya yıllanmış ve sıcak bir hava veriyordu. Ama karım odaya karanlık ve kasvetli bir hava verdiğini söyledi. Doğramaları beyaza boyatıp duvarları eğreltiotu desenli kâğıtla kaplattı. Değişiklik odayı aydınlatmıştı, ama bu kez de terk ettiğimiz Hollywood dairesine benzemiş- ti. İçimde soğuk gecelerin ve gürül gürül yanan ateşin özlemini uyandıran kocaman, göbekli bir soba vardı salonda.

Beyaz boya ve eğreltiotu desenli duvar kağıdından sonra zavallı soba kaldırıldı ve eve yerden ısıtma döşendi. Bu da döşemelerin sökülmesi, gürültü ve para demekti. Huzuruma karşı ağır bir saldırı. Çalışma odamda hiçbir şey yazamıyor, gürültüyü dinlerken masrafları hesaplıyordum.

Bu arada boyacılar eve dışarıdan tırmanıp kruvazör grisi boyaya hazırlık olarak dış cepheyi kazıyıp sıvamaya koyuldular. Ben çalışmaya çalışırken boyacı Bay Smitters merdivende durup beni seyrediyordu. Kocaman beyaz dişleri vardı ve bir yazarın kolay hayatı üzerine espriler yapan, sinir bozucu ölçüde şakacı bir adamdı. Dışarıya çıkıp çalışırken onu seyretmeyi ve işine dair boktan espriler yapmayı bile düşündüm. Bütün bu rahatsızlıklar zamanı kemiriyor, kısır günler birbirini kovalıyordu. Eve taşınalı bir ay olmuştu, kâğıt üzerinde önümüzdeki kış açlıktan öleceğimizi kanıtlayan hesaplardan başka bir şey yoktu.

Sonra kasasına elli galonluk fıçılar yüklü kamyonetiyle babam geldi. Kamyonetin arkasını bodrumun dış kapısının önüne yanaştırdı. İki gün boyunca tam altımda çekiç sallayıp şarkı söyledi. Fıçıları için raf inşa etti, bodrumdaki kırık eşyaları onardı. Bodrumdaki elektrik tesisatını yetersiz buldu ve bir gün sekiz saat uğraşıp ana şalteri söktü, garajdan bodruma hat çekti. Ama elektrik işlerinden hiç anlamazdı, tahminen bir şeyler yapıyordu, çabalarının sonucunda o gece karanlıkta kaldık. Karmaşayı düzeltsin diye bir elektrikçi çağırmamız gerekti.

İhtiyar şarap fıçılarıyla geldiğinde niyetinin şarabı mahzenin serinliğinde olgunlaştırmaktan ibaret olduğunu sanıyorduk. Ama ihtiyarın becerilerini küçümsemiştik. Şarabı kasaba dışında bir köylüsünün bağından galonu elli sente satın almış, amortisörleri patlak kamyonetiyle on kilometrelik tehlikeli bir yolculuk gerçekleştirmişti. Sarsıntılı yolculuk şarabın berraklığını yitirmesine neden olmuştu. İhtiyar ölüm döşeğinde bir hastanın yatağının kenarında duran bir doktor gibi fıçıların yanına oturmuş, kaşlarını çatarak purosunu tüttürüyordu. Arada sırada bir bardağa biraz şarap koyup ışığa tutuyordu. Ayaklarının ucuna basarak yürüyor, fısıltıyla konuşuyordu. Hepimizin iştirak ettiği soluk kesici ve asap bozucu bir haftanın sonunda ihtiyar, şarabın berraklığına kavuşup sirkeye dönmekten kurtulduğunu müjdeledi.

Hastanın hayatını kurtardıktan sonra içmeye koyuldu. Yerel şaraphanelerden topladığı köylülerini, tuğlacıları, marangozları ve harç kançıları eve getirmeye başladı. Şaraphaneye dönmüştü bodrum. İlk seferi

kabul edilebilirdi, makul olduğu bile söylenebilirdi. Barlarda bir bardak için beş sent ödeyen şarap âşıklarıydı bunlar. Babam gerçek bir şarap müptelası ve kıyakçıların prensiydi. Herkese kocaman bardaklar verip istedikleri kadar içmelerini söylüyordu. Her yerine harç bulaşmış kamyonlarla geliyorlardı, daha yoksul olanlar ise yaya. Bodrumdan gelen velvele köpek bakımevindeki köpeklerin şamatasını çağrıştırıyordu.

Bir yerde sona ermek sorundaydı, ama kolay iş değildi ihtiyara karşı gelmek. Çok uzun zamandan beri dördüncü emri telkin etmişti. Gerçekten de, çocukların anne ve babalarına, özellikle de babalarına saygılı olmaları babamın felsefesinin özünü oluşturuyordu.

Ama müdahale etmek kaçınılmaz olmuştu.

"Bitmek zorunda," dedim ona.

Hemşehrileri gitmişti, kendinden memnun bir biçimde enkazın arasında oturuyordu; geniş şarap birikintileri, cam kırıkları, puro izmaritleri.

"Ne oldu evlat?"

"Partiler son bulsun. Artık gelmesinler."

"Dostlarımdan söz ediyorsun," dedi. "Babanın dostlarından."

"Çok fazla gürültü yapıyorlar. Çalışamıyorum."

"Çalışmak mı?" Kıkırdadı. "Yazı yazmaya çalışmak mı diyorsun?"

Bildik saldırı. Konuyu değiştirmesine izin vermeyecektim ama.

"Bundan böyle parti istemiyorum, baba."

"Evlat," dedi. "Babanla konuşuyorsun. Ve baban bundan hiç hoşnut değil. Baban yaşlı bir adam, evlat. Yetmişinde. Ağzından çıkana dikkat et."

Karım benden daha tahammülsüzdür.

"Makul davranmıyorsun," dedi ona. "O adamlar bir daha gelirlerse şarabını bodrumdan çıkarmak zorunda kalacaksın."

İhtiyar sallanan koltukta sallandı.

"Ne dedi, evlat. Ne dedi!"

Ağır ve saygın bir halde ayağa kalktı, gözleri şaraptan kan çanağına dönmüştü, kapıya doğru yürüdü. Sonra durup omzumu okşadı.

"Tanrı yardımcın olsun, evlat. Yardıma ihtiyacın olacak."

Bir daha evimize gelmedi, ama şarabı da unutmadı. Haftada bir gün kardeşim gelip birkaç testi şarap alıyordu.

Üst kattaki yatak odaları iyi durumdaydı, hafif küf kokusuna rağmen temiz ve ferahtılar. Beş yıllık evliliğimizde ilk kez olarak ikimiz de kendimize ait yatak odasına sahip oluyorduk. Karım bu duruma üzülüyordu,

ama ben bu yenilikten çok hoşnuttum, yatağımıza lezzet katacağından emindim.

Yatak odaları kalkan duvarının altındaydı, tavan çatının tepe noktasına doğru yükseliyordu. İki yatak odasında da dar ve karanlık tavan arasına açılan küçük bir kapı vardı. Coffinler'e ait birkaç eşya bulduk o tavan arasında -iki yatak sürgüsü, bir kolinin içinde paçavraya dönmüş perdeler, birkaç tozlu battaniye, birkaç da eski abajur. Karım eşyaların dışarı çıkarılıp imha edilmesinde ısrar etti. Tavan arasını boşaltıp eşyaları pencereden bahçeye fırlattım.

Bu kez de tavan arasına açılan kapıların çivilenip iptal edilmesini talep etti. Bu son derece saçmaydı çünkü elektrik tesisatında bir sorun çıktığı takdirde elektrikçiler çivileri söküp kapıyı açmak zorunda kalacaklardı. Ama kapılar karımın talebi doğrultusunda çivilenip iptal edildi, boyacılar lekeli iskelelerini ve merdivenlerini alıp gittiler, ihtiyar bir daha kapımızdan içeri adım atmamaya yemin etti ve ev sessizliğe bürünüp bize ait oldu nihayet.

Benimki arka yatak odasıydı. Karım bana Edward Coffin'in o odada öldüğünü söyledi. Etkilenmedim. Ama bir gün karımın kitaplarının arasında Roseville Lisesi'nin yıllığına rastlayınca Edward'ın mezuniyet fotoğrafını gördüm ve sınıf başkanı, basketbol takımının kaptanı ve mezuniyet balosunun yöneticisi olduğunu öğrendim. Karım iç geçirip birkaç bilgi daha ekledi. Edward ile ölümünden önceki baharda birkaç kez çıkmışlardı. İki kez de öpüşmüştü onunla. Bunun hiçbir önemi olmadığını bilmekle birlikte son derece önemli olduğunu düşündüm.

Karım önceleri çok kötü uyuyor, sık sık karabasanlarla uyanıyordu. Onunki Bayan Coffin'in öldüğü yatak odasıydı. Elbise dolaplarından ve raflardan sürekli o acıklı günlere dair bir şeyler çıkıyordu; bir tutam beyaz saç, bir iplik parçası, bir düğme, bir firkete. Karım her seferinde korkunç önsezilerle bakıyordu bu yadigârlara.

Ama ev asıl Sacramento Vadisi'nin kavurucu güneşinden sonra çatırdadığı gecelerde ifade ediyordu kendini. Çatırdayıp iç geçiriyordu. İç geçirip inliyordu. Haftada iki-üç gün sabah uyandığımda karımı yanımda, gözleri bölük pörçük uykunun yorgunluğuyla kısılmış buluyordum. Evin her yerinden ayak sesleri geldiğini iddia ediyordu, merdivenden insanlar inip çıkıyorlardı, mutfaktan sesler geliyordu, tavan arasında biri

sürünüyordu, sallanan koltuktan ritmik sesler geliyordu. Ama ben hiçbir şey duymuyor, gayet iyi uyuyordum.

"Hayal gücü," dedim. "Kuruntu."

Yine de bir silah satın aldım. Bir öğleden sonra Sacramento'da kullanılmış eşya satan bir dükkânın vitrininde görüp aniden satın almaya karar verdim. Bir Smith & Wesson, 38 kalibre, Polis Özel.

Mermi kutusuna yaslanmış, mavi çeliğin baştan çıkarıcı güzelliğiyle, al beni der gibi bakıyordu alet. Pompalı tüfeğini saymazsak hayatımda silah sahibi olmamıştım ve o silahı istiyordum. Neden olmasın? Bir evim vardı. İnsanın mülkünü korumak için bir silahı olmalıydı. Silahla birlikte bir kutu mermi, bir teneke kutu yağ ve bir fırça verdiler, dükkân sahibi silahın bakımını nasıl yapacağımı gösterdi.

Karımın ödünü patlattı silah. Bir eliyle gözlerini kapatıp diğeriyle evden çıkmamı işaret etti.

"Çıkar şunu buradan."

"Dolu değil ki."

Silahı açtım, fişek yatağını çevirdim, birkaç kez tetiği çektim.

"Fark etmez. Evde silah istemiyorum."

Bir anlaşmaya vardık. Mermileri ayrı bir yerde tutmak şartıyla kalabilirdi. Mermi kutusu için uzak ve saçma bir yer buldu; süpürge dolabındaki atılmış ipek çorap dolu çamaşır torbasının dibi. Silahı odama götürüp temizlemeye ve yağlamaya koyuldum.

Ürkütücü cazibesiyle doldurmuştu içimi tabanca. Onu Sierra yamaçlarına götürüp ateş etmek istiyordum, ama karım öyle bir karşı çıktı ki vazgeçtim. Onun yerine farklı eğlence biçimleri buldum. Silahı hızlı çekme egzersizleri yapıyordum. Tetik parmağımda çevirmeyi öğrendim. Aynanın karşısına geçip düello egzersizleri yaptım. Uykudan önce kitap okuma alışkanlığından vazgeçip onun yerine silahımı temizlemeye başladım. Her gece silah fırçasını, yağ kutusunu ve toz bezini alıp yatağıma oturuyordum. Kara bir pırlanta gibi parlıyordu silah.

Karımın huzursuzluğu giderek azaldı. Sabahları uykusunu almış ve kendini yeni güne hazır hissederek uyanıyordu. Silah onu ürkütmüyordu artık. Birkaç kez eline alıp tetiği bile çekti.

Yazarlar için uyku ve yazı kardeştir. Yazı akıyor, sayfalar birikiyorsa geceler de huzurlu geçer. Sözcükler gelmiyorsa uyku da gelmez. O zamanlardan biriydi. Uyuyamıyordum.

Roseville'in tuhaf soyguncusu da o sıralarda ortaya çıktı. Her gün *Tribune* de onunla ilgili bir habere rastlıyordun mutlaka. Ev kadınları çok öfkeliydi. Apışıp kalan polis departmanı gece devriyesi ne bir ekip otosu eklemişti, ama soyguncu yine de vuruyordu. Külot çalıyordu. Soygunları hiç değişiklik göstermiyordu. Gömlekle, elbiseyle ya da tulumla asla ilgilenmiyordu. Her gece, bir kuzey tarafında, bir güney tarafında, çamaşır iplerinden birinden kadının tekinin külotlarını çalıyordu. Çaresiz kalan polis kadınlardan çamaşırlarını gece toplamalarını istemişti. Ama yine de toplamayı unutan biri çıkıyor ve dürzü onun bahçesinden külotlarını çalıp geceye karışıyordu.

Uykusuz saatlerimde bu egzotik soyguncuyu düşünüyor, silahımı parlatırken onu yakalamanın bir yolunu bulmaya çalışıyordum. Sonra birden bir plan geldi aklıma.

Üzerime robumu geçirip usulca karımın yatak odasına girdim. Dolabını açıp üç adet ipek külotunu aldım. Çıt çıkarmadan aşağı inip arka bahçeye çıktım. Çamaşır ipimiz ara sokağın tel örgüsüne paraleldi. Ay ışığında külotları ipe astım; biri siyah, biri beyaz, biri de pembeydi. Hafif bir rüzgar onları dayanılmaz bir biçimde havalandırıyordu. Sonra hızla odama dönüp ışıkları söndürdüm ve pencerenin önüne oturup beklemeye başladım. Kurduğum tuzağın anlamsız ve çılgınca olduğunu idrak etmek on dakikamı aldı. Silahım dolu değildi bir kere, ayrıca ünlü hırsızı vurmak gibi bir isteğim de yoktu. Kaldı ki gelse bile külotları alıp koşmaya başlayacaktı ve son yapmak isteyeceğim şey, onun peşine takılıp yakalamaya çalışmaktı.

Pür dikkat sigara içip gecenin içinden gelen sesleri dinliyordum. Yaz sonuydu, sıcaktı. Penceremin ötesinde bir karaağaç kendini iyice açmış, ay ışığında parıldıyordu. Yapraklarını dökmeye başlamıştı bile. Ağaçlarla kaplı sessiz bir sokakta yaşıyorduk. Ayak seslerini iki blok öteden duyabilirdiniz, mahalle sakinleri kasabanın merkezine hep arabayla gittikleri için nadiren duyulurdu zaten.

Ama ayak sesleri duydum. Hayli yakından geliyordu, bahçemizden, kuru yapraklan hışırdatarak. Sesler ön bahçeden başladı ve evin yan tarafına doğru ilerlerdi. Pencerenin sinekliğini söküp dışarı baktım. Ne bir hareket ne de bir ses. Sinekliği yerine takıp arkama yaslandım. Ayak sesleri duydum yine. Bu kez ışığı açtım, sinekliği tekrar söküp, "Kim var orada?" diye seslendim. Yanıt gelmedi. Işığı söndürdüm.

O anda yapraklar hışırdadı, ayak sesleri evin yan kapısına doğru yaklaştı. Artık emindim, bahçemizde biri vardı, bir serseri, bir hırsız. Haneye tecavüz söz konusuydu. Eyleme geçmenin zamanı gelmişti. Silahımı aldım. Saldırganın cüretli ayak sesleri geliyordu bahçeden.

Kaygılı ve öfkeli bir biçimde elimde silahla kalakaldım, mermiler alt katta süpürge dolabındaki ipek çorapların arasındaydı. Karıma lanet okuyup ayaklarımın ucuna basarak merdivenden aşağı indim. Cephaneye ihtiyacım vardı. Ay salonu aydınlattığı için merdivenin dibinde yere yattım çünkü perdeler aralıktı, dışarıdan görülebilirdim.

Karnımın üzerinde sürünerek yemek odasından mutfağa geçtim. Yüreğim döşemenin üzerinde gümbür gümbür atıyordu, elimdeki silah terden yapış yapış olmuştu, üzerimdeki flannel rob beni boğuyordu. Yaprak hışırtısından hırsızın mutfakla yemek odasının arasındaki yan kapıda olduğunu anladım. Külot hırsızı filan değildi bu, soyguncuydu düpedüz.

Santim santim süründüm mutfak döşemesinde. Hırsız arka balkonun kapısına varmıştı. Kolumu kaldırıp kilidi açtım. Keskin bir klik sesi çıktı. O anda dışarıdan gelen ses kesildi. Ter boşandı vücudumdan. Yüzüstü öylece kaldım yerde, soluk soluğa. Süpürge dolabıyla aramda yirmi yıldırıcı adım kalmıştı. Yan kapıdan sesler geldi yine, kapı tokmağı çevrildi gibi geldi bana. Süpürge dolabına doğru süründüm. İki elimle çorap torbasını çekip çengelden kopardım.

Yüreğim ağzımda elimi çorap torbasına soktum, karıma ve bütün kadınlara lanet okuyarak el yordamıyla mermi kutusunu aradım.

Sonunda buldum ve silahı doldurdum. Korkum geçmişti artık. Dolu silahla ayağa kalkıp mutfaktan yan kapıya yürüdüm. Silahın horozunu kaldırdım. Durum denetimim altındaydı. Sonuçlarının far- kındaydım. Hiçbir jüri beni suçlu bulamazdı.

Ani bir hareketle kapıyı açtım.

"Kıpırdama," dedim.

Kıpırdadı. Heinrich, komşumuz Richardson'ın uzun ve kahverengi Alman bodur köpeği. Heinrich kesik kesik havladıktan sonra ok gibi fırlayıp çalıların altına gizlendi.

Kapının basamaklarına oturdum. Tükenmiştim, ter içindeydim, yüzüme ve robuma yerlerde sürünmenin sonucunda toz ve kir bulaşmıştı. Kollarımdan ve dizlerimden ipek çoraplar sarkıyordu. Korkunç bir gece olmuştu, karım ne kadar az şey öğrenirse o kadar iyiydi. Silahı boşalttım,

mermileri çorap torbasına yerleştirdim, yerdeki teri sildim, ortalığı toparlayıp duş yaptım.

Çamaşır ipindeki külotları hatırladım sonra. Onları yerine koymalıydım. Kendimden iğrenerek bir kez daha aşağı inip arka bahçeye çıktım. Külotları toplarken bir ses duydum arkamda.

"Tanrı aşkına."

Richardson. Demir yollarında mühendis olarak çalışıyordu, olmayacak saatlerde işe giderdi. Garajının kapısını açıyordu.

"Selam, komşu," dedim.

Ama eve dönerken çok kötü bir his vardı içimde, çünkü Richardson'ın garajın kapısında durmuş beni seyrederken polisin aradığı kaçığı aklından geçirdiğinden emindim.

Bir hafta boyunca Richardson'dan kaçtım. Bahçe delisiydi, bütün boş zamanını bahçede geçirirdi. Ne zaman biraz egzersiz yapma isteği duysam pencereye gidip dışarı bakıyor ve Richardson'ı bahçesinde güllerini budarken ya da gübre taşırken görüyordum. Evde hapis kalmak sinirlerimi iyice bozup fosur fosur sigara içmeme neden oldu.

Şurası kesindi: Richardson karısına olanlardan söz etmemişti. Etmiş olsaydı karımdan öğrenirdim, çünkü Bayan Richardson ile karım zamanlarının büyük bölümünü çitin üzerinden sohbet ederek geçiliyorlardı. Neden karısına anlatmamıştı Richardson? Sessizliği hayra alamet değildi. Polise söz etmiş miydi? İşyerindeki arkadaşlarına söz etmiş miydi? Richardson bana karşı her zaman biraz mesafeli davranmıştı. Seçimle ilgili olarak tartıştığımızı hatırladım birden. Richardson komünist fikirlere rağbet etmediğini söylemişti bana. Külot olayını FBI'a ihbar etmiş olabilir miydi? Her şey mümkündü dikişleri sökülmekte olan bu dünyada.

Adamla yüzleşmeye karar verdim. Dalya tarhında toprağı çapalıyordu. Çöp kutusunu boşaltma bahanesiyle çöp yakma aygıtına doğru yürüdüm. Richardson başını kaldırıp çamurlu eldivenini salladı.

"Çoktandır görünmüyorsun?" dedi.

"Çalışıyorum."

"Geceleri de mi çalışıyorsun?"

"Bazen."

"Sessiz ve güzel olur geceleri," dedi. "Ortalıkta kimse olmaz."

Artık emindim. Richardson bir şeylerden kuşkulanıyordu. Durumun savunulacak yanı kalmamıştı. Ortalık yatışıncaya kadar kasabayı terk

etmekten başka çare yoktu.

Menajerimin bir telefonu işimi kolaylaştırdı. Paramount'da bana göre bir iş vardı. Senaryoyu bana postalıyordu. İşi kabul ettiğimi, senaryoyu okumadan sevdiğimi söyledim. On haftalık bir garanti söz konusuydu. Pazartesi sabahı işte olmaya söz verdim.

"Beni bu perili evde yalnız bırakacaksın, öyle mi?" dedi karım.

Dumura uğradım.

"Bu saçmalığı ardında bıraktığını sanıyordum."

"Bu evde yalnız kalmam söz konusu bile değil."

Karı koca arasındaki kısa süreli ayrılıkların sağlıklı etkisini vurgulamaya çalıştım -geçmişi gözden geçirme, geleceğe yönelik kararlar alma fırsatı. Ayrıca, Hollywood'da iki kişinin gereksiz masrafı belimizi bükecekti.

"Bu evde bir başıma kalmayacağım."

O evin bize ait olduğunu, topraktaki kökümüz olduğunu hatırlattım ona. Canımızdan çok sevdiğimiz bahçemiz, güllerimiz, ağaçlarımız -kocası yemek bulmak için ormana gittiğinde onlarla ilgilenmek eşinin sorumluğuydu.

"Hollywood'a bensiz gidemezsin."

Emlak şirketlerinden birini arayıp evi kısa süreli olarak kiralamak istediğimizi bildirdi. Ertesi sabah Bay ve Bayan Aidlin aradı bizi. Berkeley'liydiler. Bay Aidlin o sıralar Marysville'e yeni bir otoyol inşa etmekte olan Karayolları Departmanı'nda mühendis olarak çalışıyordu. Aidlin'1er aylardan beridir otellerde ve motellerde kalmışlardı. Ölüyorlardı iyi bir ev için.

Eğreltiotu desenli salonumuzda durdular ve Bayan Aidlin'in iri ve hüzünlü gözleri arzuyla doldu kocasının kolunu sıkarken. Evi her koşulda tutmaya hazırdılar, bir haftalığına ya da bir yıllığına.

"Ama evi henüz görmediniz," dedi karım. "Önce dolaşmak istemez misiniz?"

Bayan Aidlin bir adım daha atmayı reddetti. Bütünüyle tatmin olmuştu. Bay Aidlin'i üst kata çıkardım. Ellisine yaklaşmış uzun boylu, kır saçlı bir adamdı. Ön yatak odasına bir göz attı. Başını banyodan içeri sokup salladı. Sonra holün sonundaki bana ait olan yatak odasına girdi. Şarap rengi halının ortasında durdu ve çekingenliği kayboldu.

"Oh be," dedi. "Kendime ait bir oda."

Pencerenin yanındaki okuma koltuğuna oturdu, gömleğinin yaka düğmesini çözüp bacaklarını açtı.

"Oh be," dedi yine. "Oh be. Oh be."

Birer bardak viski içip aşağıya indik. Bayan Aidlin ile karım mutfakta çay içiyorlardı. Canayakın insanlardı Aidlin'ler, samimi. Evi kiralamak için bu kadar istekli olmaları şanstı bizim için. On hafta sonra evi boşaltmayı taahhüt ettiler. Onları arabalarına geçirdik, el sıkıştık. Cumartesi gecesi bizi otobüs terminaline bıraktılar. Bay Aidlin'e evin anahtarlarını verip ona viskiyi bitirebileceğim söyledim. Biz Los Angeles trenine bindik, onlar eve döndü.

Roseville Tribune gazetesi Los Angeles'da kaldığımız otele postalanıyordu ve ben her sayısını dikkatle gözden geçiriyordum. Aradığım haberi sekiz hafta sonra *Tribune*'ün ön sayfasında gördüm; külot hırsızı yakalanmıştı. Roseville polisi aradıkları adamı halk kütüphanesinin yakınındaki demiryolu köprüsünün altında kıstırmıştı. Yuvarlanmış battaniyesinin içinde otuz adet kadın külotu bulunmuştu. Hemen mahkemeye çıkarılmış, bir hafta hapis cezasına çarptırıldıktan sonra kasabadan uzaklaştırılmıştı.

Birkaç gün sonra *Tribune* de Bay Aidlin'in ölüm ilanına rastladım. Uykusunda kalp krizi geçirmişti. Aidlinlerle o güne kadar iletişim kurmamıştık, Bay Aidlin'in ölüm haberiyle şoke olmuştuk. Karım Bayan Aidlin'e bir taziye kartı yolladı ve Bayan Aidlin evi kapatıp Berkeley'e, ailesinin yanına dönmek istediğini bildiren bir cevap yazdı.

Konuyu açmamaya özen gösteriyorduk ama basit aritmetikten kaçış yoktu. Bay Aidlin evimizden doğru morga giden üçüncü şahıstı. Evi görmeye geldiklerinde yatak odamdaki halini hatırladım, bacaklarım açıp odayı memnuniyetle gözden geçirişini. Uykusunda öldüğüne göre benim yatak odamda ölmüştü, yatağımda. Bay Aidlin için üzülmüştüm, ama yatağımda ölmüş olmasından hiç hoşnut değildim.

Bayan Aidlin evi terk edeceğine göre birinin evle ilgilenmesi gerekiyordu. Karımın annesi hastaydı ve kardeşim kasaba dışındaydı. Geriye ihtiyar kalıyordu. Ama bodrumda yüz galondan fazla şarap vardı hâlâ.

"Ben giderim," dedi karım.

O öğleden sonra uçağa bindi. Bir hafta sonra stüdyoyla sözleşmem sona erince ben de Roseville'e döndüm. Bavulumu yatak odama taşıdık, karım

yatağa oturup bana rapor verdi. Bayan Aidlin'le zavallı kadın Berkeley'e dönmeden önce birkaç dakika konuşma fırsatı bulmuştu. Aidlin o güne kadar hiç hasta olmamıştı karısının söylediğine göre. O sabah çalar saatinin zili çalmaya devam edince Bayan Aidlin onu orada, kucağında kitapla bulmuştu.

Geliyordu. Biliyordum geldiğini ve o gece yatağımda yatarken bazı şeyler gerçekleşmeye başladı. Alt katta ayak sesleri duydum. Tavan arasında birinin süründüğünü duydum. Ölü bir adamın yatağında yatıyordum, şiltede bir zamanlar onun bedenini taşıyan kıvrımı hissettim ve onun dünyada son gördüğü şey olan tavana baktım. Şilteyi ters çevirdim. Yastığı yatağın ayak tarafına koyup ters yattım. İşe yaramadı.

Koltukta uyumayı denedim ama kuruntu yakama yapışmıştı bir kere. Aidlin'in o koltukta oturuşu geldi aklıma, bu kez kalkıp şilteyi yere serdim. Aidlin bu odada ölmüştü, Edward Coffin de bu odada ölmüştü ve ben de bu odada ölebilirdim. Bir hafta savaştım, ama durum giderek daha kötü bir hal aldı. Sonunda, Edward Coffin'i ve Aidlin'i pencerenin önündeki karaağaçta otururken gördüğümde, tahammülümün tükendiğinden emin oldum.

Birkaç battaniye kapıp çalışma odamdaki kanepeye yattım. Bütün kuruntular anında kayboldu, iyi bir uyku çektim. Uyandığımda kendimi diri ve çalışmaya hazır hissettim. Kahvaltıda karıma yatak odamı değiştirdiğimi söyledim. Bundan böyle çalışma odamda uyuyacaktım.

"Yukarıda uyuyamıyorum. Aidlin'i düşünüp duruyorum."

"Ama Bay Aidlin üst katta ölmedi ki," dedi karım. "Çalışma odandaki kanepede öldü."

Evi satıp Los Angeles'a döndük.

MAMA'NIN DUŞU

Mama Andrilli mutfakta oturmuş öğle yemeğini hazırlıyordu. Güney pencerelerinden Sacramento Vadisi'nin sıcak ve beyaz güneşi doluyordu odaya -üzerinde Papa'nın kedileri Philomina ve Constanza'nın uyukladığı kırmızı muşamba kaplı döşemeye çağlayan gibi dökülüyordu ışık. Kedilerin ikisi de erkekti, ama Papa kedilerde tek bir cinsiyet tanıyordu.

Bir saatten daha kısa bir süre içinde evde olacaktı. Papa şimdi yetmişindeydi ve her zamankinden daha kötüydü. Gözlerindeki zayıflamayı hesaba katmazsan tuğlayı ve taşı hâlâ genç bir taşçıya taş çıkartacak kadar hızlı döşüyordu. Ama yıllar -o ne kadar şiddetle karşı çıksa da- yapacağını yapmış ve Mama huzurlu bir yaşlılık umudunu tamamen yitirmişti.

Yetmiş yaşına gelmiş bir adamın artık durulması beklenir. Ama nerede; son on yıl, oğulları evlenip evi terk ettikten sonra, cehennem gibi geçmişti. Bundan sonra da uslanıp yumuşayacağı yoktu Papa'nın. Son nefesine kadar öfkelenerek, bağırıp çağırarak sürdürecekti yaşamını. Mama hep yanında, sonuna kadar sabırlı. Kırk yıl geçirmişti böyle Mama, şimdi altmış sekiz yaşına gelmiş, saçı bembeyaz olmuştu ve bazen kurumuş ellerine dayanılmaz ağrılar giriyordu.

Papa'nın bıyıkları kızıldı hâlâ. şakakları biraz kırlaşmıştı sadece. Tanrı'ya canını alıp onu bu cefa vadisinden kurtarması için yakarırken hâlâ güçlü yumruklarla dövüyordu bağrını. Yıllar önce, genç ve güçlüyken, çocukları büyüdüğünde gürültücü kocasını terk edeceğini düşünerek biraz huzur bulurdu Mama. Gizlediği küçük bir mücevherdi bu düşünce onun için.

Yitirmişti ama, yanlışlıkla geçmişin çay demliklerinden birine yerleştirmiş ve nereye koyduğunu unutmuştu Mama.

Masanın üzerinde bir çanak dolmalık biber duruyordu, yeşil ve dolgun.

Mama onları kızartılmak üzere dilimlerken gece gördüğü düşü düşünürken buldu kendini yine. Papa iyi uyuyamamıştı, böbreklerinden rahatsızdı, beş-altı kez yataktan kalkması gerekmişti. Mama'nın suçuydu tabii ki.

Beslenme düzeni yeterince biber içermiyordu. Papa beslenme konusunda eski İtalyan eğilimlerine sahip ilkel bir tıp adamı gibiydi. Beyin için balık, dişler için peynir, kan dolaşımı için patlıcan, bağırsaklar için fasulye, kas güçlendirmek için ekmek, sinirler için hindiba, saflık için sarımsak, güç için zeytinyağı ve böbrekler için biber. Bunlar yoksa çok yaşamazdı insan.

Bir haftadır biber biber diye Mama'nın başının etini yemiş, ama Mama yine de pişirmemişti. Olacağı buydu tabii ki. Tekrar yatağa dönüp yorgun bedenini Mama'nın yanına bıraktığında böbrekleri hastalansın diye biberden mahrum ederek onu mahvetmeye çalışmakla suçlamıştı karısını. Amcasının oğlu Rocco otuz beş yaşında hayata böbrek yetmezliğinden veda etmiş, bu yüzden Kaliforniya'nın en iyi kırmızı şarap üreticisinin kariyeri sona ermişti.

Düş bu konuşmadan sonra gelmişti, kocasının dırdırıyla yüzeysel ve bölünmüş uykunun sonucunda. Düşte Mama kendini son sürat giden bir araba yaklaşırken karayolunun kenarında çırılçıplak görmüştü. En büyük oğlu Nick vardı arabanın direksiyonunda. Yanında da karısı Hild oturuyordu. Büyük bir dantel parçasıyla burnunu sümkürürken bir yandan da isterik bir biçimde gülüyordu. Çıplaklığına ve utancına rağmen Mama dehşet içinde dantel parçasının papaza ayinde yardım eden çocuğun cüppesinin bir parçası olduğunu fark etti. Hild dantel parçasını hızla giden arabanın penceresinden fırlattı, Nick deli gibi klaksona bastı ve dantel parçası Mama'ya doğru uçmaya başladı. O anda araba Nick'in "Mama, Mama," hay- kırışlarıyla birlikte bir kayadan aşağı uçtu.

Mama korku içinde ve birden çıplaklığının farkına vararak koşmaya başladı, dantel parçası apış arasını örtüyordu, ama kıçı ay ışığında pırıl pırıl parlıyordu. Bir süre sonra bir adamın gömülmek üzere olduğu bir kabristanda buldu kendini. Mezara indirilen tabutta oğlu Nick'i gördü. Tabut açıktı, ama Nick ölü değildi. Daktilosunun başında diz çökmüştü, parmakları sarı Western Union kâğıdına bir not yazmakla meşguldü. Şöyle diyordu not: Son ayini çok gördüler bana. Mama "Rahip! Rahip!" diye

bağırmaya başlayınca mezarın başındakiler dönüp ayıplar gibi baktılar ona. Bir kez daha çıplaklığının farkına varıp utanç içinde koşmaya başladı, kıçı ay ışığında pırıl pırıl. Böyle bitmişti düş.

Mama son biberi de doğrayıp düşü yorumlamaya çalıştı. Yalnız bir kadındı ve düşleri onu büyülüyordu. Kilise yasakladığı için düşlere inanmıyor, ama yine de onları yorumlamadan edemiyordu.

Nick'in daktilo başında olmasını anlıyordu, çünkü oğlu yazardı. Dantel parçası Nick'in çocukluğunu simgeliyordu, papaz yardımcılığı yaptığı günleri. Gelinin burnunu iğrenç ve günahkâr bir biçimde dantel parçasına sümkürmesi Nick'in Protestan bir kızla yaptığı evliliği simgeliyordu. Cenazeye gelince, Mama bunu yorumlamaya cesaret edemezdi. Nick'in Los Angeles'ta öldüğünün habercisi olabilirdi, düşlerinin daha önce annesinin, babasının, abisi Gino'nun ve kız kardeşi Cathy'nin ölümünü haber verdiği gibi. Telgraf kötü haber demekti tabii ki. Mama'nın her zaman ödü kopardı telgraftan. Ama düşün en kafa karıştırıcı tarafı onun çıplaklığıydı. Son on yılda Mama düşlerinde kendini sık sık bayırlarda çıplak yürürken görüyor, buna hiçbir anlam veremiyordu. Önceleri soğuk algınlığına işaret ettiğini sanmıştı. Aspirin alarak ve sıkı giyinerek kendini güçlendirmişti, ama hiç grip olmayınca kafası daha da karışmıştı.

Biberler doğranmıştı, kızartılmaya hazırdı. Mama, Cathy'nin tenceresini gazlı ocağın üzerine koyup ocağı yaktı. Cathy'nin tenceresi tencere değildi aslında, Cathy'ye de ait değildi ayrıca. Mama'nın kız kardeşi Cathy'nin ona kırk yıl önce düğün hediyesi olarak verdiği uzun saplı bir tavaydı ve o güne dek varlığını Cathy'nin tenceresi olarak sürdürmüştü. Mama'nın küçük evi bu şekilde tanımlanmış eşyalarla doluydu. Çünkü Mama Andrilli'nin fedakârlıklarla dolu hayatı ondan sahip olma duygusunu alıp götürmüştü. Onun etrafında yaşayan biri bir süre sonra evdeki her şeyin ödünç alınmış olduğu hissine kapılırdı.

Oysa evdeki her şey ona aitti ve çoğu oğullarının, ağabeylerinin, kız kardeşlerinin hediyeleriydi. Koşulsuz ona ait olan şeylerdi hepsi, ama Mama Andrilli sahip olma duygusunu çoktan yitirmişti. Bu yüzden üç odalı barakada Nick'in radyosu, Stella'nın çarşaflan, Mike'ın havluları, Ralph'ın abajuru, Rosie'nin demliği, Tony'nin elbisesi, Bettina'nın ayakkabıları ve Vito'nun bornozu vardı. Ayrıca Mike'ın bavulu, Nettie'nin masa örtüsü, Joe'nun tabakları ve Angelo'nun halıları. Papa'ya ait hiçbir şeyin bulunmayışı da dikkate değerdi, tabii ki Papa'nın kahvaltısı, Papa'nın

çamaşırı, Papa'nın yahnisi hariç. Ama bunlar insanın sahip olabileceği şeyler değildi. Mama'nın hazırlamak zorunda olduğu şeylerdi.

Şimdi de, Papa'nın biberleri. Tam istediği gibi kızartılmaları gerekiyordu. Mama her ne kadar Napoli tarzında mükemmel yemek pişirse de Papa onun tekniğini kendi Abruzzi damak tadına uyacak biçimde değiştirmişti. Aradaki fark miktarla ilgiliydi. Mama tek bir diş sarımsak kullanırken, Papa iki diş koymasını isterdi. İki diş sarımsağı doğrayıp küçük parçacıkları Cathy'nin tenceresindeki kızgın zeytinyağına döktü. Sonra büyük bir dikkatle fesleğen ve biberiye kattı zeytinyağına. Kırk yıl sonra bile Papa onu güçten düşürecek bir şeyler karıştırır kaygısıyla karısının yemeğini karanlık bir kuşkuyla tadardı.

Öfkeli bir hışırtı yükseldi biberleri zeytinyağına döktüğünde. Yüzünü elleriyle korurken kedilerin yerden fırladıklarını gördü, yılan gibi tıslayıp kamburlarını çıkardılar. Philomena ve Constanza, Mama'nın kulaklarının pek iyi işitmediğini bildikleri için ön kapıda biri olduğunda bu saldırgan pozu takınırlardı.

Western Union'un adamıydı gelen. Azrail gelmişti sanki, Mama Andrilli kireç gibi bir yüzle ona bakarken adam, "Bayan Andrilli için telgraf," dedi.

Tel kapıyı açıp sarı zarfı Mama'ya uzattı, ama Mama almayı reddetti, ailede ölümle özdeşleşmiş o pusulayı almak için kolu uzanmıyordu bir türlü. Kolu geçmişte aldığı telgrafların anısıyla felç olmuştu sanki. Ürkmüş kediler bacaklarına sürtünüp ön balkondaki adama duydukları nefreti tıslayarak ifade ederken, Mama pörtlek gözlerle öylece bakakaldı. Sonunda adam zarfı eline tutuşturdu ve Mama istemeye istemeye aldı.

Adamın şapkasının içinde birkaç telgraf daha vardı. Adam hızla uzaklaşırken Mama, Nick gibi kaç kişinin daha birden Tanrı'nın rahmetine kavuştuğunu düşündü. Nick! Nickola'sı, ilk oğlu. Artık biliyordu bir gece önce gördüğü düşün anlamını. Oğlu ölmüştü. Güçlükle mutfak masasına yürüdü, oturup ağlamaya başladı, sadece ölümün uyandırabileceği derin ağıt iniltileri. Buruşturulmuş telgraf yere düştü ve kediler yerinden fırlayıp kâğıt parçasıyla oynamaya başladılar.

Yarım saat sonra Papa Andrilli bahçeye girdi ve kapıya yürürken yanık biber kokusunu aldı. Başında buruşuk bir şapka, üzerinde bej bir gömlek ve pantolon vardı. Baştan aşağı harca bulanmıştı çünkü az önce öğlene kadar tuğla döşediği iskeleden inmişti. Burun delikleri açılıp kapandı yanık biber

kokusu alınca. Öğle yemeğinin yandığını anlayınca bahçe kapısını çarpıp hışımla verandanın basamaklarını çıktı.

Kara bir duman kaplamıştı mutfağı. Karısı boğucu dumanın farkında bile değildi, masaya oturmuş ağlıyordu. Hızla ocağa gidip ateşi kapattı. Biberler kapkara olmuş ve büzülmüşlerdi, ama Mama Andrilli'nin trajik yüzü Papa'nın bütün öfkesini bir anda alıp götürdü.

"Ne oldu?" diye sordu.

Mama Andrilli'nin çenesi titredi ve gözlerinden boşalan gözyaşı seli Papa'yı korkuttu. Kendini sakin olmaya zorlayıp karısının karşısındaki iskemleye otururken onun da gözleri sulanmaya başladı. Ağır dumanın içinde oturdular, Papa kalın ve yıpranmış parmaklarım birbirine geçirip kötü haberi bekledi.

"Ne oldu, *mia moglial"* diye sordu yine. "Anlat kocana."

"Nicola'mız."

Hayra alamet değildi. Bela söz konusu olduğunda Niocala'ydı hep, yoksa sadece Nick.

"Ne yaptı yine?"

"Telgraf. Öldü."

Papa telgrafı aradı, duyduklarından sonra gözlerinden yaşlar boşaldığı için önünü doğru dürüst göremiyordu. Kedilerin kovaladığı buruşuk telgraf kaygan döşemenin üzerinde sağa sola sıçrıyordu. Papa telgrafı almak için ayağa kalkmaya davrandı, ama yüreği okumayı kaldıramayacaktı. Ruhundaki acıyla uyuşmuş öylece oturdu karısının karşısında. Sonra karısı bir kez daha hıçkırıklara boğuldu ve Papa güçlü olma kararlılığıyla çenesini öne çıkardı.

Odadaki dumanın dışarı çıkmasını sağlamak için pencereyi açıp kendine ağlamanın kadınlara özgü olduğunu söylerken bile dayanılmaz bir ağrı hissediyordu göğsünde. Kediler üzerine sıçrayıp birbirlerine hırlarken telgraf bir dehşet parçası gibi kayıyordu yerde. Mama Andrilli yüzünü kollarına gizlemiş sarsıla sarsıla ağlıyordu. Papa Andrilli karısını yatıştırmak için bir şeyler yapmak istedi, ama duygusallık ve şefkat yabancıydı ona.

Yetersizliğinin utancıyla buzdolabını açıp bir sürahi kırmızı şarap aldı. Hızla içti, umutsuzca, soğuk şarap gırtlağında şok etkisi yaparken oğlunun yüzünü hatırladı, ellerini ve ayaklarını. Yoktu Nick gibisi, ilk ve en çok sevdiği evladı erken yaşta göçüp gitmişti. Dahi bir yanı da vardı öykü

yazarı Nick'in; bütün o kitaplar, çılgınca fikirler, parayı har vurup harman savurması. Papa Andrilli'nin oğlunun kitaplarındaki fikirleri, kendi ailesi ve dostları hakkında yazdıklarını onaylamadığı zamanlar olmuştu gerçi. Nick'in kitapla- undan birinin teması onu fena halde kızdırmıştı örneğin; İtalyan bir laş ustasının karısına sadakatsizliğini çınlatıyordu kitap. Öykü büyük ölçüde gerçeklere dayanmasına rağmen kitabı ortadan ikiye yır tıp yakmış, hatta oğluna dava açmayı bile düşünmüştü. Ama geçmişte kalmıştı bütün bunlar; her şey affedilmişti artık, affedilmiş ve unutulmuş. İyi ya da kötü, herkese nasip olmazdı oğlunun yazdığı kitapların kahramanı olmak.

Ama Nick'in ölümü İtalo Andrilli'nin son günlerinde gerçekleştirmeyi düşündüğü heyecan verici emellerinden birini de alıp götürmüştü beraberinde. Papa o emelini hatırlayarak oturma odasındaki çalışma masasına gidip inşaat projelerini çıkardı. Rulo halindeki kâğıtlara kurşunkalemle çizmişti projeyi. Şarap şişesini masaya koyup kâğıtları açtı. Nick ve karısı için tasarladığı evin projesi çıktı ortaya. Haftalardır, zaman buldukça, oğlu Sacramento'ya tekrar geldiğinde göstermeyi umarak çalışmıştı o proje üzerine.

Mutfaktan karısının yürek paralayıcı iniltileri yükselirken Papa da gözyaşlarını akıtarak projeyi inceldi. Bir yandan şaraba yumulurken utanç duymaksızın ağlıyordu Papa. Ama içinde zaman zaman yükselen öfke, elemini bastırıyordu. Büyük haksızlıktı Nick'in bu denli erken ölümü. Hiç kimse otuz yedi yaşında hayata veda etmemeliydi, kötü biri bile, kaldı ki Nick iyi bir adamdı. İki yumruğunu havaya kaldırıp Tanrı'sına haykırdı, bu korkunç trajedi için bir açıklama talep etti. Harç lekeli parmaklarıyla projeyi tuttuğu gibi çaresiz hıçkırıklarla paramparça etti.

Ara sokaktan bir kamyonetin takırtısı ve homurtusu duyuldu. Sacramento'da böyle bir şamata koparan tek bir kamyonet vardı; oğlu Tony'nin kamyoneti.

Nick'ten iki yaş küçük olan Tony kızıl saçlarıyla uyumlu bir öfkeye sahipti. O da tuğlacıydı, babasının yanında yetişmişti. Birlikte çalışıyorlardı, en küçük meselelerde bile fikir birliğine varılamayan bir ortaklık söz konusuydu. Nick ve Vito'dan farklı olarak Tony tartışmalarda Papa'ya kafa tutar, sık sık havada yumruklar uçuşurdu. Yetmiş yaşına rağmen Papa her ne kadar kendini korumak için bir sopaya ya da küreğe başvursa da, yarı yaşındaki oğluyla kapışmaktan çekinmezdi.

Tony on yedi yaşındayken evlenmiş, kısa bir süre sonra da boşanmıştı. Kadınlarına güvenemeyen, son derece kıskanç bir adamdı ve şimdi dördüncü karısıyla yaşıyordu. Deli gibi çalışır, yaptığı işten bir türlü tatmin olmazdı. Sürekli para ihtiyacı içindeydi çünkü çabukluk ve sahtekârlığın başarının ölçüleri sayıldığı bir meslekte umutsuz bir saygınlık kavramına sahipti.

Tony annesinin yemeklerine yakın olmayı sevdiği için karısıyla birlikte yakında bir otelde yaşıyordu. Çocukluğundan beri alışık olduğu İtalyan mutfağı günde en az bir kere annesini ziyaret etmesini gerektiriyordu, ama

Mama Andrilli ne zaman geleceğini asla bilmezdi, sorduğunda da Tony öfkeden deliye dönerdi.

Tony mutfak kapısına yaklaştığında Mama o denli yürek paralayıcı bir çığlıkla ayağa kalktı ki Tony kalakaldı. Mama kendini Tony'ye doğru fırlattı, saçının örgüleri çözülmüş, yüzü ağlamaktan şiş. Ellerini ensesine dolayıp bütün gücüyle sarıldı Tony'ye. Acılı ağzıyla önce boynunu, sonra Tony isterinin nedenini anlamak için onu uzaklaştırmaya çalışırken ellerini öpücüklere boğdu. Tony en- sesindeki ellerini çözebilmek için bağırıp onu var gücüyle itmek zorunda kaldı.

"Ne oldu?" diye bağırdı. Sonra yanık biber kokusunu aldı ve odadaki dumanı fark etti. "Tanrı aşkına, neler oluyor burada?"

Mama sakinleşti birden, Tony'nin kollarına yığıldı ve Tony onu iskemleye taşıdı. Yüzüne üfleyip elleriyle deli gibi yelpazeledi. Mama'nın gözleri kapalıydı, çenesi göğsüne inmişti.

"Anne," diye yalvardı Tony. "Anne, lütfen."

Mama gözlerini açtı ve Papa sendeleyerek oturma odasına girince tekrar ağlamaya başladı. Papa kan çanağına dönmüş gözlerle oturma odasının kapısına yaslandı, elindeki şarap sürahisi boşalmıştı neredeyse.

"Demek böyle," dedi Tony. Hızla Papa'nın üzerine yürüdü, yakasına yapışıp onu sarsmaya başladı. "Ne yaptın anneme?" dedi. "Ayyaş herif, pis ihtiyar!"

Bu yaraladı Papa'yı. Gözlerini kapatıp usulca ağlamaya başladı. Tony bıraktı onu. Şaşkınlıkla bir annesine bir babasına baktı. Sonunda başparmağını ısırdı ve kendi kafasını sert bir biçimde yumruklamaya başladı, sonra çenesini, şakağını, yüzünün bir tarafını kızartan sert darbeler. Sonra sakinleşip Mama Andrilli'nin önünde dizlerinin üzerine yığıldı. Yavaşça dokundu annesine.

"Söyle, Mama. Ne oldu?"

Mama arkasına yaslandı, nefes nefeseydi, konuşamıyordu.

"Nick," dedi Papa araya girerek. "Kardeşin."

"Hasta mı?"

Mama masanın üzerine kapanıp ağlamaya başladı yine. Papa'nın dudakları titredi ama bir kelime daha edemedi. Tony annesinin sakinleşmesini bekledi. Mama kollarını göğsünde kavuşturdu, gözlerini cennete doğru kaldırıp dikkatli bir kararlılıkla konuştu.

"Dün gece bir düş gördüm," diye başladı. "Sevgili Nick'im tabutunun içindeydi, daktilosuyla birlikte... "

Tony ayağa fırladı, başparmağını ısırdı ve kendini yumruklamaya başladı yine. 132

"Düşler!" diye bağırdı. "Bana ne düşlerinden? Ne olduğunu bilmek istiyorum? Nick iyi mi? Hayatta mı, öldü mü, hapiste mi?"

Ama Mama devam etmeye kararlıydı. "Sonra telgraf geldi."

"Telgraf mı? Hangi telgraf?"

Etrafa bakındılar. Telgraf yoktu görünürde. Tony yere çömelip ocağın altına baktı. Kedilerden biri buruşuk kâğıt parçasıyla oynuyordu. Tony hayvanı kenara itip sarı kâğıt parçasını yerden aldı.

"Bu açılmamış bile," dedi.

"Açma, Tony," diye yalvardı Mama. "Ah, Tanrım, okuma onu!"

Tony zarfı açıp telgrafı yüksek sesle okudu. Şaşkınlık, öfke ve dehşet içinde.

Şöyle yazıyordu telgrafta: *Yarın geliyorum. Ravioli pişir. Sevgiler.*

Nick.

Bir an için sessizlik oldu. Sonra Mama uzun ve yırtıcı bir çığlık attı. Kediler bile kamburlarını çıkarıp tepki verdiler.

"Şükür sana, Allahım," diye bağırdı Mama. "Cennetten gelen bu mucize için sana şükürler olsun!"

Papa iç geçirdi ve yüzünde şükran dolu bir gülümseme belirdi. Tony'nin yüzünde olup bitenlerden duyduğu tiksinti okunuyordu ama. Tükenmiş vaziyette kendini iskemleye bırakıp kızıl saçlarını yolmaya başladı. Mama'nın ağlamaktan şişmiş yüzü sevinçle parlıyordu şimdi. Onu öyle görünce Tony midesinin bulandığına yorulacak bir ifadeyle başını çevirdi.

"Yiyecek bir şeyler hazırla bana," dedi.

Papa Andrilli sürahinin dibinde kalan şarabı dikti ve güneş ışığından kamaşan gözlerini kısarak telgrafı inceledi. Öfkesi dinerken yanaklarına ve burnuna kan yürüdü.

"Delinin teki," dedi telgrafı buruşturarak. "Zerre kadar beyin yok bunda."

"Ne var yine?" dedi Tony.

"Nick," dedi Papa telgrafı sallayarak. "Kitap yazıyor, telgraf çekiyor, insanların ödünü patlatıyor. Ne sanıyor kendini, ne gerek var telgraf çekmeye?"

"Neden çekmesin?"

Papa pencereye yürüyüp yeni verdiği meyveleri misket büyüklüğündeki incir ağacına baktı.

Günün sıcağında çabuk etkilemişti şarap onu. Hayretle başını salladı.

"Nedir bu dünyanın hali?" diye sordu incir ağacına. "Telgraflar, savaşlar, kıymanın kilosu seksen sent olmuş. Ben çocukken haftada bir liraya çalışırdım. Kimseden telgraf almazdım o zamanlar. Kimseye de telgraf çekmezdim. Haftada bir liraydı elime geçen para."

"Son seferinde günde bir liraydı," dedi Tony.

"Birer bardak şarap içelim," dedi Papa.

Ocağın yanındaki kapıyı açtı ve tavan arasından serin hava doldu odaya. Basamaklardan aşağı indi ve Tony fıçının musluğundan çağlayan şarabın sesini duydu. Papa elinde güneş ışığında parlayan şarap dolu sürahiyle geri göndü.

Baba oğul konuşmadan şarap içtiler. Mama, Cathy'nin tavasına yeniden biber koydu. Odaya sarımsak, biberiye ve zeytinyağı kokusu yayıldı. Papa buzdolabından büyük bir topak keçi peyniri çıkarıp çavdar ekmeğinden birkaç kalın dilim kesti. Oturdular ve Nick'i düşündüler hiç konuşmadan içerken.

ANNENİN GÜNAHLARI

Sofra hazırdı. Donna Martino, iri ve tehditkâr, masanın başına oturdu.

İskemle gıcırdadı ağırlığının altında. Rosa ile Stella annelerinin sağma oturmuşlardı, Bettina soluna. Papa Martino ait olduğu yerdeydi, masanın ucunda. Diğeri için de masada bir yer ayrılmıştı ama o hâlâ yukarıdaydı.

Üst kattan gelen topuklu sesleri Bettina'nın kıkırdamasına neden oldu.

"Kes sesini!" diye kükredi Donna Martino.

Papa titredi. Başını öne eğip el yordamıyla şarap bardağını aldı.

Karısının iri siyah gözlerindeki kara öfkeyi hissedebiliyordu. Çünkü Papa biliyordu Donna Martini'nin kafasında dönüp duran düşünceleri -onun yumuşaklığından nasıl nefret ettiğini, nezaketini nasıl hor gördüğünü, yukarıdakiyle işbirliği yaptığı için onu nasıl suçladığını - ah, o Carlotta, o hain ve kız evlatların en tuhafı.

Donna büzülmüş dudaklarıyla rostoyu önüne çekerken gözlerini Papa Martino'dan bir saniye bile ayırmadı. Dişlerini kenetleyip bıçağı ve biley taşını aldı. Vahşi bir şiddetle bıçağı biley taşına öyle bir sürttü ki kıvılcımlar uçuştu masada. Papa Martino ince ve hassas parmaklarını gırtlağına götürdü.

İşte, gerçekleşmişti sonunda. Donna Martino'nun uğursuz önsezisi doğru çıkmış, hayalperest babanın günahları kızlarından birini damgalamıştı.

Diğerleri, çok şükür, annelerinin hatalarından gerekli dersi çıkarmışlardı. Onlar Papa gibi sefil bir terziyle evlenmemişlerdi. Rosa, Denver'ın en iyi dişçilerinden biri olan Doktor Faustino'nun karısıydı. Stella'nın kocası dört mağaza sahibiydi. Bettina, aralarında en kurnazı,

gazetelerin bir gün eyalet valisi olmasına kesin gözüyle baktıkları Harvey Crane'le evliydi.

Kızlar ana evinde toplanmışlardı şimdi. Donna Martino toplanmalarını emretmiş, onlardan kocalarını getirmemelerini talep etmişti. Bu aile toplantısının yukarıdakiyle ilgili olduğuna dair bir kuşku olsa bile, Carlotta'nın boş iskemlesi o kuşkuyu yok ediyordu. Ve memnundular kızlar -Rosa, Stella ve Bettina- gözleri beklentiyle parıldıyordu.

O Carlotta! Çocukluğundan beri onlara ve annelerine karşı sessiz bir savaş sürdürmüş, düşünce biçimlerine, dostlarına ve emellerine karşı gizli bir düşmanlık beslemişti. Ama onlar annelerine itaat etmişlerdi. Donna Martino'nun iradesine karşı gelmemiş, onlar için saptadığı hedeflere ulaşmışlardı.

"Benim kaderimi aklınızdan çıkarmayın," demişti Donna Martino binlerce kez.

"Hatırlayın ve iyi bir evlilik yapın."

Doğru, hayat kolay olmamıştı Donna Martino için. Giovanni onu kandırmıştı bir anlamda. Bilseydi Sicilya'da kalır, hayatını anavatanında yaşardı. Ama Giovanni Martino otuz beş yıl önce Donna'yla nişanlanıp kendine ve müstakbel karısına yeni bir yuva kurmak için tek başına Amerika'ya gelmişti. Ah, o dürzü! Yakışıklıydı da, dişleri süt beyazı, düşünceleri bir düş kadar baştan çıkarıcı.

Beş yıl boyunca görmemişti onu. Beş yıl -haftada bir mektup, yılda elli iki mektup New York'taki nişanlısından. Kazandığı büyük paralardan, onun için hazırladığı muhteşem evden, Amerika'daki özgürlükten ve mutluluktan söz eden bu adam bir kadının yüreğini fethetmek için her türlü yalanı söyleyebilecek bir korsandan farksızdı -bütün bu yalanları Donna Martino'nun hayal kırıklığına uğramış yüreğinin acısını dindirip adamın sahtekârlığını bir kez daha hatırlamak için zaman zaman çıkarıp tekrar okuduğu mektuplarda yazmıştı.

Donna Martino mütarekeden bir yıl sonra Amerika'ya gelebilmişti sonunda. Bütün alçakgönüllülüğüyle, fatihi Giovanni'nin ayaklarına kapanmaya hazır.

Mama mia! Alçak herif! Onu Mulberry Sokağı'nda bir pansiyon odasında sefil bir hayat sürerken bulmuştu. Bütün serveti iki bavula sığardı. Büyük tacir palavraları, bankadaki binlerce doları -kömür karası saçları beş yıl boyunca çalıştığı dikiş işlerinin yorgunluğuyla kırlaşmış, bulanık gözleri

yumuşak mavi denizin limon bahçelerini kucakladığı anavatanı Sicilya'yı simgeleyen nişanlısının görüntüsüne hasret.

Donna Martino kederini bastırıp her şeye rağmen evlenmişti onunla. Başka ne yapabilirdi ki? Giovanni endişe verici bir biçimde öksürüyor, her gece ateşi yükseliyordu. Beş yıl önceki genç Marco Polo'yu hatırlayınca bir anıyla evlendiğini fark ediyordu Donna Martino. Giovanni birkaç yüz dolar biriktirebilmişti ve doktor havadar bir yere taşınmalarını önerince Denver'a taşınmışlardı.

Neredeyse otuz yıl geçmişti üzerinden. Otuz yıl, dört kız evlat ve Giovanni. Çünkü Papa Martino erkekten çok çocuk sayılırdı bir şekilde. Dağ havası sağlığına kısa sürede iyi gelmekle birlikte New York'ta geçirdiği o zor yılların tahribatını üzerinden atamamıştı.

İyi bir terziydi Papa Giovanni. Terzi dükkânı biriktirdiği parayla satın almayı başardığı eski tuğla evden birkaç blok ötedeydi. Yıllarını hemşehrilerinin oluşturduğu devamlı müşterilerine elbise dikerek geçirmişti. Dükkânı yaşlı İtalyanların buluşma yeri haline gelmişti. Orada buluşup satranç ve bezik oynar, tarihin akışı hakkında tartışırlardı.

Ama Donna Martino olmasaydı Papa koca bir sıfır olurdu kuşkusuz. Donna Martino, Giovanni'nin terzi dükkânını belirli aralıklarla basar, süpürgeyi sallayarak işi olmayanları kapı dışarı ederdi. İşin bütün ayrıntılarını bilirdi, her top kumaşı ve iplik bobinini. Bazen işin zamanında bitirildiğinden emin olmak için iskemleye oturur, Papa'nın çalışmasını izleyerek tek bir dakika bile harcamasına izin vermezdi. Evet, evet, Donna Martino olmasaydı Papa işi çoktan batırmıştı.

Ama asil bir sevgiliydi Giovanni, müşfik ve yalnız, sürekli yitik Sicilya bahçelerinin arayışında; Donna'nın koynundaki kokulu dünyada bulurdu onları. Yalnız kaldıklarında ilk zamanların o tatlı dili ve zekâsıyla Donna'yla alay eder, onu bir kez daha Akdeniz güneşinin altında hatırladığı harikulade ve utangaç kıza çevirirdi.

Çocuklarına yabancıydı Papa Martini. Babalığı yüzüne gözüne bulaştıran biri olarak gençlerin sorunlarından habersizdi. Babalığı Tanrı'nın isteği olarak kabul ediyordu. Onun ötesinde ilgisi yoktu.

Donna Martino yapmıştı her şeyi -onları dünyaya getirmiş, vaftiz ettirmiş, hastalandıklarında onlara bakmış, okula göndermiş, cep harçlığı vermiş, çocukluğun ve ergenliğin gizemli sorunlarıyla ilgili tavsiyelerde

bulunmuştu. Sicilya kasabalarına benzemiyordu Amerika. Burada gelenekler farklı, dil yeni ve inatçıydı.

Çocuklarından üçünün evli olması bazen kafasını karıştırırdı ihtiyarın. Gözlerini kapar, ne zaman kadınlığa geçtiklerini düşünmeye çalışırdı. Süreç o denli hissedilmez olmuştu ki hiçbir aşamasını hatırlayamıyordu. Yine de teker teker ergenlik dönemlerinden geçmiş, evlenip başka evlere yerleşmişlerdi. Damatları hakkında hiçbir şey bilmiyor, bunu da umursamıyordu. Genellikle yemek saatlerinde meşe ağacından büyük yemek masasına oturduğunda fark ediyordu kızlarının yokluğunu. Her biri evden ayrıldığında Mama hüzünlü fakat ağlamamaya kararlı bir yüzle oturmuş, yine de yanaklarından süzülen yaşları kontrol edememişti. Sonra Papa kızlardan birinin daha gittiğini fark etmişti. Önce Stella, sonra Rosa, sonra Bettina, hepsi dört yıl içinde.

Sadece Carlotta kalmıştı. İhtiyarın gözde bir kızı varsa o da Carlotta'ydı. Donna Martino'nun otuz yıl önceki halini andırıyordu; uzun boylu, cesur, güzel ve Mama gibi çetin ceviz. Giovanni'nin uyuşukluğuna Donna Martini gibi Carlotta'nın da hiç sabrı yoktu, ama kendini daha iyi kontrol ederdi. Şarabı fazla kaçırdığında Mama ona bağırır, ama Carlotta önce onu öper sonra elinden şişeyi alırdı.

Donna şişmandı artık, romatizmadan mustaripti. Papa'nın terzi dükkânına kadar birkaç blok yolu yürüyemediği için Giovanni'nin hemşehrileri mekâna hakim olmuşlardı, aynı anda üç ayrı bezik oyunu oynanabiliyordu. Alışverişi artık Carlotta yapıyor, her gün dükkâna uğruyordu. Elinde süpürgeyle öfkesi burnunda bir cadı gibi dalmıyordu odaya. Yürüyüşten kızarmış yanaklarla geliyor, Giovanni'nin kafadarlarına gülümsüyordu. Angelo'ya takılıyordu. Pasquale'nin karısının sağlığını soruyordu. Dahası, paltosunu çıkarıp Papa'ya yardım ediyordu. Fazla bir şey gelmiyordu elinden ama Giovanni bayılıyordu kızının orada olmasına, Sicilya'da geçen çocukluğuna dair hikâyeler anlatıyordu ona. Bir süre sonra kafadarlar gidiyor ve Giovanni işine koyuluyordu.

Martino ailesinin içinde bulunduğu buhranın tohumları üç ay önce Giovanni'nin terzi dükkânında atılmıştı. Kamyon yüzünden iyi hatırlıyordu Papa olayı; büyük dizel bir kamyon, dükkânın önüne yanaştığında kükrüyordu motoru. O büyüklükte bir kamyona o küçük ve sessiz sokakta sık rastlanmazdı, bu yüzden duyulan heyecan bezik oyununu bile bozmuştu. Giovanni ve arkadaşları kırmızı canavarı incelemek için dışarı fırlamışlardı.

O canavarı kullanan ağırbaşlı genç adam çetin bir fiziksel sınavdan geçmiş biri gibi inmişti şoför mahallinden, deri eldivenlerini çıkarıp şakaklarını ovarken kesik kesik soluyarak. Kamyonu gözden geçirmeye başladığında son derece yorgun görünüyordu, etrafında ağır ağır dolandıktan sonra kocaman lastiklerinden birini tekmeledi. Kafadarlar sessizce izliyorlardı. O anda Carlotta geldi. Dükkân kapısının eşiğinde durup kuşkulu bir merakla adamı seyretti. Kamyonun bir arızası varsa bile genç adamın yüzünde buna dair bir ifade belirmemişti. Birden kamyonu gözden geçirmeyi bırakıp dükkâna doğru ilerledi. Sonra Carlotta'yı gördü.

"Sen terzi misin?" diye sordu.

"Sayılmam," dedi Carlotta gülümseyerek. "Ama babam terzi."

Giovanni dükkâna girdi.

"Bir beyefendi seni görmek istiyor, Papa."

"Adım Brancato," dedi genç adam. "Gino Brancato. Bir takım elbise diktirmek istiyorum."

Papa ellerini ovuşturdu. "Memnuniyetle, Sinyor."

Ama kolay değildi Brancato'yu memnun etmek. Bir saat boyunca kumaş toplarını işaret etmiş, aynanın karşısında deri ceketinin üzerine değişik kumaşlar denemişti. Giovanni'nin hizmet etmekten hoşlandığı müşteri tipi de değildi, ne dedikodu yapıyor ne de kendi hakkında bilgi veriyordu.

Şu basit bilgileri edinmek bir saatini almıştı Papa'nın; Denver'ın batı tarafında oturuyordu, annesi ölmüştü ama babası Philadelphia'da kardeşlerinin yanında kalıyordu, ailesi İtalya'nın güneyinden, Abruzzi'den geliyordu. Genç Brancato, Denver çocuğuydu ama savaşta İtalya için savaşmıştı.

Giovanni Sicilya hakkında bilgi almak istiyordu. Beyefendi onun kasabasında, Palermo'da bulunmuş muydu?

"Üç ay boyunca Palermo'da görev yaptım. Avrupa'nın en güzel kasabalarından biridir."

Papa Martino'nun ruhunun anahtarı burada yatıyordu. O anda yorgun kamyoncu arkadaşı oldu. Papa titreyen elleriyle onu iskemleye götürüp iskemleyi yavaşça ona doğu çekti. Brancato yardım için Carlotta'ya baktı. Carlotta anlayışla gülümsedi.

Sesi titriyordu Papa'nın. Küçük bir çiftlik vardı, dedi İtalyanca, Palermo'dan beş kilometre uzaklıkta, Via Sardinia'da. Ev pembe taştandı,

kırmızı kiremitli eğik bir çatısı vardı. Genç adam görmüş müydü o çiftliği? Kaşlarını çatıp Giovanni'nin yüzüne baktı Brancato.

"Oradaydım, efendim," dedi Brancato. "Ev bir tepeye inşa edilmiş, altında da bir limon bahçesi var. Orada mola verip incir ve şarap satın alırdık. Şarabı çok güzeldi, efendim. Angelica ve Porto."

Giovanni'nin ağlayacağını sandılar bir an. Kollarını Gino Brancato'nun boynuna dolama dürtüsüne gem vurup tapar gibi baktı ona. Gino'nun ellerini tutup iri boğumlarını inceledi, kalın parmaklarını. Gino'nun elini usulca açtı ve avucundaki kaslara bakıp gülümsedi. Sonra yine usulca kapattı elini, mücevher kutusu kapatır gibi.

O andan sonra Giovanni Martino, Gino Brancato'yu oğul olarak istedi. Çünkü Gino Brancato onun gençliğinin şarabını içmiş, incirini tatmıştı.

Gino'nun takım elbisesi mevzuuna döndüklerinde üçü birlikte güneşten esmerleşmiş yüzüne pek yakışan bej bir gabardin seçtiler. Brancato gülümsüyordu şimdi -utangaç bir genç, diye karar verdi Papa, aynı onun gençliğinde olduğu gibi. Şarkı söyleyen bir şefkat duygusu kabardı içinde, Tanrı'nın işine akıl sır ermiyordu, hayatlarını zenginleştirmek için karşılarına böyle harikulade bir genç adam çıkarması inanılır gibi değildi. Çünkü bunun alınyazısı olduğunu hissediyordu Giovanni. Bu genç adam kızıyla evlensin diye Tanrı tarafından gönderilmişti.

Carlotta'nın da Gino'dan etkilenmiş olmasından son derece memnundu. Gözleri parlıyordu Carlotta'nın genç adama bakarken. Gino Brancato'nun çenesi açılmıştı artık, uzun zamandan beri kimseyle konuşmamış biri gibi anlatıp duruyor, Carlotta onu gülümseyerek dinliyordu.

Giovanni ikisinin birlikte çıkışını seyretti. Gino gazoz içmeye davet etmişti Carlotta'yı. Ne kadar zaman geçtiğini bilmiyordu Giovanni, ama Carlotta dükkâna döndüğünde hava kararmak üzereydi. Tatmin edici bir çalışmadan sonra duyulan leziz yorgunlukla yerinden kalktı.

Carlotta'yla eve dönerlerken ihtiyar Giovanni'nin iç huzuru neredeyse korktuğu gölgemsi bir şeydi. Sessiz bir coşkuyla Carlotta'nın elini tuttu, parmaklarını parmaklarına kenetledi.

"Ondan hoşlandın değil mi, Papa?"

"Uzun zaman önce, belki otuz beş yıl, ben de Gino gibiydim. Güçlü. Düş dolu."

Ve ağlamaya başladı birden.

Gino sık sık uğrar olmuştu dükkâna, her seferinde Papa için biı hediyeyle -ihtiyarın sevdiği şeyler; keçi peyniri, salam, şarap. Ve Carlotta için hediyeler -küçük paketlerde küçük şeyler; bir çift küpe, bir altın kolye. Ve mutlaka çiçek. Bir keresinde on dört saatlik yoldan sonra sabahın erken bir saatinde gelmişti, yorgun yüzünde kara bir sakal ve kollarında Carlotta için bir yığın gülle.

Çiçekleri asla eve götürmüyordu Carlotta. Papa nedenini biliyor, Gino'nun da bildiğini sanıyordu. Carlotta çiçekleri dükkânın muhtelif yerlerindeki vazolara yerleştiriyor, koku dükkânı serinletiyordu.

Genellikle Carlotta'dan beş dakika önce geliyordu Gino, Papa'nın diktiği bej gabardin takım elbiseyle, güneşte bronzlaşmış bir bankacıyı andırarak. Sonra Carlotta ile arka kapıdan çıkıp küçük arabasına biniyorlardı. Temkinli olmak zorundaydılar çünkü Donna Martino'nun pek çok dostu vardı mahallede. Üzülüyordu Giovanni onlar için. O saatte yapabilecekleri o kadar az şey vardı ki; sinemaya gidebilir ya da bir park bankında oturabilirlerdi, konuşmak ve geleceğe yönelik planlar yapmak için. Giovanni genç adamı evine davet etmeyi çok arzuluyordu, bunu yapamadığı için özür dilediğinde Gino gülümseyip Carlotta'nın ona her şeyi anlattığını söyledi.

Yaz boyunca ilişkileri bu şekilde sürdü. Giovanni her gün aşkını bir günah gibi gizlemekten ötürü Carlotta'nın ne kadar mutsuz olduğunu görüyordu. Gino'ya veda ettikten sonra dükkâna dönüyordu, soluk soluğa ve mutsuz. Üç ay boyunca Donna Martino'yu kandırmaya uğraşmak, Gino'yla gizli ve kısa görüşmeler yapmak sinirlerini yıpratmaya başlamıştı.

Giovanni onu yüreklendirmek için bir şeyler söylemek istiyor, ama o güne kadar böyle bir şey yapmadığı için beceremiyordu. Ayrıca olağanüstü bir şey vardı Carlotta'ya dair o sıralar, Donna Martini gibi gergin ve her an patlamaya hazırdı. Bazen babasının kollarına yığılacak gibi oluyor, Giovanni gülümseyip yığılmasını umuyordu. Ama annesine benziyordu, çökmeyecek kadar gururluydu.

Bir öğleden sonra Carlotta ona bir nişan yüzüğü gösterdi, şeridi altın, ortasında göz kırpan bir taş. Elini uzatıp güneş ışığına tutmuş, içindeki renkleri seyretmişti. Nihayet kızıyla geleceğe dair bir konuşma yapma zamanı gelmişti, aklı başında bir ebeveyn gibi, annesine söyleyecekleri konusunda öğüt vererek. Ama yüzüğü görünce içi içine sığmaz olmuştu. Ağzı bir karış açık, mutluluktan nutku tutulmuş, öylece bakmıştı yüzüğe.

"Çok güzel," diyebildi ancak.

Carlotta yüzüğü parmağından çıkarıp çantasına koydu. Eve gitme zamanı gelmişti ve Mama bilmemeliydi.

"Carlotta," diye kekeledi, "sen mutlusun, değil mi?"

"Hayır, Papa." Babasının yanağına bir öpücük kondurdu, cümle sonuna konmuş bir nokta gibiydi o öpücük. O konuda onunla konuşmak istemiyordu ve Giovanni nedenini biliyordu. Kızlarının hiçbiri önemli konularda onunla konuşmazlardı. Artık çok geçti başlamak için.

Ertesi gün Gino dükkâna geldi. Söyledikleri Giovanni'ye kendini güçlü hissettirdi, erkeklerin arasında bir erkek gibi.

"Sinyor Martino," dedi Gino, İtalyanca konuşarak, İtalyanların bu gibi durumlarda kullandıkları ifadeleri kullanarak.

"Ne var, oğlum?"

"Dün, Sinyor, Carlotta karım olmayı kabul etti."

"Öyleyse?"

"Bugün sizden bana onun kocası olma onurunu bahşetmeniz için geldim buraya."

Bir çırpıda söylemişti. Bir erkek gibi, asil bir cümleyle, lafı uzatmadan.

"Ha," dedi Giovanni, "demek böyle."

Gino'nun gözlerinde kaygı belirdi.

"Beni kızınıza uygun bulmuyor musunuz, Sinyor?"

Giovanni bir puro yakıp dumanını üfledi. Bir baba gibi davranmakta kararlıydı, ağırbaşlı ve saygın.

"Bu o kadar çabuk karar verilebilecek bir mesele değil, genç adam. Bir babanın bazı şeyleri bilmeye hakkı var. Para meselesi var bir kere, Sinyor

Brancato. Para son derece önemlidir karımın da size söyleyeceği üzere. Ben zengin olmasam da Carlotta belli bir yaşam tarzına alışıktır."

"Yoksulluk çekmeyecek, Sinyor. Asla aç kalmayacağına ya da üşümeyeceğine yemin ederim."

"Amerika'dayız, evladım. Açlık ve soğuk meselesi değil. 'Ne kadar' meselesi? Kaç paran olduğunu söylemelisin."

Kararsız bir biçimde omuz silkti Brancato.

"Birkaç yüz dolar, Sinyor. Zengin değilim. Ama birkaç yüz dolarım var. Bir de bunlar."

Ellerini öne doğru uzattı, Giovanni Martino'nun yüzünün önünde çevirdi. Anlamlıydı o kalın boğumlu yumruklar; o kadar çok şey ima

ediyorlardı ki ihtiyar başka bir şey söylemeye utandı. Çünkü Gino da onun gibiydi otuz beş yıl önce, düşle güçlü, eski düşlerle diri.

"Carlotta'nın annesiyle konuşman gerekecek."

"Biliyorum."

"Reddedeceğinden adım gibi eminim."

Yumruklarını sıktı Gino.

"Bir an önce evlenmemiz gerekiyor, Sinyor. Carlotta çok mutsuz. Aşkımın ona mutsuzluk getirmesi iyi değil."

"Annesi reddedecek."

"O zaman Sinyora Martino'nun hayır duasını almadan evleneceğiz."

"Karımla konuşacağım," dedi Giovanni önemseyerek. "Bu sorunu ilk fırsatta çözeceğim."

O gece Papa, haberleri Donna Martino'ya açtı. Carlotta, Bettina ve kocasıyla sinemaya gitmişti, oturma odasında yalnızdılar. Papa radyonun yanına oturmuş, on haberlerini dinliyordu. Mama karşısındaki derin koltukta uyukluyordu. Uyuyan bir dağ gibi kaplamıştı koltuğu. Çocuklarından biri gece dışarı çıkmışsa Donna kapı açılıncaya kadar o koltuktan kalkmazdı. Giovanni korkuyla baktı uyuyan dağa. O bir yanardağdı ve Papa haberi öğrendiği anda patlayacağından emindi. Mama patladıktan sonra o dağın yamacında oturan ve kurtulma şansı olmayan bir köylüden farkı kalmayacaktı.

"Mama," dedi bütün cesaretini toplayarak.

Donna uykusunda bir şeyler mırıldandı. Giovanni dikildi koltuğunda, dikkatli, her an kaçmaya hazır. Dudaklarını yaladı.

"Carlotta'yı rahatsız eden ciddi bir sorun var," diye girdi söze anadilinde. "Durum ciddi."

Dağ uyandı.

"Sorun mu? Ne var yine?"

"Bir genç adam."

"Kızımın hayatında kimse yok."

Patlama gerçekleşmemişti. Cesaretini topladı.

"Var, *Carissima.* Üç aydan beridir var. Sana söylenmedi."

Yüzünü kaldırıp parlak ve korkunç gözlerle kocasına baktı.

"Üç ay mı?"

"Çok iyi bir genç, karıcığım. Adı Brancato. Gino Brancato."

"Ben o isimde birini tanımıyorum."

"Evlenmek istiyorlar."

Dağ depreme maruz kalmış gibi sarsıldı. Patlamadı ama. Donna Martino'nun elleri kasıldı.

"Şimdi mi söylüyorsun bana?"

"Kolay değildi söylemek."

"Hamile mi?"

Kalakaldı Giovanni. O sözcükleri kendi sarf etmiş ve onları geri almak istiyormuş gibi elini ağzına götürdü.

"Hayır, Mama. Bu aşk. Carlotta o kadar güzel ki. Öyle asil, öyle gururlu ki. Böyle bir şeyi aklından bile geçirmen..."

"Üç ay," diye sözünü kesti Donna Martino. "Üç aydır bana ihanet ediyor."

"İhanet değil, Mama."

"O çocuğun annesiyim ben. Onu ben getirdim bu dünyaya. Bana söylenmeliydi."

"O zaman engellerdin. Bu genç diğerlerinin kocaları gibi zengin değil. Korktuk."

"Ama artık korkmuyorsun. Bebek yolda olduğu için mi?"

Hamilelik düşüncesini aklından silmenin mümkün olmadığını gördü. Önceden kestiremediği bir durumdu ve Gino'nun güçlü yüzünü, berrak gözlerini düşününce bu kadar emin olduğu için utandı karısının adına.

"Bu genç adam..."

"O köpek!" diye kesti sözünü.

"Benden izin istedi..."

"Hayvan!"

Denemenin yararı kalmamıştı artık. Giovanni yetersizliğinin bilinciyle arkasına yaslandı. Karısına her şeyi Brancato'nun tarzında söylemeyi ummuştu -basit ve samimi bir dille, Brancato'nun o öğleden sonra yaptığı gibi. Ama kıvılcım çabucak sönmüş, umutsuzluğun o rahatlatıcı tembelliğine gömülmüştü.

"Kim bu Brancato?" diye sordu Donna. "Onunla nasıl tanıştı? Her şeyi anlat bana. Hiçbir şey gizleme, duydun mu? Hiçbir şey!"

Bilmesi gereken her şeyi anlattı ona. Derin bir yılgınlıkla konuşuyordu, mesele kendi alanından çıkıp onun alanına girdiği için rahatlamış olarak. Brancato'nun Palermo'da bulunduğunu öğrendiğinde yaşadığı o aptalca

heyecandan bile söz etti ona. Şimdi çocukça buluyordu, gülünç. Ama hiçbir şey gizlemedi, çünkü onun sorunuydu artık.

Bitirdiğinde dışarıdan kapanan bir araba kapısının sesi geldi. Sonra Carlotta'nın çabuk adımları kapıya doğru yaklaşırken araba uzaklaştı. Kapı açıldı ve içeri Carlotta girdi. Donna Martiono'ya şöyle bir bakmak sevdiği adamdan haberi olduğunu anlamasına yetti. Ama Donna bakmadı kızının yüzüne. Onun yerine gözlerini Carlotta'nın karnına dikti. Babasının yüzündeki hüzünden adamın hayli zorlandığını anladı Carlotta. Eğilip Giovanni'yi alnından öptü. Buz gibiydi alnı. Donna Martino'nun gözlerini sürekli üzerinde hissediyordu. Annesinin bu aşağılık davranışından tiksinti ve öfke duydu. Dönüp annesine baktı, her şeye hazır.

"Sinyor Brancato'yu eve getir," dedi Donna. "Kızımın nişanlısını tanımak istiyorum."

"Sana söylemek istemiştim, Mama. Başından beri."

"Sabırsızlanıyorum onu tanımak için."

Duygusal bir ifade. Sesinde alay ya da hınzırlık yoktu. Yumuşak görünüyordu şimdi Donna'nın yüzü, tarifsiz bir dinginlik içinde. Giovanni bile şaşırmıştı.

"Evet," diye tekrarladı Donna. "Bu genç adamı tanımak istiyorum."

Carlotta'nın savunması düştü, bir an için kuşkudan uzaklaştı.

"Yarın gece gelmesini söyleyeceğim."

Gino eve geliyordu sonunda. Bunun çok heyecan verici olması gerekirdi ama her nedense mutluluktan çok, rahatsızlık hissetmişti Carlotta. Annesini ve babasını öpüp iyi geceler diledi.

Merdivenin tepesine vardığında döndü.

"Gino'ya yemeğe gelmesini mi söyleyeyim?"

"Yabancılarla yemek yemem ben," dedi Donna.

Kötülük tınlamıştı sesinde, Donna Martino yüreğini Gino Brancato'ya tamamen kapattığını ve onu kızının hayatından koparıp atmaya kararlı olduğunu bildiriyordu.

Ertesi sabah günün derin önemini hissederek uyandı Carlotta. İyi uyumuştu ama sadece uykunun büyüsü değildi onu zinde kılan. Bir yerlerde sabah güneşinin altında sevdiği adamın yürüdüğünü bilmek vardı bir de.

Başka talipleri de olmuştu Carlotta'nın. Donna Martino'nun standardına göre Carlotta kız kardeşlerinden daha iyi bir evlilik yapabilirdi. Donna Martino'nun, hayatıyla artık bir şeyler yapma zamanı geldiğini söyleyen tiz

sesi kulaklarındaydı hâlâ. Carlotta'nın kafasını karıştırıyordu. Bir süre müziği denedi. Sonra sanat kursuna gitti. Ama uzun vadede her şey bu odada çözülüyordu, sevdiği birkaç kitabı ve kemanını barındıran o mabette. Huzur buluyordu o odada. Zorunlulukları vardı ama -evladın ailesine karşı görevleri denen çılgınlık ve iyi bir evlilik yapması için o bezdirici ısrar. Odası koruyordu onu bütün bunlardan.

Rosa ona züppe demişti. Stella bencil. Bettina nevrozlıı, annesi ise aptal. Ama hiçbiri bu odayı ondan almaya çalışmamıştı. Ve şimdi odasından vazgeçmek üzereydi. Biraz geçmişte kalmıştı zaten, Gino Brancato'nun gölgesi düşmüştü üzerine. Onu seviyor ve nedenini bilmiyordu. Hiçbir zaman zengin bir adam olmayacaktı muhtemelen, ama ona çiçek getiriyor, gözleri ona duyduğu aşkla alev alev yanıyordu.

Saat birde buluşmayı kararlaştırmışlardı. Carlotta babasının dükkânına gittiğinde Gino oradaydı. Giovanni kederli bir yüzle baktı onlara. Gino kolunu ihtiyarın omzuna dolayıp ona hafifçe sarıldı.

"Hemşehrim," dedi gülümseyerek. "Neden bu kadar kederlisin?"

"Bela," dedi Papa. "Bu akşam, bela."

Carlotta açıkladı. "Annem bu akşam bize gelmeni istedi. Bu akşam saat sekizde."

"Sonunda."

"O kadar eğlenceli olmayabilir."

"Sen orasını Gino'ya bırak," dedi özgüvenle.

Carlotta'yı arka kapıdan dışarı çıkarıp arabasına doğru götürdü. Eylül başıydı, sıcak ve uyuşuk bir gün. Bir şarkı mırıldanıyordu arabayı kullanırken, şapkası geriye doğru kaykılmıştı. Carlotta ondaki değişikliğin memnuniyetiyle başını omzuna koydu. İş resmiyete döküldükten sonra utangaçlığı üzerinden atmıştı. Her ne kadar kendinden kuşku duymasına neden oluyorsa da bu güven duygusundan hoşnuttu. Kendini ondan daha güçsüz hissetmek son derece memnuniyet vericiydi.

Sonra onun sokağına saptığını fark etti. Soluğunu tutup Gino'nun kolunu çekti. Gino gülümseyip arabayı evin önüne park etti.

"Özleyeceğim o geceleri," dedi. "Arabayla evin önünden bir aşağı bir yukarı geçip seni beklediğim günleri."

Carlotta duyduğu rahatsızlığı gizleyemiyordu, annesinin varlığı ürkütüyordu onu. Gino'nun yanında kendini böyle hissetmekten utanıyordu ama yapabileceği bir şey yoktu. Gino'nun dinginliğini aptalca buluyordu.

"Sen git en iyisi," dedi.

"Korkacak bir şey yok. Bu geceden sonra özgürüz."

"Sen yine de git."

Carlotta omzunun üzerinden verandaya doğru bakarken Gino ellerini ellerinin arasına aldı.

Annesinin perdenin arkasından onları izliyor olabileceğini düşünüp ellerini çekmeye çalıştı ama Gino bırakmadı.

"Bana bir konuda söz vermeni istiyorum, Carlotta."

"Lütfen git."

"Bu gece ne olursa olsun dediğimi yapacağına söz ver."

"Söz veriyorum."

Bıraktı ellerini.

"Meleğim benim," dedi.

Carlotta verandaya çıkıp arabanın gözden kayboluşunu seyretti. Sonra eve girdi. Karşılaştığı manzara karşısında nutku tutuldu bir an. Kız kardeşleri duruyordu karşısında -Rosa, Stella ve Bettina. Pürdikkat onu izliyorlardı. Bettina pencereden uzaklaştı. Kayıtsız görünmeye çalışıyorlardı ama kayıtsız olunacak bir gün değildi.

"Merhaba," dedi Carlotta güçlükle gülümseyerek.

Bettina başını sokağa doğru salladı.

"Yakışıklı bence," dedi.

Carlotta duymazdan geldi, öfkeli gözleri yemek odasında Donna Martino'yu aradı. Mutfak kapısının önünde duruyordu Donna, yüzüne sert bir özgüven maskesi takınmıştı. Carlotta'ya daha işin başında olduğunu, Gino Brancato'nun sadece onunla değil, evlilik kuralına göre yaşayan üç kişiyle daha yüzleşmek zorunda kalacağını bildiriyordu.

Carlotta küçümseyerek baktı onlara. Kürklerinin içinde birbirleriyle rekabet eden Malta kedilerinden farksızdılar, kardeşlikleri rastlantısal kan bağından ibaretti. Ama acıyordu da onlara. Çünkü her şeye rağmen bu kez annelerinden kaçamamışlardı. Donna Martino o güne kadar onları bir araya getirmeyi asla başaramamıştı, Noel'de bile. Onun yerine her zaman pahalı hediyeler gönderip saçma sapan mazeretler uydurmuşlardı. Ama bu kez annelerinin isteğine boyun eğmek zorunda kalmışlardı ve Carlotta nedenini biliyordu; çünkü o onlardan farklıydı, hatta kocalarından ve zenginliklerinden ve hayatlarından nefret ediyordu.

Kız kardeşleri bir şey söylemediler, yanlarından geçip yukarı çıkarken Carlotta da bir şey söylemedi. Sonra ön kapı açıldı. Giovanni. Evin insan dolu olması her zaman hoşuna giderdi Papa Gioavanni'nin. Ellerini çırpıp yüksek sesle merhaba dedi.

"Merhaba," dedi kızlar bir ağızdan.

Donna Martino'nun ağır varlığı iki oda öteden kendini hissettiriyordu. Sonra hatırladı Giovanni. Çenesi sarktı, omuzları biraz daha çöktü.

Carlotta yemeğe inmedi. Onun yerine babasının onun için diktiği gri tayyörü giydi, ayağına alçak topuklu ayakkabılarını geçirdi. Sonra da bavulunu hazırlamaya koyuldu.

Sekizden çok önce bitirdi hazırlığını, bavulunu kapının yanma yerleştirdi, paltosunu, atkısını ve eldivenlerini yatağın üzerine koydu. Pencerede durup sokağı seyretmeye koyuldu.

Gino'nun arabası göründüğünde telaşla aşağı indi. Yemek odasında başlarını çevirip onun dışarı çıkışını seyrettiler. Gino'yu veranda basamaklarında karşıladı. Papa Giovanni'nin onun için diktiği gabardin takım vardı üzerinde, kollarını Carlotta'ya doğru açtı, onu kucakladığı gibi havaya kaldırdı.

"Her şey hazır mı?"

Carlotta elinden tutup onu eve soktu.

Yemek masasından kalkmamışlardı. Gururlu bir gülümsemeyle girdi içeri Carlotta. Gino'nun geniş omuzları, güneş yanığı yüzünün parıltısı odanın küçülmesine neden olmuştu sanki. Carlotta attığı her adımla cesaretinin biraz daha arttığını hissetti. Gırtlaklarının titreşmesine, kalp atışlarının hızlanmasına neden oluyordu bu Gino. Suratının asık olacağından endişe etmişti, ama bir çocuk kadar uysal görünüyordu.

Papa hariç hiçbiri masadan kalkmadı. İhtiyar ayağa kalktı ve yüzü genç adama duyduğu hayranlıkla parladı. Gino kolunu ihtiyarın omzuna koyup ona sarıldı.

Bu davranış Papa'nın denetimini yitirmesine neden oldu. Kızları Gino'ya tanıştırmak istedi ama kızlarının evlilik soyadları aklına gelmedi, Gino'yu yüzünde tiksinti ifadesiyle oturan Donna Martino'yla tanıştırmayı ise tamamen unuttu. Daha da kötüsü, şarap bardağını devirdi, kırmızı sıvı Donna Martino'nun keten masa örtüsüne yayıldı. Bu yeterliydi Donna Martino için. Masaya sıkı bir yumruk indirdi.

"Eşek!" diye bağırdı. "Otur!" Giovanni özür sözcükleri mırıldanıp iskemlesine davrandı. İskemlenin altına doğru itildiğini fark edince arkasına döndü, Gino'yu görünce gülümseyerek teşekkür etti. Donna Martino, Gino'yu işaret etti. "Sen," dedi, "İtalyanca biliyor musun?"

"Si, Sinyora."

"İyi," dedi Donna Martino İtalyanca. "Sana söylemek istediğim şeyleri en iyi anadilimde söyleyebilirim."

"Annem babam bana İtalyanca öğrettiler."

"Ha. Bir annen ve baban var demek."

"Babam Philadelphia'da kardeşlerimin yanında kalıyor, Sinyora. Annem öldü."

"Anneni sever miydin, delikanlı?"

"Dünyalar kadar."

Gino serinkanlı bir bakışla hepsini süzdü -Bettina kollarını kavuşturmuştu, Rosa başını gururlu bir biçimde yana doğru eğmişti, Stella dirseklerini masaya dayayıp çenesini ellerinin arasına almıştı. Stella'nın yanında Carlotta duruyordu. Gino'nun koluna girmişti.

"Delikanlıyı okşamayı kes," dedi Donna Martino. "Kendine hiç mi hâkim olamıyorsun? Birkaç dakikalığına olsun tutkuna gem vur."

Öfke belirdi Carlotta'nın gözlerinde. Sonra Gino'nun onu oturmaya davet eden kolunu hissetti. Gino Papa'nın solundaki iskemleyi çekti ve Carlotta iskemleye çöktü, eli ayağı titriyordu öfkeden.

"Anneni dünyalar kadar seviyordun demek," diye devam etti Donna. "Biri ona zarar verse onu gözünü kırpmadan öldürürdün, değil mi?"

"Evet, Sinyora."

"Brancato, ben yaşlı bir kadınım. Ve sen beni öldürüyorsun."

Gino gülümsedi. "Buna inanamam, Sinyora," dedi.

Donna kızgınlıkla parmaklarını şaklattı. "Bana bak, Brancato. Dört kız anasıyım ben. Hepsinin birbirinden güzel olduğunu görüyorsun. Üçü de çok iyi evlilikler yaptı, Brancato. Zengin ve onlara tapan kocaları var. Çocuklarının huzurlu ve rahat bir hayat sürdüklerini bilmek bir anne için son derece tatmin edici bir duygudur. Çocuklardan birinin yoksulluk çekmesi anne için ıstırap ve uykusuz geceler demektir."

"Bu doğru, Sinyora."

"Sen yoksul bir adamsın, Brancato. Bir kamyon şoförüsün, bu da yoksul olduğunu kanıtlıyor. Durumu iyi olan bir adam kamyon şoförlüğü yapmaz."

"Ben zengin bir adam değilim, Sinyora. Bir gün, Tanrı lütfederse, damatlarınızın talihine sahip olabilirim. Ama şu anda zengin olmaktan çok uzağım. Ama öte yandan Carlotta'ya açlık çektirecek kadar da yoksul değilim."

Donna Martino taktik değiştirdi. Gülümsüyordu şimdi.

"Önce servetini yap, Brancato. Bu evlilik birkaç yıl beklesin. İkiniz de gençsiniz henüz. Durumunu düzeltip biraz para yaptıktan sonra gel."

Gino'nun gözlerindeki ifade Carlotta'ya sabrının taştığını söyledi. Donna Martino'ya sözlerini özenle seçmeye çalışır gibi baktı.

"Sinyora," dedi. "Aynı şeyden söz ettiğimizi sanmıyorum. Ben buraya Carlotta'yı satın almaya gelmedim. Birbirimizi sevdiğimiz ve evlenmek istediğimiz için geldim."

Donna Martino bütün görkemiyle ayağa kalkıp şişman kollarından destek alarak Gino'ya doğru eğildi.

"Ben bu aşk palavralarından usandım. Sana son sözümü söylüyorum - kızımla evlenmeni yasaklıyorum. Seni damadım olarak kabul edemem, hiçbir zaman da etmeyeceğim. Kafasına koyduğunu gerçekleştiren biri olduğun için bu evliliği engelleyemeyeceğimi biliyorum. Ama bu evliliği reddediyorum. Tanrı'nın laneti üzerinden eksik olmayacak, kendi trajik evliliğimde olduğu gibi."

Oturdu yerine, temeli çürümüş bir yapı gibi çöktü demek daha doğru olur. Kötücül öfkesinden toz ve moloz bulutlan yükseldi. Ona bakmaya cesaret edemediler -ne Gino, ne Carlotta, ne de diğer kızları- yüzlerini çevirip gözlerini ondan kaçırdılar. Giovanni dışında hepsi. O gözlerini karısının üzerinden ayırmadı. Çenesi biraz öne doğru çıkmıştı Donna Martino'ya yukarıdan bakarken, ama yüzünde en ufak bir duygu ifadesi yoktu.

Gino, Carlotta'ya döndü.

"Eşyalarını topla," dedi.

"Ben hazırım. Topladım."

Bavulla aşağı indiklerinde diğerleri hâlâ oturuyordu, Donna Martino hiç hareket etmemişti. Ama ondan uzaktılar artık, onu geride bırakmışlardı. Carlotta son ve umutsuz bir veda çabasıyla, "Allaha ısmarladık, Mama," dedi.

Cevap gelmedi, ama kız kardeşlerinde bir değişiklik olmuştu, gözlerinde ona aşkına tutunmasını, Gino'yla kaçıp gitmesini söyleyen bir

şey vardı.

Papa onları arabaya geçirdi. O kadar sessiz ve sakindi ki. Gino ona planlarından söz etti -Nevada'da nikâh, birkaç gün sonra eve dönüş. Carlotta ihtiyarı soğuk alnından öptü, Gino elini sıktı.

Araba uzaklaştı ve Papa tek başına kalakaldı. Eve dönme arzusu duymuyordu. Ruhunun acısı doldurdu geceyi. Karısının ağzından çıkan o feci şey! Nasıl söyleyebilmişti böyle bir şeyi? Yoksul bir koca olduğu tartışma götürmezdi, tembelliği için azarlanmayı hak ediyordu. Ama Tanrı onun evliliğini lanetlememişti. Hayır!

İstemeye istemeye eve doğru yürüdü. Mama yerinden kalkmamıştı ama kızlar masadan uzaklaşmış, hiç konuşmadan paltolarını ve eldivenlerini giyiyorlardı. Kapının eşiğinde durup babalarına gülümsediler, ona güven verdiler.

Papa kızlarının son model arabalarına binip gidişlerini seyretti. Sonra döndü ve Donna'nın hiç hareket etmeden masada oturmaya devam ettiğini gördü. Orada kalamazdı. Paltosunu alıp telaşla geceye çıktı.

Yürürken yüzlerce şey anımsadı -Bettina'nın kızamık oluşu, Carlotta mezuniyet cüppesiyle, Rosa'nın süpürge sapına binip evden kaçışı, Stella'nın kötü karneleri- neredeyse unutulmuş şeylerin mırıltısı. Bir an gülüyor, öteki an ağlıyordu, çünkü Tanrı onun gibi aylak ve tembel birine çok iyi davranmış, hayatını güzellikler ve çocuklarla doldurmuştu. Hayır, Donna o sözcükleri sarf etmemeliydi. Ama onun dili her zaman çılgın ve tehlikeli olmuştu, bir yıldırımın çakışı, bir kılıcın saplanışı gibi. Ona sövüp sonra nasıl pişman olurdu! New York'a gelip onu zengin ve muzaffer değil de yoksul ve hasta bulduğunda -asla unutamayacağı bir gündü o, Donna'nın öfkesi ve hayal kırıklığı, üzerine bir sözcük sağanağı şeklinde yağmış, sonunda sözcükleri tükendiğinde çaresizlik ve pişmanlıkla affını dilemişti. Huyu buydu kadının. Ve şimdi, emindi, bir kez daha öyle olacaktı.

Ayaklan alışkanlıkla dükkânına götürdü onu. Anahtarını çıkardı, kapıyı açıp içeri girdi. Çalışma tezgâhının önündeki iskemleye çöktü, başını kollarına yaslayıp uyudu.

Gün ağarmıştı uyandığında. Biri ön kapıyı çalıyordu. Donna Martino'nun görkemli cüssesi duruyordu kapıda.

"Geliyorum," diye seslendi Giovanni.

Kapıyı açtı. Donna saatlerce ağlamaktan şişmiş yüzüyle ona bakıp gülümsemeye çalıştı.

"Burada uyumamalısın," dedi. "Bir evin var senin."

Kollarını karısının boynuna doladı.

"Karım," diye fısıldadı. "Benim zavallı, güzel karım."

Gözyaşlarına boğuldu kadın, zangır zangır titriyor, bütün vücudu sarsılıyordu. Pişmanlıktı bu, öfkesinden çok daha güçlü, kemiklerine işliyor, soluğunu kesiyordu. Ama bir süre sonra kentlini daha iyi hissetti, sabah güneşinde birlikte eve yürüdüler. Zordu Donna Martino için, romatizma dizlerini ağrıtıyordu.

"Brancato, Palermo yakınındaki çiftlikten mi söz etmişti?" diye sordu Giovanni'ye. "Babanın çiftliğinden."

"Oraya gitmiş, Mama." "Annemin çiftliği de uzak değildir." "Yürüyüş mesafesi," dedi gülümseyerek. "Brancato orayı da ziyaret etmiş mi acaba?" "Bunu ona sorman gerekiyor,

Mama."

Eve varıncaya kadar bir daha konuşmadılar. Giovanni, Donna'nın veranda basamaklarını çıkmasına yardım etti. Kolay değildi.

"Soracağım ona," dedi Donna Martino soluk soluğa. "Ah o Carlotta! Çok fevri, Giovanni. Başına buyruk. Kime çekmiş bu böyle?"

BÜYÜK AÇLIK

Annesinin yukarı çıktığını duydu, ayağında yumuşak terlikleriyle. Bir saatten beri yatakta çizgi roman okuyordu, annesi zararlı olduğunu düşündüğü için yasaklamıştı ona çizgi roman okumayı. Ama Dan Crane okuyamıyordu aslında, çünkü yedi yaşına yeni basmıştı. Berbat bir yaş, su gibi okuyabilen kalleş abisinden iki yaş daha küçük.

"Uyandın mı, Danny," dedi Bayan Crane kapının eşiğinden. "Kahvaltı hazır."

Kahvaltı. Midesi bulandı Dan'in. Her sabah aynı saçmalık; kahvaltı. Aç değildi. Yatağa bir torba erikle girmiş, hepsini yiyip çekirdekleri radyatörün arkasına saklamıştı. Şimdi yine yemek diye tutturacaktı annesi. Gözlerini tavana dikip annesine soğuk davrandı.

"Burada mısın, oğlum?"

"Tamam, Anne."

"Yüzünü yıka. Tırnaklarını temizle."

Emirler o kadar aşağılayıcıydı ki cevap bile vermedi. Bir şey kesinleşmişti ama; Dan Crane sabrının sonuna gelmişti. Kahvaltı. Yüzünü yıka. Tırnaklarını temizle. Dişlerini fırçala. Saçını tara.

Çamaşırını değiştir. Kazağını as. Uyu. Uyan. Sessiz ol. Cevap ver. Kımıldama. İşe koyul. Ağzını aç. Dilini çıkar. Ağzını kapa. Yedi uzun yıl boyunca dayanmıştı Dan Crane. Yedi yıl; kölelikle geçen bir ömür.

Yorgam üzerinden çekip topuklarının kirini görmek memnun etti onu. Banyo yap. Fırçayı kullan. Ona başından defolup gitmesini söylese? O zaman babasıyla yüzleşmek zorunda kalırdı. Bu kötü müydü? Ha, ha! Avucunun içindeydi babası. Babası ne zaman öf- kelense, onun deyimiyle,

gizemli gülümsemesi ve kutsal masumiyetiyle öfkesini eritmeyi her zaman başarırdı.

Abisinin yatağı odanın karşı tarafındaydı, yorganı açıktı, pijaması özenle katlanıp yastığın altına yerleştirilmişti. Nick severdi pijama giymeyi! Dan Crane abisinin pijamasını yumruğunun içine alıp dudaklarında pis bir gülümsemeyle havaya kaldırdı.

Nick'i kıstırmıştı nihayet, yumruğunun içindeydi, ve her şey geri geldi o anda -bütün dersleri A olan parlak öğrenci, resim yapma yeteneği de cabası, annesine her konuda yardımcı, misafir geldiğinde son derece etkileyici; karşısındaydı şimdi. Dan'in sol yumruğu çalışırken havada dans etti pijama. Sonra karşılık verdi sanki pijama, Dan sendeleyip yere düştü çünkü Nick onu boğuyordu. Soluğu kesildi, yüzü morardı. Yerde yuvarlandı, pijama üzerindeydi, sonunda insan üstü bir gayret sarf edip gırtlağım sıkan elleri uzaklaştırmayı başardı ve kavganın akışı değişti. Şimdi Nick onun altındaydı, ağzına ve burnuna korkunç yumruklar iniyor, burnundan kan fışkırıyor, gözlerinde dehşet okunuyordu. Crane son bir yumruk daha çaktı ve Nick hiç kımıldamadan öylece yattı, soluk bile almıyordu. Dan Crane işaret parmağıyla Nick'in gözlerinden birini dürttü. Ölmüştü Nick. Güçlükle ayağa kalktı, parçalanmış yüzünün, tutmayan kolunun ve dudaklarından süzülen kanın farkında olmaksızın. Şerif içeri girip pörtleyen gözleriyle manzaraya baktığında Dan soluk soluğa ve başı dönerek öylece durup hiçbir açıklamada bulunmadı.

"Onu öldürdün, Crane," dedi Şerif. "Öz kardeşini öldüresiye dövdün. Tanrım, nasıl dövmek bu."

"Mecbur kaldım, Şerif," dedi Crane soluk soluğa. "Ben onu öldürmeseydim o beni öldürecekti. Bana bıçak çekti."

Şerif elini uzattı. "Beş para etmez serserinin biriydi, Dan. Bu ülkenin sana minnet borcu var."

Şerif yok oldu ve Dan Crane göğsünü öne çıkarıp çıplak halde banyoya yürüdü, yeni gün Nick'in ölümüyle neşeli bir renge bürünmüştü. Pencereden parlak sabah güneşini gördü, güneş ışınları beyaz kireç boyalı garajdan yansıyıp gözlerini kamaştırdı. Banyodaki saat sekiz buçuğu gösteriyordu. Dikkatle inceledi saati. Nick saati okuyamadığı için sürekli alay ederdi onunla. Ha -o budala! İşte, on ikiye çeyrek vardı, yediye on vardı, on birdi; ne fark ederdi ki?

Merdivenden annesinin sesi geldi yine; "Daniel Crane. Beni duydun mu? Kahvaltı!"

"Tamam, tamam, tamam."

Sabun bezinin köşesini sıcak suyla ıslatıp üç kez hafifçe yüzüne sürttü, alnına ve yanaklarına. Tiksindirici bir deneyimdi. Yüzünü havluyla silerken dişlerini sıktı. Ayna ona saçını taramaya gerek olmadığını söyledi; iyiydi böyle, yüzünden ve gözlerinden uzak. Yanları biraz dikilmişti gerçi, ama ne çıkardı? Tırnaklarını inceledi. Ama Dan temiz tırnak konusunda iyi bir yargıç sayılmazdı. Yıllarca tırnaklarını inceledikten sonra çift renkli olduklarına kanaat getirmişti; pembe ve gri-siyah. Annesi bazen güç kullanarak gri- siyah tabakayı biraz inceltiyordu. Dan, canlı deriyi kazıdığından emin olarak acı içinde çığlık atardı annesi bunu yaptığında.

Pastırmalı yumurta, tereyağı sürülmüş kızarmış ekmek ve buğday gevreği kokusu yayılmıştı hole, bir an için hoşuna gitti. Ama sonra midesinin bulanmasını yeğledi ve zihninde pastırmalı yumurta tabağını bütün iğrençliğiyle canlandırdı, buğday gevreğinin üzerine de bir bal tabakası yayılmıştı. Hayal gücü arzuladığı etkiyi yarattı. Boğazına bir gece önce yediği eriklerin ekşi suyu geldi. Crane geri itti erik suyunu. Midesi bulanıyordu, yemek yiyemeyecek kadar hastaydı.

Sefil kaderini gözden geçirdi. Asla mısır gevreği ya da patlamış mısır ya da televizyon reklamlarında gördüğü leziz şeyler yenmezdi bu evde. Annesi marketten iğrenç şeyler alırdı hep. Sözüm ona mükemmel dişler sağlayacak şeyler. Peki, sağlıyor muydu? Alaycı bir gülümseme belirdi dudaklarında, dilini dişçinin daha geçen hafta yaptığı dolgunun üzerinde gezdirdi; sokağın karşı tarafında kahvaltıda sadece mısır gevreği yiyen David Culp yaşıyordu, dişleri mükemmel ve süt gibi beyazdı.

Suratını asıp bütün uyuşukluğuyla giyinmeye koyuldu, onun için hazırlanmış temiz şortu, ütülenmiş kot pantolonu, gömleği ve çorapları giymemeye özen göstererek.

Eski şortu güzelce oturdu üzerine. Teni gibiydi neredeyse, Dan Crane'e özgü o güzel koku vardı üzerinde. Dün giydiği tişört David'in evinin altında geçirdikleri güzel saatleri hatırlatan lekelerle kaplıydı, David'le kumsalda topladıkları deniz kabuklarını gömmüşlerdi evin altındaki gizli sığınıklarına. Gerçekten de Dan Crane'in salgıladığı baskın koku denizin kokuşuydu, kıyıdan çekilmiş yaşlı ve yorgun denizin kokusu. Kot pantolonu bacaklarına nemli çadır bezi gibi yapıştı, üzerindeki yağ ve katran tabakası

Daniel Boone'un bacaklarındaki güderi gibi samimi bir yapışkanlık kazandırıyordu kumaşa. Çorapları mahcup bir biçimde gevşemişlerdi, bir otomobil tamircisinin kirli paçavraları gibi, her iki başparmağında da rahat ve biçimli birer delik. Annesinin eski tenis ayakkabılarını görünce yakınacağını biliyordu. Birini yerden aldı, burnuna götürüp kokladı. Ayak kokusundan başka bir koku gelmedi burnuna. Ayakkabıları bağlarını çözmeden, zorlanarak ve arada sırada inleyerek ayağına geçirdi. Bağcıkları şeytani bir düğüm kümesine dönüşmüşlerdi, hiçbir anne o düğümleri çözemezdi.

Bu işin altından kalkabilecek miydi acaba? Annesi onu doğru yukarı gönderebilirdi; ama öte yandan, göndermeyebilirdi de. Denemeye denerdi. Yavaşça indi basamaklardan, göğsünü tırabzana sürterek. Sonra onu gördü, iki yaşındaki kız kardeşi Victoria'yı, merdivenin alt basamağındaydı. Dan, onu bekleyen tehlikeyi sezdi, çünkü kız kardeşi şeytani gözlerle gelmesini bekliyordu. Başının en büyük belasıydı o kız, dünyada paramparça etmek istediği tek varlık.

"Tamam, Vicky," diye uyardı onu. "Dikkat et. Seni uyarıyorum. Dikkat et."

Vicky alt basamağa çömelip gülümsedi ona.

"Danny," dedi gülümseyerek. "Danny."

Tombul pembe parmaklarını sevgiyle ona doğru uzattı, ama Dan Crane onun bir an öpen Öteki an ısıran şeytani bir kadın olduğunu biliyordu. Daha da kötüsü, kendini savunma izni yoktu. Babası evde birçok emir verir ve çoğu dikkate alınmazdı, ama Victoria söz konusu olduğunda son derece katıydı; kimse Victoria'ya bir fiske bile vuramazdı -gözlerini oymaya kalksa, parmağını ısırsa ya da çekici başını indirse bile. Dan Crane'e bütün bunları, hatta fazlasını yapmışlığı vardı ve Dan'in tahammülü kalmamıştı.

"Danny..."

Vicky kollarını Dan'in kalçalarına doladı, Dan saçlarının yumuşaklığını hisseti, üzerine sinmiş olan o tatlı sabah kokusunu aldı ve birden ondan bu denli nefret ettiği için utandı kendinden. Vicky hayranlık dolu bakışlarla onu seyrederken gül koncasını andıran ağzıyla adını tekrarlayıp duruyordu.

"Sevgili Vicky," diye mırıldandı Dan. "Canım benim."

Merdivenin alt basamağına oturdu ve Vicky onun yüzüne dokundu, saçlarını okşadı, onu tekrar görmenin mutluluğuyla bir kedi yavrusu gibi mırlamaya başladı. Onun yuvarlak masumiyeti karşısında teslim oldu Dan,

bir kez daha onun hakimiyeti altına girmişti. Kız kardeşini bağrına basıp ensesindeki yumuşak saçları öptü.

"Öp," diye yalvardı. "Ağabeyi öp."

Vicky gül koncası ağzını usulca Dan'in ağzına yaklaştırdı ve Dan leziz bir beklentiyle gözlerini yumdu. Ama kızın içindeki şeytan harekete geçti, parlak beyaz dişleri Dan'in alt dudağını mengene gibi kaptı. Dan bir çığlık atıp geriye yuvarlandı, küçük ağız hâlâ üzerindeydi. Vicky ağzını açıp dudağını bıraktığında Dan Crane yere uzanmış ağlıyordu. Yüzünü elleriyle örtüp hıçkıra hıçkıra ağladı.

"Victoria!" dedi anneleri. "Kötü kız!"

Çocuk da korkup ağlamaya başladı. Bayan Crane yere çömelip Dan'in titreyen alt dudağına baktı. Dan mutluluktan ağlıyordu artık, çünkü üzerini değişmek için yukarı gitmek ve kahvaltı etmek zorunda kalmayacağını biliyordu. Annesi onu şefkatle kucaklarken kuşkulu bir biçimde koklasa da Dan'in acı çekmeyi ve ağlamayı sürdürmesi yeterli olacaktı.

Yıkılmış bir adam gibi mutfağa girip iskemlelerden birine çöktü. Gözyaşlarının arasından pastırmalı yumurtayı, portakal suyunu ve süt dolu bardağı gördü. Katlanamayacaktı. Sarsıla sarsıla ağlamaya başladı yine.

"Lütfen, anne. Anne, anne! Yalvarıyorum, anne! Yemek yememi isteme benden!"

Annesi parmak uçlarında kum ve katranı hissederek kirli saçlarını okşadı. "Tamam çocuğum, tamam."

Hemen kalkıp mutfaktan çıkmadı. Birkaç dakika daha hıçkırmaya devam etti. Vicky bile haline acımış, pişmanlık duygusuna kapılmıştı. Yanına gelip kendi gözyaşlarıyla hâlâ ıslak yanağını eline sürttü.

Ona bir tane çakmak geldi içinden, ama ne kadar yararlı olduğunu hatırladı. İç geçirip abartmamaya çalışarak mutfaktan dışarı sendeledi. Verandaya çıktığında yüzündeki ıstırap maskesi düştü, gözleri önündeki yeni ve harikulade günün beklentisiyle dans etti. Soluğunun altından tuhaf gırtlak sesleri çıkardı, annesini düşünüp kendi kendine söylendi.

"Keriz," dedi gülümseyerek. "Büyük keriz."

Garajın köşesinde sinsice duran biri çekti dikkatini. Yan komşularının oğlu Johny Stribling. Dişlerine kadar silahlanmıştı, ağzında plastik bir bıçak, elinde bir tüfek vardı ve iki beline iki adet 45'lik Gene Autry kuşanmıştı. John Stribling, Batı'nın kanun ve düzen tanımaz bir numaralı düşmanıydı. Gece gündüz ovalarda dolanır, kanun adamlarını vurur,

şerifleri bıçaklardı. İki hafta boyunca, yaz tatili başladığından bu yana, dilini damağına sürterek çıkardığı *tiu! tiu!* sesiyle ateşlediği silahlarıyla sayısız cinayet işlemiş, gittiği her yeri kana bulamıştı.

Crane de pek çok cinayet işlemişti. Durumu kavraması iki saniyesini aldı Dan'in. Sonra harekete geçti. Bir elinde kıvılcım püskürten silahı, ötekinde altın kaplama Hoppy altıpatlarıyla verandadan aşağı atlayıp komşusunu selamladı.

"Kimin peşindesin, Johnny?"

Stribling bu selamlamadan rahatsızlık duydu, çünkü onu Crane ailesinin çamaşırlarının asılı olduğu Güney Kaliforniya arka bahçesinin kasvet verici gerçekliğine götürmüştü.

"Sana ne?"

"Seninle oymamı ister misin?"

Vaşak gibi baktı Stribling ona. "Kanun adamı olmak istiyor musun?"

"Hayır. Ben Yumurcak Bill'im."

"Hayır, değilsin. Kanun adamı olman gerekiyor."

"Ölmek için mi? Olmaz."

"O zaman benimle oynayamazsın."

John Stribling kasıla kasıla arka kapıya doğru yürüdü, silahları takırdıyordu.

"Bekle, Johnny. Oynayacağım."

Kanun kaçağı acımasız dudaklarında pis bir gülümsemeyle arkasına döndü. "Biraz önce San Juan Bankası'nı soydum. Üç kişi öldürdüm. Kanun peşimde. O da sensin. Yüze kadar say, sonra peşime düş."

"Tamam."

Yüze kadar saymayı bilmiyordu Crane. On dokuzdan sonra bir şeyler geveledi, ama yüze kadar saymanın ne kadar zaman aldığını biliyordu. Kanun adamı olmanın aptallığı oyunun tadını biraz kaçırıyordu onun için. Güzel değildi kanun adamı olmak. Kanun yaşlı insanlar içindi; annesi için, babası için, öğretmenleri için. Ona ne yapması, ne yemesi ve ne zaman yemesi gerektiğini söyleyenler için. Kanun seni yatağa yatırırdı, sabah yataktan kaldırırdı. Kanun yüzünü yıkatırdı, kulaklarına sabun bezi sokardı, seni okula ve kiliseye gönderirdi. Canını sıkıyordu kanun, karnını ağrıtıyordu, onurunu kırıyordu. Ve sonunda kanun kaçaklarını bile haklıyordu kanun. Ağır bir yürekle orada öylece durdu, oynadığı rolde zafere ulaşmak ilgilendirmiyordu onu.

Sonra düşmanın peşine düştü. Stribling'in nereye gizlendiğini biliyordu, çünkü o oyunu yüzlerce kez oynamışlardı. Beş ev aşağıdaki ara sokakta, Beckerların incir ağacının iri yapraklarının arasında bulacaktı John Stribling'i. Arkadan dolanıp bahçeye sokaktan girmek ve usulca Beckerların park girişini katetmek Stribling'i haklamaya yetecekti. Ama Crane trajedinin pençesindeydi, eski iz sürme arzusu kaybolmuştu. İstemeye istemeye ara sokağa girdi, adımlarını gizleme zahmetine katlanmadan, kanun kaçağının mermisini yemeye neredeyse gönüllü.

"Tiu! Tiu!" Ölümcül bir ateş açıldı incir ağacından.

Crane sendeledi, kalbinin hemen altına isabet eden merminin yakıcı sancısını hisseti. Bir sarhoş gibi olduğu yerde sallandı ve yere yığılırken kıvılcım silahı parmaklarının arasından kayıp düştü. Stribling bir zafer çığlığı attıktan sonra ağaçtan yere sıçrayıp Crane'in yanına koştu. Kötü yaralanmıştı Crane. Mermi sırtından çıkmıştı, yarasından kan fışkırıyordu. Güçsüz bir hamleyle altıpatlarına davrandı. Stribling kötülüğün hazzıyla Crane'in elinin silahına dokunmasını bekledi. Sonra plastik bıçağıyla harekete geçti, dermansız vücudunun üzerine sıçrayarak saplamaya başladı. Crane'in vücudu titredi ruhunu teslim etmeden önce, sonra hiç kıpırdaman yattı. Ölmüştü. Oyun bitmişti. Baştan başlamak gerekiyordu.

Crane iki kez daha öldü o sabah. Birinde Hopalong Cassidy olarak yüreği sökülüp Arizona akbabalarına fırlatıldı. Ötekinde Lone Ranger olarak daha da korkunç oldu sonu. Stribling onu ağaca bağlayıp iki kulağını da uçurdu, altın kargosunun gizli yerini söylemeyi yine reddettiğinde plastik bıçağıyla burnunu kesti kanun kaçağı. Crane kendi kanının oluşturduğu gölün içine yığılıp acınası bir biçimde inledi ve sırrı sonsuza dek onda kaldı.

Gazoz şişelerini bulmasalardı katliam sürecekti. Ara sokağın yüksek otlarının arasına atılmış bir çuvalın içinde on tane boş gazoz şişesi, altın değerinde, her biri beş sent. Çocuklar ganimeti bir vagona yükleyip marketin yolunu tuttular. Dışarı çıktıklarında ikisinin de elinde birer çeyreklik vardı, zengin olmuşlardı. Parayı sakıza ve çikolataya yatırdılar.

Özel ve gizli bir partiydi. Cranelerin garajının çatısına çıktılar, karınüstü uzanıp sessiz bir açgözlülükle çikolataları yediler. Sıcak öğle güneşi çikolataları erittiği için yaldızın üzerinden dişleriyle kazıyıp parmaklarını yaladılar. Sora sırtüstü uzandılar, sıcak ve leziz sakızı ağızlarına atıp

gözlerini güneşe yumdular, gırtlaklarına akan sıvının tadını çıkararak yavaşça çiğnediler.

"Danny!"

Annesi arka balkondan ona sesleniyordu.

"Ne istiyorsun?"

"Öğle yemeği hazır."

İnledi Crane. Öğle yemeğini düşünür düşünmez ağzındaki sakız zehre döndü. Tiksintiyle tükürdü sakızı ağzından.

Garajın çatısından aşağı inip bahçeye girdiler. Stribling hemen yandaki evine gitti. Crane hortumun musluğunu açıp ağzını çalkaladıktan sonra ağzını koluna sildi. Mutfak kapısından içeri bakıp düşündü bir süre. Domates çorbası, sandviç ve bir bardak süt muhtemelen diye geçirdi içinden. Kaçış yoktu, isyan edebilirdi ancak. Gerçekten sıkkındı canı, midesinde bir ağırlık hissediyordu. Bir karış suratla mutfağa girdi.

Domates çorbasıydı gerçekten ve süt ve sandviç.

Nick bitirmek üzereydi. Süt bardağını dikip iskemlesini geri itti.

"Lezizdi anneciğim. Teşekkür ederim."

"Yalaka" dedi Dan pis pis sırıtarak.

"Sen kime yalaka diyorsun?"

"Sana, salak. Ne yapacaksın?"

Bayan Crane araya girdi. "Otur, Danny. Yemeğini ye."

"Aç değilim."

"Kendini iyi hissetmiyor musun, Danny?"

"Kendimi hiç bu kadar iyi hissetmemiştim."

Annesinin sesi öfkeyle tizleşti. "Dan Crane, bana karşı gelmene izin veremem. Odana git."

Crane kasıla kasıla odasına çıkıp kendini yatağa fırlattı. Gözlerini tavana dikip bir eşeği olmasını diledi, üzerine binip Los Angeles'a gidebileceği cana yakın bir eşek, dağların altın dolu olduğu ve erkeklerin altın bulup ailelerini terk ettikleri Sacramento'ya, dedesinin yanına. Kendini zengin olarak hayal edip gülümsedi, eski günlerde ona sert davrandığı için pişmanlık gözyaşları döken annesine altın parçaları fırlatırken.

Saat üçte Victoria'nın gırtlağından dökülen çağıltı sesi geldi duvarın arkasından, kız kardeşi ikindi uykusundan uyanmıştı. Vicky'yi beşiğinde hayal etti, yanakları pespembe, gözleri berrak, kendi kendine şarkı söylerken. Birden onu görmek için karşı koyulmaz bir istek duydu.

Bebeklerin ve oyuncak ayıların arasında yatmış, havaya kaldırdığı ayaklarının parmaklarına bakarak mırıldanıyordu.

Sessiz bir hayranlıkla başında durdu, uykulu gözlerinden ve güzel kırmızı dudaklarından büyülenmişti. Cazibesi her zamanki gibi içindeki katili eritmişti, üzerine eğilip ona bebek dilinde bir şeyler söyledi.

Victoria'nın pembe parmakları gözlerini ve kulaklarını kurcaladı, dudaklarına geldiğinde hızla öpücüklere boğdu onları. Küçük tırnakları burun deliklerini tuttu. Tamamen büyülenmesini bekliyordu sanki. Sonra okudu canına. Tırnaklarını yüzüne geçirdi. Şiddetli bir sancı hissetti. Parmaklarında ve tişörtünün önünde gördü -Hopalong Cassidy ya da Lone Ranger'in kanı değil- Daniel Crane'in zengin, kırmızı, paha biçilmez kanı.

"Anne, imdat! Ah, anne!"

Annesi banyoda buldu onu, korku içinde, kırmızı lekeli bir havluyu yüzüne bastırırken. Sabunluğun içine sarılmış iki parça buz kanamayı hemen kesti ve Bayan Crane her şeyi unutup ona tekrar dışarı çıkabileceğini söyledi. Üzerini değiştirmesini söylediğinde itiraz etmedi. Sonra temiz giysileriyle annesinin önünde durdu, sakinleşmiş ve üzgün. Birden kollarını onu boynuna doladı ve yanağına kondurduğu coşkulu öpücükle annesini şaşkınlık içinde bıraktı, çünkü anneyi öpmeyi tasvip etmeyen sert bir erkekti Crane.

Annesini şaşkınlığıyla başbaşa bırakarak amaçsızca merdivenden aşağı indi. Mutfaktan ciğer, pastırma ve fasulye kokusu geliyordu. Açlığın deliliğine esir düşüp hızla mutfağa doğru yürüdü. Pastırmalı ciğer şarkı söylüyordu tavanın içinde, fasulye ise fırındaki kahverengi çömlekte kaynıyordu. Ama her şey yenemeyecek kadar sıcaktı. Buzdolabını açtı, iki yüz elli gramlık kaşar peyniri parçasıyla bir elma alıp koltukaltlarına sıkıştırdı. Sonra süt şişesini aldı, dudaklarına götürüp hiç ara vermeden neredeyse hepsini içti. Sonra buzdolabını kapatıp dışarı çıktı.

Bir saat sonra akşam yemeği hazırdı, ama Dan Crane elini bile sürecek halde değildi. Kaşar peyniri midesine oturmuştu. Bayan Crane pastırmalı ciğeri, kuru fasulyeyi ve salatayı tabağına koyduğunda çaresizlikle tabağına baktı, abisinin annesine, "Anne, bayılırım pastırmalı ciğere, kuru fasulye de leziz olmuş," deyişini dinleyerek.

"Bir sorun mu var, Danny?" diye sordu Bay Crane.

"Aç değilim, baba."

"Ama pastırmalı ciğerin tadına bile bakmadın," dedi Dick neşeli tez canlılıkla.

Dan çenesini indirip somurttu.

"Bu çocuk beni gerçekten kaygılandırıyor," dedi Bayan Crane. "Hiçbir şey yemez oldu."

Bay Crane gözlerini Dan'in asık suratına dikti. "Yiyecek. Aç değil sadece. Değil mi, Danny?"

Dan gözleriyle sevgi ve şefkat dalgaları yayarak karşısında oturan babasına baktı. Yüzü gevşedi, dudakları yumuşadı ve tabağına iki damla gözyaşı düştü.

"Ah, baba," diye hıçkırdı. "Bir tek sen anlıyorsun beni."

"Elimden geleni yapıyorum," dedi Bay Crane gülümseyerek.

"Masadan kalkabilirsin istiyorsan."

"Sağol, baba."

Dan, iskemlesini geriye itip ön kapıya doğru yürüdü. Yemek odasından annesinin kaygılı sesi geldi. "Konuş çocukla. Çok üzülüyorum. Günlerdir ağzına lokma koymadı."

Crane, verandanın basamaklarına oturdu, çenesini ellerine dayayıp babasını beklemeye başladı. Kendisi için daha iyi bir hayat düşledi; bütün bunlardan uzak, bir berduş hayatı; o ve babası yük vagonlarında seyahat ediyor, iki özgür insan, birbirlerine sonuna kadar sadık iki dost gibi dünyayı geziyorlardı.

Bay Crane ön kapıyı açıp oğlunun yanına oturdu. Kendine acıma duygusu bir gayzer gibi yükselip Dan'i boğdu ve sonunda ağlamasına neden oldu. Sessizce hıçkırıyordu. Bay Crane kolunu oğlunun omzuna koydu.

"Söyle, Dan. Sorun ne?"

Hiçbir şey gelmedi Dan'in aklına, bu yüzden de ağlamaya devam etti, aklına bir fikir gelinceye kadar. "Yalnızım, baba. Kimse sevmiyor beni. Bu yüzden yemiyorum. Çünkü kendimi sürekli yalnız hissediyorum."

Bu mazereti yerle bir edip Dan'i yalnız olmadığına ikna etmek beş dakikasını aldı Bay Crane'in. Bir sürü arkadaşı vardı, kendi ailesi tarafından çok seviliyordu.

Cebinden mendilini çıkarıp Dan'in yüzündeki yaşları sildi. Dan babasının alnındaki çizgileri, gözlerindeki üzüntüyü gördü. Sandığından çok daha başarılı olmuştu, sonuna kadar götürmeye karar verdi.

"Okulu da özlüyorum, baba," diye yalan söyledi. "Okuma yazmayı öğrenmek için bir an önce okula gitmek istiyorum."

"Bu çok iyi, evlat. Gideceksin, acele etme. Bol bol zamanın var."

Dan kollarını babasının boynuna doladı. "Sen harikasın, Baba. Dalga geçmiyorum."

Bay Crane cebinden yarım dolar çıkardı. "Git çikolatalı bir milkşeyk iç. Yararlıdır. Sırf protein."

Düşteymiş gibi girdi Danny kafeteryaya. Avucunda yarım dolarla fıskiyenin yanındaki tabureye oturdu. Çikolatalı milşeyki söylemek üzereyken tezgâhın arkasındaki aynada bir dondurma zaferi ilişti gözüne; ufalanmış ceviz, vişne, dilimlenmiş muz, krema ve çikolata şurubu.

"Şu dondurmadan," dedi.

Gece yarısı çılgınca bir açlık duygusuna kapıldı, basit şeylere duyulan türden bir açlık; ekmek, et, kuru fasulye. Abisi yanında hafifçe horlarken onun midesi açlıktan gurulduyordu.

Usulca yataktan kalktı, ayakuçlarına basarak merdivenden indi. Çıplak bir hayalet gibi mutfağa doğru süzüldü. Alışkın eli hiç ses çıkarmadı buzdolabının kapısını açarken. Fasulye bir çanakta duruyordu, pastırmalı ciğer bir başka çanakta. Dan iki çanağı da göğsüne bastırdı, buz gibiydiler, hiç ses çıkarmadan şoku atlattı.

Bir dakika sonra yataktaydı yine, karnının üzerine uzanmıştı, çanaklar önündeydi ve yorganı kafasına çekmişti. Çok soğuktu yemekler, ama öyle olması gerekiyordu, çünkü o kuzey'de buzdan bir kubbede yaşayan Dan Crane'di, ayı eti yiyordu, Nick'in horultuları ise kubbenin önündeki kurtların ulumalarıydı. Buzlar diyarının Dan Crane'i iki parça soğuk ciğer ve bir avuç buz gibi fasulye yedikten sonra uykunun kucağına düştü. Çanakları yataktan çıkarıp radyatörün arkasına güçlükle koydu; elini yorganın içine çekemeden müthiş bir uyku dalgası onu alıp götürdü.

Uyandığında sabah olmuştu ve annesi merdivenden sesleniyordu yine.

"Danny, hadi kalk oğlum. Kahvaltı!"

Tanrım, ne kadın. İnledi Dan Crane. Yemeyecekti. Bir daha asla bir şey yemeyecekti.

PARİS'İ İLK GÖRÜŞÜM

Bir akşam sekiz sularında Beşinci George Bulvarı'nda yürüyor -o sıcaklık nehrinde yüzüyordum demek daha doğru olur- ve Fransızlar bu işi nasıl beceriyorlar diye geçiriyordum içimden, kolalı gömlekleri ve kravatlarıyla bir penguen titizliği içinde sabahtan akşama kadar ve karıları sürekli çan biçiminde şık kıyafetlerin içinde, kimi o sıcakta bile üzerlerinde kürkle. Ama çoğu Amerikalıydı kürk giyenlerin, mink atkıları küresel bir simge, Amerikan bayrağı kadar olumlu; önce Maxim'e gittik, oradan bir striptiz kulübüne, kızlar tamamen soyunuyor, hayatım, sonra otele döndüğümüzde Harry bir oğlan çocuğu gibiydi yine.

Sonra Kızıl Haç binasının köşesinde duvara yaslanmış yaşlı bir kadın gördüm, Paris kadar yaşlı, Paris'te geçirdiğim dokuz hafta zarfında gördüğüm en yaşlı, en iğrenç, en çirkin kadın; cildi Notre Dame gibi, kıvırcık kır saçları keçeleşip güvercin yuvasına dönüşmüş, üzerinde Batı Teksas'taki varoş kulübelerinde göreceğin türden pamuklu bir elbise, lavabonun altındaki su kaçağını önlemek için kullanacağın bir paçavra... ve bilekleri, şiş, balık beyazı, ayakkabı denemeyecek yırtık deri parçalarının içinde. Yüzünü dirseğine gömmüş hüngür hüngür ağlıyordu -oğlum öldü, kocamı sonsuza dek hapse koydular ve ben yapayalnız kaldım. Bir nehir kadar derin hıçkırıklar. Yalnızım -o denli yürek hurucuydu ki durup onu seyretmeye başladım, bir şeyler yapmam gerektiğini hissediyordum, ama ne? Bir şeyler söyleyebilirdim en azından; Madam bir yeriniz mi ağrıyor, doktora ihtiyacınız var mı, size biraz para verebilir miyim?

Ama herkes gibi bir başkasının acılarına kayıtsız bir biçimde ben de yürüyüp gittim ve akşamın sıcağında karşı kaldırıma geçtiğimde dur dedim kendime, bunu yapamazsın, onu o halde bırakıp gidemezsin, geri dön, ona yardım etmelisin. İyi de neden? Kimsenin umurunda değil, sana ne? Belki

onunla ilgilenecek biri çıkar diye düşünüp beklemeye başladım, ama onunla ilgilenen tek şey küçük bir İskoç köpeği oldu, deriden bir tasması vardı ve kadının yanına gidip balık beyazı bileklerini kokladığında sahibesi kayışını çekip saygınlığa döndürdü onu.

Sonra ceketini benim gibi omzuna atmış bir beyefendi çıkageldi, bir fırıncıydı belki ya da sıvacı, o gün sarf ettiği emeğin beyazlığı hafifçe kaplamıştı üzerini, şöyle bir durup çenesini kaşıdıktan sonra yürümeye devam etti, sonra durup omzunun üzerinden bir kez daha bakıp uzaklaştı. O ve ben, dedim içimden, o ve ben.

Tanrım, kimsenin umurunda değil, ne medeniyet, Jacques Fath ve turtaları ve Yehuda ve hatun dolu o kafelerde nasıl da kazıklarlar insanı, ne ülke, boşuna değildi savaşı kaybetmeleri. Kadından iki adım ötede durup başparmaklarını kemerlerine sıkıştırdıktan sonra gökyüzüne bakan ve Tanrım, biraz yağmur yağsa ne iyi olur diyen iki jandarma bile.

Ulan hıyar, dedim kendime, hoşuna mı gidiyor, dikilmiş seyrediyorsun, zevk mi alıyorsun bundan? Dönüp otelime doğru bir blok yürüdüm, büyük Presley'nin dışarı çıkmasını bekleyen genç bir kalabalığı yardım ve içeri girip bana mektup gelip gelmediğini sordum. Gelmemişti. Birden harikulade Kaliforniyam için gözyaşlarına boğulacak gibi oldum ve karşıdaki duvarları maun kaplama harikulade bara girdim, harikulade. Kırmızı koltuklardan birine kurulup arada sırada oraya bira içmeye gelen Fresno'lu gence bakındım, ama bir Hindu prensesi, bir İtalyan film yıldızı, aslında kontes olmayan bir kontes, mesleklerinden gurur duyan dört şehvetli fahişe ve kolalı gömlekleri ve lacivert takım elbiseleriyle dört şık Fransız'dan başka kimseyi göremedim. Dokunmaya kıy anlayacağın kadar zarif hatunlar gözlerimin içine akarken iki viski içtim.

Ve birden oradaydı yine, köşedeki yaşlı kadın -hâlâ orada olabilir miydi? Olamazdı, ama ya oysa, ve tekrar çöktü üzerime, o beni dürtüp içimi allak bullak eden ilahi aptallık, insanlar hakkında gerçeği öğrenme isteği, rahat bırakamam insanları.

Oradaydı hâlâ, yarım blok uzaktan gördüm onu, o bunaltıcı akşam sıcağına rağmen yerinden kıpırdamamıştı. Sinirime dokundu, bu bir numara, salak dedim kendi kendime, dilencinin teki o, insanlar merhamet duygusuyla ona sadaka verirler, bu kadar mı aptal olur insan? Ama kimsenin bakışlarından başka bir şey verdiği yoktu, köşeye vardığımda kadının hüznü karşıdan üzerime geldi, hantal ve sürünerek ve sakat akşamın

sıcağında, kesintisiz bir acı hissettim içimde, o kadına yardım etmezsem yakamı bırakmayacağını biliyordum, kendi ölümümden bir parça daha ufalanacaktı toprağa.

Karşı kaldırıma geçip önünde durdum ve mükemmel Fransız- cam girdi devreye, bir sorun mu var Madam, size yardım edebilir miyim, Senyora, Fransızca bilmiyorum, Madam, birazcık İtalyanca biliyor musunuz, size bir şey vermek istiyorum, Madam, neyiniz var, lütfen? Ve eski Notre Dame'in tenine dokundum, elim hafifçe değdi ucubeye ve birden korkuya kapılıp yoksa o bir azize mi diye geçirdim içimden, çünkü mümkündü, çünkü azizler ve azizeler en tuhaf yaratıklarıydı dünyanın.

Başını çevirip baktı bana, gözleri çok küçük ve kırışık, gözyaşları iri yağmur damlaları gibi iniyordu akşamın sıcağında. Lütfen Madam, dedim, siz yok artık ağlamak, ben yardım etmek, doktor ister misiniz, yemek ister misiniz, biraz şarap, canınız ne çekerse, ve kâğıttan yapılmış kocaman banknotlar çıkardım cebimden, alın dedim, pour vous, merci, lütfederseniz, gracias, benim için zevk. Ah, seni aptal, der gibi başını sallayıp ağlamaya devam etti.

Panikledim o onda, kontrolümü kaybettim, yanımdan geçen centilmene yapıştım, elinde şemsiyesi vardı, ekose bir yelek giyinişti, Fransız konsolosuydu belki, ve Tanrı aşkına, dedim, Tanrı aşkına nesi olduğunu öğrenin. Şaşırdı adam, sonra kadına yumuşak ve melodik bir şeyler söyledi, şefkatle, oğluymuş gibi, kadın da yumuşak ve samimi bir sesle adama yanıt verdi, annesiymiş gibi.

Adam bana döndü ve "Hiçbir şey istemiyor, ıstırabıyla yalnız kalmaktan başka," dedi. Sonra beni Fransız konsolosu gibi öne eğilerek selamlayıp uzaklaştı.

Akşamın sıcağında iç geçirip otele döndüm, Presley'i bekleyen çocukların arasından geçip bir içki söyledim, bir an için insanın yüceliği karşısında boğulacak gibi oldum ve birden muhteşem bir kente dönüştü Paris.

SON